

CHIP Forumları açıldı...

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

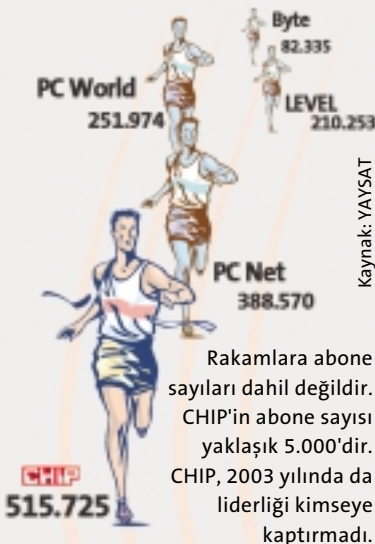
BU AYIN TAVSİYESİ

Donanım Satın Alma Özel

İstekleriniz gözetilerek hazırlanmış yepyeni bir CHIP Özel sayısı daha bayilerde. Yeni bir bilgisayar alacaklardan bilgisayarını terfi ettirmek isteyenlere, mevcut sistemini yeni donanım bileşenleriyle zenginleştirmek isteyenlere kadar her kesimden bilgisayar kullanıcısına hitap eden bu özel sayıyı, merkez bayilerde ve seçkin kitapevlerinde bulabilirsiniz. Siparişinizi internetten vermek isterseniz <http://abone.vogel.com.tr> ya da www.hepsiburada.com adreslerini kullanabilirsiniz.

2003 yılı Bilgisayar Dergileri Toplam Satış Rakamları

Okurlarımızla olan iletişim yollarımıza bir yenisini daha ekledik: CHIP forum sayfaları. Forumlarda CHIP'le ilgili tartışmaların yanı sıra, bilgisayarınızla ilgili her türlü soru ve sorunuza gerek CHIP editörlerinden, gerekse diğer CHIP okurlarından yanıtlar ve çözümler bulabileceksiniz. CHIP okurları arasında da karşılıklı bir iletişim sağlayacak forumlarımıza tüm okurlarımızın katılımını bekliyoruz. Forumlarımızın zamanla eşsiz bir bilgi ve çözüm kaynağına dönüşeceğini ümit ediyoruz. Forum sayfalarımızla ilgili her türlü eleştiri ve önerinizi bekliyorum.

Bu ayki sürprizlerimiz bununla sınırlı değil. Kapak sayfamızdan da fark edebileceğiniz üzere dergi ve sayfa tasarımında ciddi sayılabilecek değişiklikler söz konusu. Yeni tasarımımızı beğeneceğinizi ve bu yeniliğin dergimizi daha kolay okumanızı sağlayacağını umuyoruz. Tasarımın yanında dergi içeriğinde de bazı değişiklikler ve yenilikler yapıldı. Bunlardan kısaca bahsetmek istiyorum. Güncel sayfalarımız artık daha zengin bir içeriğe sahip. Linux ve Mac fanatiklerinin güncel gelişmelerden haberdar olmalarını sağlamak için birer sayfalık özel Linux ve Mac haberleri bölümlerini ekledik. Ayrıca en flaş teknolojik gelişmelere yer verdiğimiz "Güncel Teknoloji" sayfalarımız da Güncel bölümündeki yerini aldı. "Hedef Noktası"nda bu ayın en güncel tartışma konusunu masaya yatırıyoruz. Ayrıca PC bileşenlerinin ve komple PC sistemlerinin güncel fiyatlarını üç farklı kategoride sunduğumuz konfigürasyon tavsiyelerimiz de artık bu sayfalarda. Güncel bölümümüz bu ayki eCHIP içeriğiyle sona eriyor. eCHIP demişken, bu ay doğrudan CD'den çalıştırılabilen Knoppix Linux da dahil olmak üzere tüm okurlarımıza 10 tam sürüm program verdiğimiz hatırlatalım.

TOP10 listelerimizde de bazı yenilikler söz konusu. Mesela ürünleri toplam puanlarına göre üç farklı kategoriye ayırdık. Bu da satın alma kararlarınızı daha kolay vermenizi sağlayacak. Katalog sayfalarımızda artık okurlarımızdan gelen en ilginç sorulara ve cevaplarına da yer veriyoruz. Ayrıca derginin sonundaki "Hukuk.Net" 240 köşemizde her ay konuyla ilgili akıllarda kalan soruları cevaplayacağız.

Yenilenmiş CHIP'i keyifle okuyacağımızı umuyor ve eleştirilerinizi bekliyorum. ■

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

zi ve özeninizi korumanız temennisiyle hoşçakalın. Mehmet Eser

Evet, bozuk CD'leri dergide yazan adresimize (abone servisine) gönderebilirsiniz. Workshop ekimiz için önerinizi dikkate almaya çalışacağız, PDF olarak eCHIP'te verebiliriz.

DVD ve DivX rehberi

Sevgili CHIP yapımcıları, herkes gibi derginizi satın alıp zevkle okuyorum. Her sayıda birçok şey öğreniyorum. Benim sizlerden ricam, DVD kopyalama, DVD'den VCD - SVCD ve DivX yapma hakkında bilgi vermeniz ve bilhassa Gordian Knot ile DVD'den DivX yapılmasını anlatmanız. Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Saygılarımla. Abdullah Özdemir

Önümüzdeki sayımızda bu konuyla ilgili pratik bir yazı bulabileceksiniz.

Knoppix CD'si

Merhabalar. Ben derginizi 1999 yılından beridir hiç eksiksiz takip etmekteyim ve Kıbrıs'ta Level'la beraber tek okunan bilgisayar dergisi olduğunuzu iddia edebilirim. Şikayetimin, böyle kaliteli ve doyurucu bir dergi yayınlanmanıza rağmen, verdiğiniz CD'lerin çalışıp çalışmadığını kontrol etmemeniz, elimde sadece 2003 yılında verdiğiniz üç adet çalışmayan CD var. Kıbrıs'tan yenisini nasıl temin edebilirim? Bir de isteğim lütfen diğer "içeriği olmayan" dergilerin verdiği Knoppix CD'sinden vermeniz. Şimdiden teşekkürler. Uğur Erdoğan

Bozuk CD'leri yenileriyle değiştiriyoruz, dergi @chip.com.tr adresinden bu konuda yardım alabilirsiniz. Knoppix CD'sini ise bu ay veriyoruz.

Sizi tanımak istiyoruz

İyi günler, kaç yıldır CHIP alıyorum bilmiyorum. İlk bilgisayarım P200MMX'i aldığımda, ekrana aval aval bakarken edindiğim birkaç dergiden biriydi CHIP. 1-2 ay sonra eliminin altında tek dergi, sadece CHIP duruyordu. O günden bugüne kendime bir şeyler katmaya çalışırken CHIP en büyük yardımcılarımdan biri oldu.

Benim CHIP ile ilgili bir eleştirim yok. Zaten yapılan işe verilen önem, CHIP'in zamanı geldikçe kendisini yenileyişinden belli. Benim bunların dışında, apayrı bir sorum olacaktı.

CHIP bu güne okuyuculara gerek bilgisayar kullanımıydı, gerek programdı, kısaca bilgisayar dünyasıyla ilgili birçok genel ve

herkes için gerekli bilgi verdi. Benim sorum bu genel kavramıyla ilgili. Ben şahsen sizleri merak ediyorum. Yani çalışırken kullandığınız bilgisayarlar neler, programlar neler? Özel hayatınızda teknolojiye nasıl yararlanıyorsunuz, evinizdeki bilgisayarın özellikleri neler, niye o bilgisayarı kullanıyorsunuz, ilk fırsatta almayı düşündüğünüz aygıtlar, eklemeyi düşündüğünüz parçalar neler? Büyük ofis programlarıydı, tasarım çalışmalarıydı, bunların dışında kullandığınız küçük, basit programlar var mı, varsa neler ve niye kullanıyorsunuz? Takip ettiğiniz, sık sık taktığınız web siteleri var mı? Sizler kimsiniz? Bilgisayar dünyasına nasıl adım attınız? Böyle başlayan birçok sorum var ve eminim birçok okuyucunun da vardır. Diyorum ki, bir sayınızı kendinize ayırırsanız, CHIP'i tanısak. Bilgisayar dünyasındaki okuyuculara bir şeyler sunmaya çalışan bir dergide çalışanlar bilgisayar dünyasında neler yaşıyorlar? Evet, yayınladığınız birçok testin sonunda editörün seçimi oluyor ama bu seçimi yapanlar nasıl kişiler? Dediğim gibi, bu tür soruların sonu gelmez.

Bilmiyorum sorum, daha doğrusu ricam çok mu fazla? Böyle bir ek de ilgi çekici olabilir diye düşünüyorum. Umarım bilgisayar dünyasındaki yolculuğumuza sizleri daha yakından tanıyarak devam ederiz. İyi çalışmalar... Orçun Özelkök

İsteğiniz için teşekkür ederiz, eCHIP'te yer verilebilecek ilginç bir çalışma olabilir. Değerlendirmeye çalışacağız.

CD kartonu ve programlar

Selam, derginizi tam iki senedir beğeni ile takip ediyorum. Nasıl başarıları övüyorsak eleştiriden de kaçınmamalıyız diye düşünüyorum ve size, CD'leri içine koyalım diye verdiğiniz o zor kağıt katlama sanatından bahsetmek istiyorum.

Aslında gayet güzel bir uygulama. CD'lerin içeriğini belirtmesi de bunun bence bunun tek güzel yanı. Sorun, kesim işaretlerinin yanlış verilmiş olması. Kontrol etmeden belirtilen bölgeden kesim yaptığımızda çuvaldadığımızı görüyoruz. Çünkü vermiş olduğunuz CD'ler yaptığımız bu CD kaplarına içine sığmıyorlar. İkinci denemede daha geniş keserek hatayı düzeltiyoruz. Ama bu sefer de belirttiğiniz kesim izleri gözüküyor (Yarım santim daha geniş olursa bence tam olacaktır). İkinci eleştirim de yine bu konu hakkında. Bu CD kaplarını yapmak, kap başına yaklaşık 10-15 dakika alıyor. Bunun en büyük sebebi, tabii ki kesim yerlerinin hatalı

CHIP'E ULAŞIN

Okur mektupları
CHIP Yazı İşleri
 Vefa Bayırı Sokak Gayrettepe
 İş Merkezi B Blok No: 6 34349
 Gayrettepe / İstanbul
 yorum@chip.com.tr

Teknik sorular
 yardım@chip.com.tr

Dergi ve CD ile ilgili sorular
 dergi@chip.com.tr

Abonelik, eski sayı siparişi ve Özel Sayılar
 Tel: (212) 217 93 71
 Faks: (212) 217 94 23
 abone@vogel.com.tr
 http://abone.vogel.com.tr

Diğer gerekli tüm adres bilgilerini
 Künye'de bulabilirsiniz: **239**.

belirtilmesi. Bana kalırsa o eski CD kapları daha uygundu. Veya siz bunları hazır verseniz daha cazip olabilir. Ayrıca Shareware ve CD-Code bölümünde yer alan programların çoğunun ne işe yaradıkları hakkında genelde ne CD'nizde bilgi var, ne de derginizde.

Seçkin Ülgen

CD kartonunun katlanmasında normalde bir sorun çıkmaması gerekir, biz kontrol ettik. Bu programlar hakkında dergideki yazılarda ve Ayın Shareware'leri bölümünde ayrıntılı bilgiler bulabilirsiniz.

Amatör programcılık kulübü

Selam. Derginizi beğeniyle takip ediyorum. Bu ay OkurYorum köşesindeki bir arkadaşımızın e-postası ilgimi çekti. Ben de bilgisayar sektöründe programcılığa ilgi duyan ancak hiçbir bilgisi olmayan bir kullanıcıyım. Gerçi şu anda bilgisayar öğretim teknolojileri birinci sınıfta okumaktayım ama deneyimli kişiler vasıtasıyla (ki bunlar umarım sizler olursunuz) bir an önce bu alana girmek istiyorum. Kısaca söylemek gerekirse, böyle bir kulüp oluşturmak için sizi her konuda destekleyeceğimi bildirmek isterim ve umuyorum ki bu konuda daha fazla kişiden talep, ilgi ve de destek alacaksınız.

Turan Katırcıoğlu

Bu konuyla ilgilenen okurlarımızı öncelikle yeni açılan Forum sayfalarımızda (www.chip.com.tr) programcılıkla ilgili başlıkta bir tartışma ve destek platformu oluşturmaya davet ediyoruz. ■

Star Wars Galaxies ile dikkatler online evrenlere döndü

Gerçek yaşamdan sanal evrene geçiş

Star Wars Galaxies gibi oyunlar dünya çapındaki oyuncular arasında farklı bir etkileşim yarattı. Oyunlarda toplanan hazineleri gerçek dolarlar karşılığında satmak mümkün.

■ Matrix filminde işlenen tema, yani sanal bir evrenin var olması ve gerçek insanların o evrene bağlanarak ikincil bir yaşam sürebilmeleri, günümüzde de mümkün ve yüz binlerce internet kullanıcısının da denediği bir tecrübe. Aylık abonelik ücreti ödenerek internet üzerinden oynanan ve aynı anda binlerce kişinin katılıp oyuncuların birbirleriyle etkileşime geçebildiği devasa online oyunlarda, sanal dünyaların oyuncularları arasında gençler kadar otuzlarını aşmış yetişkinlere de rastlamak mümkün.

Kredi kartı üzerinden ödenen abonelik ücretiyle veya mağazalarda, online sitelerde satılan "oyun saati" denilen ön ödemeli kartlardan satın alınarak, kartın üzerindeki şifrenin oyunda kullanılmasıyla oynanabilen devasa online oyunlar, oyun yazılımı geliştiricilerinin gözde ürünleri arasında bulunuyor. Çünkü her oyuncudan her ay alınan on - on beş dolar düzeyindeki abonelik ücreti, yazılım firmaları için de taze ve az zahmetli nakit akışı anlamına geliyor. Dolayısıyla, oyun endüstrisi devasa online oyunları her geçen

gün daha çekici hale getirmek için çalışırken, dünya çapında gelişen internet bağlantı hızları, her geçen gün daha çok insanın sanal evrenlerin çekiciliğine kapılmasına neden oluyor.

Gerçek zeka, yapay zekadan üstün

Oyun içinde birbirleriyle koordine olmak durumunda olan oyuncular içinse gerçek insanlarla beraber oyun oynamak çok farklı bir deneyim; çünkü karşınızdaki rakibinizin veya yanınızdaki müttefikinizin gerçek bir insan olması, hareketlerini kestirmeyi zorlaştırıp oyuna gerçek bir insanın yaratıcılığını katıyor. En zor anda, hiç beklemediğiniz bir durumda, şans eseri oradan geçmekte olan bir oyuncu, rakipleriniz tarafından sıkıştırıldığınızı görüp halinize acıyıyor ve yardımınıza koşuyor. Veya aynısını siz yaptığınızda, yardım ettiğiniz oyuncunun teşekkürleriyle karşılaşyorsunuz, hatta söz konusu oyuncu gerçek hayatta da sizinle arkadaşlık kurabiliyor.

Devasa online oyunların çoğunlukla rol yapma

Gerçeklerden sıkılanlara alternatif: Devasa sanal evrenler

Mesleğinizi Seçin: Sanal evrende seçtiğiniz mesleğe uygun bir yaşam sürüyorsunuz.

Toplantı: Oyuncular, savaşlar arasında toplanıp sohbet ediyor, kararlar alıyorlar.

Fantastik dünyalar: Sanal evrenler oyunculara fantastik maceralar vaat ediyor.

R2D2: Star Wars filmlerinin sevilen robotları bu kez gerçek oyunculara hizmet veriyor.

oyunları olması nedeniyle, sanal evrendeki karakterin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi de insanları o evrene bağlayan bir diğer faktör. Zira bu uzun süreç boyunca, oyuncular devamlı yeni sürprizlerle karşılaşılıyor, yeni deneyimler yaşıyor. Karakterlerinin deneyim kazandıkça güçlendiğini, etraftaki diğer oyuncular tarafından saygı görmeye başladığını, oyuna yeni katılan acemi oyuncuların yardım istemek ve soru sormak için onunla iletişime geçmeye çalıştığını görüyoruz.

Evren sanal ama ekonomi gerçek

Devasa online oyunların ilgi çekici diğer bir yanıysa dünya çapındaki on binlerce oyuncu arasında kompleks bir ekonomik sistemin oluşumunu sağlaması. Oyuncular oyun içinde kazandıkları parayı, değerli eşyaları eBay gibi açık arttırma sitelerinde diğer oyuncular için satışa sunuyor. Sanal evrende oyuncuların her an her istedikleri eşyaya, silaha, zırha, oyun içi bir cisme ulaşmaları mümkün olmuyor. Böyle durumda isteyen oyuncular, birkaç dolar karşılığında, bir diğer oyuncudan istediği malı gerçek parayla satın alıyor. Paypal veya banka havalesi yöntemiyle ödeme işlemlerini gerçekleştikten sonra, iki oyuncu oyunun içinde önceden belirlenmiş bir noktada buluşuyor ve satıcı, müşterisine karşılığı gerçek dolarla ödenmiş sanal malı devrediyor. Tabii, gerçek dolarla gerçekleşen bu

alışverişin vergilendirilmesi, yasal mevzuatı nedir, henüz bilen yok çünkü söz konusu işlem hala net bir açıklığa kavuşmamış internet ekonomisinin bir diğer bilinmezi. Zira, eBay gibi sitelerde satılan oyun içi malların fiyatları birkaç dolarla da sınırlı kalmıyor. Çok zor bulunan, çok değerli mallar için fanatik ve zengin oyuncuların binlerce dolara varan teklifler yaptığı da göze çarpıyor. Birkaç ay boyunca geliştirilmiş, güçlendirilmiş bir karakterin başka bir oyuncuya devredilmesi yüz – iki yüz dolardan başlıyor. Ancak elbette her satılan her zaman alıcı bulmuyor ama online açık arttırma sitelerinde devasa online oyunların oyuncuları tarafından açılmış on binlerce açık arttırma olduğu ve birkaç dolarlık küçük tekliflerin hemen alıcı bulabildiği dikkat çekiyor.

Yetişkinlerin oyun alanı...

Bu güne kadar Ultima Online ile açılan devasa sanal evrenlere, Microsoft'un Asheron Call'u, Fancom'un Anarchy Online'ı, Electronic Arts'ın Earth&Beyond'u gibi onlarca katıldı. En son ise, dünyada on belki de yüz milyonlarca fanatığı bulunan Star Wars filmlerindeki evreni konu olan, Star Wars Galaxies oyunu kapılarını açtı. Bu yeni sanal evrenle birlikte, gerçek yaşamlarının yanında, internette sanal bir evrende ikinci bir yaşam sürenlerin sayısının çarpıcı biçimde ar-

tış göstermesi bekleniyor ki, 2003'ün son çeyreğinde piyasaya çıkan oyunda 1970'lerin efsane filmleri Star Wars serisini seyrederek büyüyen ve bugün otuzlu, kırklı yaşlarını yaşayan yetişkin kitlenin yoğun olduğu da hemen dikkat çekiyor. Telekom'un özelleşmesiyle yakın zamanda internet bağlantı hızının artması ve internete bağlanmanın maliyetinin düşmesi sonucunda genç nüfusla dikkat çeken Türkiye'den de çok sayıda oyuncunun katılımının beklendiği sanal evrenlerin, dijital çağın yeni eğlencesi olacağı çok açık; zira bu tür grafik destekli evrenler sadece oyun oynamak için değil, net üzerinde sohbet etmek isteyenlerin de ilgisini çekiyor ve benzer grafik destekli sohbet sunucuları da ortaya çıkıyor. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

STAR WARS GALAXIES

Alsan Elektronik tarafından getirilen Star Wars Galaxies'i Avaturk üzerinden satın almak ve oynamak mümkün. İçinde Türk oyuncuların da şehirler kurduğu oyunda, oyuncular bir ödül avcısından bar dansçısına, terziden hayvan eğitmenine kadar pek çok mesleği icra edebiliyorlar. Oyunun kutu fiyatı 80 milyon lira ve bir aydan sonra oynamaya devam etmek için aylık ücretse 15 dolar.

Bilgi için: www.avaturk.com

Gerçeklerden sıkılanlara alternatif: Devasa sanal evrenler

Gücün karanlık yanı: Karşınıza Darth Vader çıkarsa kaçmak akıllıca olur.

İlgi merkezi: fuarlarda online evrenlerin standları ziyaretçi miktatısı.

Git git bitmiyor: Star Wars yüzlerce kilometre karelik gezegenlerden oluşuyor.

Silah arkadaşları: Sanal savaşçılar oyunda gerçek silah arkadaşları ediniyor.

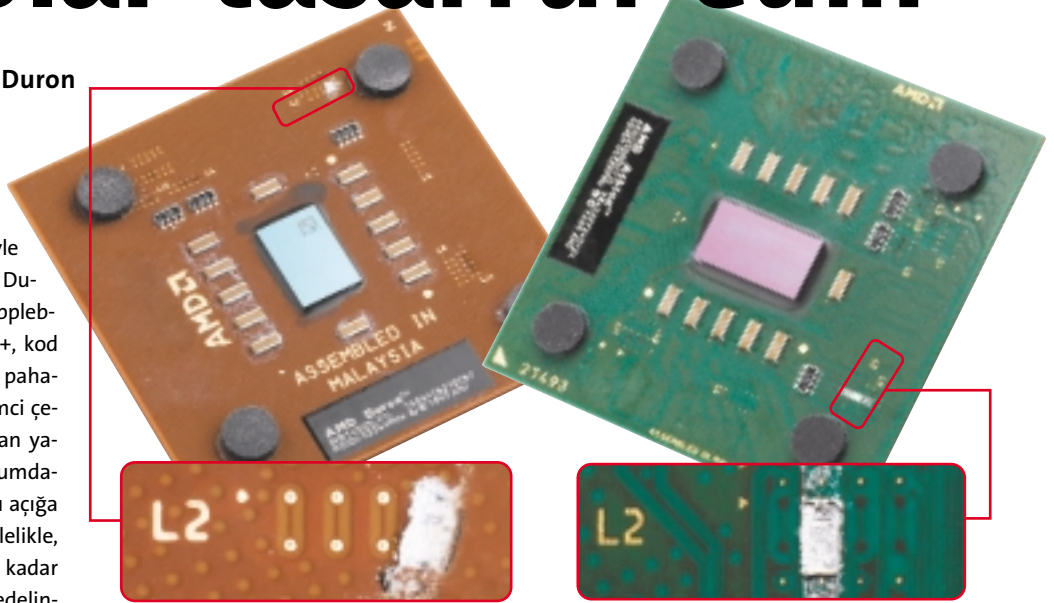
CPU'ya ince ayar: AMD işlemcilerde bedavaya hız artışı

Yüzde 150 daha hızlı: 300 dolar tasarruf edin

AMD'nin yeni hesaplı CPU'ları Duron (Applebred) ve Athlon XP'yi (Thorton) daha üst modellere dönüştürebilirsiniz.

■ AMD küçük bir pazarlama hilesiyle ucuz yongalarını piyasaya sürüyor: Yeni Duron'lar (1.400 ila 1.800 MHz, kod adı "Applebred") ve Athlon XP'ler (2000+ ila 2400+, kod adı "Thorton") Athlon XP serisinin daha pahalı, yüksek seviye modelleri ile aynı işlemci çekirdeğine sahip. Sadece AMD tarafından yapay olarak yetenekleri kısıtlanmış durumdalar. Kullanıcılar tüm önbellek boyutunu açığa çıkarıp FSB hızını yükseltebiliyorlar. Böylelikle, donanımlarına müdahale edebilecek kadar uzman kullanıcıların eline 300 dolar bedelinde CPU performans artışı, üstelik de ücretsiz olarak geçiyor. Ama bu işlemi yaparken aceemilik yüzünden eldeki CPU'dan da olmak var.

1. Üretim tarihine dikkat edin. Tarih, CPU etiketi üzerindeki üçüncü satırda iki rakam yoluyla tanımlanıyor. Tanımlama örneğin "AQ-XEA 0323" şeklindeyse, CPU 23. takvim haftasında üretilmiştir. Yalnızca sayıları 39'dan küçük CPU'lar modifiye edilebiliyor.
2. Bir kutu gümüş yapıştırıcı (yaklaşık 3 dolar) satın alın. Ayrıca maket bıçağı, tesa film ve kürdana ihtiyacınız var.
3. CPU üzerindeki L2 köprülerini arayın. Aralarından biri kesik olmalı. Bunu, gümüş iletken yapıştırıcı kullanarak birleştirmelisiniz.
4. Bu iş için maket bıçağını alın ve kesik L2 köprüsündeki ince izolasyon tabakasını pin'ler ortaya çıkana kadar dikkatlice kazıyın.
5. Köprünün kenarlarını tesa film ile yapıştırın. Kürdanı, gümüş iletken yapıştırıcıya hafifçe dokundurun ve açtıkları iki pini birleştirin.
6. Bağlantıyı kurmaya bırakın. Bundan sonra tesa filmi çekebilirsiniz.
7. CPU'yu monte edin ve PC'yi başlatın: BIOS Setup'a gidin. Burada CPU çarpanını, FSB hızını ve besleme gerilimini (azami 1,75 Volt) ayarlayın. Üç CPU parametresini yavaşça adım adım yükseltin.
8. Windows aracı CPU-Z (www.cpuid.com) ile CPU hızını ve yeni önbellek boyutunu sınavın.

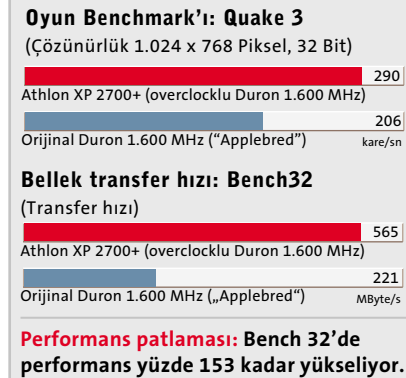

Duron (Applebred): L2 köprüsündeki iki gizli pin (tam sağdaki köprü) gümüş iletken yapıştırıcısı ile birleştirilmek zorunda.

Athlon XP (Thorton): Pin'ler (soldan ikinci köprü) bir izolasyon tabakası altında saklı. Tabakayı kazıyarak açığa çıkarın ve gümüş iletken yapıştırıcısı ile birleştirin.

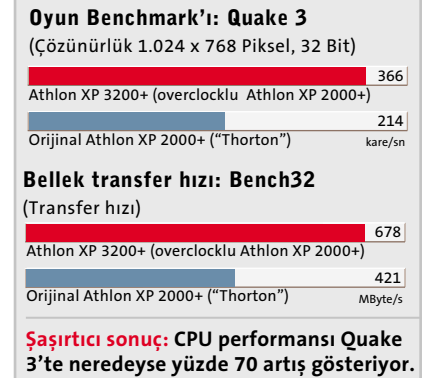
Duron'dan (Applebred) Athlon XP/2700+'a

Duron 1.600 MHz	Athlon XP/2700+
CPU frekansı 1.600 MHz (1,2 x 133 MHz)	2.000 MHz (10 x 200 MHz)
L2 Cache 64 KByte	256 KByte
Fiyat 50 dolar	150 dolar

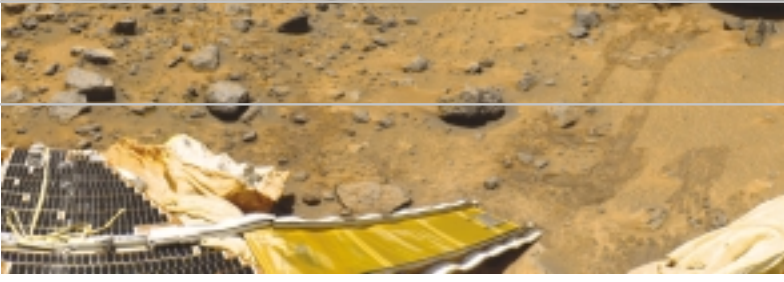

Athlon XP'den (Thorton) Athlon XP/3200+'a

Athlon XP/2000+	Athlon XP/3200+
CPU frekansı 1.666 MHz (12,5 x 133 MHz)	2.200 MHz (11 x 200 MHz)
L2 Cache 256 KByte	512 KByte
Fiyat 80 dolar	400 dolar

Lütfen dikkat: CHIP donanımınızın göreceği olası bir hasar için sorumluluk üstlenmiyor. Sorumluluk tamamen size ait.

NASA ve Nvidia'dan Mars yüzeyinin 3B modeli

GeForce Mars'ta!

■ Nvidia, bilim adamlarına adeta gezegenin üzerinde yürüyormuş hissi verecek üç boyutlu Mars modelinin çıkartılabilmesini mümkün kılan bir proje için NASA'yla işbirliği içinde olduğunu açıkladı.

Nvidia tarafından sunulan simülasyon sistemleri, aynı zamanda NASA araştırmacılarının Mars'taki araçla ilgili planlarını deneyebilmeleri için de imkan sunuyor. Böylece, Mars yüzeyinin 3B olarak yeniden oluşturulması sayesinde aracı hareket ettirmeden önce bilgisayar ile "uçmak" mümkün olacak. Kontrol merkezinde bir grup bilim insanı her gün araştırma aracının görevi üzerinde çalışırken ikinci bir grup ise bir sonraki gün yapılacakları plan-

lıyor. NASA proje yöneticisi Laurence Edwards, NASA'nın planlama aşamasında Nvidia teknolojisini kullanarak Mars'ın ışık ve yüzey şartlarını simüle edebildiğini dile getiriyor. Edwards, açıklamalarına, şayet bir kaya gölgeye neden olursa ve böylece bir araştırma nesnesi gizlenirse kontrol merkezindeki araştırmacıların bunu önceden tespit edebildiğini ve önlemler alabildiğini söyleyerek devam ediyor.

Teknoloji, NASA'nın elde ettiği bilgileri paylaşmasına da imkan tanıyor. Böylece 3B resimlerin internette yayınlanması ile Mars üzerinde yaşam formlarının aranması hakkında da bilgiler veriliyor.

Bilgi için: www.nvidia.com

Ayın sigortası

Veri paylaşım yazılımı kullananlar, kendilerini ABD müzik endüstrisinin suçlamalarına karşı sigorta ettirebilecekler. Gnutella'yı geliştiren Osokine, ayda beş dolardan başlayan fiyatlarla hukuki koruma sunuyor. Firma, bu paranın bir kısmını müzisyenlere yönlendirmek istiyor.

Bilgi için:
www.P2PFund.com

Toshiba Satellite P20-404

Dizüstünde Windows Media Center

Windows XP Media Center Edition artık dizüstü bilgisayarlarda da mevcut: Çok kolay bir şekilde kullanılabilen Media Center arayüzü; filmlere, televizyona, müzik ve resme sanal erişim sunuyor. 17 inç büyüklüğündeki 16:10 TFT ekran, video oynatımı için harika bir seçim. EPG (Electronic Program Guide) ile TV kayıtları sorunsuzca yapılıyor.

Toshiba Satellite P20-404'ün bir Media Center Masaüstü PC'den tek eksiği bir radyo kartı. Ancak Media Center özelliklerinin kullanımı için önkoşul, pil yerine oturtulan analog TV kartı. Bu yüzden, multimedya özelliklerine erişim yalnızca sabit ağ üzerinde mümkün. Kullanılan donanım bileşenleriyse birinci sınıf: 3 GHz'lik P4 işlemciye 80 GByte'lık bir sabit disk ve DVD-RAM'lere de yazabilen bir DVD yazıcı eşlik ediyor.

Bilgi için: www.toshiba.com.tr

AYIN KİTAPLARI

► Her Yönüyle İnternet

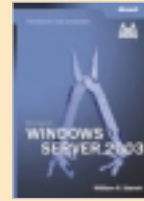
Nazife Baykal ile Nuray Tekin'in ortaklaşa kaleme aldıkları "Her Yönüyle İnternet", gerçekten de internetle ilgili tüm kavramlara,

kısaltmalara, teknolojilere, protokollere ve donanım aygıtlarına değinmeyi hedefliyor. Kitap kabaca iki kısımdan oluşuyor: "Teknolojik Altyapı" başlıklı ilk kısım, bilgisayar ağlarını ve internet teknolojilerini etraflıca inceliyor. "WWW" kısmında işlenen konular ise tarayıcılar, internette bilgi arama ve aktarma, e-posta, web programlama ve e-yaşam gibi güncel kavramlar arasından seçilmiş. Her seviyeden okurun gerek genel kültürünü zenginleştirmek için gerekse her an elinin altında tutabileceği bir başvuru kaynağı olarak kullanabileceği yararlı bir kitap.

Bilgi için: Pusula Yayıncılık

Telefon: (212) 252 42 80

► MS Windows Server 2003

Microsoft Press: Yöneticinin cep danışmanı serisinden çıkan Microsoft Windows Server 2003, William R. Stanek tarafından yazılmış.

Kitap cepte taşınabilir boyutlara sahip ve her yöneticinin elinin altında bulunması gereken bir başvuru kaynağı olarak tasarlandığı için, olabildiğince fazla bilgiyi dört ana kısım altında, hızla ulaşılabilir bir şekilde sunmayı hedefliyor. Bu bölümlerden ilki Microsoft Windows Server 2003'ün Yönetim Temelleri. İkinci kısım, Active Directory ve kullanıcı hesapları üzerinde duran Dizin Hizmeti Yönetimi. Veri Yönetimi adlı üçüncü kısım; dosya sistemleri, veri paylaşımı, güvenlik, denetim ve kurtarma konularını da kapsıyor. Son bölüm, ağ yönetimiyle ilgili DHCP, WINS, DNS ve TCP/IP kavramlarını ve yapılandırılmalarını inceliyor.

Bilgi için: Arkadaş Yayıncılık

Tel: (312) 434 46 24

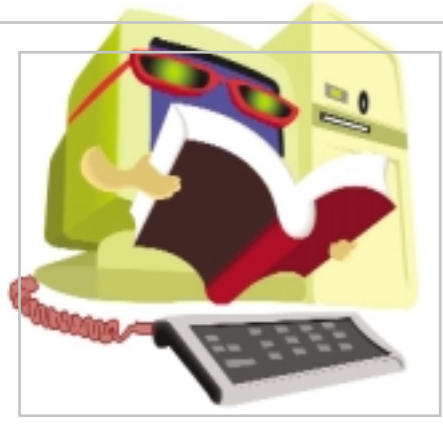

Samsung X100

Canlı renkler, ince tasarım

Samsung, renkli ekran cep telefonları arasında yüksek çözünürlüğüyle dikkat çeken modeli X100'ü kullanıcılarla buluşturdu. 65.536 renk görüntüleyebilen X100, cep telefonunda MMS ve Java oyunları gibi eğlenceli özelliklere ve şık tasarıma önem verenlere hitap ediyor. X100'ün duvar kağıtları, fotoğraf ve ses için kullanılacak toplam 9.4 MB belleği var. Bubble Smile ve Snowball Fight adlı iki de Java oyunuyla gelen X100, 600 KB'a kadar yer kaplayan oyunları indirebiliyor. www.samsung.com.tr üzerinden ulaşılabilen Samsung Fan Club ise multimedia dosyalarını sevenler için, indirilebilecek çok sayıda duvar kağıdı ve oyun seçeneği sunuyor. MMS (Multimedia Messaging Service) özelliğiyle metin mesajının yanı sıra 80 KB'a kadar fotoğraf ve ses de gönderebilen X100, azami 500 numara saklanabilen telefon hafızası ve kişisel ajandasıyla da, bir cep bilgisayarı olma özelliği taşıyor.

Fiyatı: 350 milyon TL Bilgi için: www.samsung.com.tr

Yazıları okumayın, dinleyin

Geveze kitap okuyor!

Ses teknolojileri pazarında faaliyet gösteren Türk firması GVZ, Türkçe yazı dosyalarını ses teknolojileri kullanılarak MP3 formatına çeviren ilk Türkçe MP3 dönüştürücü yazılımını üretti. Koç Bilgi Grubu şirketlerinden GVZ'nin yeni ürünü olan MP3 dönüştürücü yazılımı, Türkçe yazılmış metinleri isteğe bağlı olarak erkek ya da kadın sesiyle MP3 ses dosyasına dönüştürüyor.

Okumak için zamanı olmayanlar hedef alınarak üretilmiş GVZ MP3 dönüştürücüsü programı sayesinde, kullanıcıların okumak istedikleri kitapları bir MP3 çalara yükleyebilmeleri ve spor yaptıkları sırada, yolda ya da alışverişte dinleyebilmeleri amaçlanmış. Hatta gazetelerin online sitelerindeki haberlerin bile bilgisayara Word belgesi haline kopyalandıktan sonra MP3 çalara yüklenmesi mümkün.

Bilgi için: www.gvz.com.tr

READ.ME

GÖKHAN SUNGURTEKİN
Yayın Koordinatörü
sgokhun@chip.com.tr

» Hoş geldin Enter

■ Bilgisayar okuryazarlığı son zamanlarda üzerinde çokça durulan bir konu. Günümüzde artık iş hayatımızda ve hatta özel hayatımızda bilgisayar ve internete uzak olmak, bunların beraberlerinde getirdikleri katma değerden faydalanamamak kabul edilebilir bir şey değil. Bir yanda bu gerçek dururken, diğer yanda ülkemiz şartları ne yazık ki insanımızın "Bilgisayar Kültürüyle" tanışabilmesine olanak tanımıyor. En büyük sorun, eğitimde bilgisayarlaşmanın çok düşük seviyelerde olması. Gençlerimizin büyük bir kısmı, bilgisayar ve internetle tanışmadan tamamlıyorlar eğitim süreçlerini.

Diğer taraftan, geniş kitlelere hitap eden, düşük seviyede bilgi sunan, eğitim içerikli yayınların yaygın olmaması, bilgisayar ve internete erişim imkanı olan, ancak bunları verimli kullanamayan, hatta hiç kullanamayan bir "BT trenini ka-

çıranlar" topluluğunun oluşmasına yol açıyor.

VogelBurda ve DBR işbirliği ile yayınlanacak olan Enter, isteyen herkesi BT trenine binmeye davet ediyor.

40 hafta boyunca hem eğitim, hem de eğlence

Bilgisayarla yeni tanışan kullanıcıları hedefleyen Enter, haftalık fasiküller halinde yayınlanacak ve 13 Şubat tarihinde ilk sayısıyla bayilerde olacak. Amacı, okurlarını temel bilgilerle başlayarak eğitmek ve bilgisayarından maksimum faydayı sağlayabilen kullanıcılar durumuna getirmek. Enter ailenize ve arkadaşlarınıza tavsiye edebileceğiniz, onları da bilgisayar okuryazarları arasına katabileceğiniz bir kaynak.

İlk sayısıyla 150.000'lik satışı hedefleyen Enter, bir rekora da imza atmaya hazırlanıyor. Yeni dergimizde buluşmak dileğiyle...

GÜNCEL TEKNOLOJİ

Gigabit ağlar: Masaüstüne 1 gigabit

Teknolojik gelişmeler yalnızca kablosuz ağ alanında gerçekleşmiyor. Kablolul Ethernet de gitgide hızlanıyor ve masaüstü PC'ler artık ağa 1.000 Mbit hızında bağlanabiliyorlar.

■ Artık her yerde gözümüze çarpan ve sektörün devleri tarafından yoğun bir şekilde reklamı yapılan W-LAN tekniğinin gölgesinde, kablolu ağlarda da kimsenin farkında olmadığı yeni nesil bir teknolojiye geçiş yaşanıyor. Neredeyse altı yıl önce tanımlanmış olan Gigabit Ethernet standardı yavaş yavaş kendine yer ediniyor ve kablosuz ağdan neredeyse kırk kat daha fazla performans sunuyor.

Neredeyse tüm güncel ve iyi donanımlı Pentium 4 /Athlon anakartları üzerinde görmeye başladığımız Gigabit Ethernet denetçileri, saniyede 100 Megabit hızındaki klasik Fast Ethernet denetçilerini çoktan geride bıraktı.

Pratikte Gigabit Ethernet ile optimal koşullarda saniyede 90 Megabyte'a kadar transfer oranları ölçtük. Bu değer 125 Megabyte/s'lik brüt performansa denk geliyor (Aktarılan veri akımının yaklaşık yüzde 20'si temel olarak protokol ve modülasyona ayrılıyor.) ve Fast Ethernet performansının yaklaşık on katı civarına tekabül ediyor.

Yani Gigabit Ethernet, günümüzde alabileceğiniz sıradan bir sabit diskten daha hızlı. Böylelikle örneğin bir videoyu ya da bir CAD çizimi gibi işlenmiş bir dosyayı yerel olarak bilgisayarınızda saklama zorunluluğundan kurtuluyorsunuz ve yedekleme yoluyla güvence altına alınmış sunucular üzerinde tut-

manıza rağmen hiçbir performans kaybı oluşmuyor.

Daha hızlı, daha hesaplı

Gigabit denetçilerinin yaygınlaşmasıyla, bu teknolojiye uygun ağ anahtarlarının da sayısı artıyor ve fiyatları düşüyor: Bir zamanlar sekiz portlu bir Gigabit anahtarı en az 2.000 Euro fiyatıyla pahalı sunucu donanımlarından sayılırken, bu tip aygıtları artık yaklaşık 200 Euro'ya satın almak olanaklı. Yani bu yeni ve hızlı teknoloji, küçük ağ kurulumları için ya da LAN partilerinde hızlı alışverişi bakımından da ilginç bir hal alıyor.

Gigabit Ethernet aygıtları Fast Ethernet'le ve 10 Mbit Ethernet'le geriye doğru uyumlu çalışıyorlar. Ama eski hatlar üzerinden tam hıza erişmek için özel bir yöntem kullanılıyor: Veriler zorunlu olarak sekiz damarlı kablunun tüm dört damar çifti üzerinden gönderiliyor (Fast Ethernet de dört damarlı kablo kullanıyor). Buna ek olarak, beş basamaklı darbe genişlik modülasyonundan (pulse width modulation) faydalanıyor. Bu sayede, 100 MHz çevriminin çevrim döngüsü başına her bir damar çifti, bir bit yerine, iki bittense fazla bilgi transfer edebiliyor.

Bu, toplamda 1 Gigabitten fazlasına denk geliyor ama "fazla" bant genişliği "kafes kodlaması" (Trellis code) için kullanılıyor. Bu kodlamada eklenen bilgiler, daha yavaş teknolojilerde kullanılan parity bitleri gibi, bir doğrulama sınavına izin veriyor ve aynı zamanda veri akımının sinyal hızı aralığını yükseltiyor. Bu sayede daha az hatayla veri iletimi mümkün olabiliyor.

Kabloda ödün yok

Tam hızdan yararlanabilmek için, kablolama aşamasında daha yüksek beklentiler söz konusu. Fast Ethernet'te kısa mesafelerde kullanılan dört damarlı Cat5 kablosu ihtiyaçlara yanıt veremediği için Gigabit aygıtları hız kesip Fast Ethernet moduna geçiyorlar.

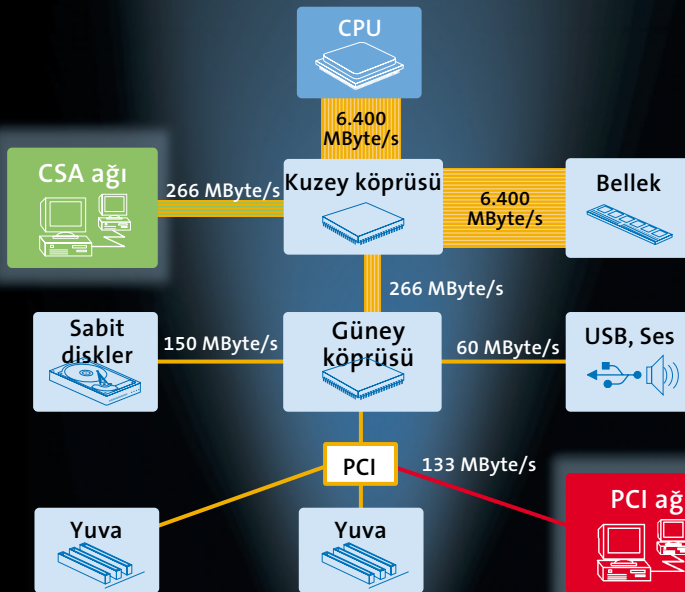
Bununla beraber, Gigabit Ethernet donanımlarında Uplink ve Downlink portları arasında ya da çaprazlama ve düz bağlanmış kablolar arasında hiçbir fark yok. Her aygıt karşındaki aygıtın bir ağ kartı mı, yoksa bir anahtar mı olduğunun farkına varıyor ve kendini buna göre ayarlıyor.

Sekiz damarlı kabloda da kalite farkları mevcut: En iyisi, yaklaşık iki kat daha pahalı ve daha iyi şekilde korunmuş olan Cat6 kablosu kullanmak. Cat6, 300 MHz'lik transfer frekansına ve böylelikle teorik olarak damar →

PC mimarisinde bant genişlikleri

Tam ağ performansı yalnızca Intel'de

CSA ile bu alanın önderi olan Intel, aynı zamanda Gigabit Ethernet'in hız kaybetmeden çalışabileceği tek masaüstü çözümünü de sağlıyor. Ağ denetçisi, yonga setinin kuzey köprüsüne bağlı. Standart PCI çözümlerindeyse, maalesef ağ denetçisi PC altyapısının en yavaş ucunda çalışıyor.

Gigabit ağlar: Masaüstüne 1 gigabit

GÜNCEL GIGABIT DENETÇİLERİ

» Tüm yongalar tam performans sunmuyor

Intel'in yeri ayrı: Broadcom ve VIA'nın yaygın olarak kullanılan denetçileri, sıradan PCI aygıtları ve Gigabit performansından tümüyle yararlanamıyor. Yalnızca bazı Pentium 4 anakartlarında bulunan bulunan Intel 82547 yongası (sağda) tam Gigabit hızı sunuyor.

çifti başına Cat5'de olduğundan üç kat daha yüksek veri oranına izin veriyor. Böylece tam duplex çalışma (aynı anda veri gönderme ve alma) olanaklı oluyor.

Cat6 kablolu ile Fast Ethernet'teki yüz metre sınırı aşıyor, öyle ki PC'den PC'ye bağlantı, arada bir anahtar varsa iki yüz metreye kadar çıkabiliyor. Art arda bağlantı (cascading), Gigabit teknolojisinde Fast Ethernet'e kıyasla çok daha sınırlı. Arka arkaya beş anahtar yerine (ki bu 600 metrelik uzak-

ların da üstesinden aynı şekilde gelebiliyor. Ama bunun için bakır kablo yerine cam elyaf kullanmak şart. Single-Mode denilen hatlarla beş kilometreye kadar veri alışverişi mümkün. Yine de ışık dalgası iletiminin yalnızca bu tip büyük uzaklıklarda kullanılması mantıklı. Çünkü kablo ve etkin bileşenler bakır olanlara kıyasla on kattan daha fazla maliyet getiriyor.

Bazı PC'ler için çok hızlı

Büyük mesafeleri bir kenara bırakıp tekrar PC'ye geri dönelim: Gigabit Ethernet'in sunduğu bant genişliği PC donanımını zorluyor.

Sıradan bir PCI kartı formatındaki bir Gigabit Ethernet adaptörü, Duplex işletim türünden, yani toplam 180 MByte/s ile aynı anda gönderme ve almadan yaklaşık olarak yararlanamaz, çünkü PCI yalnızca 133 MByte/s'lik bir bant genişliği sunar. Sistemde örneğin ses kartı, Firewire ya da RAID denetçisi gibi daha başka PCI aygıtları varsa, ağın kullanabileceği bant genişliği daha da daralıyor. Sunucu ağ kartlarının saniyede 533 ya da 1.066 Megabyte'lık bant genişlikleriyle hizmet verebilecek 64 bit PCI kartları olarak tasarlanması boşuna değil.

Buna karşılık çoğu onboard denetçi de performansta normal PCI kartlarından farklı değil - onlar da yavaş PCI veriyoluna bağlı. Yalnızca Intel'in i865 ve i875 yonga setleriyle sunduğu çözüm, yani "Communications Streaming Architecture" (CSA), veriyolu darboğazını aşabiliyor. Burada ağ denetçisi, 266 MByte/s hızındaki özel bir bağlantı üzerinden anakartın yonga setine bağlı ve böylece

öteki bileşenler tarafından frenlenmiyor. Sonuç olarak performans bariz bir biçimde rakiplerinkilerin üzerinde yer alıyor. Duplex çalışmada Intel denetçisiyle saniyede 150 Megabyte'ın üzerinde hız ölçtük, öteki tüm onboard denetçilerde (3Com, Broadcom, VIA) elde edilen hız, başka PCI kartları olmaması kaydıyla 110 ila 120 MByte/s'ye ulaşılıyor. Elverişsiz koşullar altında, örneğin PCI veriyolunu kullanan bir RAID sistemi üzerine veri aktarımı yapıldığında, bu değerler yarı yarıya azalıyor. Bu yüzden, bazı üreticilerin yeni Intel teknolojilerini kullanmamalarına ve i865 ya da i875 temelli anakartları Broadcom'un yaklaşık beş dolar daha ucuz denetçileriyle donatmalarına akıl erdirmek mümkün değil.

Gelecekteki anakartların yonga setleri bu sorunu ortadan kaldıracak: Bu anakartlar yalnızca günümüzdeki PCI'dan birkaç kat daha hızlı çalışan PCI Express'i değil, yonga setine entegre edilmiş Gigabit Ethernet denetçileri de sunuyor.

Ethernet'in masaüstündeki gelişimi, görüldüğü kadarıyla şimdilik daha ileri gitmeyecek. 10 Gigabit Ethernet standardı daha şimdiden belirlenmiş durumda ve uygun donanımlar üretiliyor; ancak bu yeni hız artışının ön şartı optik veri transferi. Çarpışma tanımada ya da Ethernet protokolünün paket büyüklüğünde köklü değişikliklere gidilmediği sürece, 10 Gigabitlik ağlar için bakır kablolar en çok on metre uzunluğunda olabilir ki, bu mesafe, günümüz ağ kurulumları için kesinlikle yeterli değil.

JR - Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

Aşırı yük: Bu tip dört damarlı ağ kabloları ile kurulmuş ağlar Gigabit Ethernet'e dönüştürülemez.

lık demek) burada yalnızca iki anahtar (azami 300 metre) izin veriliyor. Bu yüzden büyük binalara ağ kurulumlarında Gigabit'e geçişte ağ bölümlerinin birbirinden ayrılması için ek yönlendiriciler kullanmak zorunlu olabilir.

Gigabit Ethernet sadece binalar arasındaki mesafelerin değil, daha büyük uzaklık-

Yeni trend: Toplama Dizüstü PC

Centrino'nu kendin yarat

Yıllar sonra masaüstü PC sistemlerinde yaşanan bağımsızlık hareketi, nihayet dizüstü sistemlerine de sıçradı. Kendi dizüstü sisteminizi oluşturmak, artık çok kolay.

■ Dizüstü sistemler bugüne kadar birer kapalı kutu olarak karşımıza çıktılar. Oldukça kompakt bir yapıda tasarlanmış bu sistemler, yükseltme imkanlarının darlığıyla da biliniyorlardı. Ayrıca mevcut seçeneklerde de firmaların ürün için seçtiği donanım unsurlarını kullanmak zorundaydınız; çünkü bu sistemler masaüstü sistemleri gibi kolayca açılıp kurcalanamıyordu. Bu sebepten dolayı, zaten kısıtlı olan terfi imkanınız son derecede yüksek terfi maliyetleri yüzünden daha da kısıtlanıyor, tüm bunlar yetmezmiş gibi, işe bir de el yakan teknik servis ücretini kattığınızda, dizüstü PC'nizi ihtiyaçlarınızı tam anlamıyla karşılayacak hale getirme işleminin astarı, yüzünden pahalya gelebiliyordu.

Sürekli geçmiş zaman kullandığımız dikkatinizi çekmiştir. Evet, artık tüm bunlar değişiyor. Bundan böyle, kendi dizüstü bilgisayarınızı tıpkı masaüstü sisteminiz gibi, serbestçe toplayabileceksiniz.

Toplamaya adım adım başlıyoruz

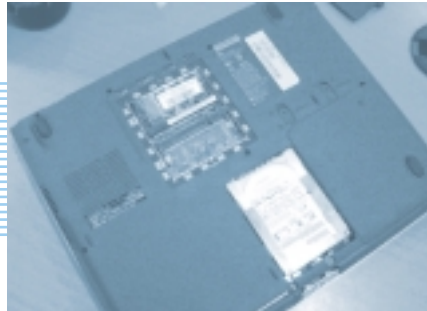
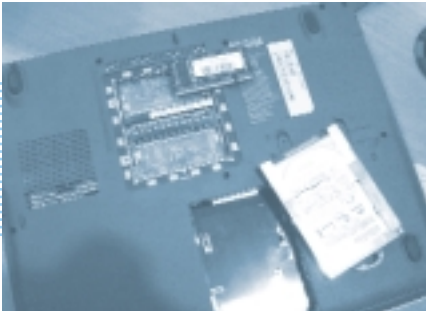
Masaüstü sistemleri ile başlayan "kendi PC'ni kendin topla" trendi kullanıcılar tarafından benimsendi. Çünkü kullanıcıların çoğu artık teknolojik konularda bilgi sahibi ve hayallerindeki sistemlere sahip olma fikri onlar için gayet cazip. Bu işlem artık o denli yayıldı ki, şimdilerde sunucu sistemlerde bile toplama dediğimiz PC sistemlerinden yararlanıldığını görmek şaşırtıcı olmuyor. Bu-

nun önde gelen avantajı, ihtiyaçlarınız doğrultusunda biçimlenmiş bir konfigürasyona, çok daha uygun bir fiyata sahip olabilmemiz. Bir dezavantajı varsa, o da firmaların sunduğu toplam sahip olma maliyetinden uzaklaşmanız ve böylece özel yazılımlar, teknik destek ve uyumluluk testleri gibi imkanlar-

dan yoksun kalmanız. Bazı firmalar dizüstü PC alanındaki bu alanda gördükleri boşluğu derhal değerlendirip son zamanlarda popülerlik kazanan iki konsepti, yani dizüstü bilgisayarlarla, kullanıcının kendi sistemini yaratabilmesi fikrini bir potada eritiyorlar.

Test merkezimize gönderilen Aopen dizüstü sistemi, bu anlayışın ürünlerinden biri. Bu dizüstü sistemin özelliği, sadece kasa ve TFT LCD monitörden oluşması. İşlemci, bellek, sabit disk ve optik sürücü gibi donanım bileşenleri ise sistemde yer almıyor, bunları, bütçeniz ve kullanma amacınızı göz önünde tutarak sizin belirlemeniz ve satın almanız gerekiyor. Kullanılan anakart, Intel 855GM yonga seti taşıyor ve birçok donanım bileşenini üzerinde barındırıyor. Yani grafik işlemci, modem, 10/100 Ethernet, Mini PCI 802.11b kablosuz ağ modülü, Cardbus type II, USB 2.0 ve Firewire için ayrıca harca- →

Kolay montaj: Dizüstü kasanın arka yüzündeki sabit disk yuvasının kapağını çıkartıp, sabit diskinizi oldukça kolay bir şekilde yerine yerleştirebilirsiniz.

ma yapmak zorunda değilsiniz. Sistemle birlikte gelen likit kristal ekran 15 inç büyüklüğünde ve 1.024x768 piksel çözünürlüğe kadar çıkıyor.

Disk, bellek ve işlemcinin takılması

Aldığımız 40 Gbyte'lık bir dizüstü diski ile, Aopen'ın bu sistemini toplamaya başlıyoruz. Sabit disk, kasanın alt kısmına monte ediliyor. Bunun için, iki kapaktan birini sökmeniz gerekiyor. Kapak söküldükten sonra sabit disk yuvasını göreceksiniz. Takmak için diski yuvaya yerleştirmeniz ve hafifçe ilerleye doğru itmeniz yeterli olacaktır. 256 MB kapasiteli bellek modülü ise yine alt kısmının ortalarına yerleştiriliyor. Zaten ikinci kapak söküldüğünde bellek yuvaları karşınıza çıkacak. Belleği, yuvaya açılı olarak takıp aşağı doğru bastırmanız gerekiyor.

Bu işlem bittikten sonra alt kısımda sadece pil yuvası boş kalıyor. Sistem toplanana kadar bu yuvaya pil takmamanızı öneri-

Ön panel: İşlemciyi monte edebilmek için ön paneli çıkarmanız gerekiyor.

yoruz. Çünkü işlemciyi veya klavyeyi takarken eliniz yanlışlıkla açma düğmesine çarpabilir.

İşlemcinin takılması kasa sisteminin üst kısmında gerçekleşiyor. Burada ilk olarak soğutma sisteminin çıkartılması gerekiyor. Bunun için de önce ön panelin bulunduğu plastiği, bir tornavida yardımı ile sökmelisiniz. Ardından işlemci (PentiumM 1.4 GHz) ana-

karta kolayca takılabilir. Bu işlemden sonra soğutma sistemi tekrar yerine, yani işlemcinin üzerine gelecek şekilde takılmalı. Klavye bundan sonra monte edilebilir ve klavyenin bağlantılarının takıldığından emin olduktan sonra ön panel yerine yerleştirilebilir.

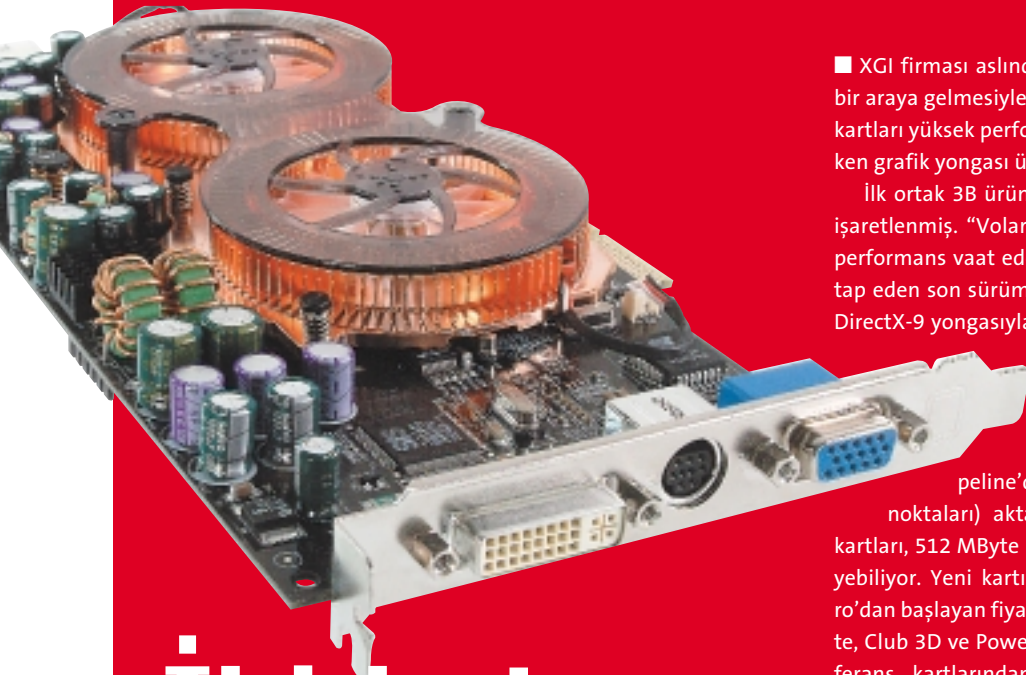
Sıradaki işlem optik sürücünün ve pillerin montajı. Dizüstü sistemler için tasarlanmış optik sürücüyü takmak için herhangi bir vidalama işlemine gerek yok. Sürücüyü yuvasına sıkıca itmek yeterli. Pil de dizüstü sistemlerden bildiğimiz gibi, normal bir şekilde takılabilir. Evet, hepsi bu kadar.

Centrino sistemimiz çalışmaya hazır

Gördüğümüz gibi, bir dizüstü sistemi toplamak korkulduğu kadar zor değil, ayrıca oldukça da ucuz. Performansını belirleyebileceğiniz ve bütçenizi sarsmayacak bir dizüstü bilgisayar toplamak artık hayal değil.

Fiyatı: 1400 dolar

Bilgi için: www.cozum.com.tr

İki kat güçle ileri

Yeni grafik kartı üreticileri, pazar liderleri ATI ve Nvidia için itici rol oynuyor: XGI firmasının yeni grafik kartı olan Volari Duo V8 Ultra üzerinde aynı anda çalışan iki DirectX-9 yongası bulunuyor.

■ XGI firması aslında Trident'in ve SiS'in 3B departmanlarının bir araya gelmesiyle oluşmuş. Her iki firma da, Tayvan'ın, grafik kartları yüksek performanstan çok hesaplı fiyatlarıyla dikkat çeken grafik yongası üreticileri.

İlk ortak 3B ürünü, çok hızlı bir spor araba gibi V8 takısıyla işaretlenmiş. "Volari V8" orta sınıf ev kullanıcıları için yüksek performans vaat ederken, çift işlemcili ve yüksek segmente hitap eden son sürüm de Volari Duo V8 Ultra adını taşıyor ve iki DirectX-9 yongasıyla donatılmış. Bu ürünün özelliği, her iki V8-

Ultra yongasının da resimleri sırayla render etmesi ve böylelikle daha yüksek 3B performans sağlaması. Her bir yonganın saat frekansı 350 MHz ve her yonga 3B pipeline'dan aynı anda sekiz Texel'i (çizilmiş resim noktaları) aktarabiliyor. 900 MHz saat frekanslı grafik kartları, 512 MByte DDR-I/II belleğe kadar Video RAM destekleyebiliyor. Yeni kartın ilk talipleri, söz konusu kartları 350 Euro'dan başlayan fiyatlarla piyasaya sunmayı hedefleyen Gigabyte, Club 3D ve Powercolor. İlk referans kartlarından biri, CHIP Test Merkezi'nde ilgiyle karşılandı. 3DMark 2003 benchmark'ında Volari Duo V8 Ultra, Radeon 9700 Pro seviyesini yakaladı. Sürücünün son sürümüyle birlikte iyileştirmeler de bekleniyor.

SONUÇ: Rekabet iş dünyasına hareketlilik getiriyor ve fiyatları düşürüyor. Volari Duo V8 Ultra 3B piyasasına yeni bir soluk getireceğe benzer.

Bilgi: www.volari.com

Oyun Benchmark'ı 3DMark 03

(Çözünürlük: 1.024 x 768 Piksel, 32 Bit renk derinliği)

Radeon 9800 XT (412/730 MHz)	6.478
GeForce FX 5950 Ultra (475/900 MHz)	6.298
Radeon 9700 Pro (325/620 MHz)	5.403
XGI Volari Duo V8 Ultra (350/900 MHz)	5.349
GeForce FX 5800 Ultra (500/1.000 MHz)	5.140
GeForce FX 5700 Ultra (475/900 MHz)	3.971

Veriler 3D Mark puanlarıdır

XGI Volari Duo V8 Ultra: Radeon 9700 Pro'yla başa baş.

GÜNCEL APPLE

MacOS 10.3: Panther

Hızlı, şık ve siyah

■ Apple hayranları uzun süre beklemek zorunda kaldılar: MacOS X'in başlangıçta aşağılanan Panther kod adlı üçüncü kuşağı, nihayet baştan aşağı başarılı bir işletim sistemi. Apple, 10.3 sürümüne 150'nin üzerinde yenilik entegre ettiği iddiasında bulunuyor ve bu yeniliklerin tümü de iple çekilen şeyler. Örnek Exposé: Apple kullanıcıları da artık tek bir düğmeye basmak suretiyle masaüstünü her türlü uygulamadan temizleyebiliyor. Tıpkı Microsoft Windows'ta bulunan *masaüstünü göster* özelliği gibi. Apple işlevi sonuna kadar düşünmüş:

Karaşımşek: Panther en olgun X işletim sistemi.

Standart ayarlarla [F9]a tek bir basış tüm masaüstünü temizliyor, [F11] tüm etkin programları küçültürken hepsini ekrana sığdırıyor ve diğer uygulamalara geçmek için mükemmel bir olanak sağlıyor. Ama [F10]'un da bir işlevi var: Örneğin dört Safari penceresini aynı anda açmışsanız, Exposé bu dörtlüyü küçültülmüş olarak gösteriyor.

Apple, profesyonel kullanıcılar için de aynı şekilde bazı ufak güzellikleri katran siyahı pakete yerleştirmiş. Örneğin Windows ağlarıyla iletişim, Panther altında artık sinir bozucu bekleme süreleri gerektirmeden işliyor ve ağ yazıcıları da hatırı sayılır ölçüde daha kolay bağlanabiliyor. Aynı şekilde başarılı olan bir diğer yenilik, Finder'e entegre edilmiş olan arama işlevi. Bir arama kavramı giriyorsunuz, örneğin "makale.rtf" ve Finder hemen hemen tüm veri taşıyıcılarını bu ada sahip dosyaları bulmak için tarıyor. Yeni işletim sistemi eskisinden daha hızlı çalışıyor. Büyük belgeler yavaşlamadan kaydırılabilir, pencerelere hiç duraklamadan zoom yapılabilir ve işletim sisteminin açılışı da daha kısa sürüyor.

Bilgi için: www.bilkom.com.tr

KISA... KISA...

► Windows için iTunes

Nihayet Windows kullanıcıları da Apple'ın dahiyane müzik yazılımının tadına varabilecekler. iTunes yazılımı, Microsoft'un işletim sisteminde çalışabilir hale getirilmiş, ama bu işin sorumluları başka hiçbir konuda uyumluluk sağlamayı gözetmemişler. Dolayısıyla yazılımın arayüzü Mac'tekine benziyor. Windows kullanıcılarının bariz ilgisiyle karşılaşan iTunes MusicStore ne yazık ki yalnızca ABD'deki kullanıcılara hizmet veriyor ama bu hizmetin tüm dünyaya yayılmasının çok vakit almayacağı tahmin ediliyor. Yazılımın Windows sürümünün piyasaya çıkmasından sadece üç buçuk gün sonra Apple'ın müzik dükkanının internetten sattığı şarkı sayısı tam 1 milyona ulaşmış.

► G5 Spekülasyonu

Web'de popüler iMac'in gelecek kuşağı hakkında spekülasyonlar yoğunlaşıyor. Buna göre aygıt yalnızca yeni G5 işlemcisi barındırmayacak, tümüyle yeni bir de tasarıma sahip olacak. Güncel TFT modeller CRT öncüllerinden ne kadar farklıysa, yeni G5'in de eski modellerden o kadar farklı olacağı iddia ediliyor. Yeni modeller için verilen en erken tarih 2004 yılındaki Macworld San Francisco fuarı. Ürünün bu fuarda duyurulması olasılığı yüksek, çünkü Apple G5'i tüketici piyasasına bir şekilde sunmak zorunda.

APPLE İPUCU

MacOS X altında bir ekran alanının ekran görüntüsünü normalde [E]+[Shift]+4 ile oluşturursunuz. Ama bu tuş kombinasyonundan sonra bir artı işareti şeklinde beliren çerçeve aleti tek tek uygulama pencerelerinin fotoğrafını çekemiyor. Burada bir hile yardımınıza koşuyor. Çerçeve aleti görünür olur olmaz, boşluk tuşuna basın. Artık tek gereken, ekran görüntüsünü kaydetmek istediğiniz pencereyi seçmeniz. Bu sırada pencere otomatik olarak öne çıkarılıyor ve boşluk tuşuna bir kez daha bastığınızda yeniden artı şekline geçiyor.

Apple dizüstü bilgisayar

G4 iBook'lar Türkiye'de

Türkiye temsilciliği Bilkom Bilişim Hizmetleri A.Ş. tarafından yapılan Apple'ın geçtiğimiz ay dünya pazarına sunduğu Power PC G4 işlemcili, 12 ve 14 inç ekranlı iBook'ların satışına Türkiye'de de başlandı. Apple'ın 12 inç ve 14 inç ekranlı yeni iBook'larında, PowerPC G3 işlemcilerin yerini Macintosh'un hız ve performansını artıran PowerPC G4 işlemciler aldı. Bir önceki modellerde 100 MHz olan sistem veriyolu da yeni iBook'larda 133 MHz'e yükseltildi.

G3 iBook'larda bulunan ATI Mobility Radeon 7500 grafik kartlarının yerine ise, G4 iBook'larda yüksek düzeyde grafik performansı sağlayan 32 MB DDR belleğe sahip "ATI Mobility Radeon 9200 grafik kartları geçti. Yine bir önceki modellerde 128 MB olan RAM, yeni iBook'larda 256 MB'a çıkartıldı. Apple'ın 12 inç ve 14 inç boyutlarındaki her iki G4 iBook modeli, hem DVD sürücü hem de CD sürücü/yazıcı teknolojisini barındıran kızaksız birer combo sürüye sahip.

Fiyat: 1200-1700 Euro

Bilgi için: www.apple.com.tr

GÜNCEL LINUX

IBM Türk – Linux ve Serbest Yazılım Merkezi

Linux karargahı açıldı

■ IBM Türk, Türkiye’de bir ilki gerçekleştirerek ülkemizdeki ilk Linux teknoloji merkezini açtı. IBM Türk – Linux ve Serbest Yazılım Merkezi, Türkiye’de Linux’un güçlenmesi, kurumsal ortamlarda yay-

gınlaşması, yeni uygulamalar geliştirilmesi ve her alana yayılması için çaba sarf eden herkese açık olarak faaliyet gösterecek.

IBM Türk Genel Müdürü Hüseyin Kızıltay, merkezin açılışı sırasında yaptığı konuşmada, Linux’un bilgisayar uygulamaları dünyasında büyük bir devrim başlattığını, bu gelişmeleri Türkiye’ye taşımak istediklerini söyledi. Kızıltay, “Merkezimizin Li-

nux’un güven, performans ve özgürlük başlıklarıyla özetlenebilecek avantajlarını Türkiye’deki kurumsal ortamlara taşımak konusunda benzersiz bir işlev göreceğine inanıyoruz. IBM Türk – Linux ve Serbest Yazılım Merkezi, iş dünyasının, kamu sektörünün, üniversitelerimizin, çözüm ortaklarımızın, geliştiricilerin bulunduğu, birlikte çözümler ve projeler geliştirdiği bir platform olacak. Bu platformun en yaygın ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için Partner Üniversiteler ve Partner Çözüm Ortakları gibi yeni kategoriler yarattık. Ülkemizdeki pazarı büyütme amacıyla faaliyete geçen merkezimizde geliştirilecek projeler sayesinde, kurum ve kuruluşlar bilgi işlem yatırımlarında maliyet avantajına kavuşacaklar.” dedi.

Dünyada Linux’a en fazla yatırım yapan firma olan IBM, son iki yıl içinde dünyanın pek çok ülkesinde bir dizi Linux Uzmanlık Merkezi (Linux Competency Center) açtı. İstanbul’daki merkez, IBM’in Linux teknoloji merkezlerinin en son halkası oldu.

Bilgi için: www.ibm.com/tr

KISA... KISA...

► Novell SuSE’nin yeni sahibi

Novell, Nürnbergli Linux üreticisi SuSE’yi Kasım ayı başında satın aldı. Bu satın almayla, kurumsal ağ hizmetleri pazarının güçlü ismi, Linux sektörüne el atıyor. Bilgi için: www.suse.com

► Yeni e-posta: Aethera 1.0

Üretici firma theKompany, KDE’de çalışacak e-posta yönetim yazılımının ilk sürümünü tanıttı. Yazılıma takvim, randevu planlayıcı, not bloğu ve de görev planlayıcı ile adres defteri dahil. Yazılım, POP3 protokolünün yanı sıra IMAP hesaplarını da destekliyor ve çok sayıda kullanıcı profilini yönetebiliyor. Seçenekler sayesinde program, güncel hava durumu ya da haberler gibi web sayfalarından bilgi çağırabiliyor ve başlangıç sayfasına yerleştirebiliyor.

Bilgi için: www.thekompany.com

LINUX İPUÇU

KTimer ile zaman yönetimli komutlar

KDE aracı KTimer, belirli bir saatte küçük görevler için komutlar ya da eylemler yürütmek için uygun. Araç, komutları ya da shell script’leri otomatik olarak çalıştırabiliyor ya da belirli aralıklarla yineleyebilir. KTimer’ı başlattıktan sonra *New* seçeneğini seçin. Örneğin bu araç sayesinde, indirme komutu olan “wget”i kullanarak bir Webcam’in güncelleştirilmiş resimlerini düzenli aralıklarla indirmek istiyorsanız, KTimer’ın komut satırı-

na şunları girmeniz yeterlidir:

```
wget - http://  
<www.web  
caminadresini>.tld
```

Daha sonra komutu tanımlanmış aralıklarla yinelemek için, bunun için öngörülmuş giriş alanına zamanı saniye cinsinden ayarlamalısınız. Son olarak *Loop* alanına bir işaret koyarsanız, prosedür kendini sürekli yineleyecektir. Asıl indirme olayını KTimer’ın durum penceresindeki *Play* düğmesi üzerinden başlatabilirsiniz.

Özgür Yazılım Konferansı

Linux’un generalleri İstanbul’da

■ Bilgi Üniversitesi’nde Özgür Yazılım ve Açık Kaynak Günleri düzenleniyor. Üniversiteden yapılan açıklamada, Peru, İsrail, İspanya ve Almanya’nın kapalı kaynağın ve özel lisanslı (proprietary) yazılımların mali açıdan karşılanamaz ve özellikle güvenlik söz konusu olduğunda kabul edilemez olduğuna karar veren ülkelerden sadece birkaçı olduğuna değinilirken, bu ülkelerin açık kaynaklı sistemlere geçmek için büyük adımlar attıkları vurgulanıyor. Ayrıca Açık Kaynak sisteminde Türkiye için yazılım ithal etmek yerine yazılım geliştirici bir konuma gelmek için önemli fırsatlar bulunduğu ya da GNU/Linux gibi Özgür yazılım ürünleri kullanan binlerce bilgisayar laboratuvarını düşük maliyetli bilgisayarlarla kurarak bilgisayar okuryazar sayısını artırmak se-

çenekleri olduğuna dikkat çekiliyor. Bilgi Üniversitesi, bu amaca ulaşmak için Özgür Yazılım ve Açık Kaynak Günleri’nde üç gün boyunca eğitim seminerleri, konferanslar ve Özgür Yazılım / Açık Kaynak hakkında tartışmalar düzenleyecek. Etkinlikte, GNU projesinin kurucusu Richard Stallman ve Debian GNU/Linux’un kurucusu Ian Murdock da konuklar arasında olacak.

Bilgi için: <http://open.bilgi.edu.tr/workshop>

HEDEF

NOKTASI

YENİ SERİ

Arama motorları iktidarı

Arama motorları, internete açılan kapıları tutmuş bekçiler gibiler. Tıpkı kulüp kapılarında bekleyen insan karşılıkları gibi, onlar da yardımseverler, ancak aynı zamanda güçlü ve otoriterler de. Kullanıcıların Web'de ne bulacaklarını onlar belirliyor. CHIP bunun nedenlerini ve kalitenin nasıl yükseltilebileceğini gösteriyor.

1

Tekelcilere Microsoft da katılıyor

► İnternette pek çok dilde, pek çok web sitesinde binlerce arama portalı mevcut. Bu çeşitlilikse aslında yanıltıcı. Kulislerin arkasına bakanlar neredeyse yalnızca iki isim buluyor karşılarında: Google ve Yahoo. Her ikisi de algoritmik aramadan tutun da reklam bağlantılarına kadar, arama portallarının bütün paletine hakimler. İnternet kullanıcıları, web sitesi işleticileri, online performans sunucuları ve satıcıları için bunun anlamı şu: Hiç kimse bu firmaları atlatamıyor.

Google bu durumu kendi lehine kullanmasını biliyor ve 2004 yılında borsaya açılma isteğini gizlemiyor. İyimser tahminlere göre arama piyasası birincisinin borsa değeri, tamı tamına 25 milyar ABD doları tutacak. IT iş dünyasında bu kadar para, iktidar ve başarı söz konusu olduğunda, Microsoft'un adının anılmaması mümkün değil. Firmanın kendi portalı olan MSN'nin pazarlama müdürü Bob Visse, bu yılın başında Microsoft'un ken-

dine özgü bir arama teknolojisi üzerinde uzun zamandır çalıştığını ilan etti: "Google'ı gitgide daha fazla rakip olarak görüyor, ondan daha iyi ve daha kullanıcı

►► Google'ı rakip olarak görüyor ve daha iyi bir ürün sunabileceğimize inanıyoruz

Bob Visse, MSN pazarlama müdürü

dostu bir ürün sunabileceğimize inanıyoruz." Bu niyet Microsoft'un elbette bu rakiple birleşme planına ya da satın alma pazarlığı yapmasına engel değil. Şöyle ya da böyle, kullanıcılar için tüm seçenekler aynı kapıya çıkıyor: Artık işin içinde Microsoft'un bulunmadığı hiçbir web taraması yapmak mümkün olmayacak. Bunu, Windows XP'nin takipçisi olan "Longhorn" sağlayacak. Bu işletim sisteminde Internet Explorer'a sıkı sıkıya entegre edilmiş bir arama işlevi bulunması planlanıyor.

3

Tarafsızlık kayboluyor

► Arama hizmetleri artık arama sorgularını yanıtlamakla yetinmiyorlar. Arama hizmeti sunan şirketlerin çoğunluğu çoktandır kullanıcıların bilgiye susamışlığına ve ihtiyaçlarına, ama öncelikle kendi ekonomik çıkarlarına hizmet edecek kapsamlı portallara dönüştüler. Örneğin Yahoo iş ve eş bulma alanında da başarılı bir biçimde hizmet veriyor. Web.com ürün arıyor ve karşılaştırıyor ama satın almaya istekli kullanıcıları, ortağı olduğu dükkanlara yönlendirmekten çekinmiyor.

Müşteriler çıkar için yönlendirilebiliyor. Arama motorlarının sonuç listelerinde reklam için hit sayısına ihtiyaç duyan, yine firmanın kendisine bağlı, ortak veya işbirliği içinde olduğu siteler en üst sıralarda bulunuyor. Böylece bu sitelerde oluşan trafik, reklamları ve tabii nakiti de kendine çekiyor.

Tarafsızlık, daha önemli değerler uğruna vazgeçilebilir bir kavram. Edebiyat ve basın alanının gazetesi Publishers Weekly, Google'ın çoktan kitap piyasasına el attığını bildiriyor. Buna göre Google, Amazon gibi kitap satan sitelerde arama sunabilmek için yayınevleriyle görüşmüş. Böylece artık okuyucular, aradıkları kelimeleri içeren kitapları da bulabilecek ve bu kitapları satan Amazon.com gibi sitelere yönlendirilecekler. →

2

Hilekarlık eden üste çıkıyor

► Kullanıcılar öncelikle isabet listesinde en üstte duran sonuçlara tıkladıkları için, bu sıraları kapma uğruna kıyasıya bir mücadele veriliyor. Bazı web sitesi işleticileri, pazarlama ajansı ya da arama motorları sık sık hileye başvuruyorlar. Burada, hilekarlık ederek isabet listesinin tepesinde yer almak için en sık kullanılan üç yöntem bulacaksınız:

Spamdexing:

Google ve Altavista için, bir sayfaya verilen bağlantıların sayısı önemli bir kriter. Bu arama hizmetleri, sırf kendi sitesine olabildiğince fazla bağlantı verebilmek için kurulmuş sahte ve kurmaca siteler tarafından aldatılıyor.

Arama motorları iktidarı

4

Dürüst ve şeffaf arama motorlarına ihtiyacımız var

► Arama motorlarının kalitesi hissedilir bir biçimde düşüyor. İşin ilginç yanı, motorların az değil, bilakis çok fazla sayfa bulmaları. Kullanıcılar, katlanılmayacak kadar çok reklam, pornografik ya da radikal sayfayla karşı karşıya geliyor. Bu si-

ğü kullanıcı arama makinelerinin nasıl işlediğini ve kendilerini nasıl finanse ettiklerini bilmeden, ekran karşısında aradığını bulmak için saatlerini harcıyor.

Alman Bertelsmann Vakfı arama makineleri için kurallar ortaya

Prof. Dr. Marcel Machill, Leipzig Üniversitesi Yayıncılık profesörü, Bertelsmann Vakfı danışmanı

» Arama makineleri hangi içeriklerin algılandığına dair büyük etkiye sahip. Bu yüzden kullanıcıların, hizmetlerin nasıl işlediğini ve kendilerini nasıl finanse ettiklerini bilmeleri önemli.

nir bozucu olmakla kalmıyor, çünkü web kullanıcılarının yüzde 90'ı internette yollarını arama makineleri üzerinden buluyorlar ve bu yüzden arama motorları hangi içeriklere ulaşıldığı konusunda büyük rol sahibi. Öncelikle ticari ürün satanlar arama motorlarını manipüle ediyorlar. Aynı zamanda fiyatı ödenerek listenin üstüne çıkmış siteler sıklıkla yetersiz kalıyor. Böylece ço-

atmış. Bunlar isabetlerin sınıflandırılması için kriterleri daha şeffaf kılabilecek ve reklamları belirgince nitelenecek. Bu kurallar arama makinelerinin kalitesini ve kullanılabilirliğini iyileştirmede yardımcı olabilir, tabii eğer olabildiğince fazla firma buna uyarsa. Microsoft ve AOL çoktan buna katılıyor. Nazlanan tek firma, Google.

Bilgi için: www.bertelsmann.com

5

Bilgisayarlar hala çok aptal

► Arama makinelerinin en büyük zaafı çalışma tarzlarında yatıyor: İşin doğrusu, bunlar rafları aşındıran, ama önemli olanı seçme yeteneğinden yoksun, bunak kütüphanecilere benziyorlar. Arama makineleri, bugün web sitesi işleticilerinin onlar için hazırladıkları anahtar sözcüklere ve işaretlere göre değerlendirilmekten daha fazlasını yapamıyor. Çağrışımsal düşünemedikleri için, sayfa içeriklerini anlayamıyorlar. "Saat" kelimesiyle bir zaman biriminin mi yoksa, kola takılan, duvara asılan bir cismin mi kastedildiğini bilmiyorlar, ki bu da doğal, ama bilgisayarlar hala insanın onlar için düşünmesine bağımlıdır. Bu yüzden de kolayca kandırılabilirler. Bu anlama sorununun "semantik Web" ile ortadan kalkacağı düşünülüyor. Ancak bunun için sitelerin, bilgisayarların içeriklerle anlamlar arasında bağ kurabilecekleri bir biçimde oluşturulmaları zorunlu. Bu, bağımsız projelerde şimdiden yapılabiliyorsa da bu işi ağırlıkla insanlar hallediyor.

Bilgisayarlar birbirlerini anlayınca dek daha birkaç yıl geçecek. Ancak o zaman kullanıcı, arama sorgularını kendine benzer biriyle konuşuyormuş gibi formüle edebilecek – aradığı ister metin olsun, isterse ses dosyası, resim ya da film. O gün gelinceye değin, kullanıcılar arama motorlarında "ve, veya" gibi mantık işaretçileri kullanmak zorundalar.

```
! Dating - Kontaktanzeigen,
equiv="pics-label" content="
"description" content="Mit Ya
ating, dating, dating service, single,
e="text/javascript" src="http
ign -->
e="text/javascript" src="http
e="text/javascript" src="http
e="text/javascript" src="/js/
="text/css">
t "/css/yperadv.css"; -->
SHORTCUT ICON" HREF="http://e
```

Keyword Spamming:

HTML kodundaki anahtar kelimeler, arama robotlarına web sitesinin içeriğinin tasnif edilmesine yardımcı oluyor. Site yöneticileri, bu anahtar sözcükleri yinelemek ya da sörfçüler tarafından sevilen ve sık sorgulanan kavramları seçmek suretiyle ön sıralarda yer kapmaya çalışıyorlar.

Sponsorlu linkler:

Anlaşılabilir durumda oldukları sürece, kullanıcıların ödemeli reklam bağlantılarına karşı söyleyeceği pek bir şey yok. Ancak pratikte olaylar daha farklı şekilde cereyan ediyor ve parayı bastıran, Google'ın sağ tarafındaki reklam sütununa kuruyor.

Güncel PC sistemleri

CHIP Test Merkezi bundan sonra her ay üç adet PC sistemi oluşturup bu sayfalardan sizlere duyuracak. Ofis, Multimedia ve Profesyonel kategorilerine ayırdığımız bu PC sistemleri her kesimden kullanıcıya rehberlik etmeyi hedefliyor.

yaklaşık 600 \$

Ofis PC

Kasa: 300 Watt güç kaynaklı Aopen H600

Anakart: Asus P4R800 Socket 478, ATI Radeon 9100 grafik, ses ve ethernet entegreli / MSI K7N2 Delta grafik, ses ve ethernet entegreli

İşlemci: Intel Celeron 2.6 GHz, AMD Athlon XP 2400+

Bellek: 256 MB Kingston DDR-RAM

Sabit Disk: 80 Gbyte Seagate

Optik Sürücü: LG GCE-8523B 52X CD yazıcı

Klavye+Fare: A4Tech Rechargeable Wireless Desktop

Yazılım: Microsoft Windows XP Home, Open Office

yaklaşık 1000 \$

Multimedia PC

Kasa: 400 Watt güç kaynaklı Aopen H600

Anakart: Asus P4P800 i865 chipsetli ses ve ethernet entegreli / Abit KV7 Via KT600 ses ve ethernet entegreli

İşlemci: Athlon XP 3200+, Intel Pentium 4 3 GHz

Ekran Kartı: Leadtek Winfast A280 TD

Bellek: 512 MB Kingston DDR-RAM

Sabit Disk: 120 GByte Samsung SATA

Optik Sürücü: LG 8X DVD yazıcı

Klavye+Fare: A4Tech Rechargeable Wireless Desktop

Yazılım: Microsoft Windows XP Home, MS Works

yaklaşık 1.600 \$

Profesyonel PC

Kasa: 420 Watt Chieftec Dragon

Anakart: Abit IC/ MAX III, Gigabit Ethernet, ses, S-ATA RAID

İşlemci: Intel Pentium 4 3.2 GHz 800 MHz FSB

Ekran Kartı: MSI GeforceFX 5950U VTD 256

Bellek: 1 GB Corsair TWINX Pro DDR Ram 500 MHz

Sabit Disk: 160 GByte Samsung SATA

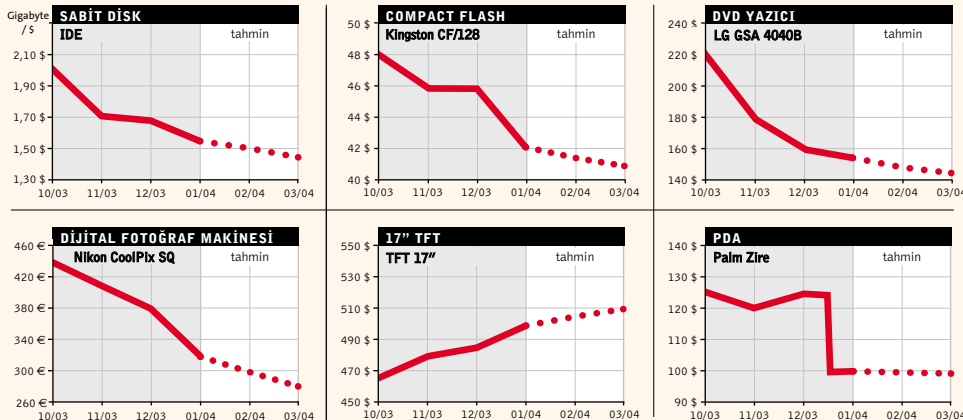
Optik Sürücü: Philips 8X DVD yazıcı

Klavye+Fare: Microsoft Wireless Desktop

Yazılım: Microsoft Windows XP Professional

BİLEŞENLERDEKİ FİYAT DEĞİŞİMİ

» Önümüzdeki iki ay için CHIP'in fiyat tahminleri

Sabit disk, CompactFlash kart, DVD yazıcı ve dijital fotoğraf makinelerinin fiyatları düşmeye devam edecek. 15 inç TFT'lerdeki fiyat artışı (dizüstü PC'lere olan aşırı talep yüzünden) 17 inç TFT'lere de yansıtacak. Buna karşın Palm Zire gibi avuçucu bilgisayarlarda yakın zamanda bir fiyat düşüşü beklenmiyor, zira fiyatlar neredeyse minimum seviyeye düşmüş durumda.

eCHIP içeriği

Şubat 2004

Sizler için her ay özenle seçtiğimiz kullanışlı ve ilginç yazılımlarla dolup taşan eCHIP'lerin içeriklerini ve bu CD'lerde yer alan bazı yazılımlara dair açıklamaları bu sayfalarda bulabilirsiniz.

TAM SÜRÜM S.O.S. Sağlık Ocağı Sistemleri

Sağlık Ocakları için tasarlanmış programı ilk açtığınızda *Tanımlar* bölümüne girerek sağlık evi, mahalle, caddeler ve genel bilgileri düzeltebilirsiniz. Daha sonra personel kayıt işlemlerini yapabilir, gelen giden evrakları girebilirsiniz.

Programın *Kişisel Kayıt İşlemleri* bölümünde İzlenen Hastalık Bilgileri, Poliklinik Defteri Bilgileri, Laboratuvar Defteri Bilgileri, Verilen Malzeme Defteri, Enjeksiyon Pansuman Defteri, Hastalık Bildirim Kayıtları, 15-49 Yaş Kadın İzlem Kayıtları,

Gebe ve Lohusa İzlem Kayıtları, Bebek İzlem Kayıtları, Adli Muayene Kayıtları ve Mernis Kayıtları bulunuyor.

Raporlar kısmında ise Ev Halkı Tespiti, Kişisel Sağlık Fişi, Bebek ve Çocuk İzlem Fişi, 15-49 Yaş Kadın İzlem Fişi ve Gebe İzlem Fişi yer alıyor. Programın diğer bölümleri ise Nüfus Piramidi, Aile Planlaması gibi Form-

lar, Poliklinik ve Hastalık bildirim gibi konuları içeren, Defterler, Ölüm Bildirim Fişi, Analiz Sonucu ve Reçete gibi evrakların bulunduğu *Belgeler* kısmı. Daha ayrıntılı bilgi almak için programı kurduktan sonra *SOS_Programi_Kullanim_Kilavuzu.doc* ve *Beni_Oku.doc* dosyalarından faydalanabilirsiniz.

TAM SÜRÜM Power Director 2.0

Kendi filmlerinizi evinizde kolayca yaratabilirsiniz. Dijital video kameralarla çektiğiniz videoları veya video kasetten bilgisayara aktardığınız videolarınızı montajlayıp efektlerle süsleyebilirsiniz.

Programın kullanıcı dostu arayüzü sayesinde Timeline ve StoryBoard kullanmanız oldukça kolaylaşıyor. Arayüzde aynı zamanda altı adet fonksiyon bulunuyor. Video, Effects, PiP, Title, Voice ve Music. Bu bölümler ile 1024 X 768 çözünürlükten düşük olmak şartıyla video sunumlarınızı hazırlayabilirsiniz.

Programın destek verdiği bir özellik de geniş video kaynağı tanıma özelliği. Yazılım; DV kameralar, MicroMV dijital kameralar, Analog kameralar, PC kameraları gibi çeşitli medyaları tanıyabiliyor. Ayrıca MPEG-1, MPEG-2, AVI ve DivX formatında kayıt yapabiliyorsunuz.

→ Daha fazla bilgi için 206'ya bakınız

DİKKAT!

Çizik, kırık veya başka nedenlerden dolayı çalışmayan CD'lerinizi değiştiriyoruz. Bunun için sorunlu CD'leri abone servisimizin aşağıdaki adresine göndermeniz yeterli. Ayrıca korcan@chip.com.tr adresinden de çalışmayan CD'ler konusunda yardım alabilirsiniz.

CHIP Abone Servisi

Mevlüt Pehlivan Cad.
Vefa Bayırı Sok.
Gayrettepe İş Merkezi
No:6 Blok:B
34349 Gayrettepe - İstanbul
abone@vogel.com.tr
Telefon: (212) 217 93 71 (pbx)

TAM SÜRÜM Ashampoo AudioCD Burner 2.5

Kendi Audio CD'nizi yapabileceğiniz bir yazılım. MP3 veya WAV uzantılı müzik dosyalarını CD yazıcınız ile Audio CD olarak yazabilirsiniz.

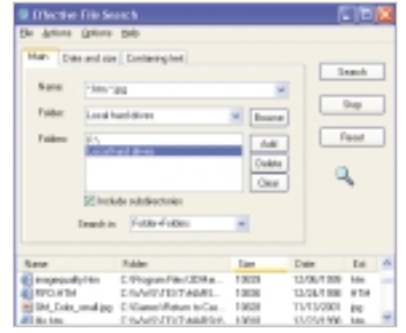
Programı kullanmak çok kolay. Yapmanız gereken sabit diskinizdeki müzik dosyaları seçmek ve daha sonra şarkı sıralarını ayarlayıp *WriteCD* butonuna basmak.

Programla müzik CD'lerini de rahatça kopyalayabiliyorsunuz. Program, CD sürücünüze taktığınız bir Audio CD'yi ilk önce okuyup daha sonra yeni bir CD'ye kopyalayabiliyor.

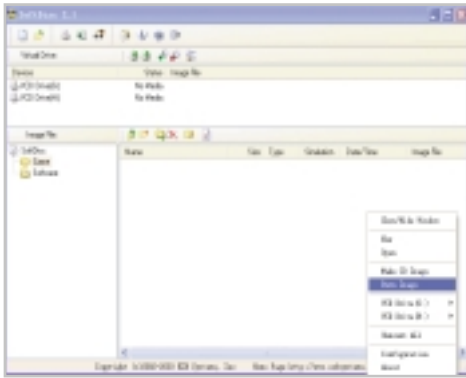
→ Daha fazla bilgi için 206'ya bakınız

TAM SÜRÜM Effective File Search 2.14

Bu yazılım sayesinde, herhangi bir dosyayı sabit diskinizde veya ağa bağlı bilgisayarlarda aratabilirsiniz. Aratmak istediğiniz dosyayı *Name* kısmına yazdıktan sonra *Folder* bölümünde *Browse* butonuyla ister sabit diskinizdeki bir klasörü, isterseniz ağ üzerindeki bir klasörü seçebilirsiniz. Aramalarınızı gelişmiş şekilde filtreleyebilirsiniz de... Dosya içindeki bir kelimeyi aratabilir, iki tarih arasında aratma yapabilir veya arama işine belli bir birtakım dosyaları tabi tutabilirsiniz.

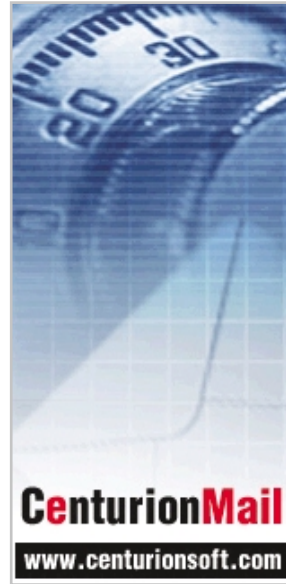

→ Daha fazla bilgi için 210'a bakınız

TAM SÜRÜM SoftDisc 1.6

CD yazma işleminde CD-ROM medyaya yazmadığınız verileri ISO formatında, imaj dosyası olarak sabit diskinizde saklayabilir veya internetten indirdiğiniz bir ISO dosyasını bir CD yazma programı ile CD'ye yazmak isteyebilirsiniz. Bu durumda farklı ISO formatlarında sorunlarla karşılaşabilirsiniz. Örneğin Nero Burning ROM programının ISO formatı .NRG ve dosya eğer bu formatta değilse yazamayabilirsiniz. SoftDisc bu durumda size yardımcı oluyor. ISO formatlarını birbirine çevirebiliyor ve söz konusu dosyaları açmanızı sağlıyor. Program; Standard ISO, BIN, CUE ve NRG formatlarını destekliyor.

→ Daha fazla bilgi için 208'e bakınız

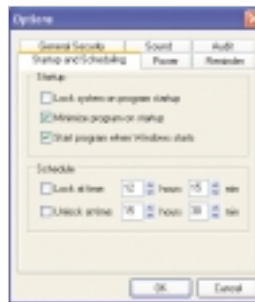
TAM SÜRÜM Centurion Mail 1.0.

E-postalarınızı şifreleyebileceğiniz bir güvenlik programı. Microsoft Outlook'a entegre olan programın şifrelenmiş dosyalarını açmanız için başka bir yazılıma ihtiyacınız olmuyor. Programı kurduğunuzda bir kullanıcı şifresi yaratmanız gerekiyor. Daha sonra yaratacağınız şifreli mesajlar için bir dosya formatı seçmeniz gerekiyor. ZIP, EXE veya CAB olabilir. *Encrypt Message* bölümünde yazdığınız mesajı şifreleyebilirsiniz. Şifrelerken, karşı tarafın da açabilmesi için bir şifre yaratmanız gerekiyor. Son olarak, yazdığınız e-postaya Centurion Mail ile yarattığınız şifreli mesajı ekleyebilirsiniz. E-postalarınızı alan kişi de şifreyi girerek mesajı okuyabiliyor.

→ Daha fazla bilgi için 208'e bakınız

TAM SÜRÜM Active System Locker

Kullanımı çok kolay bir araç. Sistemini kilitleyerek, sizden başkasının bilgisayarınızı kullanmasını engelliyor. Sizin verdiğiniz bir şifre ile çalışan program, aynı zamanda bilgisayarı hızlı şekilde kapatmanıza da imkan veriyor. Basit bir program olmasına rağmen çeşitli işlevleri *Options* menüsünden değiştirebilirsiniz. Buradaki ayarları düzenlediğiniz takdirde, örneğin bilgisayarınız kilitli olarak açılabilir, belli saatler arasında kilitli kalabilir veya belli bir süre açık kaldıktan sonra kapanabilir.

→ Daha fazla bilgi için 210'a bakınız

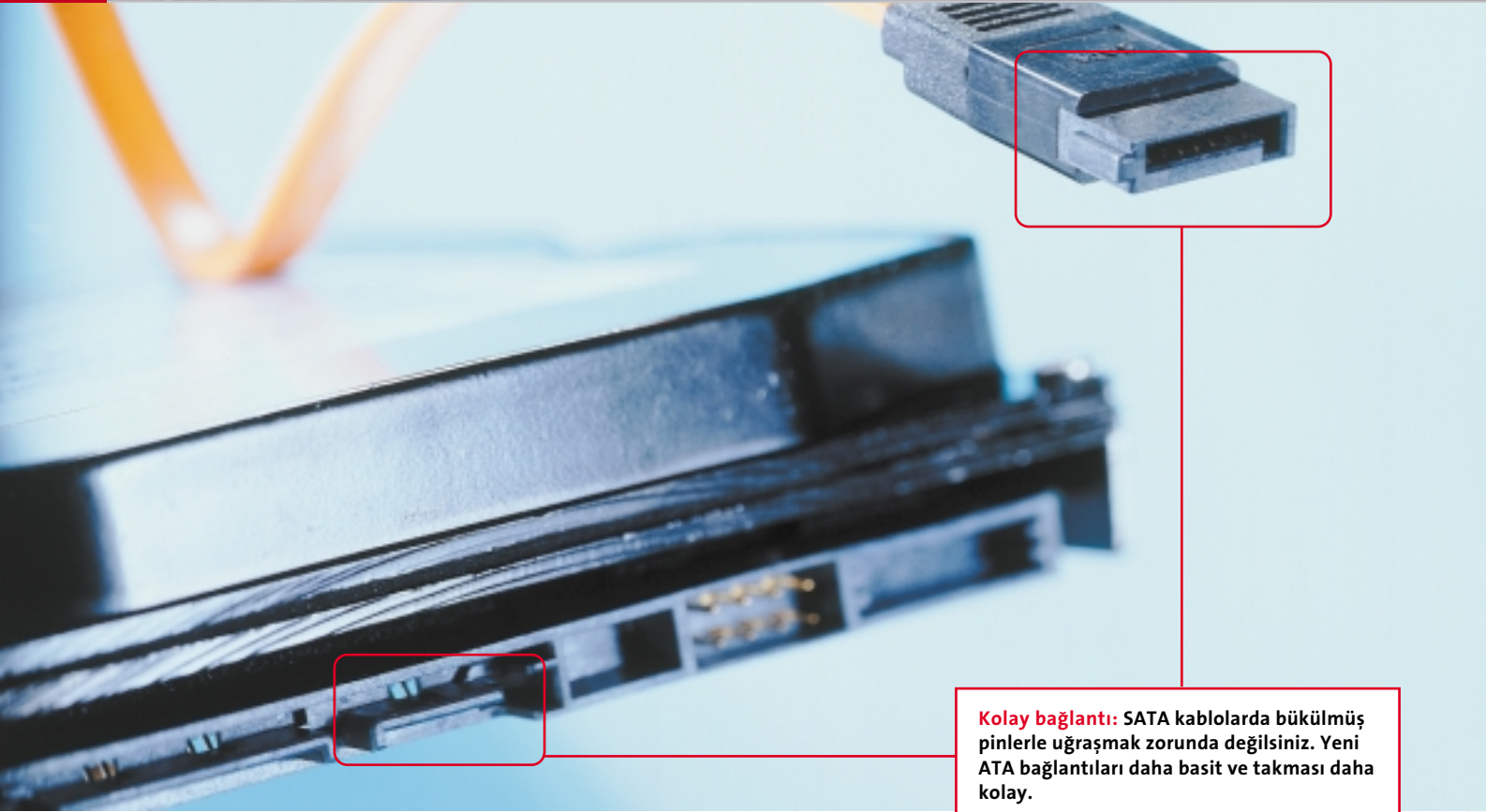
TAM SÜRÜM AlfaPad Notes 2.1

Bilgisayarınızda not ettiğiniz bilgilerinize kolayca ulaşmanız için tasarlanmış bir program. Basit bir arayüze sahip programı açtığınızda yeni bir dosya yaratmanız gerekiyor. Bu dosya içine notlarınızı yazabilir ve yeni bir dosya oluşturup hiyerarşik bir sıra oluşturabilirsiniz.

TAM SÜRÜM Big Crocodile v3.10

Banka hesap numaralarını, e-posta ya da bilgisayar şifrelerinizi toplu halde saklayabileceğiniz bir yazılım. Program gerekli şifreyi otomatik olarak ekrana yapılandırıyor. Diyelim ki Yahoo'da bir e-posta hesabınız var. Programa kullanıcı adınızı, şifrenizi giriyorsunuz; son olarak da web sitesinin adresinizi girdiğinizde, artık Yahoo hesabınıza tek bir tıklamayla ulaşabilirsiniz.

→ Daha fazla bilgi için 210'a bakınız

Kolay bağlantı: SATA kablolarında bükülmüş pinlerle uğraşmak zorunda değilsiniz. Yeni ATA bağlantıları daha basit ve takması daha kolay.

Seri ATA teknolojisi

SATA'nın getirdikleri

IDE'nin günümüz şartlarında yavaş kalması üzerine, artık çoğu anakart üreticisi SATA teknolojisini ürünlerine entegre ediyor. Yarının disk arabirimiyle ilgili merak ettiğiniz her şey bu yazıda.

Günümüzde birçok arabirim ve veriyolu sisteminde, paralelden seri çalışma prensibine doğru bir geçiş yaşanıyor. Seri veri iletimini destekleyen PCI Express ve HyperTransport mimarileri, bu eğilimin en iyi örneklerinden. Bu teknoloji 2001 yılının Ağustos ayında SATA 1.0 standardının açıklanışıyla disk arabirimlerine de taşındı. Saniyede 133 MB veri aktarım hızıyla tepe noktasına ulaşan paralel arabirimin tahtına göz diken Seri ATA teknolojisini inceleme altına aldık ve bu teknolojinin temsilcilerinin

pratikte sağladığı avantajları görmek için paralel IDE disklerle karşılaştırdık.

Paralel'den SATA'ya geçiş ve veri aktarım hızlarındaki değişiklik

Paralel veri transfer teknolojisi bugünkü tepe değerlerine ancak kısa mesafelerde erişebiliyor; zira mesafenin büyümesi ile aktarım hızı da düşüyor. Bunun başlıca nedeni, veriyi oluşturan bitlerin farklı hızlara sahip olmaları ve dolayısıyla hedefe de erken ya da geç ulaşmaları. Seri teknolojisinde ise bitler arasında bir hız farkı

söz konusu değil, zaten paralel teknolojisindeki 80 kanala karşılık seride 6 ya da 8 adet kanaldan iletim gerçekleşiyor. Böylece bir gecikme de oluşmuyor. SATA teknolojisinin diğer bir getirisi ise, kanal sayısının azlığıyla birlikte kablunun çok daha ince, güç ihtiyacının da düşük olması.

Bunun doğal bir sonucu olarak, kasa içinde daha etkili hava sirkülasyonu sağlanabiliyor ve kasa içi ısı değerlerini aşağı çekmek mümkün olabiliyor. Son zamanlarda popülerlik kazanan küçük boyutlu kasalar bu sayede daha da küçülebilecek. Seri ATA teknolojisi şu an için saniyede 150 MB veri aktarım hızı vaat ediyor. Bu, sadece başlangıç için belirlenen bir değer. Asıl hedef ise bu hız değerini önce ikiye, sonra dörde katlamak. Bunun için de yüksek veri aktarım hızının yanı sıra yazılım uyumluluğu, düşük güçte çalışma ve daha ince kablolarla haberleşmeyi daha etkin kılma çabaları yürütecek bir çalışma grubu oluşturuldu.

BUS topolojisinden yıldız topolojisine geçiş

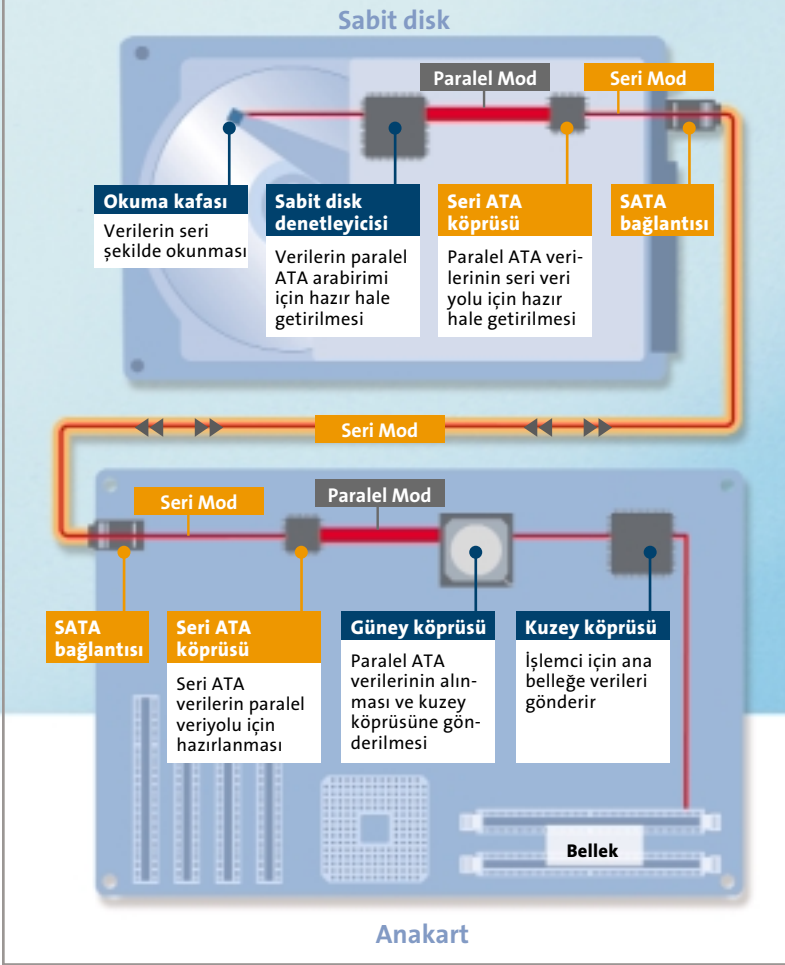
Doğrudan bağlantı tekniği kullanan SATA, jumper ayarlarını ve bus terminolojisini de tarihe gömecek gibi. Paralel teknolojisinden alıştığımız master – slave ilişki-

SERİ ATA PARALEL ATA'YA KARŞI

	Paralel ATA	Seri ATA
Bant genişliği	100/133 MB/S	150/300/600 MB/S
Gerilim	5V	250mV
Pin sayısı	40	7
Maks. uzunluk	45.72 cm	100 cm
Kablo	Kalın	İnce
Havalandırma	Kötü	İyi
Peer-to-Peer	Hayır	Evet

SATA'ya giden uzun yol

Bis Daten von der Scheibe in den Speicher des PCs (und umgekehrt) gelangen, müssen sie bei SATA-Systemen zwei Umwege über die beiden Seri ATA-Bridges (orange) nehmen. Bei modernen Boards, etwa mit Intels Southbridg ICH5 (vom Chipsatz i865/875) ist die SATA-Bridge bereits integriert.

Köprü: ATA to SATA bridge yongası yeni sabit disklerdeki tek gerçek seri yapı taşı olarak karşımıza çıkıyor.

neler oluyor? Esasında seri arayüz pek de yeni değil. Örneğin Fibre Channel Arbitrated Loop (FC/AL) ve IBM'in Serial Storage Architecture (SSA) teknolojisi de seri çalışıyor. Aradaki başlıca fark, bu sistemlerin SCSI protokollerini kullanması ve fiyatlarının da bir hayli yüksek oluşu. SATA, seri mimariyi ev kullanıcılarının ayağına kadar götüren ilk teknoloji sayılabilir. Ancak bu teknolojinin SCSI mimarisinin pabucunu dama atacğını düşünmek yanlış olur. SCSI diskler 256 komutu aynı anda işleyebiliyorlar. Bu komutlar bir sıraya diziliyor ve diskin istediği sırada işleniyor. ATA teknolojisinde de komutlar aynı şekilde sıra diziliyor, ancak rasgele işlenmeleri mümkün değil. Bu, SATA'yı da SCSI karşısında dezavantajlı kılıyor. Yine de iki teknolojinin ortak bir özelliği var: Hot Plugging. Bu, SATA diskini işletim sistemi çalışırken bile bilgisayarınıza bağlayabileceğinizi, diskin fiziksel bağlantılarını yapıp tanıtabilme imkanına sahip olduğunuzu gösteriyor. Aynı şekilde, bir SATA diskini işiniz bittiği zaman sistem çalışırken bile güvenle sökebilirsiniz. Bu, sunucu sistemlerinde görmeye alıştığımız özelliğin aynısı.

Ne SCSI ne de SATA:

Geleceğin favori teknolojisi SAS

SAS, ya da diğer adıyla Serial Attached SCSI, SATA teknolojisinde kullanılan bağlantı şeklinin bir benzerini kullanıyor. Bu teknolojinin farkı iki SCSI portuna sahip olması. Burada 8 metreye kadar bir bağlantı kablosu kullanılabilir ve 128 adete kadar harici ya da dahili aygıt bağlanabilir. Sözü edilen transfer hızı ise saniyede 3 Gbit. Yalnız bir denetçinin sadece tek bir cihazı çalıştırabileceği bu teknolojiye, birden fazla cihazı bağlamak için SATA Storage Switch kullanmak gerekiyor. SATA Storage Switch kullanıldığında →

si bu yeni teknolojiye yer almıyor, yani her bir cihaz kendi kablosu üzerinden, tek bir portla bağlanıyor. Yani SATA kullanan her bir cihaz diğerlerinden bağımsız çalışıyor. Bu yüzden Seri ATA'nın çalışma prensibini bus topolojisiyle karıştırmak gerekiyor, çünkü sistemler yıldız topolojisinde olduğu gibi birebir bağlılar. Ayrıca veri alımı ve gönderimi farklı yollarından yapıyor.

SATA teknolojisi günümüz sabit disklerinde bulunan register setlerini emüle eden shadow register setine de sahip. Master / slave desteği de yine bu tür bir emülasyon sayesinde sağlanıyor. Böylelikle, çevirici bir adaptör kullanarak IDE disklerinizi SATA denetçileri üzerinden sisteminize bağlayabiliyorsunuz.

SATA'nın fiziksel veri iletimi için +250 mV ile -250 mV'luk bir gerilim uygulanıyor. Bu gerilim değeri SCSI arabiriminde kullanılan değer ile aynı; yani Seri ATA'da LVDS (Low Voltage Different Signal)

teknikini kullanıyor ve böylece elektromanyetik voltaj sorunları minimuma indirgeniyor. Bunun veri transfer performansı üzerinde olumlu bir etkisi var. Seri ATA kablodaki aşırı yüklemeyi kaldırmak için de 8B/10M kodlaması kullanılıyor. Bu kodlamada bir byte 10 bitlik bir gruba dönüştürülüyor. Bu teknik sayesinde alıcı ve verici arasındaki senkronizasyon bozulmuyor ve veri iletim yolu da güvenlik altına alınıyor.

Hot Plugging farkı: Tak ve çalıştır ile sorunsuz bağlantılar

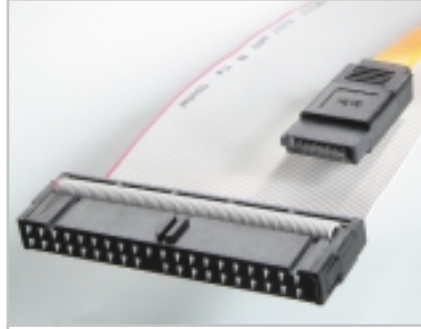
USB arayüzü uzun uğraştan sonra piyasada hakimiyetini kurdu ve artık hangi çevre birimine baksak bu arabirime rastlıyoruz. PC sistemlerin dışarıyla bağlantısında gelişen bir olay. Peki sistemin içinde

SERİ ATA'NIN GELECEĞİ

Standart	ATA I	Seri ATA II	Seri ATA III
Transfer oranı	150 MB/s	300 MB/s	600 MB/s
Yılı	2002	Yakl. 2005	Yakl. 2007
Pin sayısı	7	7	7

Veri kanalizasyonu: Başarılı yalıtma ve diferansiyel sinyaller sayesinde veriler kablodan saniyede 1,5 GHz hızla akıyor.

İncelik: Seri ATA kablosu 8 mm genişliğindeki kablolarla yetiniyor. Paralel veri kablosu ise 51 mm genişliğinde

Seri ATA diskler: Piyasaya ilk çıkan Seri ATA diskler IDE öncülerinden çok daha hızlı değiller.

SAS ile birlikte SATA da çalıştırılabilir. Bu sayede pahalı disklerle birlikte ekonomik fiyatlı diskler de aynı anda çalışabiliyor. Böylece, örneğin SAS diskleri RAID teknolojisi ile birleştirip First Level olarak çalıştırabilmeniz yanı sıra, SATA RAID Array'leri de bir yedekleme ünitesi gibi kullanabiliyorsunuz.

Teoriden pratiğe: Seri ATA'nın paralelden gerçekte farkı

Teoriden sonra sıra geldi işi pratiğe dökmeye. Paralel ve Seri ATA disklerin birbirlerinden farklı arayüzlere sahip olmalarına rağmen benzer bir performans verdiklerini gördük. Teoride bahsi geçen, paralel için 133 Mbyte/sn ve Seri ATA'nın 150 Mbyte/sn değerlerine ulaşamadık.

Özellikle aynı marka ve aynı kapasiteye sahip fakat arayüzü farklı olan modellerde SATA farkının hemen hemen hiç anlamadığını söylemeliyiz.

Peki nasıl olur da geleceğin teknolojisi olarak adlandırdığımız SATA, paralel teknolojisine bariz bir üstünlük sağlayamaz? Bunun cevabı gayet kolay. Testlerimizde Intel 875 yonga setli bir anakart kullandık. Bu, günümüzün standardında masaüstü sistemler için en ileri teknoloji sayılıyor ve söz konusu yonga setinde SATA de-

netçisi entegre olarak yer alıyor. Bu önemli bir özellik. Çünkü Native SATA olmayan, yani ekstra bir denetçi yongasıyla desteklenen SATA teknolojisi, esasında Bridge Chip'ten başka bir şey değil. Bu, seri olarak iletilen verilerin içerde paralel veri akımlarına dönüştürüldüğünü, bir başka deyişle, Bridge Chip'in SATA diskin performansını paralele düşürdüğünü gösteriyor. Biz bunu yapmadıysak

PARALEL İLE SERİ HIZ

Ultra ATA 66	66 Mbyte/saniye
Ultra ATA 100	100 Mbyte/saniye
Ultra ATA 133	133 Mbyte/saniye
Ultra Seri ATA 150	150 Mbyte/saniye

da, SATA teknolojisinin istenilen seviyede olmadığını da gördük. Nedeni ise nihayetinde mekanik parçalardan oluşan sabit disklerin bu yeni teknolojiyi kısıtlamaları.

Güçlerin birleşimi: RAID ile Seri ATA birlikteliğinin sonuçları

Sabit disk testimizde SATA ile paralel arabirim arasında pek bir fark göremediğimiz bir gerçek. SATA disklerin RAID performansında ne tür bir artış sağladığını da merak ettik. Striping modunda konfigüre ettiğimiz disklerde, sırası ile PCMark

2002, 3D Mark 2003, SiSoft Sandra 2003 ve HDtch test yazılımlarını kullandık. Elde ettiğimiz sonuçları da tekli SATA disk ile karşılaştırdık.

Office ve multimedia benchmark'ı olan PCMark 2002'de yaklaşık 3 katı daha iyi bir performans yakaladığımız söylemeliyiz. 3D Mark'ta ise bu artış %70 civarlarında idi. Sandra'nın File System benchmark'ında fark yine büyüktü. HDtch'a gelince, yazma performansı kendisini bariz bir şekilde belli ediyordu.

Sonuç: SATA şimdilik beklenen performansı sunmaktan uzak

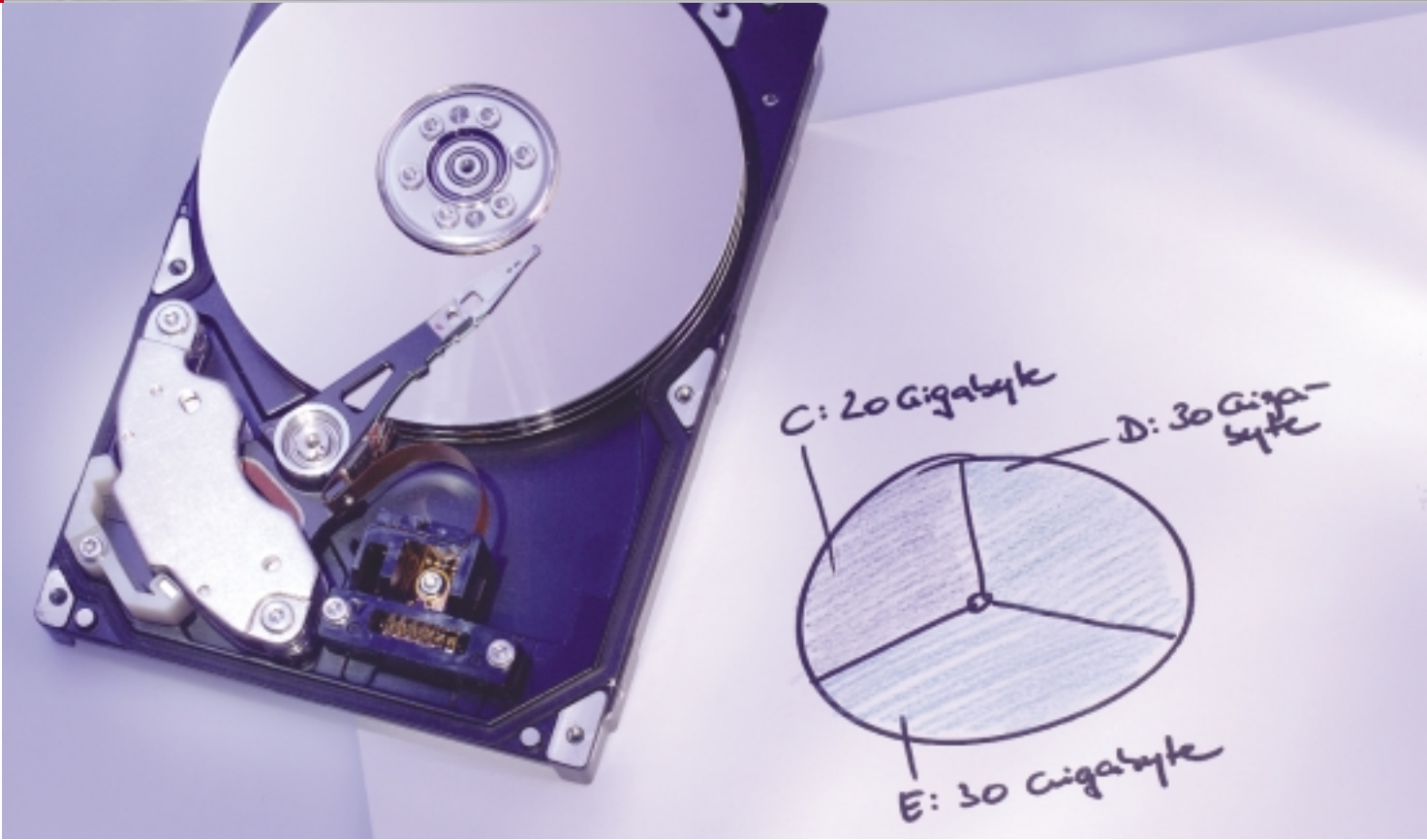
Büyük umutlarla beklenen SATA'nın da tıpkı Paralel ATA gibi sunucu sistemlerde yer alamayacağı bir gerçek. Sistemlerinde ciddi bir performans artışı arayan kullanıcılar yine SCSI arayüzüne kalmış durumdadır. SATA şu anki performansı ile hem SCSI'ye bir alternatif oluşturamıyor, hem de paralel arayüzüne karşı ciddi bir fark ortaya koymuyor. Bu, yaptığımız testlerde de açık ortaya çıktı. Bu durumda SATA'ya sahip olmanın ne gibi bir avantajı olduğunu sorabilirsiniz. İlk görülen avantaj, çok küçük de olsa bir performans iyileşmesi.

Ayrıca SATA disklerin ince kablo ile bağlanması kasa içindeki hava akımını ciddi bir şekilde artırıyor ve kasa içi ısı değeri düşüyor. Buna ek olarak disklerin rasgele okuma hızında da bir üstünlük söz konusu. Yine de sonuçlar bizim için pek tatmin edici değildi. RAID kullanımıyla birlikte ciddi bir performans artışı da gerçekleşiyor; uygulamalarımızda Windows işletim sisteminin bile daha hızlı açıldığını fark ettik. Fark ettiğimiz diğer bir nokta ise SATA ve Paralel ATA'lı karışık bir sistemde, SATA disklerin kendi aralarında çok daha hızlı kopyalama işlemi yapabildikleri. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

PARALEL İLE SERİ HIZ DEĞERLERİ

		SATA	SATA RAID
PC Mark 2002	HDD Score	755	2129
3D Mark 2003	Toplam	12336	20928
SiSoft Sandra	File System (Kbyte/sn)	20571	58469
HD Tach	Read Speed Max (kps)	44558	55619
	Read Speed Min (kps)	15092	16921
	Read Speed average (kps)	36527.9	45139.1
	Write Speed Max (kps)	25789	58874
	Write Speed Min (kps)	12561	18404
	Write Speed average (kps)	20182.4	38906.8
	Random Access Time (ms)	14.3	12.6
	Read Burst Speed (kps)	83545	83751

Doğru disk bölümleme

Pratikte sabit diskler

Günümüzde bir PC'ye birden fazla işletim sistemi kurmak zor değil. Ancak disklerinizle çalışırken hayatınızı zorlaştırabilecek engellerle karşılaşabilirsiniz. Bu yazıda, disk sorunlarına pratik çözümler bulacaksınız.

Yeni bir sabit disk alan veya sistemini yeniden kurmak isteyen biri, öncelikle bölüm (partition) boyutu, boot sektörleri, dosya sistemleri ve sabit disklerle ilgili diğer ayrıntılar hakkında bilgiye ihtiyaç duyar.

Disklerle çalışırken karşılaşılabilecek en büyük tehlike, hiç kuşku yok ki uyumsuzluk sorunudur. Ayrıca yanlış bir disk planlaması da zamanınıza ve paranıza mal olabilir. İlerleyen sayfalarda, çoklu işletim sistemi kurulumlarında karşılaşılabileceğiniz sorunlara ve çözüm yollarına da değineceğiz.

Sabit disklerin ve disk bölümlerinin boyutu son 20 yıldır yükseliyor. BIOS kısıtlamalarının kaldırılması ve aynı zamanda dosya sistemlerinin de gelişmesiyle, sürekli daha büyük kapasiteleri mümkün kılıyor. Disk bölümlemedeki büyüklük problemlerini anlayabilmek için, öncelikle sabit disklerin yapısına dair bazı temel kavramları bilmek gerekiyor.

Kapasite sorunu ve disklerin yapısı: Sınırlamalar ve çözümler

Bütün sabit diskler, okuma/yazma kafalarının (head) altında yüksek bir hızla dönen, manyetik plakalardan oluşurlar. Bu plakalar mıknatıslanabilir bir materyalle kaplanmıştır. Bir bit, mıknatıslamadaki bir değişiklik sonucu ortaya çıkar. Çoğunlukla birden fazla plaka üst üste döner. Kafalar sabit bir şekilde monte edilmiştir ve bir kol üzerinde sarmal olarak hareket ederler.

Her plaka konsantre izlere (track) ayrılmıştır. Bir iz de yine, her biri 512 byte büyüklüğünde sektörlerden meydana gelir. Değişik plakaların izleri tam olarak üst üste yer alırlar ve birlikte bir silindirik oluştururlar. Sıralama, izlerde ve kafalarda 0 ile, sektörlerde ise 1'le başlar. Bir sabit diskin kapasitesini hesaplayabilmek için CHS hesaplaması (cylinders, heads, sectors) kullanılır. 90'lı yılların ilk zamanlarından kalma PC'lerde BIOS, iz başına

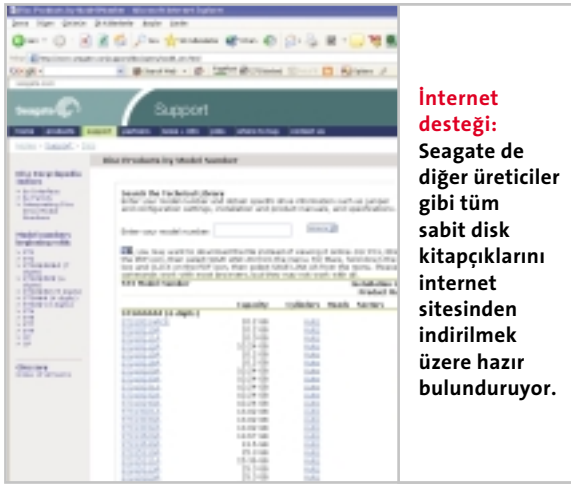
1.024 silindir, 16 kafa ve 63 sektör destekler. Böylece ortaya 504 MByte'lık bir kapasite çıkar. Bu 504 MB'lık sınır, bu eski bilgisayarlarda sadece sürücüler veya yeni bir disk denetleyicisi (piyasada artık bulmak imkansız gibi) ile aşılabılır.

Bir sonraki sınır ise, BIOS'a değil, FAT sistemine aittir, bu da meşhur 2 GB sınırıdır. FAT16, $2^{16} = 65536$ ayırma birimi (cluster) destekler, bunların her biri de 32.768 byte olabilir. 10 cluster baştan rezerve edilmiştir, böylece ortaya 1.999 GB'lık bir kapasite çıkıyor. Mesela Windows altında FAT16 ile disk bölümlenler bu sınırı hemen fark edeceklerdir. Windows 9x altında FAT16 ile daha fazla disk alanına erişmek mümkün değil. NT/2000/XP altında ise FAT16 disk bölümlerini 4 GB'a kadar tanımlamak mümkün, ancak bu diskler Windows 9x altında tam olarak kullanılmıyorlar.

Microsoft tarafından FAT32'nin geliştirilmesiyle cluster sayısı da yükseldi.

Böylece teoride 2 terabyte mümkün, ancak Microsoft 32 GByte'lık bir kısıtlama getiriyor.

32 GB'lık sınıra ulaşılmadan önce, BIOS yine bir problem çıkartıyor. 1.024 adet silindir sınırı, bir sabit diskin kapasitesini 8 GB ile sınırlıyor. Bu kapasite hesaplamalarının ne kadar yanlış olduğunu Western Digital adlı disk üreticisinin bir raporu belgeliyordu. Özetle, çoğu 8,4 GB'lık sabit disk, kapasitesini 8.455 MB olarak bildiriyordu. Ancak hesaplamada 1 Kbyte için 1.024 yerine 1.000 byte kullanılmıştı. Gerçek degerse yaklaşık olarak 8 GByte civarındaydı. Kullanılan BIOS sürümüne göre bu değer değişebiliyor. Ancak bu kapasite karmaşası maalesef günümüze kadar geldi ve kullanıcıların kafasını karıştırmaya halen devam ediyor. SCSI disklerde ise BIOS problemleri söz konusu değil, bunlar kendi BIOS'larına sahipler.

Son sınırlamalardan biri de ATA arabiriminden kaynaklanıyor, bir diskin boyutu 137 GB ile sınırlı. Ancak bu sınır da günümüzde aşıldı, daha yüksek kapasiteli diskler piyasada uzun zamandır satılıyor. 1.024 silindirik sınırlama da günümüzde etkisini kaybetmiş görünüyor. NT/2000/ XP'de disk üzerinde nerede bulunduğunun bir önemi yok, Linux'un Lilo'su da bu sınırı artık aştı. FAT32'li Windows 9x/ME'lerde de bu problem artık bulunmuyor.

Master Boot Record (MBR) ve sabit disk bölümlene tabloları

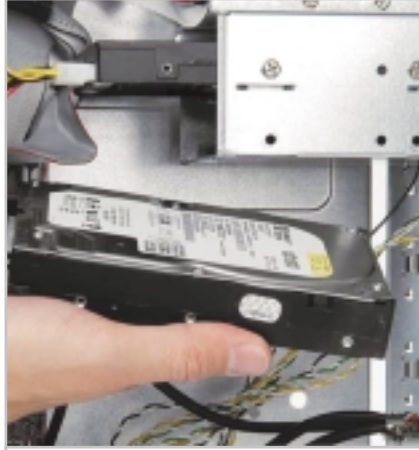
Bilgisayar açıldıktan sonra BIOS diskin önceden belirlenmiş bir alanından bazı verileri okumak zorundadır, işletim sistemini ve diğer şeyleri ancak bu şekilde bulabilir. Bu veriler master boot record (MBR) adı verilen bölümde bulunur. MBR, diskte iz 0, sayfa 0 (kafa 0'a denk gelir) ve sektör 1'de bulunur, yani diskin hemen başında. MBR beş bölümden oluşur en önemli bileşenleriyse yükleme rutini ve partition tablosudur. Partition (bölümlene) tablosu her biri 16 byte uzunluğunda 4 kayıttan oluşur. İlk byte, bölümün etkin olup olmadığını gösterir. Etkin olarak işaretli bölümlerden bir işletim sistemi boot edilebilir. Bölüm tablosunun sistem tanıma alanında, kullanılan dosya sistemi ve disk bölümünün hata tolerans özellikleri belirtilir. İşletim sistemi bu alan

üzerinden boot sırasında hangi dosya sistemi aygıt sürücüsünü yüklemesi gerektiğini kontrol eder.

Disk bölümleri: MBR, dört disk bölümü için yere sahiptir. Bu da bir sabit diskin en fazla dört bölüme ayrılabilceğini ifade eder. Ancak bir diskte 23 adete kadar sürücü oluşturabilmek için de küçük bir hile var.

Birincil disk bölümleri: Temelde sadece iki bölüm türü vardır: birincil (primary) ve uzatılmış (extended) disk bölümleri. Birincil disk bölümleri çoğunlukla işletim sisteminin çalıştırılması için kullanılır. Windows 2000 ve XP gibi işletim sistemleri uzatılmış bir disk bölümünden de boot edilebilirler. Birincil disk bölümleri, dosya içeren, sabit disk üzerindeki bir alana doğrudan gönderme yaparlar. Bölüm tablosunun sistem tanıma alanı, bir disk bölümünü birincil veya uzatılmış olarak atar.

Uzatılmış disk bölümleri: Uzatılmış disk bölümleri veri yerine mantıksal sürücüler içerirler. Microsoft sistemleri sürücü tanımlama için harfler kullanırlar. A ve B disket sürücüler için rezerve edilmiştir, C de birincil disk bölümü için kullanılır. Bölümlemeye bağlı olarak diskin alanı uzatılmış disk bölümü olarak bölümlendirilebilir. Böylece diskte $26-3 = 23$ man-

Doğru kurulum: Sistem kurulumundan önce diskleri ve kapasitelerini kontrol etmeyi unutmayın.

tıksal sürücü harfi oluşturulabilir. Bundan ayrıca CD veya DVD sürücü gibi diğer sürücüler de çıkarmak gerekir. Uzatılmış disk bölümleri MBR'a karşılık gelen bir partition sektörüne sahiptir, ancak burada bir yükleme rutini yoktur. Partition tablosunun ilk kaydı ilk mantıksal sürücüye, ikincisi ise başka bir (sanal) uzatılmış disk bölümüne işaret eder. Bunun partition sektörü de aynı şekilde yapılandırılmıştır. Böylece bunlar sayesinde işletim sisteminin değişik mantıksal sürücüleri tanıyabileceği bir zincir ortaya çıkar.

Fdisk gibi bir programla disk bölümlemesi yapılırken önce her zaman birincil disk bölümü oluşturulur ve etkin olarak işaretlenir. Daha yeni Fdisk sürümlerinde mantıksal sürücülerle üç adete kadar birincil disk bölümü ve bir adet uzatılmış bölüm oluşturulabilir. Her disk bölümü, bölümün ilk sektöründe bulunan kendi boot sektörüne sahiptir. Bu sektör, sürücü özelliklerini ve asıl boot kodunu içeren ve işletim sistemini başlatan bir tabloya sahiptir. Bir işletim sistemi başlatıldığında önce her zaman aynı yerde bulunan bu boot sektörü yüklenir. Alanlardaki bilgiler değerlendirilir ve sonra işletim sistemine özgün dosyaları çalıştıran boot kodu yürütülür. Boot sektörünün ilk üç baytı her zaman boot koduna işaret ederler, takip eden sekiz byte, kullanılan Windows sürümünün adını ve sürüm numarasını ifade eder, mesela MSWIN5.0.

Sistemin doğru kurulumu için dikkat edilmesi gerekenler

Doğru disk bölümlerinin ve dosya sistemlerinin seçimini çok iyi düşünmelisiniz, aksi halde tüm sistemi yeniden kurmak zorunda kalabilirsiniz. Bu yüzden öncelikle şu sorulara cevap verin:

- ▶ Çoklu boot konfigürasyonu kullanmayı düşünüyor musunuz?
- ▶ PC'nizde kaç tane sabit disk var ve kapasiteleri ne kadar?
- ▶ Güvenlik işlevlerine gerek var mı?
- ▶ NTFS'e ihtiyacınız var mı?
- ▶ Aynı zamanda Linux kullanmak istiyor musunuz?

Bir çoklu boot sisteminde her işletim sistemi için ayrı bir disk bölümü oluşturulması tavsiye edilir. Gerçi mesela Windows 9x ile birlikte Windows 2000 veya XP aynı bölümde çalıştırılabilir, ancak bazı dizinler ve dosyalar böyle bir durumda her iki işletim sistemi tarafından da aynı anda kullanılabilir, mesela "Program Files" dizini. Bir program silindiğinde, her iki sistemde de çalışamaz hale gelir. Açılış bölümü FAT16 veya FAT32 ile formatlanabilir. Açılış bölümü genelde C sürücüsüdür ve üzerinde bir Windows 9x sürümü kuruludur. NTFS kullanmak burada mümkün değil, zira Windows 9x NTFS altında çalışamaz. Burada bu yüzden bir güvenlik açığı söz konusu. D sürücüsü veya birincil veya uzatılmış bir disk bölümündeki başka bir sürücü NTFS ile formatlanabilir ve üzerine Windows 2000/XP kurulabilir. C sürücüsü FAT16'da maksimum kapasiteye (2 GB) sahip ol- →

KURULUM PROBLEMLERİ

» Her türlü duruma hazırlıklı olun

Yeni bir sabit disk monte etmeden önce, kurulum problemleri yaşamamak için

dikkat edilmesi gerekenler var. Sorunlar için işte ipuçları:

Kurulum kontrolü	İpucu
1. Disk kapasitesi	Disklerde ve denetleyicilerde sürekli olarak kapasite problemleri ortaya çıkıyor. Yeni, büyük diskler de genelde eski PC'lerde sorun çıkartıyorlar.
2. Sürücülerden uzak durun	Kapasite problemini aşmak için disklerle birlikte gelen sürücülerden kesinlikle uzak durun.
3. IDE denetçiyi etkinleştirme	Gerekli IDE bağlantılarının etkinleştirilmiş olması gerekiyor: BIOS Setup'ta ve Windows Aygıt Yöneticisi'nde.
4. Montaj sırası	Tavsiye edilen kablolama kurallarına göre sabit diski kurun, tüm sürücüler için gerekli modu ayarlayın (master, slave, single). İşletim sisteminin yüklü olduğu daha hızlı olan disk mantıken PC'deki ilk sürücü, yani C: olmalı.
5. BIOS'ta tanıma	Boot sonrasında yeni diskleri BIOS'tan kaydetmelisiniz. Bunun için en iyisi BIOS'un otomatik tarama fonksiyonunu kullanmak. Eğer BIOS yeni diskin parametrelerini otomatik olarak tanımiyorsa, problem çıkacak demektir.
6. Garip sesler	Disk boot sırasında ve çalışırken dikkat çekici sesler (tırmalama gibi) çıkartıyorsa bir firmware güncellemesi gerekebilir, özellikle çok yeni modellerde.
7. Busmastering etkin mi?	Bu hızlı PCI transfer modunun da elbette BIOS'ta etkinleştirilmiş olması gerekiyor (PCI bus mastering: enabled). Ancak tüm PCI kartların maalesef busmaster uyumlu olmadığına dikkat edin. Etkinleştirmeden sonra problem çıkıyorsa bunu tekrar iptal etmelisiniz.

Defrag:
Disk performansını yükseltmek için Windows'un Disk Birleştirici'si'ni düzenli aralıklarla çalıştırın.

malıdır, zira Win2000/XP kurulum sırasında geçici dosyalarını buraya kaydeder.

Sadece Windows XP/2000 ile çalışıyorsanız ve bilgisayarınız nispeten hızlıysa, en iyi seçim NTFS olacaktır. Hem sürücülere erişim sorunu yaşamayacaksınız, hem de sistem FAT'e göre daha hatasız çalışacak ve büyük disk bölümlerinde veriler daha az yer işgal edecek. Ancak NTFS'in FAT'e göre biraz daha yavaş olduğu da bir gerçek. Güvenlik işlevlerine ihtiyacı olmayan ve daha hızlı bir dosya sistemi isteyenlerin FAT32 kullanması daha mantıklı. Ağ üzerinden erişimde ise sürücülerin hangi dosya sistemiyle formatlandığının bir önemi yoktur. Ağ sistemi, sahip olunan haklara göre erişime her zaman izin verecektir.

Paralel olarak Linux da çalıştırmak istiyorsanız kurulum sırası şu şekilde olacaktır: Önce Windows 9x/ME, daha sonra Windows 2000 veya XP (daha fazla sistem de mümkün) ve son olarak Linux. 2000/XP kurulumunda Windows varolan Windows 9x sistemini tanıyacak ve otomatik olarak bir boot yöneticisi kuracaktır. Windows 2000 burada fevri davranıp varolan Lilo gibi Linux boot yöneticilerinin üzerine yazarken, XP daha anlayışlı. Bu yüzden Linux'u her zaman son olarak kurmalısınız. Mandrake ve Suse gibi yeni Linux dağıtımları ise Windows'un boot yöneticisine karşı saygılılar ve bunun önüne kendi grafiksel boot menülerini ekliyorlar. Bu tip bir multiboot sistemindeki boot işlemi böylece şu şekilde gerçekleşiyor: Öncelikle Linux boot yöneticisi (Lilo veya Grub) başlatılır. Oradan Windows boot menüsüne ulaşılır ve 2000/XP veya 9x'ten biri çalıştırılır.

FDISK ile DOS altından mükemmel disk bölümeleme

Sabit disklerin bölümlenmesi için FDISK adlı DOS programına ihtiyacınız var. FDISK'i mesela Windows 98 açılış diske-

tinde bulabilirsiniz, bu tip bir açılış diske-tine her zaman ihtiyacınız olabileceğini unutmayın ve bilgisayarınızın yakınlarında bir yerde hazır bulundurun. Yoksa *Denetim Masası / Program Ekle/Kaldır* ile kendiniz oluşturun. Aşağıdaki örnek, varolan bir disk bölümünün silinmesini ve daha sonra yeniden oluşturulmasını anlatıyor.

Açılış disketinden boot edin ve daha sonra FDISK'i çalıştırın. FAT32 kurmak isteyip istemediğinizle ilgili soruya olumlu cevap verin, böylece tüm sürücüler otomatik olarak FAT32 ile formatlanacaktır. Burada maksimum kapasitenin sürücü başına 32 GB olduğunu unutmayın. FDISK'in menü seçenekleri şöyle:

- ▶ DOS bölümü veya Mantıksal DOS Sürücüsü oluştur
- ▶ Etkin bölümü ata
- ▶ Bölüm veya Mantıksal DOS Sürücüsü sil
- ▶ Bölüm bilgisini göster

Sisteminizde birden fazla disk kuru-

JUMPER AYARLARI

» Efendi mi, köle mi?

Eski ve yeni sabit disklerde de, CD/DVD sürücülerde de üç farklı jumper ayarı vardır:

Master: Sürücü ana sürücü olarak kabloya bağlanır, ayrıca bu kabloya başka bir sürücü bağlıdır.

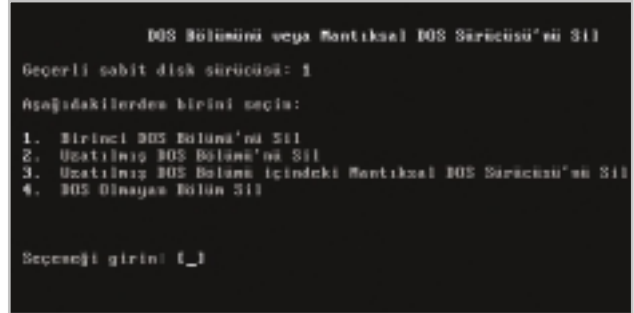
Slave: Sürücü kabloya bağlı ikinci sürücüdür, elbette bu kabloda bir de master sürücü bağlıdır.

Single/Master no Slave: Sürücü tek başına ilgili kabloya bağlıdır, ikinci bir sürücü yoktur.

luya etkin sürücüyü değiştirmek için bir seçenek daha çıkar. Öncelikle tüm disk bölümlerini silin. Bunun için şu sıraya uymanız gerekiyor: Önce tüm DOS olmayan bölümleri silin, daha sonra uzatılmış DOS bölümü içindeki tüm mantıksal sürücülerini, son olarak da uzatılmış DOS bölümünün kendisini silin. Birincil disk bölümünü en son silin. Elbette disklerdeki tüm veriler yok oluyor, bu yüzden gerekirse önce bir yedekleme yapın.

DOS olmayan sabit disk bölümlerinin FDISK ile silinmesi

DOS olmayan bir disk bölümünü FDISK ile silemiyorsanız (mesela NTFS kurulu sürücülerde böyle bir durumla karşılaşabilirsiniz), 2000/XP kurulum CD'sinden sistemi açın. Kurulumu, kurulum bölümü sorulana kadar devam ettirin. Burada

Bölümleme: FDISK ile disk bölümlenmesi DOS olmayan bölümler yüzünden sorunlu olabilir.

silinemeyen disk bölümünü seçin ve bunu FAT olarak formatlayın. Dosyaların kopyalanmasına başlanmadan önce kurulumdan çıkın ve FDISK'i tekrar çalıştırın. Şimdi bu disk bölümünü de silebilirsiniz. Linux bölümlerini de genellikle bu şekilde silebilirsiniz, aksi halde Linux CD'siyle boot etmeniz ve 2000/XP'de olduğu gibi bölümü FAT'e dönüştürmeniz gerekir.

Sabit diski boşalttıktan sonra yeni disk bölümlerini oluşturmaya başlayabilirsiniz. Ana menüdeki 1. seçenekle önce birinci disk bölümünü oluşturun. Burada ayrıca kullanıma sunulan tüm disk alanını veya bunun bir kısmını seçebilirsiniz. Sadece bir kısmını seçin ve istediğiniz kapasiteyi girin. Bunun 2047 MB'ın altında olmaması gerekiyor, disk kapasitesine (FAT32'ye) bağlı olarak bu çok daha fazla olabilir. Diskin kalanı her zaman uzatılmış bir disk bölümüne ayrılmış olmalıdır, bu yüzden bir sonraki adımda bunu oluşturun. FDISK, ihtiyaçlarınıza uygun olarak oluşturmak istediğiniz mantıksal sü-

Sorunsuz kablo: Bu adreste IDE kabloları "yuvarlatmak" için ayrıntılı bilgiler var.

rücülerini soracaktır. Burada, FDISK'e güvenmek dışında hata yapma şansınız yok, zira bu durumda yeni bir bölüm tablosu yazılacaktır. Yedek aldığımız için bu pek de vahim olmayacaktır, denemeye devam edin. Etkin diskin bölümü son olarak A harfiyle işaretlenecektir. FDISK'ten çıktıktan sonra bilgisayarı açılış disketinden yeniden başlatın, diskette format komutu da yer alacaktır. C sürücüsünü "format c: /s" komutuyla formatlayın. S parametresiyle sistem dosyaları transfer edilecek ve disk boot edebilir hale gelecektir. Daha sonra Windows 9x ve diğer sistemleri kurmaya başlayabilirsiniz.

IDE kablo sorunu: Yuvarlatma hilesi ile kablo salatısına son

IDE kablolar bilindiği gibi sadece çok kısa değil, aynı zamanda bükülmeye uygun olmayacak kadar geniştir. Bu yüzden dar kasalarda kablo bağlamak işkence haline alabilir. IDE kabloları daha rahat bağlamak için bir ipucu var. Bunun için bir IDE kablosunun damarlarını bıçakla ayırıp yuvarlatmak ve yapışkan bantla sarmak yeterli. Böylece "yuvarlak" bir IDE kablosu ortaya çıkar ve bağlaması çok daha kolaydır.

Kabloları keserken kabloyu kullanılmaz hale getirme tehlikesi de var. Elinize fazla hakim değilseniz bu tip bir işleme girişmeyin ve hazır satılan yuvarlatılmış IDE kablolarından satın alın.

UltraDMA sürücü kurulumu için dikkat edilmesi gerekenler

Yeni bir UltraDMA sürücüsünün kurulumunda da dikkat edilmesi gerekenler var. Aksi halde diskinizden beklediğiniz verimi alamayabilirsiniz. UltraDMA/66'dan itibaren özel ve daha iyi bağlantı kablolarına ihtiyaç var, eski IDE kabloları sadece UltraDMA/33'e kadar çıkabiliyorlar. IDE denetleyiciniz bazı IDE sürücülerle sorun çıkartıyorsa çoğunlukla bir anakart BIOS güncellemesi sorunu halledecektir. Bu

Montaj: IDE kablosunun kırmızı renkli tarafı güç kablosunun yanında olmalı.

yüzden UltraDMA sürücüsünü kurmadan önce anakart üreticisinin destek sayfalarını ziyaret edin. Yeni diski ek bir kontrol kartı ile bağladıysanız, uyumluluk sorunlarında yine bu kart üreticisinin internet sayfalarını ziyaret etmelisiniz.

Disk üreticileri eski denetleyicilerle geriye uyumlu kalabilmek için uğraşıyorlar, yani yeni ve daha hızlı diskler eski bir denetleyicide "daha yavaş" da olsa en azından çalışabilirler. Bu yüzden IDE diskler çoğunlukla piyasaya sürülen hallerinde

Jumper sorunu: Jumper ayarları maalesef üreticiden üreticiye değişiyor.

eski bir moda çalışmak üzere ayarlanıyorlar. Bu tip "vites küçültülmüş" bir diski yeni ve hızlı bir denetleyiciye bağlayanlar kötü bir sürprizle karşılaşabilirler. Disk daha eski bir performans sınıfına aitmiş gibi tanınabilir ve daha yavaş çalıştırılır. Diskin gerçek performansını gösterebilmesi için bu durumda en hızlı moduna geçirilmesi gerekir.

Bunun için de çoğunlukla sabit disk üreticisinin bir programı kullanılır. Diskini OEM olarak bir bilgisayarıcıdan alanlara çoğunlukla sadece disk verilir ve maalesef bu tip bir araç içeren disket veya kitapçık verilmez. Bu yüzden tek çare olarak disk üreticinizin internet sitesine bağlanmalı ve bu aracı indirmelisiniz. Bu tip bir araçla çalışma modunun değiştirilmesi oldukça kolay, ancak istenmeyen yan etkiler de ortaya çıkabilir:

Veri güvenliği: Sabit disklerde yapılacak her türlü ince ayar tehlikeli olabilir. IDE

diskin modu çoğunlukla veri kaybı olmaksızın değiştirilebilirse de, bundan uzak durun. Akıllı olanlar önce disklerinin modunu ayarlar, sonra üzerine veri yüklerler.

Salt MS-DOS: Çoğu mod geçiş aracı Windows altında çalışmaz, DOS altından çalıştırılması gerekir. Bu yüzden sistemi bir DOS açılış disketinden açmanız gerekebilir.

Bağlantı: Çoğu zaman için, modu değiştirilecek diskin ana IDE denetleyicisine bağlı olması gerekir. Ek denetleyicilere bağlı diskler tanınmayabilir. Bu yüzden geçici olarak diski ana denetleyiciye bağlayabilirsiniz.

Yeni işletim sistemi kurulumundaki olası disk sorunları

İşletim sistemi mümkün olduğunca en hızlı olan diske kurulmalıdır. Bu disk, anakartın IDE denetleyicisindeki ilk diskse, her şey yolunda demektir. İşletim sisteminin kurulacağı disk ek bir denetleyiciye

İkili oyun: Aynı kabloya iki disk bağlarken jumper ayarlarına dikkat.

bağlıysa, çıkacak sorunlara karşı hazırlıklı olun. İşletim sisteminin kurulum rutini hedef diski ilk porta bağlı olmadığı için bulamıyorsa, IDE denetleyici için uygun bir sürücü disketini hazır bulundurmalısınız. Mesela Windows 2000 bu tip bir sürücü disketi istiyor. Güncel Intel IDE sürücüsünü <http://support.intel.com/support/chipsets/storagedrivers/ultraATA/> adresinde bulabilirsiniz.

Her IDE kablosuna biri "master" diğeri de "slave" olarak ayarlanması gereken iki cihaz bağlanabilir. Her IDE veya ATA-PI sürücüsünün arka panelinde bunun için bir jumper bulunur.

Çoğu diskin üzerine master ve slave için jumper ayarları basılmıştır. Ancak özellikle eski disklerde bu ayarları bulamayabilirsiniz. Bu durumda disk üreticisinin web sayfasında diskin kitapçığını aramanız gerekir. ■

Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

- 72 **Flash bellekler:**
Bellek kartları ile depolama
- 82 **Donanım inceleme:**
Yeni donanımlar testte
- 98 **USB cihazlar:**
İlginç USB ürünleri
- 106 **Athlon 64 Anakartlar:**
En yeni anakartlar testte
- 116 **Donanım günlüğü:**
Donanım dünyasında bu ay
- 118 **CHIP TOP 10:**
En iyi donanımlar

Harici USB ve Firewire bileşenleri

Donanımlar kasanın dışına taşıyor!

Harici bileşenlere ilgi gösterenler artık sadece dizüstü bilgisayar sahipleri değil. Masasüstü PC kullanıcıları da gitgide USB ve Firewire aygıtlarına yöneliyor.

■ Bilgisayarın genişletilmesi gündemdeyse, çoğu kullanıcının tercihi harici bileşenlerden yana. Bunu hızlı kar artışları da kanıtıyor. Maxtor'un Avrupa'daki harici sabit disk satışları bir önceki yıla oranla yüzde 400 artış göstermiş.

İyi satışların başlıca üç nedeni var. İlki, dizüstü PC'lere yöneliş. Piyasa rakamlarına göre 2003 yılında Avrupa çapında dizüstü pazarının getirisi yüzde 45 ila 50 oranında yükselmiş. Kimi firmalar satılan USB ve Firewire çevre aygıtlarının aslan payını dizüstü bilgisayarlardaki bu patlamaya bağlıyor. Avrupalı bir yetkili dizüstü bilgisayarların genişletme olanaklarının sınırlı olduğunu vurgulayıp, Özellikle ses kartı, TV-Box ve depolama ünitelerinde dizüstü kullanıcılarının harici çözümlere muhtaç olduğunu hatırlatıyor.

Öte yandan tüm yeni bilgisayarlar yüksek hızlı USB ve/veya Firewire bağlantılarına sahip, öyle ki artık bağlantıda zorluk olabileceği korkusu yaşanmadan aygıtlar LAN partisine

ya da tanıklara götürülebiliyor. LAN partilerinde harici sabit diskler başka bir avantaj daha sunuyor: 100 MBit LAN ile yalnızca saniyede 8 MByte aktarılırken, USB 2.0 yaklaşık 40 MByte/s hıza erişiyor. Hatta çoğu zaman sınırlandırıcı faktörü sabit diskin kendi hızı oluşturuyor. Özellikle büyük dosyaların kopyalanmasında harici diskler çok işe yarıyor.

TV ve ses kartlarında ise harici çözümlerin üçüncü avantajı gündeme geliyor. Harici aygıtlar, bir bilgisayarın kasanına hakim olan kirlilikten ve sinyal kalitesini rahatsız eden etkilerden zarar görmeksizin çalışıyor. Yani bazı durumlarda harici çevre aygıtları dahili bileşenlerle yalnızca boy ölçüşecek kudrette değil, aksine onlardan üstün. Ayrıca bilgisayarların uzman bir kitlenin kullanımında genel olarak herkesimden insanın iş ve eğlence amaçlı kullanımına girmesi, bilgisayara donanım eklenip çıkarılması gerektiğinde daha kolay ve uzmanlık gerektirmeyen harici donanımlara olan ilginin bir başka nedeni.

JBS Hi-Fi Ses Sistemi

Ev sinemanız için ses

Evde sinema keyfi yaşatan ve daha yüksek kalitede müzik dinleme imkanı sağlayan ses sistem-

leri giderek yaygınlaşırken, bu keyfi daha geniş alanlarda yaşamak isteyenler için de gelişmiş Hi-Fi ses sistemleri piyasada yerlerini alıyor. Beyaz Bilgisayar tarafından piyasaya sunulan JBS K-366 Hi-Fi ses sistemi, 30-100 metrekarelik salonlar için ideal ve hesaplı bir çözüm olarak dikkat çekiyor. DVD ve VCD oynatıcıya, televizyona, bilgisayara, oyun konsoluna ya da müzik setine kolaylıkla bağlanabilen sistem, dekoratif görünümüyle de tatmin edici.

Bilgi için:
www.beyazbilgisayar.com.tr

Athlon 64 3400+

Yeni Athlon 200 MHz önde

Athlon 64'ün piyasaya sürülüşünden üç ay sonra bile 64 bit yazılımlar hala çok sık karşımıza çıkmıyorlar. Bu yüzden AMD, CPU saat frekansını yükselterek

performans kazandırıyor. 2.200 MHz hızına erişen Athlon 64, artık Athlon FX51'le aynı seviyede. Yeni model, testte öncülünden yüzde üç ila beş daha fazla performansa ulaştı ve böylelikle çok daha pahalı olan Athlon FX'le boy ölçüşebilir hale geldi. Intel'in Pentium 4'üyle kıyaslandığında, sonuç kullanılan yazılıma bağlı. Athlon 64 3400+'nın toptan fiyatı 450 ABD doları civarında.

Bilgi için: www.amd.com

GeForce FX5700 Ultra LCD göstergeli ekran kartı

ProLink, grafik kartı piyasasındaki en yeni gelişimi PDF Technology (Plasma Display Fan) olarak adlandırıyor. GeForce FX5700 Ultra PDF adlı kartın üzerinde küçük bir LCD ekran var ve bu sayede soğutma sisteminin güncel durumu hakkında bilgi alınmaz mümkün oluyor. Cihazın ısısı eğer 70 derecenin üstüne çıkarsa ve soğutucu fan da dakikada 1.000 dönüşten daha yavaş çalışıyorsa, alarm veriliyor.

Fiyatı: Henüz belli değil
Bilgi için: www.prolink.com.tw

Benq DW800A DVD+ ve DVD- için hızlı DVD yazıcı

Plextor, Ricoh ve NEC'ten sonra bu sefer de Benq 5,25 inç yuvaya takabileceğiniz dahili bir 8x DVD yazıcı duyurdu. Philips ile sıkı işbirliği yapan üreticinin sürücüsü yalnızca Philips standardı olan DVD + tipindeki ortamlara yazıyor. DVD+R'lar 8x, DVD+RW'lar ise 4x hızda yazılabilir. CD yazarken de 24x hıza erişen Benq'in CD-RW'lara yazma hızı ise 10x. Benq boş CD veya DVD'nin boş harcanmasını önlemek için yazıcıyı bir Buffer Underrun koruması ile de donatmış. IDE sürücüsü, gerekli yazılımlarla birlikte teslim ediliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 190 Euro
Bilgi için: www.benq.com.tr

KISA... KISA...

► Iwill en küçük Athlon 64 bilgisayarını tanıtıyor

Iwill boyundan beklenmeyecek işler çıkaran yeni mini bilgisayarını tanıttı. Iwill'in ZPC64'ü tam tamına 7x17x27 santimetre ölçülerinde. nForce temelli, FX-5200, grafik birimi entegre edilmiş anakartla birlikte yalnızca 1,8 kilo ağırlığında ve hem oyunlar hem de multimedia için yeterince güç vaat ediyor.

Fiyatı: Henüz belli değil
Bilgi için: www.iwill.net

EDİTÖRLER'DEN NOTLAR

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi

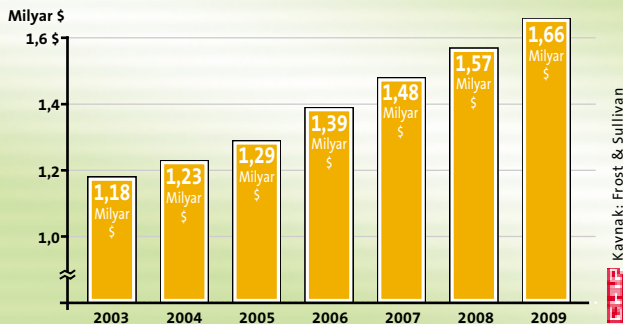
SATA balonu

IDE disklerde yolun sonuna gelindi. Yeni standart Seri ATA. Nedeni, IDE disklerin saniyede 133 Mbyte'lık bir veri transfer hızının üzerine çıkamamaları. SATA teknolojisi ile saniyede 150 Mbyte'lık bir veri transfer oranı yakalanmış durumda. En azından teoride bu böyle. SATA denetçili anakartların çıkması ile birlikte hepimiz, disklerimizin performanslarının artacağını beklerken, SATA'nın IDE'ye pek bir üstünlük sağlamadığını gördük. Dolayısıyla herkes suçu seri verileri paralel teknolojiye dönüştüren SATA denetçisine attı. i875 anakartlarda SATA denetçisi, bu darboğazın önüne geçmek için, yonga setine entegre edilmiş. Teorik olarak bunda başarı yakalandıysa da, bu ayki testlerde bu çözümün de pek işe yaramadığını gördük. SATA ile bir performans artışının mümkün olduğu bir gerçek, ama bu artış ekstra bir maliyete girmeye değmeyecek kadar az.

KART OKUYUCULARA RAĞBET

Öngörü: Bellek kartı okuyucuların dünya çapında cirosu

Daha fazla kart, daha fazla okuma aygıtı: Dijital kamera ya da PDA'lar gibi taşınabilir aygıtlarda yaşanacak patlama sayesinde kart okuma aygıtlarının dünya çapında satışları artacak.

KISA... KISA...

► **Nvidia: Dizüstü PC'ler için yeni 3D yongası**
Nvidia'nın dizüstü PC'ler için çıkardığı yeni grafik yongasının adı GeForce FX Go5700. Bu üründe uygulanan güç tasarruf teknolojisi PowerMizer 4.0, bariz bir biçimde daha uzun pil ömrü sağlıyor.

Bilgi için: www.nvidia.com

► **Yeni ışıldayan çubuklar**
Bilgisayar aksamı üreticisi ve Modding uzmanı Antec, bilgisayar için yeni ışıldayan çubuklar duyurdu. Bu ürünler, çok yaygın kullanılan soğuk ışık katotlarından farklı olarak, LED teknolojiyle çalışıyor. Bu, azaltılmış akım tüketiminde daha fazla ışık sağlıyor.

Fiyatı: 24 Euro'dan başlıyor.

Bilgi için: www.antec-inc.com

► **Küçültülmüş VIA işlemcisi**

VIA Technologies, şimdiki kadarki en küçük boyuta ve en az enerji tüketimine sahip x86 işlemcisini tanıttı. Eden-N adlı bu işlemci, tanınmış Nehemiah çekirdeğini temel alıyor. Yonga 15x15 mm boyutlarıyla bir Pentium 4M'den çok daha küçük ve 1 GHz performans için yalnızca 7 Watt istiyor. Bu işlemci, GHz hızlarına rağmen pasif soğutmayla çalışan sistemleri olanaklı kılacak.

Bilgi için: www.via.com.tw

► **Nvidia yeni yonga setini duyuruyor**

nForce3 Go120 Media Communications Processor (MCP) özellikle ultra taşınabilir bilgisayarlar için (UPC) geliştirilmiş. Yeni yonga seti entegre Hypertransport teknolojisine, USB 2.0 desteğine ve de geniş bant iletişimi için Nvidia'nın StreamThru teknolojisine sahip olacak.

Bilgi için: www.nvidia.com

DVD'de 16 hıza ulaşıldı!

Philips'ten müjdeli haber var

Philips, dünyada ilk kez DVD+R ortamlarına 16X yazma hızını yakaladığını belirtti. Philips'in açıklamalarına göre prototipin testleri başarıyla sona ererse, komple bir DVD'yi yazmak yakla-

şık altı dakika sürecek. Verilere göre boş DVD'ler bu hızda saniyede yaklaşık 180 dönüş yapıyor ki, bu da saatte 200km'nin üzerinde bir doğrusal hıza tekabül ediyor. Adeta kasanın içinde güçlü bir spor otomobil varmış gibi... Philips'in açıklamasıyla, tanıtılan teknoloji bu yıl Plus-RW ittifakı (DVD+ teknolojisi destekleyen üreticiler) tarafından resmen karara bağlanacak ve 16x-DVD+R teknolojisi, kayıt standardı için temel teşkil edecek.

Bilgi için: www.philips.com.tr

Scenic PC'ler geliyor

Sessiz, ergonomik, ekonomik

Intel Celeron veya hyper-threading teknolojilerini destekleyen Pentium 4 işlemcilerine dayanan, SiS yonga seti ile donanmış yeni Scenic profesyonel PC'ler, kullanıcılara uygun fiyatla son teknolojiyi sunma iddiasını taşıyor.

Bilgisayar, Fujitsu Siemens Computers tarafından geliştirilen, istemci yönetim aracı DeskView gibi yazılım paketleri ile geliyor. Yazılım kurulumuna ve dağıtımına izin vererek yazılım kullanımının verimini arttı-

ran Manage IT Suite de, bir seçenek olarak sunuluyor.

Bilgi için: www.fujitsu-siemens.com.tr

Epson Stylus RX 500

Evde fotoğraf baskısı

Epson, evler için tasarladığı, bilgisayardan bağımsız çalışan Stylus Photo RX 500'ü tanıttı. Aygıt dijital fotoğrafçılık tutkunlarını hedefliyor ve aynı anda hem fotoğraf tarayıcı, hem kopyalayıcı

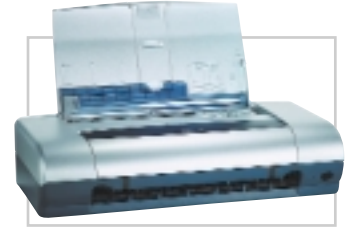

hem de yazıcı olarak görev yapıyor. Kağıda basılı fotoğrafları ve solmuş negatifleri de tarayıp optimize edebilen cihaz bunları arşivleyebiliyor.

Resimler, bilgisayara ihtiyaç duyulmadan, doğrudan kameranın bellek ortamından da bastırılabilir. Bir fotoğraf (10x15 santimetre) bir dakika içerisinde çıkış tepesinde yerini alıyor. Değişik kart yuvaları da mevcut. Bu tür bir cihaz yeni değil, ama Epson için bir ilk.

Fiyatı: Yaklaşık 300 Euro

Bilgi için: www.epson.com

**HP Deskjet 450WB
HP Bluetooth üzerinden yazıyor**

HP, mürekkep püskürtmeli yazıcı Deskjet 450 WB'yi küçük ve hafif taşınabilir bilgisayarlar için tasarlanmış ve Bluetooth ile de donatmış. Böylece yoldayken de doğrudan dizüstü PC'den, PDA ya da mobil telefonunuzdan metin ve resim baskısı alabileceksiniz. Lityum iyon pil 350 sayfa basmanıza izin veriyor.

Fiyatı: Yaklaşık 170 Euro

Bilgi için: www.hp.com.tr

**Sony profesyonel disk
Profesyoneller için mavi lazer**

Sony "Professional Disc for Data" isminde yeni bir bellek standardı duyurmaya hazırlanıyor. Yeni standart, 5,25 inçlik MO sürücülerin ve ortamların yerine göz dikmiş. Tümüyle optik çalışan tek yüzlü bellek ortamı üzerine 23 GByte veri depolanabilecek. Gelecek için kapasitenin iki yıllık aralıklarla ikiye katlanması planlanıyor.

Bu tip büyük veri miktarlarının depolanması ancak kısa dalgalı (405 nm) bir lazerin kullanımı ile mümkün. Ancak Sony'nin standardı, mavi lazer konusunda belirlenmiş Blu-Ray standardından sapıyor. Bu yüzden aygıtların ya da ortamların uyumluluğu hakkında sadece tahminlerde bulunuluyor.

Bilgi için: www.sony.com

Flash bellek teknolojisi

Bellek kartları ile depolamada yeni dönem

Hemen hemen tüm dijital aygıtlarda karşımıza çıkan flash bellek teknolojisinin altın devrini yaşadığı tartışılmayacak bir gerçek. Bellek kartları ve USB belleklerin kullanıcılara sunduğu olanakları göz önüne getirirsek, bu durumun çok da şaşırtıcı olmadığını kolayca anlayabiliriz.

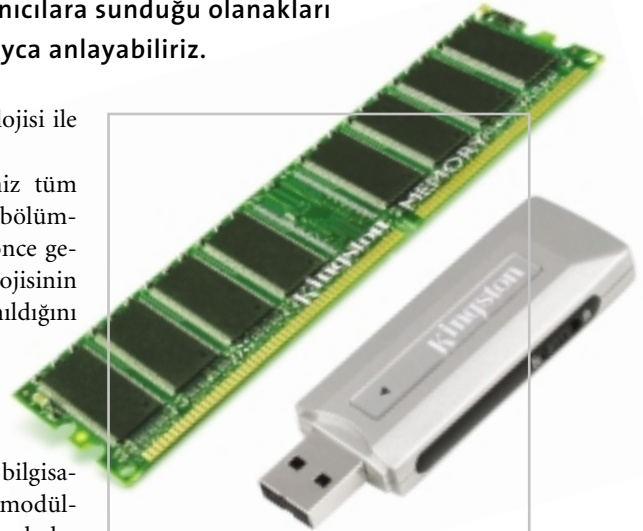
MP3 çalar ve dijital fotoğraf makinesi gibi cihazlarda sık karşılaştığımız flash bellek teknolojisi, yüksek veri aktarım hızı, güvenilirlik ve düşük voltaj kullanımı ile her geçen gün biraz daha yaygınlaşıyor. Flash bellek dendiğinde akla hemen bellek kartları gelse de, bu teknolojinin kullanım alanı sadece bu kartlar ile sınırlı değil. Anakart üzerindeki BIOS yongasından tutun da, günlük yaşantımızın vazgeçilmez bir parçası olan cep telefonlarına kadar hemen her türlü cihaz üzerinde flash belleğe rastlamanız mümkün. Aynı şekilde, son zamanlarda yoğun olarak kullanılan ve kısıtlı depolama alanına sahip küçük bir sabit diske benzetebileceğimiz

USB bellekler de bu bellek teknolojisi ile donatılıyorlar.

Bugün piyasada bulabileceğiniz tüm bellek kartı çeşitlerinden ilerleyen bölümlerde bahsedeceğiz. Ancak daha önce genel hatlarıyla flash bellek teknolojisinin ne olduğunu ve nerelerde kullanıldığını bilmekte yarar var.

Flash bellek teknolojisi ve kullanım alanları

Flash bellekleri en basit şekliyle, bilgisayarlarımızda kullandığımız RAM modülleri ve sabit diskin bir karışımı olarak değerlendirebiliriz. Flash bellek üzerine verilerin yazılması, RAM modüllerinin kullanıldığı yöntem yardımıyla gerçekleşir.

Silinmez: Flash belleklerin standart RAM modüllerinden en büyük farkı, verilerin güç kesintisinde bile silinmemesi.

Hücreler ve transistörler: NOR Flash belleklerde, her bir hücre için iki farklı transistöre yer veriliyor.

USB bellek: Flash bellek teknolojisinin önde gelen temsilcilerinden birisi de USB bellekler.

RAM modüllerinde gördüğümüz hücreler ve bu hücrelerin oluşturduğu satır ve sütunlar, flash belleklerde de bulunur. Her bir hücrenin kendi transistörleri vardır. Transistörlerin voltaj ile uyarılması ile "0" ve "1" değerleri oluşur. Sonuçta her bir hücre "0" ya da "1" değerleri ile doldurulur ve bu değerlerin birleşmesi ile de veriler meydana gelir.

Buraya kadar her şeyin standart RAM modüllerindekiyle birebir aynı olduğunu mutlaka fark etmişsinizdir. Flash bellekleri standart RAM modüllerinden ayıran ise, yazılan verilerin güç kesintisinde bile silinmemesi. Bilgisayarı kapattığınız zaman, yani elektrik gücü kesildiğinde, RAM modülleri üzerindeki tüm veriler de silinir. Bu yüzden standart bellek modülleri "Volatile" (uçucu) terimi ile birlikte anılıyorlar. Flash belleklerde ise böyle bir durum söz konusu değil. Herhangi bir elektrik kesintisinde bile flash bellek üzerindeki veriler silinmez. Bu verileri silmek ise tamamen kullanıcının kontrolindedir. Bir disket üzerindeki verileri nasıl siliyorsak, flash belleklerdeki veriler de ancak o şekilde silinebilir. "Non-Volatile" terimi de verilerin bellek üzerinde kalıcı olduğunu simgeler.

Verilerin güç kesintisi nedeniyle silinmemesi, flash bellek teknolojisinin kullanım alanlarını belirleyen en önemli neden. Bugün flash bellek teknolojisi ile üretilen bellek kartları ve USB bellekler, standart RAM modülleri gibi değil, küçük birer depolama ünitesi olarak görev yapıyorlar. Dijital fotoğraf makineleriyle çekilen fotoğraflar ya da MP3 çalarlarda dinlenen müzik dosyaları hep flash bellekler üzerine yazılıyor. Hatta bu teknolojinin yardımıyla verilerin bir bilgisayardan diğerine taşınması da oldukça kolay. Sabit disk ile aralarındaki benzerlik de bu şekilde açıklanabilir.

Flash bellekler için verilebilecek en güzel örnek, kuşkusuz anakart üzerindeki

BIOS yongası olacaktır. Anakart ve üzerindeki donanımların temel ayarlarından senkronizasyonuna kadar hemen her türlü veriyi barındıran BIOS, aslında küçük bir yazılımdır. Bu yazılım, yine anakart üzerinde yer alan flash bellek yongasında (EEPROM) saklanır. EEPROM'un en büyük avantajı, içindeki bilgilerin (yani BIOS'un) güncellenmesine izin vermesidir. Ancak siz istemedikçe veriler silinmez ve

değiştirilemez. Yani bilgisayarı kapattığınızda bile yazılım BIOS yongasından silinmez. Bu yongayı destekleyen küçük tablet pil ise sadece yaptığınız ayarların ve saat gibi temel fonksiyonların bıraktığınız gibi kalmasını sağlar. Temel BIOS yazılımı ise pil bitse bile bellek yongası üzerindeki varlığını sürdürecektir.

NOR ve NAND: İki farklı flash bellek teknolojisi

Flash bellek teknolojisini iki farklı kategoriye değerlendirmek mümkün. Bunlardan ilkinde NOR flash bellek teknolojisi adı veriliyor. Cep telefonlarında, PCMCIA kartlarında ve BIOS yongalarında kullanılan NOR flash bellekler, verilerin yazılması ya da silinmesi işlemi her bir hücre için tek tek gerçekleştiriyor. Bir hücre iki farklı transistöre sahip ve bu transistörlere "Control Gate" ve "Floating Gate" adı veriliyor. Bu transistörler birbirlerinden ince bir oksit tabaka ile ayrılır →

KÜÇÜK BOYUTLAR VE YÜKSEK PERFORMANS

» Flash bellek teknolojisinin rakipsiz özellikleri

Flash belleklerin dikkat çeken ilk özelliği, herhangi bir hareketli parçaya sahip olmamaları. Yani bellek kartları ya da USB bellekler mekanik cihazlar değildir ve bu yüzden de "Solid State Memory" olarak isimlendirilirler. Flash bellek teknolojisini sabit disk ve disketlerden ayıran en önemli nokta da bu.

Solid State Memory: Flash bellekler hareketli bir parçaya sahip değildir. Bu yüzden güç tüketimi de düşüktür.

Küçük boyutları ve taşınabilir olmaları, flash belleklerin dikkat çeken diğer bir önemli özelliği. Günümüzde yoğun olarak kullanılan USB bellekler, çoğu zaman bir insanın baş parmağından daha büyük değiller ve bu sayede cepte bile taşınabiliyorlar. Bellek kartları için

de aynı durum söz konusu. PCMCIA kartları, boyutları ile standart bir kredi kartını andırır. Compact Flash ise kibrit kutusundan bile daha küçük.

Flash bellek teknolojisi, sunduğu yüksek performans ile de ön plana çıkmayı başarıyor. Tüm bellek kartı çeşitleri aynı veri transfer hızına sahip olmasa da, genel olarak bakıldığında hemen hepsinin yeterli rakamlara ulaştığı söylenebilir.

Hareketli parçalardan oluşmuyor olmaları, flash belleklerin düşük güç harcamalarını da beraberinde getiriyor. Bu da bellek kartlarını sabit diskten ayıran diğer bir nokta. Sabit diskler büyük oranda mekanik yapıya sahip olduklarından, güç tüketimi konusunda oldukça savurgan davranıyorlar. Flash bellekler için böyle bir durum söz konusu değil.

Flash belleklerin "hot-swapping" desteği, kullanım sırasında bilgisayarı kapatıp tekrar açmayı gereksiz hale getiriyor. Örneğin, USB bellekleri boş bir USB yuvasına dilediğiniz gibi takabilir ve çıkartabilirsiniz, bu işlemler için bilgisayarı kapatmanıza da gerek yoktur. Ayrıca Windows 2000 ve Windows XP kullanıcıları, çoğu zaman herhangi bir sürücü yüklemek zorunda dahi kalmazlar.

BIOS yongası: Anakartların BIOS yongalarında NOR flash bellek teknolojisi kullanılıyor.

yor. "Control Gate" üzerinde standart olarak "1" değeri yer alıyor. Eğer bu transistöre her hangi bir müdahale olmazsa, hücre "1" ile yükleniyor.

Hücreye "0" değerinin yazılması ise, "Fowler Nordheim Tunneling" adı verilen işlem yardımıyla gerçekleşiyor. Bu işlemde asıl görev "Floating Gate" isimli ikinci transistöre ait. "Floating Gate" elektrik gücü ile uyarılıyor ve bazı elektronlar iki transistör arasındaki oksit tabakaya sızıyor. Sızayan elektron miktarı "Cell Sensor" isimli özel bir birim tarafından kontrol ediliyor. Eğer oksit tabakaya aktarılan elektron miktarı toplam elektrik gücünün yarısından fazlaysa, yüklenen değer "1" olarak kalıyor. Bu değer "0" olması ise, sızayan elektron miktarının yüzden 50'nin altına düşmesine bağlı. "Floating Gate"e elektrik verilmesi her bir hücre için ayrı ayrı gerçekleştiğinden, verilerin yazılması ve silinmesi de hücre bazında gerçekleşmiş oluyor.

NAND ise, yeni nesil bellek kartlarında ve USB belleklerde kullanılan; NOR flash belleklere oranla biraz daha hızlı olan teknolojiye verilen isim. Bu tip flash belleklerin çalışma mantığı genel olarak NOR ile aynı olsa da, verilerin yazılması ve silinmesi işlemi hücre bazında gerçekleşmiyor. Bunun yerine, bellek üzerine veri yazılması için birçok hücrenin bir araya gelerek oluşturdukları bloklar kullanılıyor. Hatta NAND flash belleklerde tek bir elektrik yükü ile tüm belleğin silinmesi bile mümkün. Bu yüzden de NAND teknolojisi, NOR'a göre daha yüksek bir performansa sahip. Ayrıca maliyetleri de NOR flash belleklere oranla oldukça düşük. Ancak konu rasgele erişim yeteneği olduğunda, NOR'un üstünlüğü tartışılmaz. Çünkü NAND flash bellekler istenen veriye ancak blok halinde ulaşabilirken, NOR flash bellekler tek bir byte'ı bile bu- lup işleyebiliyorlar.

Depolama sihirbazları

Günümüzde dijital fotoğraf makinesi veya MP3 çalar gibi cihazlarda kullanılan tüm bellek kartı tipleri, artıları ve eksileriyle karşınızda.

Flash bellek dendiğinde akla ilk gelen, kuşkusuz bellek kartları olacaktır. Mobil depolama konusunda gerçek bir devrim niteliği taşıyan bellek kartları, MP3 çalar- dan dijital fotoğraf makinesine kadar hemen her türlü dijital cihazda karşımıza çıkıyorlar. Buna ek olarak, bellek kartlarıyla sistemler arasında veri aktarımını gerçekleştirmek de mümkün. Küçük boyutları ve hafif yapılarıyla rahatça yanınızda taşıyabileceğimiz bu kartlar, piyasada farklı formlar halinde karşımıza çıkıyorlar. Bunları Compact Flash (CF), MultiMedia Card (MMC), Secure Digital (SD), Smart Media (SM), Memory Stick (MS) ve XD Card (XD) olmak üzere altıya ayırabiliriz.

Compact Flash: CF bellek kartları, 4 GB'a ulaşan kapasiteleri ile günümüzde en çok tercih edilen alternatiflerden biri.

Compact Flash ile büyük kapasite ve yüksek performans

1994 yılında SanDisk tarafından geliştirilen Compact Flash (CF) bellek kartları, günümüzde de yoğun olarak kullanılıyor. CF'nin dikkat çeken ilk özelliği, bünyesinde kendi özel denetçisini barındırıyor olması. Bu denetçi, kartın performansını belirlemesi açısından son derece önemli.

İlerleyen sayfalarda bahsedeceğimiz Smart Media bellek kartlarının performansı birlikte kullanılan cihaz ile doğru- dan ilgilirken, CF'de bu durum biraz farklı. Kartı hangi cihazla birlikte kullanırsanız kullanın, elde edeceğiniz performans çok fazla değişmeyecektir. Çünkü veri transfer hızını belirleyen bu cihaz değil, CF'nin dahili denetçisi.

NAND teknolojisi ile üretilen CF bellek kartları, Type 1 ve Type 2 olmak üzere iki farklı kategoriye ayrılıyorlar. Type 1 CF'ler 3.3 mm kalınlığa sahipken, Type 2 CF'lerde bu rakam 5.5 mm'ye çıkıyor. Her ikisi de sabit disklerin kullandığı ATA arabiriminin bir benzeri olan IDE arabirimini kullanıyor ve bu arabirimde 50 adet temas noktası bulunuyor.

Piyasadaki Type 1 ve 2 CF bellek kartları arasındaki en büyük fark ise kapasite konusunda ortaya çıkıyor. Bugün piyasada 16 MB'dan 4 GB'a kadar uzanan farklı kapasitelerde CF bulmanız mümkün. Ancak Type 1 CF'ler ancak 2 GB'a kadar ulaşmış durumda. Type 2 ise 4 GB'lık büyük bir kapasite sunabiliyor.

Eğer dijital cihazınızla birlikte Type 2 CF kullanmak istiyorsanız, cihazın Type 2 kartları desteklemesi şart. Sadece Type 1 destekli bir cihaz ile birlikte Type 2 CF kullanmanız ne yazık ki mümkün değil. Ancak Type 2'yi destekleyen bir cihaz ile birlikte Type 1 CF kartlarını sorunsuzca kullanabilirsiniz.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, CF bellek kartlarının performansı büyük oranda üzerindeki denetçiye bağlı. Bu yüzden her üreticinin kartı farklı bir performansa sahip. Örneğin iki farklı üreticinin 1'er GB'lık CF kartlarının performansı birbirlerinden son derece uzak olabilir. Bugün →

BELLEK KARTI BOYUTLARI VE AĞIRLIKLARI

Bellek kartı	Yükseklik (mm)	Genişlik (mm)	Kalınlık (mm)	Ağırlık (gr)
Compact Flash (Type 1)	42.8	36.4	3.3	11
Compact Flash (Type 2)	42.8	36.4	5.5	12
MultiMedia	32	24	1.4	1.5
Secure Digital	32	24	2.1	1.5
Smart Media	45	37	0.76	2
MemoryStick	50	21.5	2.8	4
Memory Stick DUO	31	20	1.6	2
XD Card	25	20	1.7	2

MultiMedia Card: MMC bellek kartları, yerlerini yavaş yavaş Secure Digital'e bırakmaya hazırlanıyorlar.

piyasada üzerinde "Ultra" yazan CF bellek kartlarını görmemizin başlıca nedeni de kullanılan denetçi. Bu tip CF'ler özel bir denetçiyle destekleniyor ve bu sayede okuma-yazma hızlarının normal CF'lere oranla çok daha yüksek olması sağlanıyor.

3.3 ve 5 V olmak üzere 2 farklı voltaj seviyesinde çalışabilen CF bellek kartları, hem kapasiteleri hem de performanslarıyla, yüksek çözünürlük sunan dijital fotoğraf makineleri için en iyi seçeneklerden birisi. Zaten makine üreticilerinin büyük çoğunluğu da ürünlerini CF'ye göre optimize ediyorlar.

MultiMedia Card kullanıcılara veda etmeye hazırlanıyor

İlk olarak 1997 yılında Siemens tarafından geliştirilen MultiMedia Card (MMC), 32x24x1.4 mm'lik boyutları ile CF'den daha küçük bir yapıya sahip. CF gibi özel bir denetçiyle desteklenen MMC, piyasaya çıktığı ilk yıllarda özellikle el bilgisayarları ve dijital fotoğraf makinelerinde kullanıldı. NAND teknolojisi ile üretilen bu tip kartlar 2.7 ve 3.6 Volt ile çalışıyorlar. Bugün ulaşabildikleri maksimum kapasite ise sadece 128 MB. Bunun nedeni ise, günümüzde pek de tercih edilmemeleri. 7 adet temas noktasına sahip olan MMC bellek kartları, yavaş yavaş yerlerini Secure Digital bellek kartlarına bırakıyorlar. Ancak üreticiler, MMC'nin üretimini henüz durdurmuş değil. Çünkü bu tip bellek kartlarını kullanan dijital cihazlar halen varlığını sürdürüyor.

Dijital cihaz üreticilerinin yeni gözdesi: Secure Digital

Toshiba, Panasonic ve SanDisk'in ortak ürünü olan Secure Digital (SD) ile tanışmamız 2001 yılında gerçekleşti. Aslında SD'nin çok büyük bir yenilik olduğunu söylemek doğru değil. Çünkü SD, genel hatları ile bakıldığında MMC'ye oldukça benziyor. Boyutları açısından MMC bellek kartlarını andıran SD'nin kalınlığı ise 2.1 mm.

NAND teknoloji ile üretilen SD bellek kartları, 2.7 ve 3.6 Volt'luk voltaj seviyelerini destekliyor ve 9 adet temas noktasına sahip. MMC'de kullanılanlara oranla çok daha gelişmiş bir denetçiyle birlikte gelen SD, bu sayede yüksek yazma ve okuma hızlarına ulaşmayı başarıyor. Ayrıca üreticiler, çoğu zaman Secure Digital kartları üzerinde bir de yazma koruma anahtarına yer veriyorlar. Bu anahtar açık değilken kart üzerine veri yazamıyor ya da mevcut verileri silemiyorsunuz. Yani disketlerde görmeye alıştığımız küçük koruma anahtarının bir benzeri, SD bellek kartlarında da mevcut.

Secure Digital: CF'lerde olduğu gibi, bazı SD bellek kartlarında da "Ultra" logosunu görebilirsiniz.

KART OKUYUCULAR

» Yeni nesil disket sürücülere merhaba

Bellek kartlarının öncelikli görevi dijital cihazlar için gerekli olan depolama alanını sağlamak. Ancak flash bellek denildiğinde aklımıza sadece dijital cihazlar gelmemeli. Bu küçük kartlar, aynı zamanda büyük kapasiteli birer disket gibi de kullanılabilir. Ancak bu tip bir kullanım için, öncelikle tercih ettiğiniz kart tipini destekleyen bir kart okuyucu

kullanır. Ancak bu modeller de kendi içlerinde USB 1.1 ve USB 2.0 olmak üzere ikiye ayrılıyor. Eğer yüksek performans istiyorsanız, tercihinizi USB 2.0 arabirimini destekleyen kart okuyuculardan yana kullanmanızda yarar var.

USB 2.0'ın tek alternatifi ise Firewire arabirimi. Firewire da, en az USB 2.0 kadar yüksek bir performans sunmayı başarıyor. Henüz tam anlamıyla yaygınlaşmış olmasa da, yakın gelecekte tüm kart okuyucuların üzerinde Firewire arabirimini görebiliriz. Kısacası, kart okuyucu almak istiyorsanız, USB 2.0 ya da Firewire destekli cihazları tercih etmelisiniz.

Ürünün birden fazla bellek tipini okuması da oldukça önemli bir kriter. Sadece tek bir tip bellek kartını okuyabilen cihazlar çok da kullanışlı değil. Bu yüzden farklı

bellek kartlarını aynı gövdede destekleyen okuyucuları tercih etmelisiniz. Bu cihazların büyük çoğunluğunda iki ya da üç adet kart girişi bulunuyor ve girişlerden her biri, belli bir bellek tipi için kullanılıyor.

Bazı çok formatlı kart okuyucular ise sadece bir adet CF ya da PCMCIA yuvası ile birlikte geliyorlar. Bu okuyucularla farklı bellek kartı tiplerini kullanmak ise, ancak CF ve PCMCIA adaptörleri ile mümkün olabiliyor. Örneğin bir XD Card'ı CF adaptörüne yerleştirip adaptörü de CF yuvasına taktığınızda, XD Card'ın tüm içeriğine ulaşabilirsiniz. Tabii bunu yapmak için kart okuyucunuzun XD Card desteği vermesi de şart.

En pratik çözüm: Kaliteli bir kart okuyucu ile bellek kartlarının içeriğine kolayca ulaşmanız mümkün.

cuya ihtiyacınız olacak. Kart okuyucuları kullanabilmek için yapmanız gereken, sadece cihazı bilgisayara bağlamak ve çoğu zaman gerekirse de sürücülerini yüklemek. Bu işlemlerin ardından, sistem kart okuyucuya bir harf atayacak ve onu da diğer sürücülerin yanına yerleştirecektir. Artık standart bir diskete nasıl ulaşıyorsanız, kart okuyucuya taktığınız bellek kartına da aynı şekilde ulaşacaksınız.

Bugün piyasada farklı özelliklere sahip sayısız kart okuyucu bulmanız mümkün. Seçim yaparken öncelikle okuyucunun desteklediği arabirime dikkat etmelisiniz. Birçok model, bilgisayar bağlantısı için USB arabirimini

Maksimum 1 GB kapasiteye ulaşan SD bellek kartları üzerinde de, CF'de olduğu gibi "Ultra" kelimesini görmeniz mümkün. Bu tip kartlarda kullanılan kontrolcü, standart SD denetçilerinden daha farklı özelliklere sahip. Bu sayede performans da normalin üzerine çıkmayı başarıyor. Bu arada, Ultra bellek kartlarının standart kartlardan daha pahalı olduğunu da belirtmekte yarar var.

SD'nin dikkat çeken özelliklerinden birisi de hiç kuşkusuz kopya koruma özelliği. Bu özellik, telif hakkına sahip olan müzik dosyalarında kendini hemen gösteriyor. Eğer telif hakkı bulunan bir müzik dosyasını karta kopyalarsanız, bu dosyayı daha sonra başka bir bilgisayara aktarmanız mümkün değil.

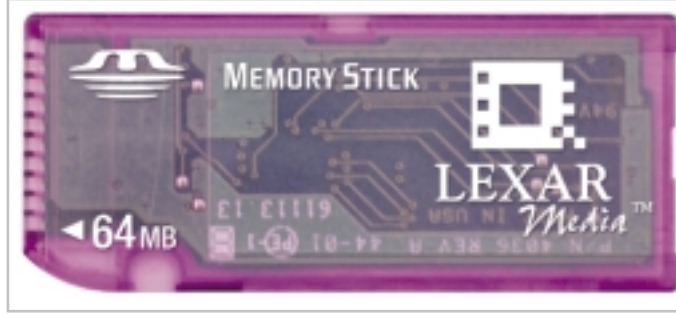
Smart Media: 2 yıl öncesine kadar yoğun olarak kullanılan SM bellek kartlarına günümüzde rastlamak oldukça zor.

MiniSD ise, SanDisk'in geliştirdiği ve mevcut SD standardını çok daha küçük boyutlarla sunan yeni bir bellek kartı tipi olarak dikkat çekiyor. Mevcut SD standardıyla tamamen uyumlu olan olan MiniSD, 21.5x20x1.4 mm'lik boyutlarıyla XD Card'lardan bile daha küçük bir yapıya sahip. SD bellek kartlarında gördüğümüz kopya koruma sistemi, MiniSD'de de varlığını sürdürüyor.

NAND bellek kartlarının ilk temsilcisi: Smart Media

1996 yılında SSFDC (Solid State Floppy Disc Card) adıyla geliştirilen ve uzun bir süre için en çok tercih edilen bellek kartı tipi olan Smart Media (SM), günümüzde pek tercih edilmiyor. Zaten maksimum kapasitesinin 128 MB'da kalması da bunun en iyi kanıtı. Artık hiç kimse SM'nin bu kapasiteyi aşmasını beklemiyor. Çünkü piyasada bu tip bellek kartlarını destekleyen yeni nesil cihazlara rastlamak bile neredeyse imkansız.

Üzerine bellek yongası yerleştirilmiş

Memory Stick: Sony'nin dijital dünyadaki belirleyici gücü, MS'nin başarısının altında yatan en önemli etken.

basit bir plastik kart olan SM, diğer bellek kartlarının aksine dahili bir denetçiye sahip değil. Bu yüzden SM destekli cihazlarda özel bir denetçi bulunuyor ve tüm okuma/yazma işlemleri bu denetçi tarafından idare ediliyor. 45x37x0.76 mm'lik boyutlarıyla oldukça ince bir yapıya sahip olan SM, 3.3 ve 5 Volt'luk voltaj seviyeleri ile çalışıyor ve üzerinde 22 adet kontak noktası bulunuyor.

NAND flash bellek teknolojisinin ilk temsilcilerinden birisi olan SM, birkaç yıl öncesine kadar özellikle Fuji ve Olympus tarafından destek görüyordu. Ancak her iki şirketin de XD Card adı verilen yeni bir bellek kartına geçmeleri, SM'nin sonunu hazırlayan önemli etkenlerden birisi olarak kabul edilebilir.

Sony, Memory Stick ile standartları belirlemeyi sürdürüyor

Sony'nin kendi ürettiği dijital cihazlarla birlikte kullanmak için 1999 yılında geliştirdiği Memory Stick (MS), günümüzde birçok farklı üretici tarafından da tercih ediliyor. Örneğin Konica'nın dijital fotoğraf makinelerinde MS için bellek yuvaları görebiliyoruz.

Sony dışında sadece SanDisk ve Lexar tarafından da üretilebilen MS bellek kartları, NAND flash bellek teknolojisinin önde gelen temsilcilerinden birisi. 50x21.5x2.8 mm'lik boyutları ile diğer

MS Select: Yeni nesil Memory Stick'ler üzerindeki küçük anahtar ile 256 MB kapasiteye ulaşmayı başardılar.

bellek kartlarına oranla farklı bir görünümüne sahip olan MS'lerin üzerinde kendi denetçileri ve 6 adet kontak noktası bulunuyor.

Bugün piyasada bulabileceğiniz birçok farklı MS bellek kartı çeşidinden bahsetmek mümkün. Bunlardan ilki, maksimum 128 MB kapasiteye ulaşabilen standart MS kartları. Ancak bu kapasite sizleri aldatmamalı. Çünkü "Select" adı verilen farklı bir MS çeşidinde bu rakam ilginç bir yöntemle 256 MB'a yükseltilmiş. MS Select 2 adet 128 MB'lık bellek yonga- →

USB BELLEKLER

» Bellek teknolojisinin güçlü temsilcisi

Konumuz bellek kartları olsa da, flash bellek teknolojisini kullanan USB bellekler ve PCMCIA kartlarına da kısaca değinmekte yarar var. 2000 yılında tanıştığımız USB bellekler, NAND teknolojisini temsil ediyor ve bellek kartları gibi küçük bir bellek yongası ve özel bir denetçiden oluşuyor. Ancak bu kez yonga ve denetçi plastik kartlar yerine

Tak ve kullan: USB bellekleri kullanıma hazır hale getirmek için boş bir USB girişine takmanız yeterli.

küçük bir kapsül içerisinde bir araya geliyorlar. Bu kapsülü bilgisayarınızdaki boş bir USB yuvasına takmanız ile kullanıma hazır hale gelen USB bellekler, 1 GB'lık kapasiteye kadar ulaşmış durumda. Günümüzde piyasada bulabileceğiniz USB belleklerin bir kısmı USB 1.1, diğer bir kısmı ise USB 2.0 arabirimini destekliyorlar.

Küçülen boyutlar: Memory Stick DUO, boyutları ile standart MS bellek kartlarından ayrılıyor.

sına sahip ve bu yongalar özel bir denetçi tarafından idare ediliyor. Ancak aynı anda 256 MB'ın tümünü kullanmanız mümkün değil. Kartın üzerinde küçük bir anahtar var ve bu anahtar iki bellek yongası arasında geçiş yapmanızı sağlıyor. Yani MS Select'i bellek yuvasına yerleştirdiğinizde sadece 128 MB'lık kapasiteyi görebilirsiniz. Bu kapasite dolduğunda anahtarın konumunu değiştirip ikinci bellek yongasını kullanmaya devam etmeniz gerekiyor. Tabii bunu yapmak için kartı yuvasından çıkartmanız şart.

Memory Stick PRO ise, standart MS bellek kartlarının özel bir dahili denetçiyle güçlendirilen farklı bir çeşidi. Bu kontrolcü, MS kapasitesini 1 GB'a kadar yükseltiyor. Hatta önümüzdeki günlerde 2 GB'lık MS'lerle tanışacağımıza da kesin gözüyle bakabiliriz.

MS PRO'ların standart MS'lere göre tek avantajı yüksek kapasite değil. Bununla birlikte veri aktarım hızları da normal bir hayli üzerinde. Boyutları aynı olsa da, MS PRO'ları kullanmak için MS PRO destekli bir cihaza ihtiyacınız olacak. Bu durumu CF bellek kartlarında gördüğümüz Type 1 ve 2 ayırımına benzetebiliriz. MS PRO destekli tüm cihazlarla birlikte standart MS bellek kartlarını kullanmak mümkün. Ancak MS PRO'ları sadece standart MS bellek kartlarını destekleyen bir cihazla kullanamazsınız.

Küçük boyutlar ve yüksek performans: Memory Stick DUO

Memory Stick DUO ise cep telefonu gibi küçük boyutlu cihazlarla birlikte kullan-

mak için geliştirilmiş ve 31x20x1.6 mm'lik boyutlarıyla MS / MS PRO'dan ayrılıyor. MS DUO'nun da standart ve PRO olmak üzere iki farklı çeşidi bulunuyor. Bugün piyasada 128 MB'a kadar MS DUO bellek kartı bulmanız mümkün. MS DUO PRO'lar içinse bu rakam 512 MB. Eğer MS DUO bellek kartlarını standart MS yuvalarına takmak istiyorsanız, bunun için MS DUO adaptörüne sahip olmanız şart. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi iki MS çeşidinin boyutları birbirlerinden oldukça farklı. Tüm Memory Stick'lerin üzerinde yazma koruma anahtarı bulunduğunu belirtmekte de yarar var.

MS konusunu kapatmadan önce biraz da "Magic Gate" teknolojisinden bahsetmek gerekiyor. "Magic Gate", en basit tanımıyla başarılı bir kopya koruma teknolojisi. Üzerinde "Magic Gate" logosunu gördüğümüz tüm MS bellek kartlarında bu kopya koruma sistemi bulunuyor. "Magic Gate"i temel olarak Secure Digital kartlarında gördüğümüz kopya koruma özelliğine benzetebiliriz.

Bellek kartlarının en yeni temsilcisi: XD Card

Fuji ve Olympus'un dijital fotoğraf makineleri için uzun süre Smart Media bellek kartlarını desteklediğini belirtmiştik. An-

XD Card: Şimdilik Fuji ve Olympus'un dijital fotoğraf makinelerinde gördüğümüz XD Card, yakın geleceğin yıldızı olmaya hazırlanıyor.

cak ne olduysa 2002'nin Temmuz ayında oldu ve iki büyük üretici ani bir kararla SM kullanımını durdurma kararı aldı. SM'nin yerini dolduracak yeni bellek kartı ise XD Card (XD) adıyla tüm dünyaya duyuruldu.

Günümüzde Fuji ve Olympus'un tüm dijital fotoğraf makinelerinde kullanılan XD, 18 adet kontak noktasına sahip ve maksimum 512 MB kapasiteye ulaşmış durumda. Ancak XD'nin bu kapasitenin

Yeni nesil SD: Mini SD'ler, küçük boyutlarıyla XD Card'ı bile geride bırakmayı başarıyor.

çok daha üzerine çıkabileceği herkes tarafından kabul ediliyor. Yapılan açıklamalara bakılırsa, yakın gelecekte 8 GB'lık XD bellek kartları piyasadaki yerlerini alacaklar. Çünkü denetçi açısından son derece esnek bir yapı sunuyorlar.

25x20x1.7 mm'lik boyutlarıyla en küçük bellek kartı olarak dikkat çeken XD için CF ve PCMCIA adaptörleri bulmanız mümkün. Bu adaptörler yardımıyla tüm XD bellek kartlarını CF ya da PCMCIA yuvalarında kullanma olanağı bulabiliyoruz.

Önümüzdeki yıllar bellek kartları için ne getirecek?

Yakın gelecekte SM ve MMC bellek kartlarının sahneden tamamen çekileceğini tahmin etmek hiç de zor değil. XD ve CF cephesinde ise çok daha yüksek kapasiteler ve performansın bizleri beklediğini görüyoruz. Eğer Fuji ve Olympus iddialarında haklı çıkarlarsa, kısa süre içerisinde 8 GB kapasiteli XD Card'larla tanışabiliriz.

SD bellek kartları ise, en azından birkaç yıl daha dijital cihazlardaki varlığını koruyacak. SanDisk tarafından geliştirilen MiniSD'nin de Secure Digital için yeni bir başlangıç noktası olacağına şüphe yok. Özellikle küçük boyutları sayesinde geniş bir kullanım alanına hitap eden MiniSD, eğer gereken ilgiyi görürse tüm dijital cihazlarda yerini alabilir.

Memory Stick içinse söyleyecek çok da fazla birşey yok. Sony'nin dijital dünyadaki belirleyici gücü devam ettiği sürece MS bellek kartları da sahnedeki varlığını sürdürecektir. Beklentiler ise daha büyük kapasiteler sunan yeni MS'ler yönünde. ■

Cem Sinanoğlu, cemsinanoglu@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

- 83 **ADSL Modem:**
ZOOM ADSL X5 Model 5554
Oyun Kontrol Aygıtı:
Logitech Cordless
RumblePad
DVD Kayıt Cihazı:
Mustek DVD R100A
- 84 **Dijital Fotoğraf Makinesi:**
Creative DC-CAM 300Z
Taşınabilir Bellek:
Inca USB 1.1 Flash Drive
Monitör:
Hyundai ImageQuest Q995
- 86 **Dijital Fotoğraf Makinesi**
ORITE VQ 3240
Monitör:
Diamond D17 Flat
Dijital Fotoğraf Makinesi:
Inca IDC-204t
- 88 **Mini PC:**
Aopen Xcube
Monitör:
Lacie electron22blue IV
SIM kart Kopyalayıcısı:
SimDoctor 5in1
- 90 **DVD Yazıcı:**
Philips DVDRW824
Video İşleme Aygıtı:
Compro VideoMate Live
USB 2.0
Dizüstü Bilgisayar Çantası:
APC Travel Power Case
- 92 **Ekran Kartı:**
MSI FX5950U-VTD256
- 94 **Dijital Fotoğraf Makinesi:**
Pentax *istD

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Yeni yılın bu ilk aylarında yine birbirinden ilginç ürünlerle karşı karşıyayız. Bunlardan ilki, güç kaynakları ile tanıdığımız APC'nin dizüstü sistemler için hazırladığı taşıma çantası. Oldukça sağlam bir yapıya sahip olan bu ürün, üzerindeki şarj aleti ile dizüstü ve cep bilgisayarınızın ya da cep telefonunuzun pilini, çantadan çıkarmadan şarj edebilme özelliğiyle ilgi topluyor. Philips'in yeni DVD yazıcısı da bu aya ağırlığını koyan ürünlerden. DVD+R/RW medyalarını 8X hızla yazan bu aygıt, kalitesini stabil çalışmasıyla belli ediyor. Bildiğiniz gibi Türk Telekom'un ADSL hatlarını dağıtmaya başlamasıyla birlikte ADSL modem satışlarında bir patlama yaşandı. ADSL modem fiyatlarının sadece bir gün içerisinde iki katına çıktığını gördük. Bu olayı fırsat bilip fiyat artırma yoluna gitmeyen firmalardan biri de Zoom oldu. X5 ürünü

nü ile incelememize katılan Zoom, sahip olduğu ağ geçidi, yönlendirici ve güvenlik duvarı özellikleri ile profesyonel ihtiyaçları karşılayabilecek türde bir ürün. Hatta sahip olduğu dört portlu switch'i de sayarsak X5'in küçük ağlarda büyük işler başaracağını da söyleyebiliriz. Aopen'in XCube adlı sistemi de bu ayın başarılı ürünlerinden olmayı başardı. MiniPC konseptine yeni bir soluk getiren Xcube, sadece kasa ve anakarttan oluşuyor. Geri kalan donanım bileşenlerini istediğinize göre alıp entegre ediyor ve bu sayede küçük, güçlü ve tamamen kendi ihtiyaçlarınız doğrultusunda hazırlanmış bir sisteme sahip olabiliyorsunuz. Ayın ürünlerine gelince, yeni nesil GeForceFX 5950 grafik işlemcili ekran kartı ile MSI, *istD ile de Pentax, Şubat sayısına damgasını vurdu.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandırma bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı".

Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay

değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Böylece puanlandırdığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

CHIP ONLINE

Geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

ADSL Modem
**ZOOM ADSL X5 MODEL
5554**
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■
FİRMA Oluşum
BİLGİ İÇİN (212) 234 57 80
WEB www.olusum.com.tr
FİYAT 145 \$ + KDV
TEKNİK VERİLER
Arabirim USB + 4 port Ethernet
Yönlendirici DHCP, DNS, Static Routing, IP Routing, NAT ve NAPT
ADSL Desteği 8 Mbps Down, 1 Mbps up
Bridge Desteği Ethernet to ADSL self learning - Transparent Bridging (IEEE 802.1D)
Oyun Kontrol Aygıtı
**LOGITECH CORDLESS
RUMBLEPAD**
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■
FİRMA Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN (212) 670 10 71
WEB www.hizlisistem.com.tr
FİYAT 59 EURO + KDV
TEKNİK VERİLER
Arabirim USB, RF
Frekans Aralığı 2.4 GHz
Etki Alanı 6 metre
Tuş Sayısı 11
Güç tüketimi 4 Adet AA
Diğer Titreşimli
DVD Kayıt Cihazı
MUSTEK DVD R100A
CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■ ■
FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■
FİRMA Mascom
BİLGİ İÇİN (212) 321 17 00
WEB www.mascom.com.tr
FİYAT 500 \$ + KDV
TEKNİK VERİLER
Okunabilen medyalar Tüm DVD ve CD
Kaydedilebilir medyalar DVD+RW ve DVD+R
Kayıt kapasitesi 5 seviye (1/2/4/5/6 saat)
Girişler SCART, composite video, S-video, stereo audio, RF anten
Çıkışlar Dolby 5.1 optik, SCART, composite video, S-video, stereo audio, RF TV

ADSL'DE ZOOM FARKI: Geçen aylarda sizlere Zoom'un ev kullanımı için tasarladığı Zoom ADSL X4 modelini tanıtmıştık. Bu ay ise 1-5 kullanıcı ağı için ideal bir çözüm oluşturan Zoom ADSL X5 Model 5554'e sıra geldi. Bir ADSL modemden bekleyebileceğiniz her türlü özelliğin yanı sıra, beş kullanıcıyı (biri USB'den olmak üzere) ağa bağlayabilen X5, yönlendirici (router) ve DHCP özellikleri sayesinde bilgisayarların ağ bağlantılarını otomatik olarak yapması ile de ilgi çekiyor. Bu üründe tüm ayarlar HTML tabanlı bir ortamda ağ üzerindeki herhangi bir sistemden yönetilebiliyor olması büyük bir avantaj. Ayrıca NAT ve güvenlik duvarı (firewall) özelliği sayesinde ağa dışarıdan saldırılar yapılmasını da engelleyebiliyor olması, ürünün hanesine artı puan olarak yazılıyor. Buna ek olarak güvenlik duvarı kullanmayan bağlantılar ve özel port erişimi isteyen sunucular için Virtual Server ve DMZ özelliklerini kullanabilmesini de unutmamak gerekir.

SONUÇ: Çok kullanıcı ortamlarda gereken tüm ağ ve internet erişimini sağlayabilen Zoom X5'in kurulum ve yönetimi oldukça kolay.

- + ADSL Router ve 4 port switch
- + Kolay kurulum ve kullanım
- + Entegre NAT güvenlik duvarı

KABLOSUZ OYUN KONSOLU: Üreticiler, oyun severlerin PC platformunda oyunlardan daha fazla zevk alabilmesi için, PC başında oyun oynandığını unutturacak donanımlar üretiyorlar. Bunun en önemli amacı oyuna konsantre olmayı kolaylaştırması. Logitech'in kablosuz ürünleri hem PC – donanım arası iletişimdeki başarıları hem de ergonomileri ile şimdiye kadar birçok ödül aldı. Ancak bu sefer gerçekten ileri gitmişler: Logitech RumblePad'in kablosuz hali karşımızda. Cordless RumblePad USB portundan bilgisayara takılan bir radyo alıcısı ile çalışan bir gamepad. Üzerindeki 2 adet analog çubuk, yön tuşları ve 11 adet programlanabilir tuş her tip oyunu rahatça oynayabilmenizi sağlıyor. Daha fazla tuşa ihtiyacınız olan oyunlar için Shift özelliğiyle her tuşa iki fonksiyon yüklenmesi de oldukça başarılı. 4 adet kalem pil ile çalışan ürün, Rumble tuşu ile aktive edilen titreşim özelliği sayesinde, oyunları daha gerçekçi hale getiriyor.

SONUÇ: Kablosuz olmasının yanı sıra, her oyunda kullanabileceğiniz 11 ayarlanabilir tuş ve 50 saate yakın performansı ile mükemmel bir oyun canavarı.

- + 2.4GHz RF ile frekanslar karışmıyor
- + Pil tüketimi çok değil
- + Hazır profillere sahip

EN EKONOMİK DVD KAYDEDİCİ: Dijital yayınları kaydederken kaliteden ödün vermemek için, artık eski videoları DVD kayıt aygıtlarıyla değiştirmek gerekiyor. Bu noktada en büyük sorun olan fiyat dezavantajı ise Mustek'in harici DVD yazıcısı olan DVD R100A sayesinde ortadan kalkıyor. Hem kaydedici hem de oynatıcı olan bu ürün, tüm ülke kodlarına ait DVD'leri oynatabiliyor ve her türde orijinal ve yazılabilir DVD ve CD biçimini destekliyor. Ancak bu cihazla DVD-9 ve üstü DVD'ler ne yazık ki seyredilemiyor. Sadece tek bir tuş ile kayıt imkanı sunan Mustek DVD R100A, kullanıcıya tam altı farklı kalitede kayıt imkanı da sunuyor. Üzerinde tüm gerekli giriş ve çıkışlara sahip olan cihazın Dolby 5.1 özelliğinden yararlanabilmek için ise optik girişlere sahip bir hoparlör seti gerekiyor. TV tuner'a sahip olması ise bir avantaj. Ancak burada kanal adlarının kaydedilemiyor olması, küçük bir ayrıntı da olsa, eksiklik sayılabilir. Bir miktar gürültülü çalışan Mustek, her kaydın ardından da kullanıcıyı biraz fazla bekletiyor.

SONUÇ: Kullanımı çok pratik, ancak mükemmel bir seçenek değil.

- + Yüksek Fiyat/Performans oranı
- + Dahili TV Tuner, 6 saate kadar kayıt
- Dolby 5.1 sadece optik olarak var

Dijital Fotoğraf Makinesi

CREATIVE DC-CAM 300Z

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Koyuncu, Kont, Multimedya
BİLGİ İÇİN (216) 522 99 00,
(216) 499 62 99, (22) 479 46 46
FİYAT 280 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Algılayıcı	5.2 Megapiksel
Çözünürlük	2.048 x 1.536 piksel
Bellek	16 MB
Zum	3X optik, 2X Dijital
Bellek yuvası	SD card
Boyutları	107 x 63 x 36 mm

Taşınabilir Bellek

INCA USB 1.1
FLASH DRIVECHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Pasifik Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (212) 212 88 65
WEB www.pasifikbilgisayar.com
FİYAT 290 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 1.1/1.0
Bellek	1 GB
Güç ihtiyacı	USB'den
Boyut	93 x 24 x 12 mm
Ağırlık	20 gr
İşletim Sistemi	Win98/ME/2000/XP, Linux

Monitör

HYUNDAI IMAGEQUEST
Q995CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 479 46 46
WEB www.multimedya.com
FİYAT 257 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	DynaFlat-X
Görüntü alanı	19 inç
Maksimum çözünürlük	1600x1200 piksel
Nokta aralığı	0.25 / 0.20 mm
Boyut	436 x 431 x 456 mm
Ağırlık	20 Kg

CREATIVE'DEN BİR İLK: DC-CAM 300Z, Creative'in bildik optik ürünlerinden farklı, çünkü o, Creative'in ilk dijital fotoğraf makinesi. Creative'in bu pazara ilk kez PC-Cam serisiyle adım attığını anımsayanlar çıkacaktır. Ama daha çok web kamerası özelliklerine sahip olması yüzünden bu ürün hedefinden biraz şaşmıştı. Creative bu pazarda söz sahibi olmak için şimdi de DC-CAM 300Z ürünü piyasaya sürüyor. DC-CAM 300Z'nin önceki modellere göre en büyük farkı, yazılım entopolasyon yöntemini kullanmadan da gerçek 3.2 Megapiksel çözünürlüğünde fotoğraf çekebilmesi. Çekilen fotoğrafları dahili 16 MB'lık belleğinde depolayabilen 300Z'nin saklama kapasitesi, istenildiğinde SD kart yuvası sayesinde artırılabilir. Buna ek olarak video ve ses kaydı da yapması ürüne ekstra bir güç katıyorsa da, birçok benzer üründe görmeye alıştığımız bilgi ekranının bulunmaması bir dezavantaj.

SONUÇ: Ergonomisinin zayıflığına karşın otomatik ayarları ve sahip olduğu çok sayıda işlevleri ile fazla beklentisi olmayan kullanıcılar için uygun fiyatlı bir ürün.

- ⊕ Kolay kullanımlı, zengin fonksiyonlara sahip
- ⊕ İki adet kalem pille gerçekleşiyor
- ⊖ Düşük ergonomi, uzun işlem süresi

YÜKSEK KAPASİTELİ VE TAŞINABİLİR VERİ DEPOSU: USB belleklerin en belirgin özelliği yüksek kapasitelerinin yanı sıra kopyalanan verileri güvenli bir şekilde depolayabilmeleri. Örneğin manyetik alanlar, sarsıntılar, statik yüklenme, UV ışını veya mekanik bozulmalar bu ürünlerin içinde yer alan verilere zarar vermiyorlar. Bu ay incelediğimiz Inca'nın USB 1.1 Flash Drive'ı da 1 GB'lık bir kapasiteye sahip, oldukça hafif ve gömlek cebine sığacak kadar da ergonomik. Ekstra kablo, güç kaynağı veya pile ihtiyaç duymadan çalışan Flash Drive, yaklaşık 900 KB/sn okuma ve 600 KB/sn yazma hızlarına ulaşabiliyor. 1 Gbyte'lık bir kapasite değeri için bu hız değeri oldukça düşük kalıyor, çünkü diskin tamamının dolması için dakikalarca beklemeyi kimse istemez. Buna karşın birlikte verilen yazılımlar yardımıyla Flash Drive bölümlere (partitition'lara) ayrılabilir ve yaratılan bölüm istenirse şifrelenebilir.

SONUÇ: Ürünün tek eksisi USB 1.1 arabirimine sahip olması. Buna karşın fiyatı uygun ve bir USB diskte olması gereken tüm işlevleri barındırıyor.

- ⊕ Yüksek kapasite, uygun fiyat
- ⊕ Boot, partition ve şifreleme özelliğine sahip
- ⊖ USB 1.1 arabirimi 1 GB için yavaş kalıyor

DÜZ KARE, ERGONOMİK VE KALİTELİ: Geçen aylarda dünyanın en küçük 19 inç düz ekran CRT monitörünü, yani Hyundai'nin ImageQuest Q910 modelini tanıtmıştık.

Geçen zaman içinde Hyundai, ImageQuest Q995 adı altında yeni bir ürün daha piyasaya sürdü. İncelenmek üzere test merkezimize gelen bu ürün, daha önce incelediğimiz Q910'a tıpa tıp benziyor. Hatta teknik verilere de baktığımızda aynı benzerliği gördük. Peki fark nerede? Fark, Q995'in yatayda 110 Khz'e kadar çıkabilmesi. Ayrıca bant genişliği de 202'den 261 MHz'e yükseltilmiş durumda. Bu, ürünün artık daha yüksek bir görüntü performansına sahip olduğunu, özellikle de yüksek çözünürlüklerde çalışan kişilerin ihtiyaçlarına hitap ettiğini gösteriyor. Dolayısıyla, benzer 19 inç monitörlerle kıyaslandığında, önceki model ile ortalama seviyelerde seyreden performans değerinin bir adım daha yükseldiğini söyleyebiliriz.

SONUÇ: Q995, göze hitap eden tasarımın yanı sıra düzeltilmiş teknik değerlerle iyi bir performansa sahip. Kısacası, geniş bir kesime rahatlıkla hitap edebilir.

- ⊕ Dar alanlar için iyi bir seçenek
- ⊕ Başarılı ergonomi
- ⊕ Uygun fiyat

Dijital Fotoğraf Makinesi

ORITE VQ 3240

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Beyaz Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (216) 449 38 25
WEB www.beyazbilgisayar.com
FİYAT 129 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Algılayıcı	5.0 Megapiksel
Çözünürlük	2.560 x 1.920 piksel
Bellek	16 MB
Zum	4X
Bellek yuvası	SD card
Boyut	97 x 28 x 63 mm

Monitör

DIAMOND D17 FLAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA ATM Bilgi Sistemleri
BİLGİ İÇİN (212) 631 33 40
WEB www.atmbilgi.com
FİYAT 122 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	Flat
Görüntü alanı	17 inç
Maksimum çözünürlük	1.280x1.024 piksel
Nokta aralığı	0.25 mm
Boyut	410 x 402 x 425 mm
Ağırlık	14.5 Kg

Dijital Fotoğraf Makinesi

INCA IDC-204

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA Pasifik Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (212) 212 88 65
WEB www.pasifikbilgisayar.com
FİYAT 99 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Algılayıcı	4.0 Megapiksel
Çözünürlük	2.304 x 1.728 piksel
Bellek	16 MB
Zum	4X dijital
Bellek yuvası	SD/MMC Card
Boyut	93 x 56 x 38 mm

YÜKSEK ÇÖZÜNÜRLÜK, DÜŞÜK FİYAT:

Dijital fotoğraf makineleri artık eskisi gibi yüksek fiyatlarla satılmıyor, üstelik oldukça da modern teknolojilerle karşımıza çıkıyorlar. Orite VQ 3240 işte bu tür fotoğraf makinelerinden biri. 5.0 megapiksel çözünürlüğe sahip Orite VQ 3240, resim çekmenin yanı sıra hareketli görüntü ve ses kaydı yapıyor ve aynı zamanda bir web kamerası olarak kullanılabilirliğiyle de ilgi çekiyor. Üzerinde, çekimler için 16 MB dahili hafıza yer alıyor. Bununla yetinmeyen kullanıcılar SD bellek yuvası sayesinde depolama kapasitesini yükseltebilirler. Bu sayede rahatlıkla 2.560x1.920 boyutunda, yüksek çözünürlükte resimler çekebilirsiniz. Ayrıca TV çıkışıyla televizyona, USB çıkışıyla bilgisayara bağlayabilir ya da üzerinde bulunan 1,5 TFT LCD ekran sayesinde çekilen fotoğrafları ve görüntüleri işleyebilirsiniz. 4 adet AAA pille çalışan Orite VQ 3240'ın ergonomisinin pek başarılı olmadığını söylemeliyiz.

SONUÇ: Orite VQ 3240, 5 Megapiksel çözünürlüğüne rağmen profesyonel kullanıcılardan çok orta seviye kullanıcılara hitap ediyor.

- + Uygun fiyat, çok sayıda işlev
- Gece çekimleri zayıf
- Düşük ergonomi, karmaşık menü

OFİS VE EV KULLANIMINDA 17 İNÇ DEVRİ:

Bu alandaki üretim teknolojilerinin sonuna gelmiş olması ve LCD'ye olan taleple birlikte CRT monitörler artık son devirlerini yaşıyorlar. Fiyatları da bu yüzden gitgide düşüyor. Dolayısıyla bir zamanlar ev ve ofis kullanımında sıkça görmeye alıştığımız 14 ve 15 inç monitörler yerine 17, hatta 19 inç büyüklüğünde monitörler görmeye başladık. Tıpkı Diamond'ın, D17 Flat adlı ürünü gibi. D17 Flat, benzer 17 inç monitörlere pek bir üstünlük sağlamayan, normal bir monitör. Örneğin ulaşılabilen maksimum çözünürlük 1.280 x 1.024 piksel. Yatay ve dikey senkronizasyon 30-70 KHz ve 50-160 Hz civarında. Ergonomi ise ekstra özelliklerle güçlendirilmemiş. D17'nin düz ekrana sahip olması en belirgin özelliği. Ayrıca 0.25 mm'lik bir nokta aralığına sahip olması da artı özellikte. Kısacası, D17 daha çok beklentileri yüksek olmayan, ancak masafüstünde nispeten büyük bir görüntü alanına sahip olmak isteyen kullanıcıları hedefliyor.

SONUÇ: Ortalama performans değerlerini geçmeyen D17, ergonomisi ile de pek bir artı sağlamıyor.

- + Düz kare ekran, 0.25 mm
- + Ekran menüsü kolay kullanımlı
- Düşük çözünürlük ve ergonomi

ÇOK FONKSİYONLU MİNİK DEV: MP3 çalar ve USB bellek gibi dijital ürünler artık boyutları elverdiği kadar fazla işlevi bir arada görebilecek hale geldiler. Bu, kullanıcı açısından hem maliyetin düşmesine, hem de kullanılabilirliğin artmasına sebep oluyor. Inca'nın yeni dijital fotoğraf makinesi de aynı zamanda PC-CAM olarak kullanılabilirliği, TV-Out çıkışı ile TV üzerinde belleğindeki fotoğrafları görüntülemenize izin vermesi ve 15 fps hızında video kaydedebilmesi ile dikkat çeken ürün, 1.600x1.200 piksel etkin çözünürlüğe sahip.

15-20 cm arası makro modu ile yakın çekimler de yapabilen kamerada, gece çekimleri için kırmızı göz önleme özelliği olan flaş mevcut. 16MB iç hafızası yetersiz gelirse, ürüne SD/MMC bellek kartı takılarak hafızayı artırabiliyorsunuz. 2 adet AA kalem pille çalışan Inca'nın üzerindeki 1.6" TFT ekranı, kameradaki vizör ekliğini kapatamıyor.

SONUÇ: Birçok özelliğin bir araya getirildiği ürünler arasında yer alan IDC-204, dijital fotoğraf makineleri içinde orta seviyeyi geçmiyor.

- + TV çıkışı ile slayt şov yapabiliyor
- + Küçük, hafif ve kullanımı kolay
- Üzerinde vizör yok, fotoğraf kalitesi orta seviyeleri geçmiyor

Mini PC

AOPEN XCUBE

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA	Çözüm Bilgisayar
BİLGİ İÇİN	(212) 217 40 10
WEB	www.aopen.com
FİYAT	310 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Anakart yonga seti	Intel 865G
İşlemci desteği	Intel Pentium IV Socket 478
Genişletme yuvası	1 AGP, 1 PCI
Güç kaynağı	220 Watt
Boyutu	300 x 200 x 185mm
Diğer	2 USB, 3 Firewire, 2 SATA, 2 ATA100, Gigabit Ethernet

Monitör

LACIE ELECTRON22
BLUE IV

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA	Bilkom
BİLGİ İÇİN	(216) 522 14 14
WEB	www.bilkom.com.tr
FİYAT	999 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	Diamondtron Flat
Görüntü alanı	22 inç
Maksimum çözünürlük	2.048x1.536 piksel
Nokta aralığı	0.24 mm
Boyut	495 x 484 x 477 mm
Ağırlık	30 Kg

SIM Kart Kopyalayıcı

SIMDOCTOR 5IN1

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

FİRMA	4S Makine Elektronik
BİLGİ İÇİN	(216) 302 70 14
WEB	www.4S.com.tr
FİYAT	61 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB
GSM desteği	GSM 900/1800/1900
Hat sayısı	5
Hafıza	250 Telefon Rehberi + 64 SMS
Birlikte gelenler	GSM Simkart
İşletim sistemi	Windows 2000/XP

Mini PC'ni Kendin Oluştur: Bilgisayar dünyasındaki yeni trend kuşkusuz MiniPC'ler. Ergonomik bir yapıya sahip olmasının yanı sıra oldukça yüksek performans da sunan bu ürünler, uygulanan başarılı fiyat politikaları sayesinde gün geçtikçe daha cazip hale geliyorlar. XCube benzer MiniPC'lerden pek de farklı olmayan bir ürün, bu kategoride görmeye alıştığımız ergonomik yapı ve fonksiyonlar bu üründe de mevcut. Farkı, XCube'ün sadece kasa ve anakarttan oluşması. Yani işlemci, bellek, disk ve optik sürücü bileşenlerini kendi zevkinize göre seçiyorsunuz.

Intel i865G yonga setli bir anakarta sahip olan Xcube, ekran, ses ve Gigabit Ethernet özelliklerini üzerinde barındırıyor. Genişleme ise 1 AGP ve 1 PCI slotundan yapılıyor. Buna ek olarak, Xcube'ün sahip olduğu dört adet USB ve üç adet Firewire portundan da istenilen genişlemeleri yapmak mümkün.

Sonuç: XCube, varolan donanım bileşenlerini yeni sisteminde de kullanabilmek ve MiniPC'ye geçiş yapmak isteyen kullanıcıların gözardı etmemesi gereken bir seçenek.

- ⊕ Başarılı ergonomi ve sessiz çalışma
- ⊕ Yeni nesil işlemcileri destekliyor
- ⊖ TV-Out yok

HASSAS, KESKİN VE NET: LaCie'nin dördüncü nesil monitörleri, çok daha iyi resim keskinliği sunan yeni elektron tabancası ile grafik profesyonellerinin performansını yükseltiyor. Oyun ve multimedya uygulamalarında çalışan kullanıcılar için ideal bir parlaklık sunan bu monitörler, bu sayede ayrıntıları daha net verebiliyorlar. Lacie electron22blue IV bu serinin temsilcilerinden birisi. Macintosh ve Windows tabanlı bilgisayarlarla uyumlu çalışan ve düz ekran (CRT) teknolojisi sayesinde farklı ortamlardaki ışık yansımalarını en aza indiren LaCie Electron Blue IV, günün her saatinde en yüksek kalitede renk sunabilmesiyle de dikkat çekiyor. 22 inç ekran büyüklüğünün yanı sıra Diamondtron ekran tüpüne sahip olan Lacie, yansımaları en aza indirgeyebiliyor ve başarılı geometrisi ile en uygun görüntüleri oluşturabiliyor. Ulaşabildiği maksimum 2.048x1.536 piksel çözünürlüğü ile de en gelişmiş çözünürlük ve renk kontrolünü sağlıyor.

Sonuç: Gelişkin teknolojisiyle özellikleri ile en doğru renk çıkışlarının ekranda görüntülenmesini sağlayan Lacie, tam grafik profesyonellerine göre.

- ⊕ Oldukça iyi görüntü kalitesi
- ⊕ Yüksek bir çözünürlüğe ulaşıyor
- ⊕ 4 adet USB bağlantısına sahip

1 SIM KART İLE 5 SIM KART GÜCÜ: Bilgisayarınızdaki en önemsiz bilginin yok olması bile rahatsız edici bir durumken, cep telefonunuzdaki tüm telefon ve SMS kayıtlarının bir anda yok olması sizi oldukça büyük bir zahmete sokabilir. Halbuki SIM Doctor'ı kullanarak SIM kartınızın bir kopyasını çıkartabilir, hatta beş adet SIM kartın bilgilerini tek bir kartta saklayabilirsiniz. USB portundan bilgisayara takılan bu ürün, Türkçe kullanma kılavuzu ile oldukça kolay kurulabiliyor. Kartın IMSI ve KI kodlarını 30 ile 100 dakika arasında çözen SIM Doctor, daha sonra bu kartlara yeni PIN kodları atamanızı ve Multi Number karta aktarmanızı sağlıyor. Beş tane farklı SIM kartı saklayabilen Multi Number kart, telefona takıldıktan sonra hangi PIN kodu girilirse o kartı çalıştırıyor. Ancak SIM Doctor sisteminin desteklemediği kartlar da mevcut. Comp128v2 adlı bir formatta gelen Ay-cell'in tüm SIM kartları ve Turkcell'in 2003 yılından sonraki kartları desteklenmiyor.

Sonuç: Birden çok kartı bir arada kullanabilmenin yanı sıra, SIM kartı yedekleme başarılı bir ürün.

- ⊕ Yedekleme ve kopyalama yapabiliyor
- ⊕ Windows Adres Defteri bağlantısı
- ⊖ Kod çözme uzun sürüyor

DVD Yazıcı

PHILIPS DVDRW824

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA Arena, Boğaziçi, Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN (212) 364 64 64
(212) 217 29 29, (212) 671 10 71
FİYAT **179 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATA/IDE
DVD+R	8X
DVD+RW	4X
CD-R/RW	24X/12X
DVD-ROM	12X
CD-ROM	40X

Video İşleme Aygıtı

COMPRO VIDEOMATE LIVE
USB 2.0CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA BTM Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (212) 212 22 44
WEB www.btm.com.tr
FİYAT **255 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 2.0
Bağlantılar (Giriş)	S-Video, Line In
Bağlantılar (Çıkış)	S-Video, Line In
Video Codec	Donanımsal
Desteklediği Formatlar	VCD/SVCD/DVD
İşletim Sistemi	Windows XP/2000

Dizüstü Bilgisayar Çantası

APC TRAVEL POWER CASE

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

FİRMA APC Türkiye
BİLGİ İÇİN (212) 362 00 00
WEB www.apcturkiye.com
FİYAT **129 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Dış yüzey	Sentetik deri
Ürün Şarjı	Dizüstü PC, PDA ve cep telefonu
Çıkış Gücü	75 Watt
Ağırlık	3.5 Kg
Boyut	39 x 36 x 14 cm
Diğer	Çevirici adaptörler ve USB Splitter kablo

8X DVD YAZMA SANATI: DVD+R/RW teknolojisini destekleyen DVDRW824, medyaları 8X hızında yazması ile test merkezimizde ilgi odağı olmayı başardı. Bu 4X yazma ile kıyaslandığında tam iki katı bir hız anlamına geliyor, böylece DVD+R yazma işlemi yaklaşık 8 dakikaya iniyor. Tabii ki ürünün özellikleri bunlarla sınırlı değil; yaklaşık 14 dakika süren 4X DVD+RW kaydı da oldukça başarılı sayılabilir. Bizim ise ilkimizi çeken özellik, üründe yer alan 2 MB önbelleğe rağmen oldukça güçlü bir yapı kazandırılmış olması. Bununla birlikte Seamless Link koruma ve geniş yazılım desteği de unutulmamaması gereken niteliklerden. Ürünün şu anki tek dezavantajı, 8X DVD medyanın şimdilik pek yaygın olmaması. Ayrıca Philips'in kendini hala tek bir standarda odaklaması da pek akıl karı değil, çünkü rakipleri birçok standardı aynı anda destekleyerek her kesime hitap ediyor ve büyük bir avantaj yakalıyorlar. Yine de DVDRW824'in piyasada başarı yakalayacak bir ürün olduğu görüşündeyiz.

SONUÇ: Philips DVDRW824, toplam 4.7 GB tutan veriyi yalnızca 8 dakika gibi kısa bir sürede yazıyor.

- ⊕ Başarılı DVD yazma performansı
- ⊕ Stabil çalışma performansı
- ⊖ Sadece DVD+R/RW formatını destekliyor

DİZÜSTÜ SİSTEMLER DE ARTIK GÖRÜNTÜLERİ YAKALAYABİLECEK: Taşınabilirliğe önem verenlerdenseniz, masaüstü yerine bir dizüstü bilgisayar sistemine sahip olmayı yeğleyebilirsiniz. Biraz da multimedia merakınız varsa ve video kameralarla kaydettiğiniz görüntüleri bilgisayar ortamına aktarmak istiyorsanız, önünüzde çetin bir yolculuk var demektir. İlk önce kameradaki görüntüyü bilgisayarınıza aktaracak bir bağlantı gerekiyor. Ardından da yazılımlarla video yakalama işlemi başlatılmalı. Tabii diz üstü sisteminiz de oldukça güçlü olmalı. Bu bir yol. Diğer bir yol ise Compro'nun VideoMate Live USB 2.0 ürününe sahip olmak. VideoMate Live USB 2.0, kolaylıkla takılıp çıkartılabilen ve bilgisayarınıza görüntü ve ses aktarma imkanı tanıyan harici bir video işleme cihazı. Bu cihazın en büyük özelliği üzerinde bir MPEG2 Codec yongası olması. Bu, video işleme işlemlerinin sistem performansını olumsuz yönde etkilemeyeceği anlamına geliyor.

SONUÇ: TV'den ve harici cihazlardan eş zamanlı Mpeg1, Mpeg2 ve DVD kalitesinde kayıt yapabilen bu ürün özellikle dizüstü sistemler için uygun.

- ⊕ Ergonomik yapı ve uzaktan kumanda
- ⊕ Donanımsal video kodlayıcı
- ⊕ Geniş yazılım paketi

SINIRSIZ TAŞINABİLİRLİK: Dizüstü bilgisayarınızın pilini şarj edebilen bir çantaya ne dersiniz? Üstelik PDA'ları ve cep telefonlarını da şarj edebiliyor. Şaşırtıcı gelebilir belki, ancak değişik güç çözümleri ile tanıdığımız APC'nin Travel Power Case ürünü ile bunları yapmak mümkün. Bir dizüstü bilgisayar çantası olan Travel Power Case'in yanında Travel Power adaptör ürünü de geliyor. Travel Power adaptörü çantanın içine yerleştiriliyor ve sahip olduğu değiştirilebilir bağlantılar ile farklı cihazların şarj işlemini gerçekleştiriyor. Birçok uluslararası standardın desteklenmesi de büyük bir avantaj sağlıyor, çünkü bu sayede gideceğiniz yerin güç standardına göre priz uçlarını değiştirip şarj işlemini yapabiliyorsunuz. Sentetik bir deriye sahip olan APC Travel Power Case oldukça sağlam bir yapıya sahip, bu da içine koyduğunuz hassas cihazları güvenle taşıyabileceğinizi gösteriyor.

SONUÇ: APC Travel Power Case sahip olduğu adaptör ile çok sayıda gerilim kaynağından şarj işlemi yapabilen güvenli bir çözüm.

- ⊕ Oldukça stabil bir yapıya sahip
- ⊕ Birçok ülkenin gerilim standardına uyumlu
- ⊕ Dizüstü bilgisayar, PDA ve cep telefonu şarj edebiliyor

Ekran Kartı

MSI FX5950U-VTD256

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

- + Yüksek 3D performans
- + Etkili ve sessiz soğutma
- + Başarılı yazılım desteği

FİRMA Datagate, Multimedya

BİLGİ İÇİN (212) 321 41 41,
(212) 479 46 46

FİYAT 570 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Yonga Seti nVidia GeForceFX 5950 Ultra

Bellek 256 MB

GPU Frekansı 475MHz

Bellek Frekansı 950 MHz

Veriyolu AGP 2X/4X/8X

Diğer TV-Out ve DVI çıkışı var

işlemcisi 475 MHz işlemci ve 950 MHz'lik bir bellek frekans değerine sahip. Bunun anlamı FX5950'nin saniyede 1900 Mpix Pixelfillrate ve 3800 Mtex TexelFillrate değerine ulaşması. FX5900 Ultra'da bu değerler 1800 ve 3600 idi. Radeon 9800 Pro'da ise Pixelfillrate ve TexelFillrate 3040 değerinde. Yani FX5950 bu sayede saniyede 30400 Mbyte'lık bir bant genişliğine (FX5900:27200 MB/s, Radeon 9800 Pro: 21760 MB/s) ulaşıyor. Burada MSI'nın sahip olduğu 256 Mbyte'lık bellek miktarının 256 bitlik bir arayüze bağlı olması önemli bir rol oynuyor. Çünkü, bu sayede veri iletimi daha etkili yapılabiliyor ve 128 bitlik ara yüzlere nazaran daha yüksek bir verim alınabiliyor. Tabii kullanılan teknolojileri de unutmamak gerekli. Örneğin FX5950U-VTD256, sahip olduğu Intellisample HCT teknolojisi ile daha başarılı anizotropik filtreleme işlemi gerçekleştiriliyor ve bu, görüntü kalitesinde bir artışı da beraberinde getiriyor.

Etkili soğutmanın yeni adı: TwinFlow Cooling

MSI soğutma için TwinFlow Cooling sistemi kullanılıyor. Bu soğutma sisteminin en büyük getirisi, oldukça etkili olmasının yanı sıra sessiz çalışması. Kartın her iki tarafında soğutma plakalarının yer alması, soğutmaya daha etkili yapıyor. Bunun göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir önemi var, çünkü FX5950U-VTD256 stabilizeyi bu sayede koruyabiliyor. Hiç şüphesiz overclock tutkunları da bu özelliği seveceklerdir. Tabii bu kesim için bir de D.O.T teknolojisinin de entegre edildiğini söylememiz gerekiyor. Dynamic Overclocking teknolojisi olarak adlandırılan D.O.T, uygulamalara göre overclock işlemi gerçekleştirerek oldukça ilgi çekiyor. 3D uygulamaları için standartlarının üzerinde bir hıza çıkabilen MSI, 2D gibi uygulamalarda normal hızına geri dönüp çalışabiliyor. Ama nVidia'nın bu yeni grafik işlemcisi ile yaptığının bellek frekans değerlerini artırmaktan öte bir şey olmadığını da söylemeliyiz.

SONUÇ: Aslında büyük çaplı bir değişiklik ya da yenilik getirmiyor bu kart. Ne de olsa performans artışı sadece sentetik benchmark yazılımlarında fark ediliyor ve oyun oynarken belirgin bir performans artışı görülemiyor. Buna rağmen nVidia'nın teoride belirttiği değerlere en çok yaklaşan kartın bu olduğunu da söylemeden geçemeyeceğiz.

Ekran kartı

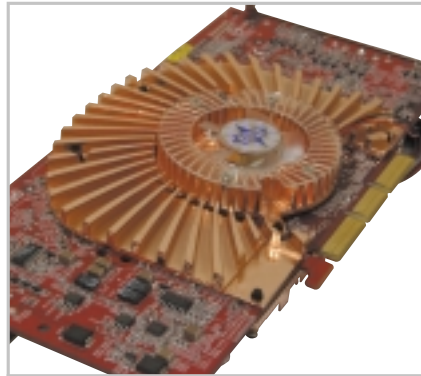
Devler savaşında sıra NV38'de

NVIDIA'NIN EN HIZLISI: ATI ve nVidia arasında yaşayan en performanslı ekran kartını üretme yarışı tüm hızı ile sürüyor. Hatırlayanlar bilir, ATI firması, Radeon 9800 grafik işlemcisi ile üst uç kategorisinde büyük sükse yapmıştı. Buna ek olarak orta ve düşük maliyetli grafik işlemcilerde de başarılı bir атаğa girişti. Bunlar nVidia tarafından pek beklenilmeyen gelişmelerdi. Ama nVidia boş durmadı ve hiç vakit kaybetmeden GeforceFX 5800 grafik işlemcisini piyasaya sürdü; buna karşın umduğu başarıyı yakalayamadı. Ardından ATI'nın 9800 Pro darbesini karşılıksız bırakmamak için de 256 bit bant genişliğine sahip GeforceFX 5900 Ultra üretildi. Geforce FX 5900'ün gelmesi ile birlikte nVidia kaybettiği tahtı tekrar ATI'dan geri aldı. nVidia'nın artık dili yanıma benziyor, çünkü grafik işlemcisi pazarının devi, bu sefer ATI'nın hamlesini beklemeden erken davrandı ve FX5950'yi piyasaya sürdü. Gördüğümüz gibi, bu aralar ekran kartları piyasası oldukça canlı. Peki yeni çıkan modeller teknolojik olarak da bir artı getiriyorlar mı beraberle-

rinde? Bu sorunun cevabını MSI tarafından bize ulaştırılan ve nVidia'nın son grafik işlemcisi olan FX5950'yi üzerinde barındıran MSI FX5950U-VTD256'nın incelemesinde bulabilirsiniz.

3D uygulamalara maksimum performans

İlk olarak FX5950'nin FX5900'e göre farkından biraz bahsedelim. Bu yeni grafik

Çift taraflı soğutma: Ekran kartlarında alıştığımız soğutma sistemi bu ürünle birlikte yeni bir boyut kazandı.

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
02/2004

Dijital Fotoğraf Makinesi

PENTAX *ISTD

CHIP PUANI ■ ■ ■ ■ ■

FİYAT/PERFORMANS ■ ■ ■ ■ ■

- + Keskin görüntü, doğal renkler
- + Ergonomik ve hafif SLR yapı
- USB 1.1 arabirimi yavaş kalıyor

FİRMA Bükey Fotoğrafçılık
BİLGİ İÇİN (212) 249 11 41
WEB www.pentax.com
FİYAT 1860 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Algılayıcı 6.31 MP CCD (Ektif 6.1 MP)
Çözünürlük 3.008x2.008
Arabirim USB 1.1
Bellek Yuvası Compact Flash I ve II, M.drive
Boyutu 129 x 94,5 x 60mm
Ağırlık 550 gram (lens ve pil hariç)

rabilirsiniz. Parmağınız bu konumda olduğu sürece, makine hareketli nesnelere daima odakta tutabiliyor. Deklanşöre tam bastığınız zaman duyduğunuz "klik" sesi ve mekanizmanın hareketiyle, elinizdeki gerçek bir fotoğraf makinesi olduğunu hissettiriyor.

Gelişkin teknik özellikleriyle geniş bir kitleye hitap ediyor

Ürünle birlikte, değişik fotoğraf efektleri için 67mm'lik filtreleri takabileceğiniz genel amaçlı 18-35mm'lik (2x zum) bir lens geliyor ve makinenin gövdesi, Pentax'ın KA, KAF ve KAF2 serisi lensleriyle uyumlu. Test merkezimize ürünle birlikte bir adet de 100mm f2.8 makro lensi ulaştı. 6.1 MP efektif çözünürlüğü bulunan *istD'nin her iki lensle de çektiği fotoğraflar son derecede keskin, renkler ise gayet doğaldı. Görülebilir noise oranı düşük, etkiyleyici kalitede fotoğraflar sunan ürün, ISO 200-3200 değerleri arasında ışık hassasiyetine sahip. ISO 50 ve ISO 100 gibi çok kullanılan değerlerin bulunmamasıysa bizi biraz şaşırttı. Type I ve II Compact Flash kartlara kayıt yapabilen makine, Microdrive'ları da destekliyor. Kullanabileceğiniz kayıt formatları ise JPEG, sıkıştırılmamış TIFF ve de algılayıcıdan gelen ham veriyi içeren RAW. Ancak Pentax'ın bilgisayarla bağlantı için USB 2.0'dan tam 40 kat yavaş olan USB 1.1 arabirimini seçmesini pek de hoş karşılamadık.

118.000 piksellik LCD ekranı parlak ışıkta bile net görüntü sağlayan *istD'nin albenisini artıran diğer özellikleri arasında aynı kareye üst üste çekim yapabilme, 16 ayrı noktadan ışık ölçümü, 11 farklı noktadan otomatik netleme yapabilme ve 4 adet kalem pille çalışma da var. Ürün paketine basit düzenleme işlevleri de içeren bir resim izleme yazılımı ve fotoğrafları RAW'dan çeşitli dosya biçimlerine dönüştürebilen bir yazılım dahil edilmiş.

SONUÇ: Pentax *istD, mükemmel görüntü kalitesi, şaşırtıcı netleme hızı ve yüksek genişletilebilme imkanı gibi avantajları yüzünden SLR'a geçmeyi isteyen fotoğraf tutkunları için biçilmiş kaftan. Aynı şekilde, alışkın olduğu özelliklerden ödün vermeksizin dijital dünyanın nimetlerinden faydalanmak isteyen, çektiği fotoğrafları LCD ekran üzerinde anında görebilmeyi; banyo, baskı, film ve tarama zahmetinden kurtulmayı düşleyen analog SLR kullanıcıları için de alınabilecek en iyi makinelere birisi.

Dijital fotoğraf makinesi

Japon optik devinden DSLR!

DAHA FAZLASINI ARAYANLARA: Son on yılda şahit olduğumuz teknolojik gelişmelerin belki de en çok göze çarpanlarından biri, optik ürünler alanında kendini gösterdi. Özellikle CMOS ve CCD teknolojilerinin maliyetlerindeki düşüş, üretim ve performanstaki artışla birleşince, bir zamanlar astronomik fiyatlarıyla el yakan dijital fotoğraf makineleri de yaygınlık kazandı. Günümüzde hemen her bütçeye ve kullanım alanına hitap eden dijital fotoğraf makinesi bulmak mümkün. Bunlardan dijital SLR, yani DSLR sınıfına giren makineler, profesyoneller olduğu kadar "prosumer" denilen üst düzey amatörler tarafından da tercih ediliyor. Bu ay test merkezimize gelen ürünlerden biri de Pentax'ın DSLR'i olan *istD idi.

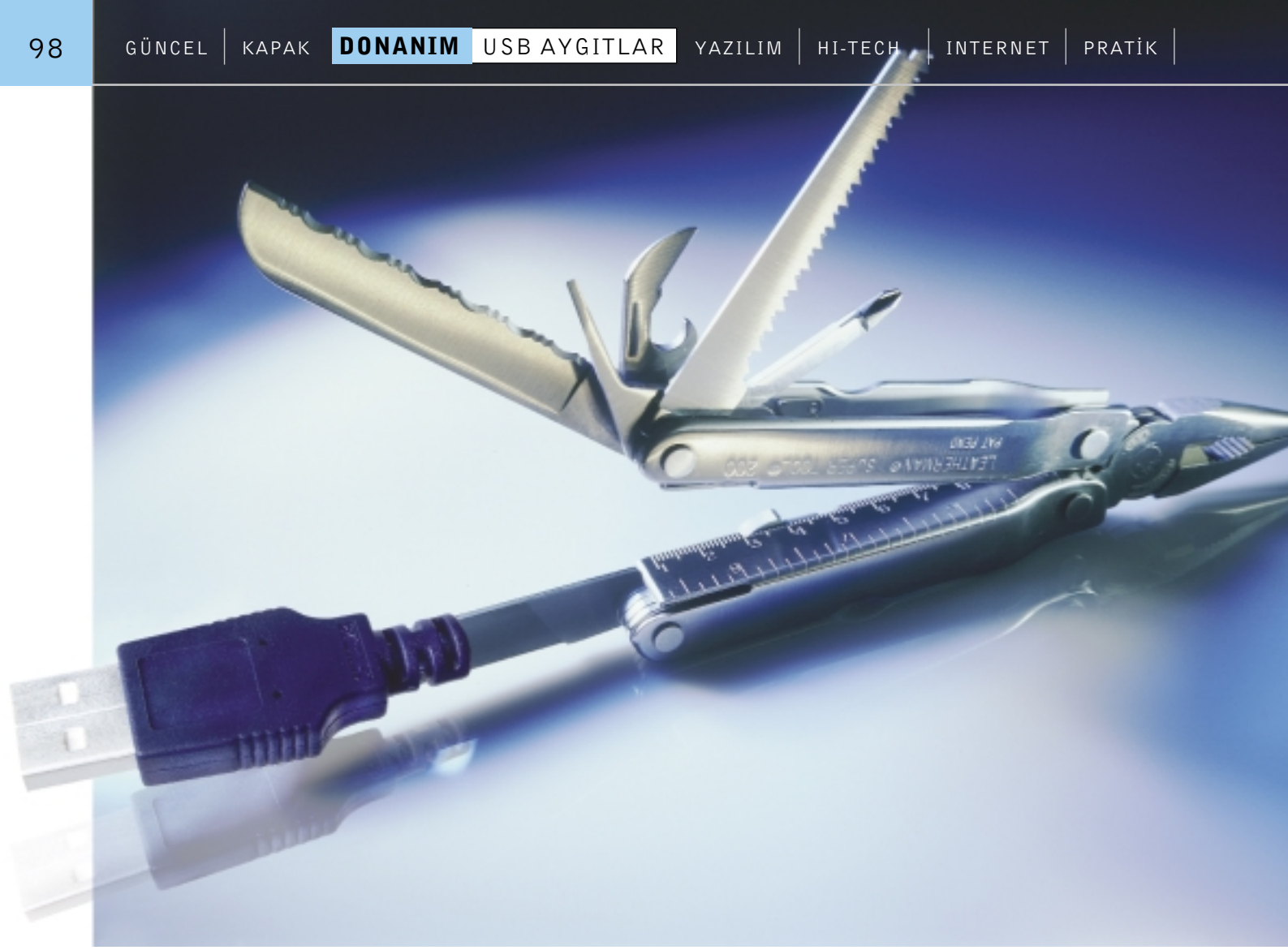
Sınıfının en küçük ve en hafif temsilcisi

Pentax, kompakt dijital fotoğraf makinelerinden DSLR'a geçmeyi düşünen kullanıcıların gözünü korkutan bir niteliği, yani boyutları, avantaja çevirmeyi başarmış. Paslanmaz çelik gövde üzerine şık ve kay-

maz bir plastik kaplamaya sahip olan *istD, lensi ve pilleri takılı değilken yalnızca 550 gram ağırlıkta ve ele çok rahat oturuyor. Ürün, fiziksel boyutları itibarıyla da piyasanın en küçük DSLR'ı unvanını rakiplerine kaptırmıyor. Daha önce SLR kullanmadıysanız, deklanşörü yarım basılı tuttuğunuzda fotoğraf makinesinin ne kadar hızlı netleme yaptığını görüp şaşı-

Değiştirilebilir Lens: Pentax *istD'ye isteğe bağlı olarak KA, KAF ve KAF2 serisi lensler takılabiliyor.

İlginç USB ürünleri

Hayallerinizi zorlayın

USB portundan bağlanan ve bilgisayarınıza ilginç özellikler katan cihazlarla tanışmak ister misiniz? Şarj cihazı, kahve ısıtıcısı, ışıldak, fırıldak ve çok daha fazlası USB sayesinde hayat buluyor!

Çevre birim aygıtların bilgisayarımıza bağlamak için kullandığımız USB (Universal Serial Bus) arbiriminin kullanım alanları gün geçtikçe artıyor. İlk başlarda yazıcı, tarayıcı gibi çevre birimlerini bilgisayara kolayca bağlamamızı sağlayan bu teknoloji, daha sonraları klavye ve fareler için de vazgeçilmez bir standart olmayı başardı. Günümüzde ise USB portuna bağlanabilen cihazlar sınır tanımıyor. Bu yazıda yer alan “ilginç” ürünler sayesinde USB portunuzu şarj cihazına, kahve ısıtıcısına, mikroskoba, ışık kaynağına veya minik bir vantilatöre dönüştürebilirsiniz.

Şarj üniteleri

USB arabirimini kullanarak (şarj edilebilir) pilleri şarj etmek günümüzün en popüler trendlerinden bir tanesi haline geldi. Bu cihazları kullanarak değişik modellerdeki cep telefonlarını şarj edebileceğiniz gibi, AA veya AAA boyutlarındaki şarjlı pilleri de doldurabilirsiniz.

A4 Tech USB Battery Charger

Klavye ve fare gibi çevre birim ürünleriyle tanıdığımız A4 Tech, bu sefer karşımıza USB şarj cihazı ile çıkıyor. Şu anda CG-5,

CG-6 ve CG-10 kod numaralarına sahip üç farklı modeli bulunan A4 Tech, bu üç farklı model ile farklı ihtiyaçlara hitap etmeyi başarıyor. Bir sonraki sayfada örnek bir resmi bulunan CG-5 modeli, aynı anda iki tane AA veya AAA boyutundaki pili şarj edebiliyor. Ni-CD ve Ni-MH teknolojilerinin her ikisini de destekleyen CG-5, tercih edilmesi durumunda sadece tek bir pili de şarj etme imkanı sunuyor. Üzerinde iki adet ışıklı gösterge bulunan CG-5 modeli, bu sayede pillerin şarj durumunu gösterebiliyor ve piller şarj olduğunda şarj işlemini otomatik olarak durduruyor. Son derece ufak ve kullanışlı bir tasarıma

USB ile hızlı şarj: CG-5'in ekstra USB portu sayesinde yuva kaybınız olmuyor.

sahip olan CG-5, aynı zamanda üzerinde bir adet USB port bulunduruyor. Bu sayede diğer USB cihazlarınızı CG-5 USB Battery Charger üzerinden bilgisayarınıza bağlayabiliyorsunuz. CG-5 modelinin sahip olduğu tüm özellikleri içeren CG-6, tüm bu özelliklere ek olarak hızlı şarj etme seçeneğini de sunuyor.

Aynı anda dört farklı pili şarj edebilen CG-10 modelinde ise (diğer iki modelde bulunan) ekstra USB portu yer almıyor. A4 Tech tarafından üretilen her üç USB şarj cihazının da yanında iki adet 1400mAh Ni-MH AA ve iki adet 600mAh Ni-MH AAA pil ile birlikte geldiğini hatırlatalım.

Fiyatı: 18 dolar (CG-5)

Bilgi: www.a4tech.com

Flexy Mobile Phone Charger

Cep telefonu boyutlarının giderek küçülmesine rağmen, şarj cihazlarının boyutlarında belirgin bir küçülme yaşanmıyor. Cep telefonu kullanıcılarının çoğu için şarj cihazını yanında taşımak gereksiz bir uğraştan öteye geçmiyor. Flexy'nin ürettiği bu şarj cihazı Ericsson, Motorola ve Nokia cep telefonları ile uyumlu olmasıyla

Büyük kolaylık: Ağır ve hantal şarj cihazınızı gönül rahatlığıyla evde bırakabilirsiniz.

la dikkatleri üzerine çekiyor. Piyasada değişik biçimlerde satışta bulunan Flexy Mobile Phone Charger cihazını "3in1" olarak adlandırılan ve Ericsson, Motorola, Nokia marka telefonlar için üç farklı güç çıkışına sahip olan pakette satın almayı tercih edebileceğiniz gibi, bu üç markadan sadece bir tanesi ile uyumlu olan bir modeli almayı da tercih edebilirsiniz. 1.5 metre kablo uzunluğuna sahip olan bu ürünlerin cep telefonunuzu 1-2 saat arasında şarj ettiği belirtiliyor.

Fiyatı: 9 dolar (3in1)

Bilgi: www.hizlisistem.com

Soğutucular

USB arabiriminden aldığı güç ile çalışan ve değişik amaçlara hizmet eden soğutucular piyasada boy göstermeye başlayalı çok olmadı. USB girişine bağlanan bu soğutucuları kullanarak dizüstü bilgisayarınızı veya bizzat kendinizi serin bir havanın kollarına teslim edebilirsiniz.

Notebook Cooler Pad

Dizüstü bilgisayarının fazla ısınmasından şikayetçi olan kullanıcılar düşünülerek tasarlanan bu ürün, USB arabiriminden aldığı güç ile taşınabilir bilgisayarınızı soğutmaya amaçlıyor. Dizüstü bilgisayarınızın altına yerleştirilen bu ürün, USB arabirimine bağlandıktan sonra sahip olduğu üç fan sayesinde dizüstü bilgisayarınızın sıcaklığını makul bir seviyede tutuyor. Piyasada bu amaçla üretilen ve USB arabirimine bağlanan çok sayıda soğutucu bulunuyor ve her bir ürünün boyutu, soğutma kapasitesi veya sahip olduğu özellikler birbirinden farklılık gösteriyor. Bu yazıda örnek bir resmini gördüğümüz ürün, USB 1.1 veya 2.0 standardında bir USB portuna sahip olan herhangi bir dizüstü bilgisayar ile kullanılabilir ve cihazın üzerindeki fanlar üç değişik hızda

Dizüstü PC'nizi ferahlatın: Notebook Cooler Pad, her ortamda soğuk ve stabil çalışma vaadinde bulunuyor.

çalıştırılabilir. Bu sayede soğutucu ünitenin olabildiğince sessiz bir biçimde veya tam güçte çalışmasını tercih edebilirsiniz.

Fiyatı: 39 dolar

Bilgi: www.cyberguys.com

Kensington FlyFan

Şapkaların üzerine yerleştirilen minik rüzgar güllerinden ve hatta motorlu pervanelerden sonra, soğutucu dünyasının en büyük buluşunun USB fanlar olduğunu söylemek sanırız yanlış olmaz. Dizüstü bilgisayarınızı ne kadar sıcak bir havada kullanmak zorunda kalırsanız kalın, Kensington firması tarafından geliştirilen bu USB fan sayesinde serinleyebilirsiniz. İhtiyaç duyduğu tüm gücü USB portu üzerinden temin eden FlyFan, sahip olduğu esnek gövdesi sayesinde istenildiği yöne çevrilebilir. Motoru son derece sessiz

Esnek ve ekonomik: Ergonomik yapılı FlyFan'ın güç tüketimi çok düşük.

bir biçimde çalışan ve bu sayede kullanıcıya rahatsızlık vermeyen Kensington FlyFan, düşük güç tüketimi sayesinde dizüstü bilgisayarınızın pilini çok az harcıyor. Üretici firma; FlyFan'ın bir saatlik kullanımının, pil ömrünü yaklaşık beş dakika azalttığını belirtiyor.

Fiyatı: 17 dolar

Bilgi: www.kensington.com

USB Desk Fan

SDT Information Technology tarafından üretilen bu masaüstü fan; USB portu üzerinden aldığı güç sayesinde çalışmasının yanı sıra, sahip olduğu güzel ve kullanışlı tasarımı sayesinde bu yazıda yer almaya hak kazandı. Esnek boyun bölgesini kıvrılarak havayı istediğiniz bölgeye yönlendirmenize izin veren USB Desk Fan, isterseniz 4 tane AA pili kullanarak da çalıştırılabilir. Üzerinde açma-kapama düğ-

Sıcaktan pişmeyin: Kavurucu yaz sıcaklarında USB DeskFan en iyi dostunuz olmaya aday.

mesi de bulunan ürün, 1.7m uzunluğunda bir kabloya sahip olarak geliyor.

Fiyatı: 20 dolar

Bilgi: www.sdt.co.kr

Eğlencelik

Hayatımızı kolaylaştıran USB ürünleri arasında bazıları var ki, sağladıkları eğlence faktörü de en azından işlevleri kadar öne çıkıyor.

Play QX3+ Computer Microscope

Teknoloji devi Intel'in oyuncak üreticisi Mattel ile yaptığı işbirliği sonucu ortaya çıkan "Intel Play" firması, ürettiği "Digital Blue" serisi ile büyük ses getirmişti. 6 yaşındaki bir çocuktan, her yaştaki yetişkinlere kadar geniş bir kitleye hitap eden bu

serinin en ilgi çekici, eğitici ve eğlendirici ürünü olan QX3+ Computer Microscope, size bilgisayar destekli bir mikroskop sahibi olma imkanı sunuyor. İnanılmaz güzellikte bir tasarıma sahip olan QX3+ Computer Microscope, USB arabirimini kullanarak bilgisayarınıza bağlanıyor. İncelemek istediğiniz nesnenin görüntüsünü 10X, 60X veya 200X büyütebilen QX3+, bu görüntüyü bilgisayar ekranına yansıtıyor. Bu benzersiz cihazın özelliklerini tam anlamıyla kullanabilmeniz için özel bir yazılım da birlikte geliyor ve QX3+, bu yazılım sayesinde incelediğiniz ürünün resmini ve hatta kısa süreli bir filmi çekmenize izin veriyor. Bu özel yazılım sayesinde kaydettiğiniz görüntüler üzerinde ayrıca oynamalar yapıyor ve hatta çektiğiniz minik videolara ses ekleyebiliyorsunuz. İhtiyaç duyduğu tüm gücü USB arabirimi üzerinden sağlayan QX3+, bu sayede harici bir güç kaynağına olan ihtiyacı ortadan kaldırıyor. 1999 yılında piyasaya sürülen QX3 sürümünün geliştirilmiş bir üst versiyonu olan QX3+ Computer Microscope'un kutusundan mikroskop ve yazılım CD'si dışında üç adet slayt kartı, cımbız, örnek kapları ve damlalık gibi aksesuarlar da çıkıyor.

Fiyat: 49.95 dolar

Bilgi: www.intelplay.com

USB Cup Warmer

Bir yandan bilgisayar kullanırken bir yandan da çayını veya kahvesini yudumlamayı seven çok sayıda kullanıcı bulunuyor. Bu kullanıcıları hedefleyen USB Cup Warmer, bilgisayarınızın yanı başında duran içeceğinizi sıcak tutmayı amaçlıyor. Kupayı ya da bardağı saran kumaş giysinin içindeki ısıtıcılar sayesinde, içeceğin sıcaklığını yaklaşık 40 derecede tutabilirsiniz. Yine de USB'nin sağlayabildiği gü-

cün sınırlı olması sebebiyle çok soğuk ortamlarda içeceğin ısısını yüksek tutmanın zorlaştığını hatırlatmak yerinde olacaktır. Ancak ürün ideal oda sıcaklığı içinde bulunan bir bardağın içindeki içeceğin ısısını korumasına yardımcı olabiliyor.

Fiyat: 17 dolar

Bilgi: www.newmotiontech.com

Flexy USB Massage Ball

Uzun süre bilgisayar başında oturan kullanıcıların değişik kas gruplarının ağrması, sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu sorunun en doğru çözümü kısa aralıklarla masa başından kalkmak ve gözlerini-

Kişisel masörünüz: Bu masaj topu şefkatli bir masajla günün tüm yorgunluğunu alıp götürüyor.

zi dinlendirmek olsa da, rahatlatıcı bir masaj yaptırmak da geçici bir çözüm olabilir. Bu noktada, size masaj yapacak bir arkadaş bulmakta zorlanıyorsanız Flexy USB Masaj Topunu deneyebilirsiniz. Gereken enerjiyi USB üzerinden sağlayan bu cihaz, vücudunuzun değişik bölgelerine masaj yapabiliyor. 1.8 metre kablo uzunluğuna sahip olan bu ürün, uzun süre bilgisayar başında oturmak zorunda olan kullanıcılar için tam bir kurtarıcı olabilir.

Fiyat: 9 dolar

Bilgi: www.hizlisistem.com

→

Gençlere hitap ediyor: Intel QX3+ mikroskop gençlerin fen derslerindeki başarısını artırabilir.

Dumanı üzerinde: Evinizde ve ofisinizde hiç soğumayan çay ya da kahve zevkine varabilirsiniz. Bunu sağlayan USB aletler farklı şekillerde karşımıza çıkıyor.

Karanlıkta da çalışın: Bu ürün sayesinde klavyeyi gece karanlığında da rahatça kullanabilirsiniz.

Flexy USB Mini Light

Temel olarak dizüstü bilgisayarların aydınlatma ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilmiş olan bu ürün, USB üzerinden aldığı güç sayesinde ortamı bir miktar aydınlatmayı amaçlıyor. Özellikle karanlık ortamlarda kullanılan dizüstü bilgisayarların klavyesini aydınlatmak için kullanılacak bu ürün, doğal olarak masaüstü sistemlerde de rahatlıkla kullanılabilir. Esnek bir tasarıma sahip olan Flexy USB Mini Light, bu sayede ışığın açısını ve aydınlatma bölgesini tam olarak belirlemenize izin veriyor.

Fiyat: 9 dolar

Bilgi: www.hizlisistem.com

LAKS USB Memory Watch

Alman saat üreticisi LAKS, USB belleğe sahip saat modelleri ile USB depolama ürünlerine yeni bir boyut getirdi. 32 MB'dan 256 MB'a kadar değişik kapasitelere sahip bu saatlerin aynı zamanda USB 1.1 ve USB 2.0 sürümlerini destekleyen farklı modelleri bulunuyor. Sportif bir tasarıma sahip olan saatler aynı zamanda hafiflikleriyle de dikkat çekiyorlar. Bilgisayarı bot etmek için de kullanılabilen bu saatler, aynı zamanda saat ile birlikte gelen yazılımın sayesinde bellek üzerindeki verilerin şifrelenmesine de izin veriyor. "Shock

Her zevke göre: Şık tasarımlı bu USB bellek saatlerinin bay ve bayan modelleri de mevcut.

Prof" ve "Anti-Static" özelliklerine sahip olan bu saatlerin 20 metre derinliğe kadar su geçirmezlik özelliği de bulunuyor. Erkekler ve bayanlar için farklı modelleri bulunan bu saatlerin fiyatı, sahip olduğu bellek kapasitesine göre değişiyor.

Fiyat: 80 dolar (128 MB)

140 dolar (256 MB)

Bilgi: www.laks.com

Güvenlik

USB arabirimini kullanan ilginç ürünler sadece eğlencelik cihazlar ile sınırlı kalmıyor. Bilgisayarınızdaki verilerinizin güvenliğini sağlamak için kullanabileceğiniz ve USB portuna bağlanan cihazlar da bulunuyor.

Sadece size özel: Kensington PCKey verilerinizi başka hiç kimsenin ulaşamayacağı bir şekilde şifreliyor.

Kensington PCKey

Bilgisayarınızdaki verilerin güvenliğinden endişe duyuyor ve yazılımsal şifreleme yöntemlerine güvenmiyorsanız, Kensington tarafından üretilen PCKey adındaki bu donanım ürününü kullanmayı tercih edebilirsiniz.

USB portuna bağlanan bu cihaz, yanında özel bir yazılım ile birlikte geliyor. PCKey ile verilerinizi koruma altına almadan önce bu yazılımı bilgisayarınıza yükleyorsunuz ve bu özel uygulamanın sabit disk(ler)inizdeki tüm verileri şifrelemesini bekliyorsunuz. Şifreleme işlemi sırasında "128 Bit AES Hard Drive Encryption" teknolojisi kullanılıyor. AES'nin açılımının Advanced Encryption Standard" olduğunu ve bu şifreleme teknolojisinin Amerikan hükümeti tarafından önerildiğini de belirtmeliyiz. Bu şifreleme işle-

minden sonra, sabit disk üzerindeki verilere ulaşmak için, size özel kod numarasına sahip PCKey cihazının USB portuna takılı olması gerekiyor. İleride herhangi bir uygulama sabit disk üzerinden bir dosya talep ettiğinde, bu veriler PCKey filtresi sayesinde şifresi çözülecek ve bilgiler belleğe aktarılacaktır. Tabii ki PCKey'i USB portuna taktıktan sonra size özel şifreyi de yazmanız gerekli. Bu noktada, bu işlemin sistem performansını düşüreceğini hatırlatmalıyız. Yine de, bu cihazın ileri düzey güvenlik amacıyla kullanılacağı düşünüldüğünde bu dezavantaj hoşgörüle karşılanabilir.

Fiyat: 50 dolar

Bilgi: www.kensington.com

Burak Tuyan, burak@chip.com.tr

NEREDEN ALABİLİRSİNİZ ?

» Online alışveriş

Yazı içerisinde tanıttığımız ilginç USB cihazların ilginizi çektiğine inanıyoruz. Ancak bu ürünlerin büyük bir bölümü, en azından şimdilik, Türkiye'de bulunmuyor. Türkiye'de satılan ürünleri çeşitli bilgisayar mağazaları dışında aşağıdaki online alışveriş sitelerinden satın alabilirsiniz:

www.hepsiburada.com

www.hiperex.com

www.hizlisistem.com

www.imedy.com

Türkiye'de bulamadığınız ürünleri ise yurtdışından sipariş vermek isterse, aşağıdaki alışveriş sitelerinden faydalanabilirsiniz:

www.amazon.com

www.cdw.com

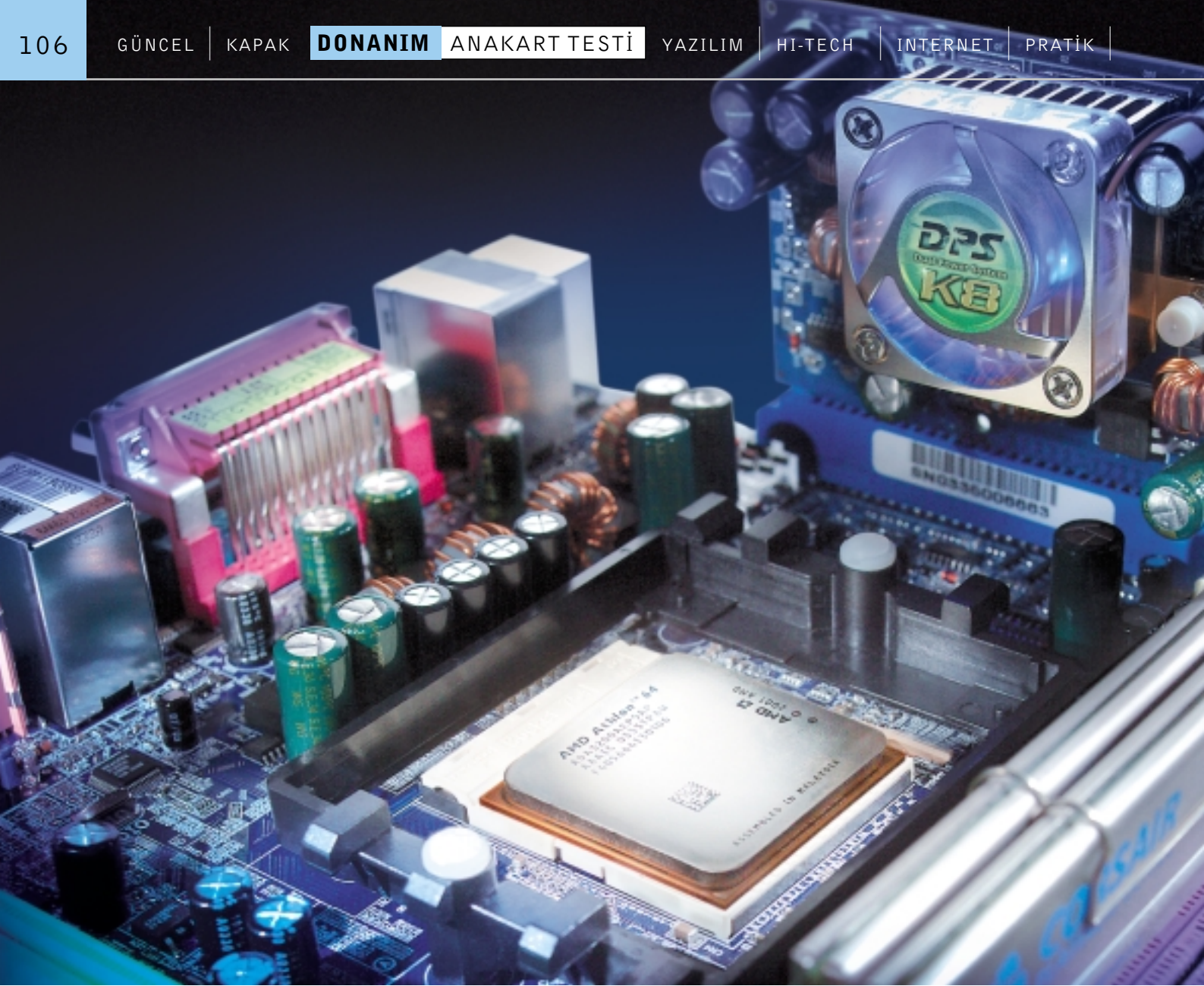
www.computers4sure.com

www.ecost.com

www.thinkgeek.com

Thingee.com: Sıradışı ürünler ilginizi çekiyorsa, bu adresi mutlaka ziyaret etmelisiniz.

10 adet Athlon 64 anakart testte

64 Bit'e sağlam temel

Athlon 64 işlemcisinin bir yıl gecikmesinin avantajları da oldu. AMD'nin yeni orta sınıf işlemcisi için sunulan anakartların ilk nesli şaşılabilecek derecede stabil ve Hypertransport yüksek hız hattı sayesinde hızlı çalışıyor.

L800'lü yılların baflarında ilk demiryolları kısa mesafeler arasında taştan inşa ediliyordu ve saatte ortalama 40 km hızla yolculuk yapıyordu. Daha sonra taşın yerini metal raylar aldı, böylece çok hatlı ve hızlı tren trafiğinin temelleri atıldı.

Demiryollarının ilk zamanlarında taş ve metalle birlikte başlayan şey, şimdi her Athlon 64 anakartında çekirdek özellik olarak karşımıza çıkıyor, sadece biraz daha hızlı bir şekilde. Yeni teknolojinin adı Hypertransport ve geniş, bir noktadan di-

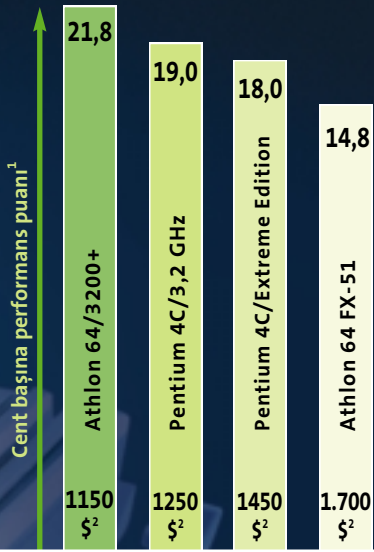
ğerine, geniş ve iki yönlü bağlantı vaat ediyor. Bu yeni yüksek hızlı yol Frontside Bus (FSB) yerine geçiyor, yani Athlon 64 işlemcisiyle yonga seti arasında yer alıyor ve yüksek bir veri transfer hızı sağlıyor. Sayılarla ifade etmek gerekirse bu şu demek: Hypertransport saniyede maksimum 6,4 Gigabyte'lık bir bant genişliğine ulaşıyor. FSB bağlantısı ile CPU'ya veri aktaran Athlon anakartlar 3,2 GByte/s hızla ulaşabiliyorlar, yani transfer hacminin sadece yarısına. Hypertransport sayesinde, veriyolları tam kapasiteyle kullanıldı-

ğında bile akıcı bir çalışma mümkün olabiliyor.

Hızlı bellek bağlantısı: CPU yönetimi devralıyor

Athlon 64'ün faydalandığı bir diğer özellik de yeni CPU-bellek bağlantısı. AMD, bellek denetleyicisini yonga setinden (kuzey köprüsü) alıp CPU'ya yerleştirmiş. Böylece ortaya iki avantaj çıkmış: Bir yandan ana bellekteki verilere erişim süreleri kısalıyor, diğer yandan da bu değişim kuzey köprüsünün yükünü hafifletiyor; test-

ÜST UÇ PC SEGMENTİNDE FİYAT/PERFORMANS ORANI

¹ Endeks beş benchmark (Aquamark 3, Quake 3, Unreal Tournament 2003, Sysmark 2002 ve MP3 kodlama) kullanılarak hesaplandı. Daha yüksek endeks daha iyi sonucu gösteriyor.

² CPU, anakart ve 1 GByte RAM için toplam fiyat

Athlon 64 platformu üst uç PC segmentinde en iyi fiyat/performans sonucuna ulaştı. Athlon 64 FX-51 ve Pentium 4/3,2 GHz Extreme Edition, Athlon 64/3200+'dan yaklaşık 300 dolar daha pahalılar, ancak performans olarak çok daha iyi değiller. Athlon 64 FX-51 için ayrıca gereken Socket 940 anakart ve "Registered" RAM'ler yüzünden çok yüksek bir maliyet ortaya çıkıyor.

teki 10 anakartın 9 tanesinde fansız yonga seti soğutucusuyla yetinilmiş. Hatta Fujitsu Siemens'te yonga seti soğutucusu kullanımından tamamen vazgeçilmiş.

İşlemci içinse bellek denetleyicisinin entegrasyonu daha yüksek bir ısı oluşumu demek. İşlemciyi daha verimli bir şekilde soğutabilmek için AMD bu yüzden Athlon 64'e alüminyumdan bir kılıf giydirmiş (heat spreader) ve bu sayede biriken ısı daha iyi atılabiliyor. Bu açıdan Athlon 64'ler Athlon XP işlemcilere göre daha sorunsuz. Zira XP'lerde, yanlış fan montajında CPU çekirdeğinin kenarlarında kırılma, dolayısıyla hasar ve kilitlenme durumları ortaya çıkabiliyordu.

Problemlili: DDR400 frekansı sadece iki bellek modülüyle mümkün

Athlon 64 en çok PC3200 bellek modülüyle (DDR400) çalışmayı seviyor, ancak bunu da bellek düzeni uygun olduğunda yapıyor. Gerçi teoride Athlon 64 anakartları 3 ila 4 GByte arasında bir bellek geniş-

liğini destekliyorlar (yonga setine bağlı olarak), ancak pratikte, anakart üreticilerinin koyduğu maksimum sınır yalnızca 2 GByte. Bunun ana nedeni, hızlı DDR400 zamanlamasının şimdiye kadar sadece iki bellek modülüne kadar güvenilir bir şekilde çalışabilmesi. Bunlar da tek veya çift taraflı ve her biri için sekiz adet bellek yongasıyla donatılmış olabilir. Bundan sonrası DDR400 frekansı için yolun sonu anlamına geliyor. Bunun nedeni de, üç bellek yuvalı anakartlarda tüm yuvalar modüllerle doldurulduğunda bellek denetleyicisinin konfigürasyona bağlı olarak otomatik bir şekilde hızı düşürmesi ve 400'den 333'e, hatta daha yavaş olan 266 MHz'e inmesi. Bu yüzden olacak ki, dört anakart üreticisi daha baştan üçüncü bellek yuvasından "tasarruf" etmişler.

Cool 'n' Quiet: AMD'nin yeni enerji tasarruf teknolojisi

Çok başarılı yeni özelliklerden biri de "Cool 'n' Quiet" fonksiyonu. AMD burada dizüstü bilgisayarlarda gördüğümüz bir teknolojiyi masaüstü bilgisayarlara taşıyor. "Cool 'n' Quiet" Athlon 64 3200+ modelinin CPU frekansını, CPU yüküne bağlı olarak 2.000 MHz'ten 800 MHz'e kadar düşürüyor; ancak bu da uygun BIOS ve sürücü desteğine bağlı.

Buradaki incelik şu: CPU frekansıyla birlikte CPU voltajı da düştüğü için, ısı oluşumu da aynı şekilde düşüyor, bu da CPU'nun ömrünü uzatıyor. Ayrıca anakart üzerindeki bir mikro denetleyici veya ısıya duyarlı CPU fanlarıyla PC kasasının daha sessiz çalışması sağlanabiliyor.

Bunun bir de güzel yan etkisi var. En ideal durumda yılda 30 milyon TL'nin üzerinde elektrik tasarrufunda bulunma şansınız var (₺112'deki tabloya bakınız). Ancak test tablosundan da anlaşılacağı üzere, maalesef Cool 'n' Quiet modunu her üretici desteklemiyor.

Adaylar: Anakartlar sadece Nvidia ve VIA yonga setli

Bu testimizde Socket 754'lü on adet Athlon 64 anakart yarışıyor. Bunlardan sekiz tanesinin üzerinde VIA'nın K8T800 yonga seti bulunuyor, Gigabyte ve Shuttle'da ise Nvidia'nın nForce3-150 yonga seti yönetimi ele alıyor. Ali ve SiS'in Athlon 64 yonga setlerini kullanan anakartlar da yakında çıkmak üzere. Test yapıldığı sırada maalesef bu anakartlardan henüz piyasaya çıkan olmamıştı. Athlon 64 için sunulan tüm yonga setlerini, özellikleriyle bir-

likte ₺108'de bulabilirsiniz.

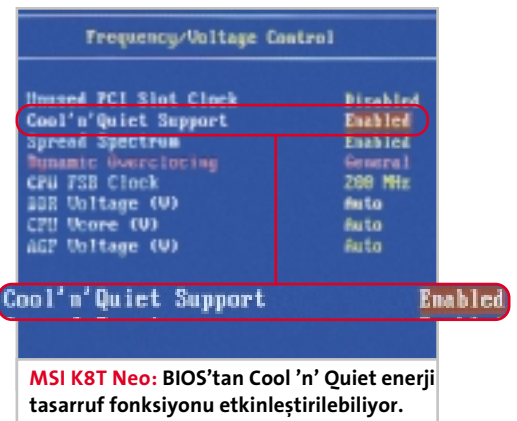
Asus K8V Deluxe: K8V tam anlamıyla lüks, üzerinde yok yok. Bu sayede test birincisi olmayı başarıyor. Ayrıntılar ₺108'deki kutuda.

MSI K8T Neo FIS2R: MSI'nin K8T Neo modeli altın madalyayı bu testte kıl payı Asus'a kaptırdı. MSI'nin anakartı zengin arabirimleriyle göze çarpıyor: Seri ATA, sekiz USB bağlantısı, ekstra bir Promise IDE/S-ATA denetçisi. Bu denetçi U/DMA 133 disklerde de RAID kullanımına imkan tanıyor. MSI, tüm overclock fanatikleri için "CoreCell" yongasını anakarta

entegre etmiş. Bu mikro denetleyici, kendi kendine CPU ve bellek frekansını standardın yüzde 15 kadar üstüne çıkarıyor. En hızlı ayarlar ve uygun yüksek hızlı belleklerle (GeIL USA firmasının DDR533 modülleriyle) K8T Neo en yüksek test sonucuna ulaşıyor. Ancak bu testin değerlendirilmesine DDR400 ile elde edilmesine rağmen hayal kırıklığına uğratmayan sonuçlar da dahil edildi.

MSI anakart kendisini ikinci sıraya düşüren bazı zayıflıklar da gösterdi. Enerji tasarruf aracı kullanıldığında fare imleci atlamalar yaptı, Windows XP pencerelerinin taşınmasında yavaşlıklar görüldü. Fan yönetiminde ise donanım denetlemesi ça-

lıştı, ancak fanların dönüş hızı sadece dar sınırlar içinde ayarlanabiliyordu.

Gigabyte K8NXP: Bu kadar çok özellik sunan başka üretici neredeyse yok. 2 adet Firewire 400 bağlantısı ve bir Firewire 800 portu (IEEE 1394.b), başka hiçbir test katılımcısında olmayan özellikler. Buna ek olarak, dört adete kadar IDE sabit disk RAID 0 ve 1 modlarında veya kombine edilmiş olarak çalıştırılabilir. S-ATA sürücüler için Gigabyte, Silicon Image'dan ekstra bir RAID denetçisi (SI3512 CT, 150 MByte/s transfer hızı) de entegre etmiş. Gigabyte, ağ kullanımında da hızı önem vermiş. 10/100 MBit LAN portunun yanında Gigabit Ethernet özelliği taşıyan Realtek RTL8110S işlemcisi de anakart üzerinde kendine yer bulmuş. Bellek transfer hızında anakart en önlere değil belki, yine de multimedya ve ofis uygulamaları benchmark'ı Sysmark 2002'de daha etkileyici sonuçlara imza atıyor. K8NXP burada 311 puanla, Asus K8V Deluxe ile birlikte en iyi ikinci sonuca ulaştı (1. sırada MSI var). MSI'nin güvenlik mekanizmaları da örnek olacak cinsten: "Dual BIOS" fonksiyonu başarısızlıkla sonuçlanan bir BIOS güncellemesinde devreye giriyor. Birlikte verilen DPS kartı (Dual Power System) CPU'yu darboğazlarda ikincil bir elektrik hattıyla besliyor.

Albatron K8X800 Pro II: Sekiz adet ses kanalının sadece üst uç ses kartlarında su-

ATHLON 64 YONGA SETLERİ DOĞRUDAN KARŞILAŞTIRMADA

				
Üretici	Ali	Nvidia	SIS	VIA
Model Kuzey / Güney köprüsü	M1687/1563	nForce3 150 (tek yonga çöz.)	SiS755/963L	K8T800/VT8235
Hypertransport bağlantısı CPU yonga seti	6,4 GByte/s	3,6 GByte/s	3,6 GByte/s	6,4 GByte/s
Bağlantı Kuzey / Güney köprüsü	1.600 MByte/s	yok	1.000 MByte/s	533 MByte/s
PCI arabirimleri	6	6	6	6
S-ATA portlar /RAID-Level	-	-	-	4/0,1 (ve kombineli)
U-DMA/133	2	3	2	2
USB 2.0 port sayısı	6	6	6	8
IEEE 1394	-	2	-	-
LAN	100 MBit/s	100 MBit/s	100 MBit/s	1.000 MBit/s

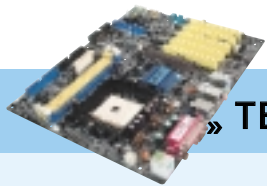
nulduğunu mu düşünüyorsunuz? Cevabınız evetse, o zaman yanılıyorsunuz. Albatron'un K8X800 Pro II'si bu lükse sahip ve bu destek VIA'nın VT170 ses yongasıyla sağlanıyor. Bunun yanında, overclock fanatikleri de bu anakartta aradıklarını bulabilirler. BIOS Setup'ta hemen hemen bütün performans ayarları ince bir şekilde yapılabilir: CPU çarpanı, saat frekansı ve DDR-RAM voltajı, her şeyi ayarlamak mümkün. Pratikte 3.200+ rating'e sahip bir Athlon 64 işlemcisi, reel olarak 2,0 GHz'den, 2,4 GHz'e stabil bir şekilde overclock edilebildi.

Albatron buna karşın anakart tasarımı

mında biraz çuvallamış. Bellek yuvalarının destekleri AGP yuvasına çok yakın konumlandırılmış. Bu yüzden bellek değişikliğinden önce ekran kartını çıkarmak gerekiyor. Destek konusunda da Albatron'un biraz çalışması gerekiyor. Web sayfalarının esaslı bir şekilde elden geçirilmesi şart, çünkü birçok şeyi bulmak güç.

Aopen AK86-L: Bu anakart 123 dolarlık fiyatıyla en hesaplı anakartlardan biri. Sonuçları **110**'da bulabilirsiniz.

Soltek SL-K8AV2-RL: Vasat bir donanıma rağmen yine de iyi sonuçlar elde edilebi-

TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

iyi

FİYAT BİLGİ

201 dolar
www.asus.com

- + Mükemmel performans
- + Yüksek stabilite
- + Çok iyi fan yönetimi
- + Komple donanımlar
- + İyi düşünülmüş tasarım

Asus K8V Deluxe

Bu anakarttan daha lüksü yok

K8V üstün bir özellik sunuyor, anakart çalışırken CPU fanını devre dışı bırakmak mümkün, sunduğu diğer özellikleri ise gala gösterimi gibi.

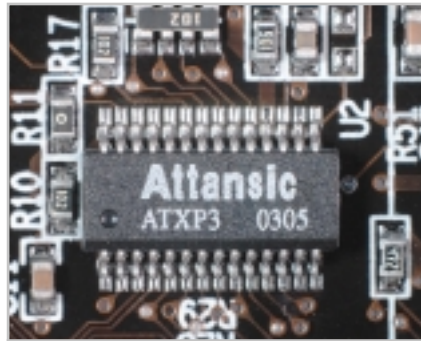
■ Performans için en iyi değerlerin yanında, K8V Deluxe aynı zamanda mükemmel sayılabilecek donanım özellikleri sunuyor: RAID'li dört adet Seri ATA, sekiz adet USB 2.0, iki adet Firewire bağlantısı ve bir adet GBit LAN, hepsi de yüksek hızlı portlar. IDE sabit diskler de ek Promise Controller (PDC 20378) sayesinde hızlı RAID bağlantısıyla veri erişimi. Yüksek hızdan çok sessizliğe önem verenler için de Asus, iyi düşünülmüş bir fan yönetimi sunuyor. Bunun için BIOS Setup'ta "Q-Fan" yönetiminin

etkinleştirilmesi ve "Smart-Fan" yazılım aracının kurulması gerekiyor. Daha sonra fan dönüş hızı ve CPU sıcaklığı derecesi derecesine kesin olarak belirlenebiliyor ve fan dönüş hızı, durma noktasına gelinceye kadar düşürülebilir. K8V Deluxe'un satış sunulan halinde Aquamark 3 benchmark'ında ilk başta küçük bir takılma olduysa da, BIOS'u 1003 numaralı sürümüne güncelledikten sonra sorun ortadan kalktı, ayrıca Cool'n'Quiet fonksiyonu da bundan sonra etkinleştirilebildi.

leceğini Soltek bu Athlon 64 anakartıyla ispatlıyor. SL-K8AV2-RL modeli performans ve stabilite kriterlerinde iyi puanlar aldı. Özellikle oyun benchmark'larında en üst sıralarda yer alan katılımcıların çok da gerisinde kalmıyor. Ancak Soltek'in üzerindeki donanımlar daha üst sıralarda yer almasına engel oluyor. Üretici, ses yongası olarak güney köprüsüne entegre edilen 08/15'i kullanıyor, ağ için de sadece standart bir 10/100 MBit bağlantı mevcut. Zirvede yer almak için bunlar yeterli değil, yetersiz dokümantasyon da cabası. Cool 'n' Quiet fonksiyonunun başarılıyla çalışması ise pozitif bir özellik.

Fujitsu Siemens D1607: Bu test sadece fan yönetiminin mükemmelliğini temel alsaydı, Fujitsu Siemens'in D1607'si açık ara birinci olurdu. Zira anakarta entegre bir mikroçip CPU sıcaklığını ve fan dönüş hızlarını işletim sisteminden bağımsız olarak kontrol ediyor. SystemGuard adlı Windows aracı ise bu işlevi daha da zenginleştiriyor. Bu araçla yönetilebilen her fan yalnızca tek bir fare tıklamasıyla iptal edilebiliyor. Ancak CPU önceden tanımlanan bir sıcaklık derecesini geçtiğinde fan tekrar devreye giriyor. Tüm bu sistemin mükemmel bir şekilde çalıştığını, anakartın stabilite test kategorisinde almayı başardığı 100 puan kanıtıyor.

Buna karşın performans konusunda anakart eksi puan alıyor ve teste katılan ürünler arasında ancak son üçte birlik kı-

Aopen AK86-L: Attansic mikroçipi fanı durma noktasına kadar yönetebiliyor.

sımda kendine yer bulabiliyor. Anakart tasarımında da Fujitsu Siemens, Albatron'la aynı sorunu yaşıyor. Bellek modülü yuvalarının destekleri AGP yuvasına çok yakın konumlandırılmış ve RAM bellek modüllerinin hızlı bir şekilde değiştirilmesine engel oluyorlar.

Biostar K8VHA Pro: K8VHA Pro'nun en büyük artışı yüksek performans değerleri. Ancak sunduğu vasat donanımlar anakartın sıralamada daha iyi bir yer elde etmesini engelliyor. USB 2.0 bracket gibi çalışan bir hardware monitoring fonksiyonu da olsun isterdik. Aynı şekilde doyurucu bir dokümantasyonun da eksikliği hissediliyor, kullanıcı anakart üstündeki pek de anlaşılır olmayan yazılarla yetinmek zorunda.

Shuttle AN50R: Shuttle AN50R teste sis-

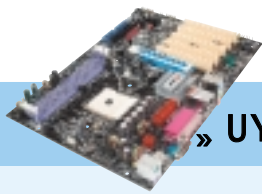

Shuttle AN50R: Athlon 64 anakartında bir Intel yongası GBit LAN bağlantısı sağlıyor.

tem stabilitesi konusunda önemli sorunlar yaşadı. Bu anakart hem Aquamark 3 oyun benchmark'ında, hem de Sysmark 2002'de testleri ancak üç denemeden sonra başarılı bir şekilde tamamlamayı başardı. Bunun dışında AN50R iyi bir izlenim bırakıyor. nForce3 yonga setli anakartta doğrudan bağlantı olarak iki LAN çıkışı, bir Firewire ve bir de optik SPDIF portu bulunuyor.

FIC K8-800T: FIC'in Athlon 64 anakartı son sırada yer almaktan kurtulamıyor, zira stabilite konusunda oldukça sorunlu. Yine de anakartın almayı başardığı 83 toplam puan, tatmin edici bir sonucu ifade ediyor. Ancak FIC'in özellikle RAM uyumluluğu sorununa el atması gerekiyor. Testte beş çift DDR400 bellek modülünden üçünde ekran kararıp kaldı.

DB / Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

» UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYAT
BİLGİ

123 dolar
www.aopen.com

- + Mükemmel stabilite
- + Mükemmel fan yönetimi
- + Yüksek performans
- + Tüm bağlantılar renk kodlamalı
- Her ekstra için ek maliyet

Aopen AK86-L

Ucuz, stabil ve gelişmiş

"L" Aopen'da "light" anlamına geliyor, yani çok fazla ekstra özellik sunulmuyor. AK86-L buna karşın güvenlik konusunda iyi işler başarıyor.

■ Aopen'ın AK86-L modeli, üst sınıftaki ürünlerle rahatça boy ölçüşebiliyor ve güvenlik değerlendirmesinde aldığı 100 puan sayesinde rakiplerine parmak ısırtıyor. Uyumluluk testinde (bakınız "Nasıl Test Ettik", 111) beş bellek modülünün hiçbirisiyle herhangi bir problem çıkmadı. Aopen ayrıca benchmark'larda da hiç başımızı ağrıtmadı. AK86-L'in daha yüksek bir sırada yer alamamasının nedeni ise vasat sayılabilecek donanımları. Light edition'da özellikle uygun slot kapaklarının

eksikliği hissediliyor. USB 2.0 portlarını, SPDIF çıkışlarını veya oyun portunu dışarıya çıkarmak için ekstra slot kapağı siparişi vermek gerekiyor. Kitapçık da maliyetten kısmak için sadece CD üzerine konulmuş. Gelişmiş fan yönetimi ise hoşumuza gitti. BIOS Setup'ta iki adete kadar fan sıcaklıktan bağımsız olarak ayarlanabiliyor, bu sırada fan gürültüsü için dinleme testi de yapılabilir. Ekstra istekleri olmayan, ancak ucuz ve hızlı bir anakart arayanlar, AK86-L'de beklediklerini bulabilirler.

ANAKARTLARI NASIL TEST ETTİK?

Anakart testimiz için Service Pack 1'li (32 Bit sürüm) Windows XP işletim sistemi kullandık. İşlemci olarak Athlon 64/3200+ (reel 2,0 GHz), ekran kartı olarak da Asus Radeon 9800 XT tercih ettik. Bellek olarak 2 x 256 ve 2 x 512 MB ol-

Test: CHIP Test Merkezi'ne gönderilen anakartlar farklı kriterlere uygun olarak test ediliyorlar.

mak üzere beş çift DDR400 modül (Corsair, Samsung, Infineon, Kingmax ve Crucial) kullanıldı. Performans testinde iki adet Samsung 512 MB DDR400 (CL3) bellek modülü kullanıldı.

CHIP, test sistemlerine elbette ki en yeni yonga seti ve ekran kartı sürücülerini ve anakart üreticilerinin en güncel BIOS sürümlerini yükledi.

► STABİLİTE

Anakart testindeki en önemli kriter hiç kuşkusuz stabilite. Bu yüzden %35'le en yüksek yüzdeye sahip test kriterlerinden biri. Anakartlar tüm benchmark'ları hatasız olarak tamamlamak zorundalar, aksi halde puan kırıyoruz. Daha sonra dört PCI yuvası kartlarla donatılıyor. Ek olarak bellek yuvalarını da, bellek genişleme kurallarını da dikkate alarak, değişik üreticilerin 256 ve 512 MB'lık bellek modülleriyle dolduruyoruz. Anakartlar bu konfigürasyonda tekrar çeşitli benchmark'lara tabi tutuluyor. Bunlardan biri de 24 saatlik kesintisiz Aquamark 3 testi. Kaynak çakışmaları, takılmalar ve kilitlemeler için de elbette eksi puanlar veriyoruz.

Tüm test sistemlerine ayrıca ek olarak Windows XP 64 Bit'in güncel Beta sürümü kuruldu ve olası uyumluluk problemleri tespit edilmeye çalışıldı.

► PERFORMANS

Anakartlar toplamda beş benchmark

parkurunu tamamlamak zorundalar: CHIP Bench 32 (bellek transfer hızı), Sysmark 2002 (internet ve Office değerlendirilmesi), Quake 3 (OpenGL) ve Unreal Tournament 2003 (DirectX) oyunları ile performans değerlerini ölçtük. Aquamark 3 uzun süreli testin (bakınız "Stabilite") sonucu da ek olarak tamamen dolu anakart konfigürasyonunda ölçüldü ve eş oranla performans değerlendirmesine dahil edildi.

► DONANIM

5.1 kanal ses, çok sayıda sabit disk için IDE ve S-ATA RAID desteği, USB 2.0 portu veya Gigabit ağ bağlantıları için de artı puanlar verdik. Ayrıca Firewire, durum göstergeleri, fan yönetimi ve benzer faydalı ekstraları ödüllendirmeyi ihmal etmedik. Bu kategoride Cool 'n' Quiet gibi faydalı BIOS özelliklerine de artı puan var.

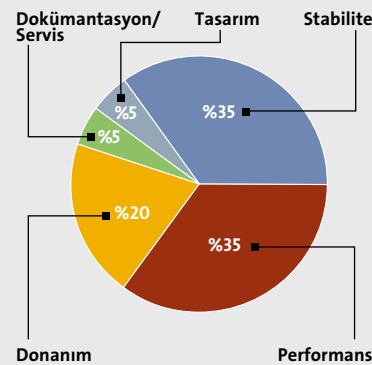
► DOKÜMANTASYON VE SERVİS

Üzerindeki yazıların ne olduğu anlaşılabilen anakartlar veya yetersiz kitapçıklar iyi bir başlangıç yapmayı imkansız kılabilirler. Güncel BIOS'ların web sitesinden bulunması güçse veya sunucular sürekli olarak aşırı meşgulse, eksi puan söz konusu. Web sayfasında iyi düşünülmüş bir kullanıcı arayüzü ve iyi bir kitapçık ise artı puan kazandırıyor.

► TASARIM

Burada anakartın kullanılabilirliği ön plana çıkıyor. Bağlantıların ne olduğu kolay ve belirgin bir şekilde anlaşılabilir mi, yoksa yuvaların düzeni rahatsız edici bir kablo salatasına mı neden oluyor? Anakart üzerindeki yapı bileşenleri öyle yerleştirilmiş olmalı ki, bunlar kolayca değiştirilebilmeli.

TEST KRİTERLERİ

Özetle

■ Finansal açıdan bakıldığında Athlon 64'ün çıkışının bir yıl ertelenmesinin AMD'ye pahalıya patladığı söylenebilir. Ancak teste katılan on adet Athlon 64 anakarta baktığımızda bu gecikme aslında anakart üreticilerine yaradı diyebiliriz. Üreticiler, anakartlarını daha en baştan stabil ve hızlı yapabilmek için yeterince zamana sahip oldular. Anakartlar arasındaki farklar marjinal ve daha ziyade donanıma ve fiyata dayanıyor. İçlerinde en hesaplı olanlardan biri Aopen'in AK86-L'i. Fiyatı yaklaşık 123 dolar, ancak üzerinde pek bir ekstrası yok. 80 dolar daha fazla ödemeyi göze alanlar ve Athlon 64'ü için lüks bir "evi" çok görmeyenler, Asus'un K8V Deluxe modelinde aradıklarını bulabilirler. CHIP testinin birincisi, günümüzde bir anakarttan beklenebilecek hemen her özelliğe sahip. Ayrıca Cool 'n' Quiet enerji tasarruf modunu destekliyor, bununla yıllık elektrik faturasından yaklaşık 30 milyon TL tasarruf etmek mümkün. Nihayet masaüstü pazarında da karşımıza çıkan ücretsiz bir ekstra bu. Halen aşırı pahalı Athlon 64 FX'te akli kalanlar, büyük fırsat kaçırmıyorlar.

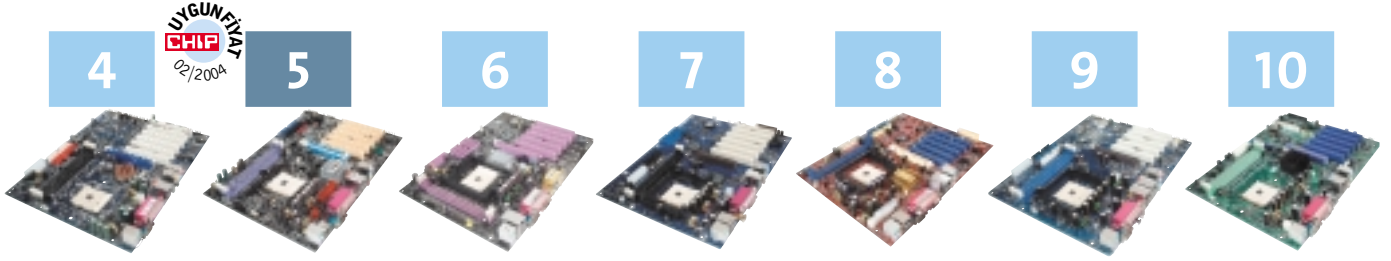
CHIP ONLINE

Geçmiş sayılarda yapılan karşılaştırmalı testlerin ve donanım incelemelerin bir kısmını www.chip.com.tr'de bulabilirsiniz. Ayrıca TOP 10 listeleri de CHIP Online'da.

Ürün	Asus K8V Deluxe	MSI K8T Neo FIS2R	Gigabyte K8NNXP
Fiyat	201 dolar	210 dolar	227 dolar
Adres (www.)	asus.com	msi.com.tw	gigabyte.com.tw
Firma	Boğaziçi, Çizgi	Datagate, Multimedya	Armada, H.Sistem, Kont
Telefon	(212) 217 29 29, (212) 356 70 70	(212) 321 41 41, (212) 479 46 46	(212) 230 89 80, 671 10 71, (216) 499 62 99
Toplam puan	97 ■■■■■	96 ■■■■■	94 ■■■■■
Stabilite (%35)	91	97	97
Performans (%35)	100	100	93
Donanım (%20)	100	89	89
Dokümantasyon / Servis (%5)	100	87	96
Tasarım (%5)	100	100	97
Fiyat/Performans	iyi	iyi	orta
Özetle	Hızlı, stabil ve gelişmiş. Kısaca: Tüm Athlon 64 kategorilerinde Deluxe.	Tuning yongası (Core-Cell) sayesinde hızlı bir Athlon 64 anakart. Ayrıca çok stabil.	Firewire 800 ve iki LAN portu ile yüksek hız. Kısır BIOS Setup.
Stabilite			
Kilitlenme/Takılma/Atlama sayısı	0/1/0	0/0/1	0/0/1
Benchmarklar			
Bench32 (bellek transfer hızı MByte/s)	1.363	1.313	1.179
Aquamark 3 (kare/s)	46,0	45,9	45,1
Quake 3 (kare/s)	324,6	330,5	323,4
Unreal Tournament 2003 (kare/s)	267,9	269,7	268,6
Sysmark 2002 (Sysmark puanı)	311	317	311
BIOS özellikleri			
Manuel Interrupt ataması	•	•	•
Otomatik/manuel RAM zamanlaması	•/•	•/•	—/—
Max. sistem frekansı (standart: 200 MHz)	260 MHz	280 MHz	300 MHz
CPU/RAM voltajı ayarı	1,8 Volt/2,8 Volt	1,67 Volt/2,85 Volt	1,7 Volt/2,8 Volt
CPU ısınma alarmı/sıcaklık göstergesi	—/•	—/•	•/•
CPU fanı için sessizlik modu	•	• kısıtlı ¹	—
Cool 'n' Quiet fonksiyonu	•	•	—
Donanım			
Üretici/Anakart yonga seti	VIA /K8T800	VIA /K8T800	Nvidia /nForce3150
PCI/bellek yuvası sayısı	5/3	5/3	6/3
Ses yongası/ses kanalları/SPDIF-Port	AD1980/5.1/•	ALC655/5.1/•	Realtek ALC658/5.1/•
USB-2.0 port sayısı/Firewire-Port	8/•	6/•	8/• plus 1x Firewire800
Slot kapakları SPDIF/optik/Firewire/USB	•/•/•/•	•/•/•/•	•/•/•/•
IDE-RAID / Serial-ATA-RAID	•/•	•/•	•/•
Network arabirimi transfer hızı	10/100/1.000 MBit	10/100/1.000 MBit	10/100/1.000 MBit
Durum diyagnozu (sesli veya LED'le)	•	•	—
Hardware BIOS koruması	Crash Free BIOS	—	Dual-BIOS
Kablolar FDD/HDD/HDD66/SATA	1/1/2/2	1/0/1/2	1/0/2/2
Güç tüketimi			
Masaüstü güç tüketimi (Cool 'n' Quiet'sız)	105 Watt	134 Watt	120 Watt
Masaüstü güç tüketimi (Cool 'n' Quiet'li)	92 Watt	99 Watt	—
3D modu güç tüketimi (tam yüklemde)	198 Watt	206 Watt	208 Watt
Yıllık maksimum tasarruf ²	27.093.600 TL	27.349.200 TL	—

• = jevet — = hayır

■■■■■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Albatron K8X800 Pro II	Aopen AK86-L	Soltek SL-K8AV2-RL	Fujitsu Siemens D1607	Biostar K8VHA Pro	Shuttle AN50R	FIC K8-800T
130 dolar	123 dolar	190 dolar	140 Euro	109 dolar	140 dolar	79 dolar
albatron.com.tw	aopen.com	soltek.com	fujitsu-siemens.com	biostar.com.tw	shuttle.com	fic.com.tw
Beko Elekt., Vektron	Çözüm, Infronic	Gök Bilişim	Ebis	Hızlı Sistem	Hızlı Sistem	Tellioglu
444 1 404, (212) 211 80 65	(212) 356 70 70 (216) 317 96 50	(224) 451 10 37	(216) 342 10 10	(212) 671 10 71	(212) 671 10 71	(212) 213 34 40
94	92	87	86	86	84	83
Puan 0 50 100 95 97 92 74 86	Puan 0 50 100 100 97 78 65 92	Puan 0 50 100 97 99 56 61 89	Puan 0 50 100 100 90 62 65 76	Puan 0 50 100 86 99 71 48 97	Puan 0 50 100 77 98 74 65 92	Puan 0 50 100 77 97 73 78 78
çok iyi	çok iyi	iyi	iyi	iyi	orta	iyi
Başka hiçbir anakart bu kadar çok ince ayar seçeneği sunmuyor; tasarımı kötü.	Çok stabil ve iyi fan yönetimi; slot kapakları ve Firewire maalesef eksik.	Hızlı ve stabil ancak donanımı yetersiz ve web sayfası kullanışlı değil.	Stabil, çok iyi fan yönetimi. Biraz yavaş, minimum BIOS Setup seçenekleri.	Hızlı anakart, ancak donanımı ve dokümantasyonu yetersiz.	Yüksek hız ve iyi tasarım, ancak stabilitesi kötü.	Hızlı anakart. Stabilite, destek ve donanımlar yetersiz. Fiyatı çok iyi.
0/1/1	0/0/0	0/0/1	0/0/0	1/1/2	2/2/2	2/1/3
1.331	1.318	1.327	1.175	1.319	1.299	1.312
46,0	45,8	46,0	44,9	46,5	44,9	46,0
328,4	326,5	327,7	326,1	334,1	325	326,5
270,4	269,1	270,3	269,2	271,3	266,9	269,6
303	307	309	302	310	309	305
•	•	•	—	•	•	•
•/•	•/•	•/—	—/—	•/•	•/•	•/—
300 MHz	255 MHz	270 MHz	mümkün değil	250 MHz	280 MHz	232 MHz
1,9 Volt/2,9 Volt	1,55 Volt/2,7 Volt	1,7 Volt/2,9 Volt	mümkün değil	mümkün değil	1,7 Volt/2,9 Volt	1,8 Volt/2,8 Volt
•/•	•/•	—/•	•/•	—/•	—/•	—/•
—	•	—	•	—	—	—
—	—	•	•	•	—	—
VIA /K8T800	VIA /K8T800	VIA /K8T800	VIA /K8T800	VIA /K8T800	Nvidia /nForce3150	VIA /K8T800
5/3	6/3	5/2	6/2	5/2	5/3	6/3
VIA VT1720/7.1/•	ALC655/5.1/•	VIA Vinyl/5.1/—	STAC 9758/5.1/•	CMI 9739A/5.1/•	ALC650/5.1/•	ALC655/5.1/•
8/•	8/—	8/—	8/•	8/•	6/•	6/•
•/•/•/•	—/—/—/—	—/—/—/—	•/—/•/—	•/•/•/—	•/•/•/•	•/•/•/•
—/•	—/•	—/•	—/•	—/•	—/•	—/•
10/100/1.000 MBit	10/100/1.000 MBit	10/100 MBit	10/100 MBit	10/100/1.000 MBit	10/100/1.000 MBit	10/100 MBit
•	•	—	—	—	—	—
BIOS Mirror	—	—	—	—	Recovery-BIOS	—
1/0/2/0	1/0/1/1	1/0/1/2	1/1/1/1	1/0/1/2	1/0/2/2	1/0/1/0
106 Watt	129 Watt	107 Watt	131 Watt	132 Watt	101 Watt	99 Watt
—	—	93 Watt	86 Watt	115 Watt	—	—
200 Watt	198 Watt	198 Watt	191 Watt	196 Watt	192 Watt	190 Watt
—	—	26.838.000 TL	26.838.000 TL	20.703.600	—	—

¹ Fanlar durma noktasına kadar iptal edilemiyor.

² Yılda 2.000 saatlik kullanımda (tam yüklemde) ve 127.800 TL elektrik birim fiyatında

ATI nihayet yonga seti piyasasında

ATI yonga setli anakartlar gecikmeli de olsa piyasaya sürülmeye başladı. RS300 yonga setli Gigabyte GA-8TRS300M'e bakılırsa, yonga seti üreticileri iyi bir rakip buldular.

28 Aralık: ATI'nın yeni yonga seti boy gösteriyor

ATI RS300 yonga setli Gigabyte GA-8TRS300M, uygun fiyata PC sahibi olmak isteyenler için iyi bir seçenek. P4 platformunu destekleyen ve grafik birimi olarak DirectX 8 destekli Radeon 9200 bulunan bu anakartı satın alan kullanıcılar, kaliteli bir entegre grafik+ses+LAN çözümüne Gigabyte markasıyla kavuşuyor. Çift kanal DDR 400 destekli olan yonga seti, AGP 8x yuvası sayesinde ayrıca grafik kartı kullanılmasına da olanak sağlıyor. Üç adet PCI yuvası bazı kullanıcılar için yeterli gelmeyebilir de, bu noktada anakartın Micro-ATX yapısında olduğunu belirtmekte fayda var.

Entegre grafik birimine sahip anakartlar aslında grafik işlemcisi üreticileri giriş seviyesi grafik işlemcilerini bu kadar fakirleştirmişken, eskiye nazaran daha cazip. Zira yeni entegre grafik birimleri gelişmiş DirectX ve OpenGL desteği sunabiliyor. Bu da bütçesi dar oyun sever kullanıcıları cezbediyor.

5 Ocak: CD yazıcıların modası geçiyor

Nihayet medya fiyatları makul fiyatlara inince, DVD yazıcılara olan talep de artmaya başladı. Şu an için Kadıköy piyasasında 100'lü pa-

CD'lerin pabucu dama: Hem yazılabilir DVD'lerin hem de DVD yazıcıların fiyatları oldukça düştü. CD yazıcınıza yavaş yavaş veda edebilirsiniz.

ketlerde 2x DVD-R fiyatı adet başına yaklaşık 50 cent'e kadar düşmüş durumda. Yakında tekli satışlarda da bu fiyat geçerli olacak. DVD yazıcı fiyatlarının da 100 dolar seviyesine düştüğü dikkate alınır, pek çoğumuz odamızda biriken, artık içinde ne olduğunu unutulmuş fakat atmaya da kıyamadığımız onlarca CD'den yakında kurtulmuş olacağız. Üstelik CD'lerden yaklaşık 7 kat fazla kapasiteye sahip olan DVD'ler sadece verilerimizi değil, değerli DVD filmlerimizi de yedeklemek için ideal.

8 Ocak: Biraz fantezi, su altı fotoğrafçılığı

Mevsimi değil fakat dalış sporuna meraklıysanız ve Nikon Coolpix serisi bir dijital fotoğraf makineniz varsa, www.fantasea.com adresine bir bakın. Fantasea Line adındaki şirket, su geçirmez fotoğraf makineleri ve aksesuarları konusunda oldukça başarılı. Şu ana kadar şirketin ürettiği sudan koruyucu kasa-lar çoğu Nikon Coolpix modelini kapsıyor. Yaklaşık 150 dolara satılan böyle bir aksesu-

Hepsi bir arada: Gigabyte'ın yeni model anakartı, ATI yonga setine sahip ve yonga seti arenasındaki yeni bir soluğun ilk temsilcilerinden.

CHIP Test Editörü Şahin Ekşioğlu, donanım dünyasında dikkatini çeken gelişmeleri, her ay günlüğünde sizlerle paylaşıyor.

Derinlikleri keşfedin: Coolpix serisi için hazırlanan Fantasea Line kasalar sayesinde su altı fotoğrafçılığı çok kolay ve emniyetli.

arla su altında gayet hoş fotoğraflar çekmek mümkün. İşin ilginç yanıysa, şirketin 40 metreye kadar koruma sağlayan bu özel kasaların su sızdırması riskine karşı, müşteriye sigorta yoluyla 1 yıl garanti vermesi.

10 Ocak: Sennheiser'in üstün ses kalitesi

Kullanıcıların sık düştüğü bir yanılgı, hoparlör ya da kulaklığın kaliteli ses elde etmedeki rolünü göz ardı etmektir. Sesi yayan son bileşen hoparlör olunca, walkman ya da amplifikatörün kalitesi ikinci planda kalıyor. Dolayısıyla çok kaliteli hoparlörler kullanarak ucuz bir amplifikatörden nispeten iyi ses elde edebilirsiniz. Fakat hoparlörleri ucuz ve kalitesiz modellerden seçmek, kaliteli bir amplifikatöre ödediğiniz parayı anlamsız kılacaktır.

Kulaklık konusunda kişisel olarak oldukça hassas olduğumu söylemeliyim. Walkman olarak kullandığım Archos Jukebox FM Recorder'ın ses kalitesi beni mutlu ediyor. Kulaklık olarak Almanya'dan aldığım Sony marka bir kulaklık kullanıyorum. Kulağın içine giren kulaklıklar her ne kadar taşıma kolaylığı sağlasa da, frekans bandı açısından sınırlı olması ve uzun süre kullanınca baş ağrısına, hatta duyma

Mükemmel ses: Sennheiser PC-150 ses kalitesiyle beni etkilediyse de tasarım olarak PC'de kullanılmak üzere üretilmiş.

» 19 Ocak: Kablosuz ağ gittikçe yayılıyor

Wi-fi donanımlarının satışlarında 2003 yılı içinde %213'lük bir artış gerçekleştiği belirtildi. Özellikle Intel Centrino platformunun 802.11b'nin bu derece yaygınlaşmasında önemli bir rol üstlendiğini söylemek mümkün. PCMCIA, SD Card, Compact Flash, USB ya da PCI arabirimini kullanan pek çok Wi-Fi donanımı, 2003 yılı içinde ivedi bir şekilde piyasaya sürülerek bu standardın yaygınlaşmasını sağladı. Bu arada Intel, 802.11b'den yaklaşık 5 kat daha hızlı olan 802.11g'yi resmen desteklediğini anons etti. Önümüzdeki aylarda piyasaya sürülecek dizüstü bilgisayarlardaki kablosuz ağ bağlantısının 5 kat daha hızlı olacağını duymak pek çok kişiyi oldukça sevindirecek.

Her cihazda Wi-Fi: Değişik arabirimleri destekleyen (fotoğrafta SD Card) Wi-Fi donanımları sayesinde farklı cihazların birbiriyle iletişim kurması çok kolay.

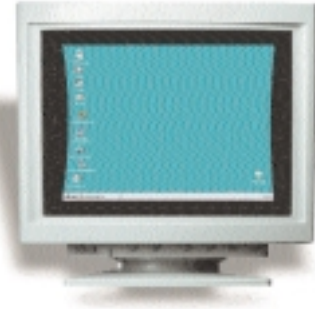

eşiğinin yükselmesi gibi problemlere yol açtığı için benim açımdan cazip değil.

Daha önce adını sıkça duyduğum fakat denemeye fırsat bulamadığım Sennheiser marka kulaklıkları çok merak ediyordum. Test merkezimize ulaşan Sennheiser PC-150 modeli (70 Euro+KDV) bu bağlamda hoş bir sürpriz oldu. Hoş diyorum, çünkü kulaklığın sesi gerçekten çok iyi. Bas cevabının iyi olması bir yana, tizlerde de kayıp olmaması ve orta seslerin dolgunluğu, neredeyse pratikte imkansız olmasına rağmen bu kulaklığın tek başına tüm frekans bandını duyurabildiğini bana düşündürülecek. Kulaklığın en büyük eksiği, tabii ki boyutları. Aslına bakarsanız, bu ürün walkman dinlemek için tasarlanmamış. Büyük boyutları ve mikrofonuyla, bu aslında PC'ye bağlanan bir kulaklık. Umarım ithalatçı şirket Bircom (www.bircom.com.tr) yakında aynı ses kalitesini sunan fakat daha estetik modelleri getirmeye başlar.

17 Ocak: Intel'in Yamhill'i geliyor

Fısıltı gazetelerine göre Intel, daha önce 2006'da üretmeyi planladığı 64 bitlik işlemcisi Yamhill'i daha yakın bir tarihe almış. İlk silikon örnekleri 2004 yılı ortasında üretmeyi düşünen CPU devi, seri üretime 2005 yılı içinde geçecek. Tabii bu arada gerekli yonga setinin de tasarlanması ve üretilmesi gerekiyor. Görünen o ki Intel, AMD'nin 64 bit mimarisine "şu anda gereksiz" diyerek burun kıvrırdıysa da, bu işlemcilerin piyasada gördüğü ilgiden de rahatsız oldu. Kısacası, 2005 yılı 64 bit işlemcilerin ortalıkta cirit attığı bir yıl olacak. ■

Monitörler teste: Test editörümüz Şahin Ekşioğlu, test için gelen monitörlerin geometri kriterinde ne kadar başarılı olduklarını görebilmek için özel bir aygıt kullanıyor.

ŞUBAT 2004 CHIP TOP 10

CHIP TOP 10

Güncel CHIP TOP 10 tabloları her ay donanım pazarındaki en başarılı ürünleri listeliyor. TOP 10 tablolarını satın alma kararlarınızda rehber olarak kullanabilirsiniz.

CHIP TOP 10 LİSTELERİ

▶ IDE-SCSI diskler	120
▶ DVD sürücüler	120
▶ Tarayıcılar	120
▶ 17 ve 19" monitörler	122
▶ Mürekkep püskürtmeli yazıcı	122
▶ Lazer yazıcılar	124
▶ Dijital video kameralar	124
▶ DVD yazıcılar	124
▶ Cep telefonları	126
▶ Ekran kartları	126
▶ CD sürücüler	128
▶ CD yazıcılar	128

■ Bildiğiniz gibi, her ay TOP 10'da en iyi donanımları yayınlıyoruz ve bu sayfalarımız sizlerden oldukça büyük ilgi görüyor. Bunda, sıralamaların yaptığımız donanım testlerinde en üst sırayı alan ilk 10 üründen oluşmasının payı büyük. Her ay gerçekleştirdiğimiz testlerde, onlarca ürün test prosedürümüz doğrultusunda tek tek inceleniyor ve sıralanıyor. Sizlerle paylaştığımız donanım veritabanımız bu şekilde oluşuyor. Bir sonraki adım, seçilen en iyi 10 ürünü bu sayfalarda sürekli olarak yayımlamak. TOP 10 sayfalarının test tablolarından en büyük farkı, önemli kısa bilgilerin yer alması ve her ay güncellenmesi. Buna ek olarak, donanım incelemelerimizde de test prosedürlerine sadık kaldığımız için, daha önce testi kaçırın ya da piyasaya yeni sürülen ürünleri de aynı kriterlerle ölçüp değerlendirmeye katabiliyoruz. Bu, aylar önce test edilen bir ürün ile yeni çıkan bir ürünün rahatlıkla kıyaslanabilmesi ve sıra-

lanabilmesi avantajını sağlıyor. Sayfalara baktığımızda, ürünleri önce kategorilere ayırdığımız, sonra da performanslarına göre listelediğimiz dikkatinizi çekecektir. TOP 10 tablolarımızda Fiyat / Performans oranlarına da yer verdiğimiz için, bu bilgileri satın alma rehberi olarak da kullanabilirsiniz. Bu oranın yalnızca o ayki ürünler için geçerli olduğunu unutmadan fayda var. Yani performans puanı yüksek olan yeni bir ürün, şayet fiyatı da uygun ise tüm diğer ürünlerin Fiyat / Performans oranını kolayca değiştirebilir. Ürünlerin performanslarını bir bakışta görebilmeniz için de renk kodları kullanıyoruz. Yeşil renk, test ve incelemelerde çok iyi performans ortaya koyan ürünleri gösteriyor. Performansı iyi olan ürünler sarı, orta seviye performans gösteren ürünler de turuncu renkle temsil ediliyor. Güncel TOP 10 tablolarının tümüne www.chip.com.tr adresinden de erişebilirsiniz.

Satın alma kararınız için CHIP TOP 10 tabloları

Bir aygıtın sıralaması CHIP Toplam Puanından elde ediliyor. Puanlar eşitse fiyatı daha uygun olan ürün bir üst sırada yer alıyor.

Bir aygıtın CHIP Toplam Puanı tek tek değerlendirmeler baz alınarak hesaplanıyor. CHIP Toplam Puanı sonucunda aygıtların sınıfları ortaya çıkıyor. Aygıt sınıflarında ayırım, zirve sınıfı, üst sınıf ve orta sınıf aygıtlar şeklinde yapılıyor.

Bu sütunlar puanlamalar, ölçüm değerleri veya teknik bilgilerden oluşuyor. Tablolarda sadece en önemli olanları yer alıyor. Ürünleri temin edebileceğiniz firmaların iletişim bilgilerini e-CHIP'te **CHIP TOP 10** bölümünde bulabilirsiniz.

Sıra	Marka	CHIP Top P.	Fiyat/Performans	Fiyat (TL + KDV)	Çözünürlük	Ekran Boyutu	Ekran Çözünürlüğü	Ekran Çözünürlüğü	Ekran Çözünürlüğü	Ekran Çözünürlüğü	Ekran Çözünürlüğü
1	Sony G220P	94	★★★★	329	76	200	91	200	91	1. CRT, 0.24 mm, 2000 x 1200 Pixel	
2	Sony G220P	92	★★★★	375	70	200	98	98	98	1. CRT, 0.24 mm, 2000 x 1200 Pixel	
3	ADN Microscan G190	80	★★★★	280	74	90	85	89	89	1. CRT, 0.24 mm, 2000 x 1200 Pixel	
4	Samsung SyncMaster 750 N1	80	★★★★	287	76	90	94	89	89	1. CRT, 0.25 mm, 1200x1440 Pixel	
5	Samsung SyncMaster 750 D10	79	★★★★	280	75	90	98	89	89	1. CRT, 0.25 mm, 1200x1440 Pixel	
6	Philips 12796	78	★★★★	289	79	90	94	90	90	D. P100, 0.25 mm, 1400x1200 Pixel	
7	Viewsonic G2778	78	★★★★	296	74	90	91	89	87	D. P100, 0.25 mm, 1400x1200 Pixel	
8	Viewsonic G2778	77	★★★★	300	80	90	91	89	84	D. P100, 0.25 mm, 1280x1224 Pixel	
9	Aytema SyncMaster Pro 420	76	★★★★	300	80	90	100	92	100	D. T100, 0.25 mm, 2000 x 1200 Pixel	
10	Sony G220P	76	★★★★	300	87	90	98	98	91	1. CRT, 0.24 mm, 2000 x 1200 Pixel	

Bu renklerle aygıtları şu gruplara ayırıyoruz:

- Zirve sınıfı
- Üst sınıf
- Orta sınıf

Bu simge ile CHIP TOP 10'a yeni giren ürünleri ifade ediyoruz.

Her ay ürünlerin son kullanıcı satış fiyatlarını güncelliyoruz. Ürünleri daha uygun fiyatlarla da temin etmeniz mümkün. Fiyat ve CHIP toplam puanından da daha sonra Fiyat/Performans puanını 5'lik okul notu sistemine göre hesaplıyoruz.

Tek tek değerlendirmelerdeki en iyi değerler sütunlarda kalın yazı tipleriyle gösteriliyor. Sadece puanlamalarda bu tip bir öne çıkarılma söz konusu, teknik özelliklerde böyle bir uygulama yok.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

TOP 10 tablolarında, CHIP Test Merkezi'nde yapılan testler sonucunda ilk 10 arasına girmeyi hak eden ürünleri, performans puanları ve teknik bilgileriyle birlikte bulabilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıflandırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans

oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. CHIP TOP 10 listelerinde ürünler sıralanırken performans puanları dikkate alınıyor. Fiyat sıralamada bir etken değil. Bu listeler her ay güncelendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde ayrı bir başlık olmaması nedeniyle, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak siz oluşturmalısınız. CHIP TOP 10 tablolarını dergide olduğu gibi CHIP Online'da da (www.chip.com.tr) bulabilirsiniz.

IDE SABİT DİSKLER

Güncel karşılaştırma testi, bakınız [38](#)

SCSI SABİT DİSKLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim H.	Rasgele Okuma H.	Dönüş Hızı	Teknik veriler <small>Kapasite, Arabirim, Ön bellek</small>
1	Seagate Cheetah 10K.6	99	■■■■■	1240	100	98	100	98	10000	146.8 GB, Ultra320 SCSI, 8MB
2	Seagate ST373405LW	96	■■■■■	800	97	95	97	95	10000	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
3	Quantum Atlas 10 KII	95	■■■■■	460	95	94	95	96	10000	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 8 MB
4	Seagate ST336706LW	87	■■■■■	205	86	92	85	85	10000	36.9 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
5	Seagate ST173404LW	87	■■■■■	F.A.	88	97	79	85	10000	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
6	Seagate ST318451LW	74	■■■■■	262	62	69	76	91	15000	18 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
7	Quantum Atlas 10 KII	74	■■■■■	399	80	29	91	97	10000	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 8 Mb
8	Quantum Atlas V	74	■■■■■	308	66	71	66	95	7200	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
9	Quantum Atlas V	72	■■■■■	240	78	75	52	84	7200	18.36 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB
10	Seagate ST1181677LW	72	■■■■■	1207	64	70	61	94	7200	180 GB, Ultra160 SCSI, 16 MB

F.A.: Firmayı arayınız

DVD SÜRÜCÜLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audo Grabbing	Hata Düz. Perf.	Berber. Gelenler	Teknik veriler <small>DVD okuma, CD okuma, Bağlantı</small>
1	Acer DVP1640A	87	■■■■■	39	100	100	57	26	90	16X, 40X, Tray
2	Pioneer DVD-1055Z	87	■■■■■	61	99	93	49	50	100	16X, 40X, Slot
3	Aopen DVD-1640PRO	83	■■■■■	69	87	94	57	52	95	16X, 40X, Slot
4	LG DRD 8160B	82	■■■■■	35	80	85	60	95	87	16X, 40X, Slot
5	LG DRD 8120B	74	■■■■■	53	73	74	44	100	87	12X, 40X, Tray
6	Aopen DVD-1240	69	■■■■■	70	72	82	59	20	85	12X, 40X, Tray
7	BTC BDV 316B	67	■■■■■	39	65	77	74	18	90	16X, 48X, Tray
8	Sony DDU1621	63	■■■■■	44	65	55	98	26	85	16X, 40X, Tray
9	Lite-On LTD-163	60	■■■■■	47	44	78	100	4	90	16X, 40X, Tray
10	Nec DV-5800A	53	■■■■■	43	59	55	26	21	85	16X, 48X, Tray

TARAYICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	300 dpi RRTH	600 dpi GGTH	300 dpi RRTK	600 dpi GGTK	Ergonomi	Teknik veriler <small>Çözünürlük, Renk kalitesi, Arabirim</small>
1	Epson Perfection 2450 Photo	97	■■■■■	399	100	100	96	94	100	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0, F.
2	HP Scanjet 3970	90	■■■■■	135	85	87	92	90	95	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0
3	Canon Canoscan D1250 U2F	87	■■■■■	295	75	71	94	97	98	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0
4	Mustek BearPaw 2400TA	83	■■■■■	97	39	54	100	97	88	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1
5	HP Scanjet 3570C	83	■■■■■	144	45	56	96	100	100	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0
6	Benq S2W 7400UT	83	■■■■■	179	70	70	91	96	90	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 2.0
7	Benq S2W 6400UT	82	■■■■■	145	68	72	90	95	90	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 2.0
8	Genius ColorPage-HR7X Slim	81	■■■■■	111	65	80	90	90	85	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 2.0
9	Canon Canoscan N670U	80	■■■■■	102	63	87	87	89	80	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1
10	Canon Canoscan N1240U	80	■■■■■	122	39	91	92	94	80	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1

R.R.T.H.: Renkli Resim Tarama Hızı, G.G.T.H.: Gri tonlarında Grafik Tarama Hızı, R.R.T.K.: Renkli Resim Tarama Kalitesi, G.G.T.K.: Gri tonlarında Grafik Tarama Kalitesi

17" MONİTÖRLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Convergence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergonomi	Geometri	Teknik veriler Ekran tipi, Nokta aralığı (mm), Çözünürlük (pixel)
1	Sony CPD-G220P	94	■■■■□	328	76	100	97	100	95	T. CRT, 0.24, 1600 x 1200
2	Sony CPD-G200P	92	■■■■□	375	71	100	98	97	94	T. CRT, 0.24, 1600 x 1200
3	ADI Microscan G700i	80	■■■■□	260	74	50	95	89	93	T. CRT, 0.24, 1600 x 1200
4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■■■■□	267	76	50	94	88	92	N.Flat, 0.25, 1920x1440
5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■■□	250	75	50	93	88	90	D.Flat, 0.20, 1920x1440
6	Philips 107B4	78	■■■■□	189	73	50	86	90	90	D. Pitch, 0.25, 1600x1200
7	Miro 17F95	78	■■■■□	206	74	50	91	89	87	D. Pitch, 0.25, 1600x1200
8	Viewsonic GS773	77	■■■■□	330	90	50	83	83	81	D. Pitch, 0.26, 1280x1024
9	Sony CPD-E220E	76	■■■■□	299	57	50	98	86	92	T. CRT, 0.24, 1280 x 1024
10	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■■■□	380	43	50	100	91	100	D.Tron, 0.25, 1600 x 1200

19" MONİTÖRLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi	Yatay Frekans	Düşey Frekans	Boyutları (GxYxD)	Teknik veriler Ekran tipi, Nokta aralığı (mm), Çözünürlük (pixel)
1	Sony G400	98	■■■■□	549	96	100	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	Trinitron, 0.24, 1600 x 1200
2	LG 995FT	95	■■■■□	324	96	94	30-96 kHz	50-160 Hz	470 x 480 x 470	Flat Square Tube, 0.24, 1600 x 1200
3	Philips 109P	95	■■■■□	384	95	94	30-110 kHz	50-160 Hz	456 x 469 x 438	Flat Square Tube, 0.25, 1920 x 1440
4	Philips 109P4	95	■■■■□	390	97	95	30-111 kHz	50-160 Hz	460 x 450 x 450	Flat Square Tube, 0.24, 1920 x 1440
5	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■□	395	97	90	30-110 kHz	50-160 Hz	468 x 493 x 458	NaturalFlat, 0.24, 1920x1440
6	NecFP950	94	■■■■□	762	100	85	31-110 kHz	55-160 Hz	442 x 456 x 447	Grill Pitch, 0.25, 1600 x 1200
7	Hyundai ImageQuest Q995	92	■■■■□	257	90	95	30-110 kHz	50-160 Hz	436 x 431 x 456	DynaFlat-X, 0.25/0.20, 1600 x 1200
8	Sony E400	91	■■■■□	349	96	83	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	Trinitron, 0.24, 1600 x 1200
9	Hyundai ImageQuest Q910	89	■■■■□	249	85	95	30-107 kHz	50-150 Hz	436 x 431 x 456	DynaFlat-X, 0.20, 1600 x 1200
10	Benq V991	88	■■■■□	219	90	85	30-95 kHz	50-160 Hz	466 x 455 x 463	Flat Square Tube, 0.25, 1600 x 1200

YENİ

YENİ

YENİ 7. Sıra: Hyundai ImageQuest Q995

Q995, göze hitap eden tasarımın yanı sıra düzeltilmiş teknik değerlerle iyi bir performansa sahip. Kısacası, geniş bir kesime rahatlıkla hitap edebiliyor.

- ✦ Dar alanlar için ideal
- ✦ Başarılı ergonomi
- ✦ Uygun Fiyat

CHIP Toplam Puanı: 92
Fiyatı: 257 \$ (çok iyi)

YENİ 4. Sıra: Philips 109P4

Yazı ve grafiklerin daha net görünmesi ve yansımanın minimuma indirgenmiş olması Philips'i kendi sınıfında yüksek performanslı monitörlerden biri yapıyor.

- ✦ Başarılı resim kalitesi
- ✦ Convergence'i yüksek
- ✦ Hem Analog D-Sub hem de BNC girişlerine sahip

CHIP Toplam Puanı: 95
Fiyatı: 390 \$ (iyi)

MÜREKKEP PÜSKÜRTMELİ YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (+ kdv)	Office Baskı Hızı	Resim Baskı Hızı	Grafik Baskı Hızı	Resim Kalitesi.	Grafik+ Metin Kal.	Teknik veriler Çözünürlük, Port, Arabirim
1	HP Deskjet 5652	95	■■■■□	147 \$	100	100	92	90	91	2400*1200 dpi, Paralel, USB 2.0
2	Epson Stylus Photo 935	95	■■■■□	278 €	85	87	87	100	95	5760*720 dpi, Paralel, USB
3	Epson Stylus Photo 915	94	■■■■□	180 \$	83	82	87	100	94	5760*720 dpi, Paralel, USB
4	Canon S750	90	■■■■□	240 \$	95	86	84	82	91	2400*1200 dpi, Paralel, USB
5	Canon S520	84	■■■■□	216 \$	74	85	72	81	85	2400*1200 dpi, Paralel, USB
6	Epson Stylus PhotoC80	80	■■■■□	142 \$	75	48	87	76	84	2880*720 dpi, Paralel, USB
7	Epson Stylus Photo810	77	■■■■□	140 \$	35	51	42	89	88	2880*720 dpi, Paralel, USB
8	Epson Stylus Photo890	74	■■■■□	196 \$	34	31	40	88	88	2880*720 dpi, Paralel, USB
9	Epson Stylus Photo895	74	■■■■□	273 \$	35	30	40	87	87	2880*720 dpi, USB
10	Lexmark Z65	71	■■■■□	128 \$	35	35	34	80	85	4800*1200 dpi, Ethernet, USB

2500 \$'IN ALTINDAKİ LAZER YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Office Baskı Hızı	Grafik Baskı Hızı	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergonomi + B. Gelen	Teknik veriler Çözünürlük, Bellek
1	Xerox Phaser 4400	95	■■■■■	1100 \$	97	98	94	90	95	1200 x 1200 dpi, 64 MB
2	Lexmark Optra T614	94	■■■■■	1032 \$	93	100	95	86	93	1200 x 1200 dpi, 16 MB
3	Xerox Docuprint N2125	93	■■■■■	1614 \$	86	85	97	100	100	1200 x 1200 dpi, 32 MB
4	Kyocera Mita FS-3800	87	■■■■■	962 €	90	82	87	86	95	1200 x 1200 dpi, 16 MB
5	Kyocera Mita FS-1900	86	■■■■■	689 €	87	78	92	87	95	1200 x 1200 dpi, 16 MB
6	Brother HL-5040	84	■■■■■	249 \$	90	90	76	80	90	2400 x 600 dpi, 8 MB
7	HP Laserjet LJ1300	84	■■■■■	384 \$	91	85	80	81	90	1200 x 1200 dpi, 16 MB
8	Xerox Phaser 3120	83	■■■■■	215 \$	88	87	75	82	90	600 x 600 dpi, 8 MB
9	Brother HL-1430	81	■■■■■	198 \$	84	85	76	78	85	600 x 600 dpi, 4 MB
10	Kyocera Mita FS-1010	79	■■■■■	392 \$	82	84	78	74	75	1200 x 1200 dpi, 16 MB

DİJİTAL VIDEO KAMERALAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (€+ kdv)	Resim Kalitesi	Ergonomi	Beraber. Gelen Don.	Beraber. Gelen Yaz.	Ekran/ Vizör Süre	Teknik veriler Ortam, Hafıza, Ağırlık
1	Panasonic NV-MX500EG	90	■■■■■	1500	100	100	85	85	83/101 dk	Mini-DV, SD-Card, 680 gr
2	Sony DCR-TRV50E	88	■■■■■	1500	92	63	100	88	116/155 dk	Mini-DV, Memory Stick, 800 gr
3	Sony DCR-PC120E	83	■■■■■	1450	86	73	98	92	110/152 dk	Mini-DV, Memory Stick, 680 gr
4	Panasonic NV-GX7EG	80	■■■■■	950	86	85	81	81	77/93 dk	Mini-DV, SD-Card, 630 gr
5	Canon MV550i	77	■■■■■	890	75	62	65	94	117/185 dk	Mini-DV, SD-Card, 530 gr
6	Panasonic NV-GS5EG	75	■■■■■	980	61	91	78	85	96/125 dk	Mini-DV, SD-Card, 480 gr
7	Panasonic NV-GS70EG	75	■■■■■	1280	70	95	65	85	85/102 dk	Mini-DV, SD-Card, 530 gr
8	Canon MVSi MC	70	■■■■■	690	72	89	82	100	10x / 200x	0,8 MP, 400 gr
9	Sony DCR-PC8E	70	■■■■■	880	67	51	78	77	10x / 120x	0,4 MP, 580 gr
10	Sony DCR-IP55	69	■■■■■	1500	74	65	87	85	10x / 120x	1,0 MP, 434 gr

DVD YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$+ kdv)	DVD Oku. Perfor. P.	CD Okuma Perfor. P.	DVD Yazma P.	CD Yazma Puanı	Ergonomi	Teknik veriler (DVD Yaz. Hızı, DVD Yeniden Yaz. Hızı, DVD Oku. Hızı, CD Yaz. Hızı, CD Yeniden Yaz. Hızı, CD Oku. Hızı)
1	Philips DVDRW824	93	■■■■■	179	90	100	95	80	80	8X, 4X, 12X, 24X, 12X, 40X
2	Plexwriter PX-504A	90	■■■■■	235	93	88	100	91	85	4X, 2,4X, 12X, 16X, 10X, 40X
3	LG GSA-4040B	90	■■■■■	288	92	89	93	94	100	4X, 3X, 12X, 24X, 16X, 32X
4	Philips DVDRW416	88	■■■■■	213	86	89	92	100	75	4X, 2,4X, 12X, 16X, 10X, 40X
5	Mitsumi DW-7802TE	88	■■■■■	220	83	87	91	98	95	4X, 2,4X, 12X, 16X, 10X, 40X
6	Nec ND-1300A	86	■■■■■	270	88	90	87	94	95	4X, 2,4X, 12X, 16X, 10X, 40X
7	Teac DV-W50E	86	■■■■■	279	81	88	97	86	85	4X, 2X, 12X, 16X, 8X, 32X
8	Pioneer DVR A05	85	■■■■■	279	77	88	96	86	85	4X, 2X, 12X, 16X, 8X, 32X
9	LiteOn LDW-4015	85	■■■■■	F.A.	80	85	94	88	90	4X, 4X, 12X, 40X, 24X, 40X
10	Sony DRU-500AX	76	■■■■■	233	59	42	86	93	95	4X, 2,4X, 8X, 24X, 10X, 32X

F.A.: Firmayı arayınız

YENİ

YENİ 1. Sıra: Philips DVDRW824

Philips DVDRW824, toplam 4.7 GB tutan veriyi yalnızca 8 dakika gibi kısa bir sürede yazması sayesinde mükemmel bir yedekleme ünitesi seçeneği.

- + Başarılı DVD yazma performansı
- + Stabil çalışma
- Sadece DVD+R/RW formatını destekliyor

Toplam CHIP Puanı: 93
Fiyatı: 179\$ (çok iyi)

8. Sıra: LiteOn LDW-4015

Yazma hızında oldukça iyi değerlere ulaşabilen LiteOn, bu özelliğini genel performans da yansıtıyor.

- + Yüksek hızda DVD+RW ve CD yazma
- + Mini PC'ye uyumlu tasarım
- Çoklu format desteği yok

Toplam CHIP Puanı: 85
Fiyatı: Firmayı arayınız

CEP TELEFONLARI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (€ + kdv)	Mobilite	Donanım	Pratiklik	Ağırlık (gram)	Özel Telsiz Standartları	Teknik veriler Boyutları, Konuşma süresi
1	Siemens SX1	86	■■■■■	608	55	89.2	84.3	119	IR, T.B., GPRS	109 x 56 x 20 mm, 176 dk
2	Sony Ericsson P900	86	■■■■■	855	45	92	81.5	158	IR, T.B., GPRS, HSCSD	115 x 59 x 25 mm, 293 dk
3	Nokia 6600	83	■■■■■	578	52	85.8	81.2	128	IR, T.B., GPRS, HSCSD	109 x 58 x 24 mm, 166 dk
4	Sony Ericsson Z600	82	■■■■■	359	68	79.3	83.5	111	T.B., GPRS, HSCSD	90 x 48 x 28 mm, 233 dk
5	Sony Ericsson T610	82	■■■■■	390	67	77.7	85.4	94	IR, T.B., GPRS, HSCSD	102 x 44 x 19 mm, 185 dk
6	Motorola V525	82	■■■■■	400	55	82.9	82.2	123	IR, T.B., GPRS, HSCSD	109 x 49 x 25 mm, 169 dk
7	Nokia 3660	82	■■■■■	435	44	86.9	78.6	132	IR, T.B., GPRS, HSCSD	129 x 57 x 24 mm, 174 dk
8	Nokia 3650	81	■■■■■	279	44	86.9	78.2	132	IR, T.B., GPRS, HSCSD	129 x 57 x 24 mm, 173 dk
9	Nokia 7650	81	■■■■■	525	47	80.1	81.4	155	IR, GPRS, HSCSD	114 x 56 x 26 mm, 157 dk
10	Sony Ericsson P800	81	■■■■■	679	44	89.9	75.6	159	IR, T.B., GPRS, HSCSD	117 x 60 x 28 mm, 225 dk

T.B.: Tri-Band

150 \$'IN ALTINDAKİ EKLAN KARTLARI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	3D Performansı	Birlikte Gelenler	Ergonomi	Belleği (MB)	CHIP/B.F. (MHz)	Grafik chipi
1	Leadtek WinFast A280 TD	97	■■■■■	149	96	100	100	128 DDR	275/500	Geforce4 Ti4800SE
2	Asus V9280 Video Suite	91	■■■■■	145	89	100	100	128 DDR	250/512	Geforce4 Ti4200
3	Aopen Aeolus Ti 4200S 8X	89	■■■■■	146	89	80	100	128 DDR	250/400	Geforce4 Ti4200
4	Eagle Geforce Ti 4200	83	■■■■■	149	89	55	65	128 DDR	250/512	Geforce4 Ti4200
5	Lifeview Geforce4 Ti 4200	83	■■■■■	150	74	50	70	128 DDR	250/512	Geforce4 Ti4200
6	MSI FX5200	67	■■■■■	86	62	95	85	128 DDR	25/400	Geforce FX 5200
7	Inno Tornado Geforce FX 5200	66	■■■■■	75	62	80	80	128 DDR	25/400	Geforce FX 5200
8	Leadtek WinFast A340 TDH	66	■■■■■	91	62	85	80	128 DDR	25/400	Geforce FX 5200
9	Albatron GeForceFX 5200	64	■■■■■	83	62	65	80	128 DDR	25/400	Geforce FX 5200
10	Sparkle GeForceFX 5200	64	■■■■■	89	62	60	80	128 DDR	25/400	Geforce FX 5200

150 \$'IN ÜSTÜNDEKİ EKLAN KARTLARI

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	3D Performansı	Birlikte Gelenler	Ergonomi	Belleği (MB)	CHIP/B.F. (MHz)	Grafik chipi
YENİ 1	MSI GeforceFX 5950U VTD 256	100	■■■■■	570	100	100	100	256 DDR2	475/950	Geforce FX 5950
2	MSI GeforceFX 5900 VTD 128	97	■■■■■	659	100	100	98	128 DDR2	500/1000	Geforce FX 5900
3	Leadtek Winfast 350 TDH	96	■■■■■	435	95	100	100	128 DDR2	400/850	Geforce FX 5900
4	Abit Geforce FX5900 OTES	96	-	F.A.	99	99	95	128 DDR2	500/1000	Geforce FX 5900
5	HIS Excalibur Radeon 9800 XT PL.	95	■■■■■	599	99	95	95	256 DDR	412/730	ATI Radeon 9800 XT
6	Leadtek Winfast A300 Ultra TD	95	■■■■■	549	98	100	95	128 DDR2	500/1000	Geforce FX 5800 Ultra
7	Creative Blaster 5 RX9800 Pro	94	■■■■■	445	97	90	90	128 DDR	380/680	ATI Radeon 9800 Pro
8	HIS Excalibur Radeon 9800 Pro ISEC	94	■■■■■	508	94	95	95	128 DDR	380/680	ATI Radeon 9800 Pro
9	Gigabyte Radeon 9800 Pro	94	■■■■■	508	97	94	90	128 DDR	380/680	ATI Radeon 9800 Pro
10	HIS Excalibur Radeon 9800 Pro	94	■■■■■	508	97	94	90	128 DDR	380/680	ATI Radeon 9800 Pro

F.A.: Firmayı arayınız

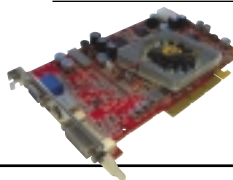
YENİ 1. Sıra: MSI FX5950U-VTD256

Grafik işlemcisi 475 MHz işlemci ve 950 MHz'lik bir bellek frekans değerine sahip. Kartın her iki tarafında soğutma plakaların yer alması, soğutmayı daha etkili yapıyor

- ➕ Yüksek 3D performans
- ➕ Etkili ve sessiz soğutma
- ➕ Başarılı yazılım desteği

Toplam CHIP Puanı: 100
Fiyatı: 570\$ (kötü)

7. Sıra: Creative Blaster 5 RX9800 Pro

Oyunlarda yüksek performans, multimedya uygulamalarında da maksimum verimlilik için oldukça başarılı bir seçenek.

- ➕ Yüksek performans değerlerine sahip
- ➕ TV-Out ve DVI çıkışı var
- ➖ Sürücülerden başka yazılım verilmiyor

Toplam CHIP Puanı: 94
Fiyatı: 445\$ (iyi)

CD SÜRÜCÜLER

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Ort. Veri Trans. H.	Maks. Trans. H.	Veri Erişim S.	Ergonomi	Audio Ripping	Teknik veriler Okuma, Bağlantı
1	MSI MS-8152	94	■■■■■	19	88	96	100	95	93	52X, IDE Ultra DMA 33
2	Aopen CD-956E	93	■■■■■	20	100	100	99	90	45	56X, IDE Ultra DMA 33
3	Asus CD-S520	89	■■■■■	20	93	98	98	90	36	52X, IDE Ultra DMA 33
4	Aopen CD-952E	85	■■■■■	19	90	96	78	95	53	52X, IDE Ultra DMA 33
5	Samsung SC-152	81	■■■■■	17	79	82	81	90	80	52X, IDE Ultra DMA 33
6	Mitsumi FX5401W	76	■■■■■	24	68	71	79	90	90	54X, IDE Ultra DMA 33
7	BTC BCD-F563E	75	■■■■■	19	71	69	68	90	100	56X, IDE Ultra DMA 33
8	NEC CD3002A	71	■■■■■	20	62	59	86	90	69	52X, IDE Ultra DMA 33
9	Benq CD 656A	62	■■■■■	21	48	48	74	95	72	56X, IDE Ultra DMA 33
10										

CD YAZICILAR

Sıra	Marka	CHIP Top. P.	Fiyat/Performans	Fiyat (\$ + kdv)	Audio CD Yazma	Data CD Yazma*	Data CD Yazma**	CD Okuma Perfor.	Ergonomi Birlikte G.	Teknik veriler Okuma / Yeniden yazma / Yazma, Ön bellek
1	Samsung SW-252	86	■■■■■	46	78	100	100	66	100	52/24/52, 8 MB
2	Plextor Premium	83	■■■■■	125	97	95	91	55	80	52/32/52, 2 MB
3	Plextor PX-W5224TA	83	■■■■■	79	100	94	87	58	70	52/24/52, 2 MB
4	LG GCE-8523B	82	■■■■■	48	75	67	97	89	85	52/24/52, 2 MB
5	Benq CRW5524P	75	■■■■■	49	52	49	87	97	100	52/24/52, 2 MB
6	Aopen CRW5524	67	■■■■■	42	49	45	99	67	80	52/24/52, 2 MB
7	Mitsumi CR-48ETE	67	■■■■■	45	41	40	97	75	80	52/24/52, 2 MB
8	Philips PCRW5224	65	■■■■■	45	52	49	82	67	70	52/24/52, 2 MB
9	MSI CR-52-A2	61	■■■■■	50	31	29	88	76	85	52/24/52, 2 MB
10	Asus CRW-5234A	61	■■■■■	50	38	35	87	53	100	52/24/52, 2 MB

*CD'den yazma, **HDD'den yazma

7. Sıra: Mitsumi CR-48ETE

Başarılı bir CD okuma performansına sahip olan Mitsumi, veri erişim ve veri aktarma hızları ile göz dolduruyor.

- + Başarılı CD okuma hızı
- + Burnproof sayesinde CD yakmaması
- CD yazma performansı benzerlerine göre düşük

Toplam CHIP Puanı: 94
Fiyatı: 45\$ (iyi)

6. Sıra: Aopen CRW5224

Teknik değerlere aldanmamalı. Nedeni, CD yazmada hız sınırına zaten dayanmış durumda. Dolayısıyla birkaç saniye daha hızlı yazacak diye gereksiz bir maliyete girilmemeli.

- + CD okuma ve yazma performansı
- + Desteklediği özellikler
- Veri erişim süresi zayıf

Toplam CHIP Puanı: 67
Fiyatı: 42\$ (çok iyi)

İÇİNDEKİLER

134

Ayn Shareware'leri:
Sizin için seçtiklerimiz

136

Medya yönetimi:
Medya dosyalarına düzen

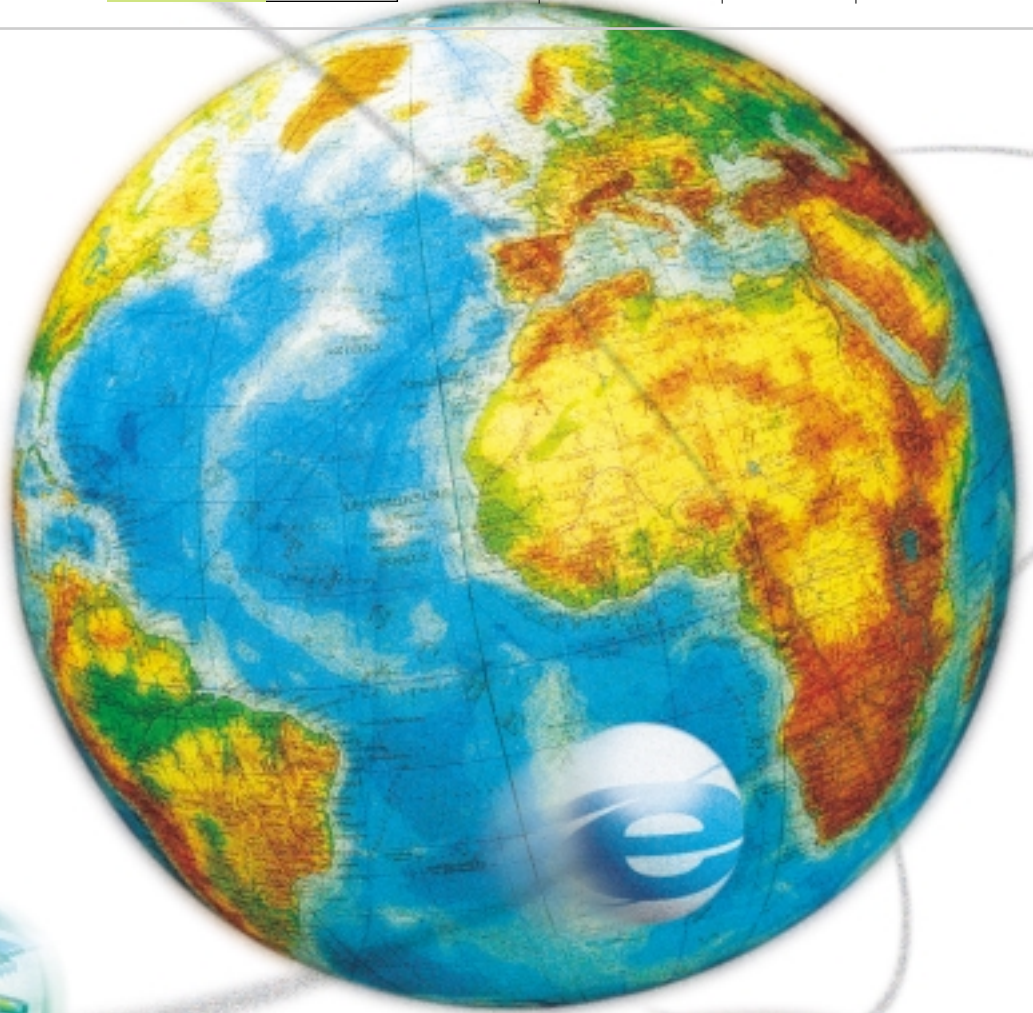
142

Yeni yazılımlar testte
Program incelemeleri

150

Digicam'dan dia şova:
Mükemmel dia gösterileri

156

Knoppix 3.3:
Windows'a Linux desteği

Dünyaya sahip olmanın yolu tarayıcılardan geçiyor

Tarayıcı savaşları

Yazılım üreticilerinin internet tarayıcılarının rağbet görmesi için sürdürdükleri savaşta Microsoft önde gitse de, rakipler ataktan vazgeçmiyor.

■ Mozilla, açık kaynak kodu ile oluşturulmuş, tıpkı Microsoft'un Internet Explorer yazılımı gibi bir internet tarayıcısı. Mozilla Ocak ayı içinde 1.6 sürümünü piyasaya sürdüğünde, Microsoft da Amerika'da adalet bakanlığının tekelleşme suçlamalarını düşürmek için Internet Explorer yazılımının kodunu değiştirmekle meşguldü. Windows işletim sistemine sahip internet kullanıcıları, internet üzerinden bir CD, kitap veya benzeri bir şey satın almak için alışveriş sitelerini arattıklarında, kullanıcı Mozilla veya Netscape tarayıcılarını bile kullanıyor olsa, Windows yeni bir Internet Explorer penceresi açıp kullanıcıyı alışverişini Internet Explorer üzerinden gerçekleştirmeye zorluyordu. Bu zorunluluğu tekelleşme davalarıyla birleştiren rakipleriyse, Microsoft'u yazılımında değişiklik yapmak zorunda bıraktılar.

İnternet üzerinden bedava indirilen küçük yazılımlar olan tarayıcılar üzerinde kopan bu tartışmaların nedeniyse, internet tarayıcılarının geleceğin en önemli reklam ve pazarlama

mecrası olacağına dair beklenti ki, bu beklentinin boş olmadığı artık anlaşılmiş durumda. Microsoft, Internet Explorer'a yerleştirdiği kısa bağlantılar sayesinde, internet üzerinde hızlı bir şekilde aradığına ulaşmaya çalışan kullanıcıları, kendi tercih ettiği adreslere yönlendirebiliyor. Dolayısıyla tarayıcılar ne kadar çok insana ulaşırlarla, pazarlama ve reklam güçleri de o derece artmış olacak. Bu güç ise on milyarlarca dolarlık (çok yakın gelecekte yüz milyarlar söz konusu) bir pazara hükmetmek, onu istenilen şekilde yönetmek, istenilen noktaya yönlendirmek anlamına geliyor. Güçlü internet tarayıcılarının içine yerleştirilecek kısayolların, reklamların yaratacağı ekonomik değer de yine milyarlarca doları bulabilecek bir potansiyel taşıyor. Yani yeni yüzyılın medya imparatorları, tarayıcı sahipleri arasından çıkacak ve şimdilik ortada Microsoft, Netscape, Opera ve Mozilla'dan başka önemli bir isim görünmüyor. Mozilla'nın bir açık kod ürünü olduğunu da unutmamak lazım.

Videokurs

İnteraktif bilgisayar eğitimi

Öğretilen konu ve kavramların uygulamalı ve video dersler ile desteklenmiş olarak hazırlandığı Videokurs, interaktif içeriğiyle

kullanıcıyı izleyici olmaktan çıkartıp, bizzat uygulamaya yöneltmesiyle ön plana çıkıyor.

Aynı zamanda, bir başvuru kaynağı da olan Videokurs, eğitimi

verilen tüm menü ve komutları bir ansiklopedi gibi başlıklar altında topladığından, kullanıcıların geri dönüp aradıkları konu hakkında hızla bilgi edinmesini amaçlıyor. Bilgisayar üzerinde çalışan Videokurs "tak çalıştır" özelliğiyle de, yeni başlayan kullanıcılarının yazılımı sadece CD ROM'u bilgisayarlarına yerleştirerek çalıştırabilmesini hedefliyor. Tüm konu ve kavramların, her eğitim düzeyindeki insanın anlayacağı şekilde, sade bir dil ile anlatılmasına özen gösterildiği de dikkat çekiyor.

Bilgi için: www.videokurs.com

Fraunhofer MPEG4

Ücretsiz MPEG4 codec

MPEG4 formatı için ücretsiz bir codec nette kullanıcılara sunuldu. Düşük bit oranlarında da iyi kalite sunan MPEG4, MPEG2'nin takipçisi. Ama videoları bazı özellikleri desteklemeyen Simple Profile'a dönüştürüyor ve bu da biraz görüntü kalitesine mal oluyor. Bit oranları video için 100 ila 1.500 KBit/s ve ses için de 24 ila

144 KBit/s tutuyor. WDM sürücülü bir TV kartına sahip olanlar, televizyon yayınlarını kaydetmek için bu codec'i kullanabilecekler. Bir sunucu işlevi sayesinde streaming olanaklı. Paketle, video ve ses dosyalarını MPEG4 formatında oynatan bir yazılım da geliyor.

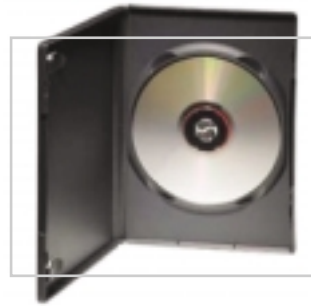
Bilgi için: www.iis.fraunhofer.de

Kopyaya karşı savaş

Telif hakları yasa tasarısı değişikliği

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, fikir ve sanat eserlerinden kaynaklanan hakların etkin olarak korunması amacıyla, 5486 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve diğer bir çok yasada değişiklik yapılmasını öngören yasa tasarısı taslağı hazırlandı. Taslakta öngörülen değişiklikler, özellikle bilişim ve yazılım sektörünün sorunlarına yönelik çözümler içeriyor. Taslaktaki değişikliklerin başında, fikir ve sanat eserlerinin etkin biçimde korunması için resmi mercilerin yetki ve sorumluluklarının artırılması geliyor. Buna göre devlet görevlilerinin, fikir ve sanat eseri sahiplerinin haklarının ihlalini ve korsan ve taktit ürünlerden haksız kazanç elde edilmesini engellemek konusunda sorumlulukları olacak.

Bilgi için: www.bsa.org.tr

"DVD John"un zaferi DVD kopyacısı beraat etti!

Film endüstrisi ve Norveç savcılarları, DVD kodlarını kırarak şifreleri internette yayınlayan John Lech Johansen'i, sahip olduğu DeCSS programı ile korsan DVD kopyalarının yayılmasını teşvik etmekle suçluyordu. İskandinavya'da "DVD John" olarak bilinen korsan, iki kere yargıç karşısına çıktı, ancak her ikisinde de beraatine karar verildi. Johansen'in beraati, kişilerin, sahip oldukları DVD'lerin kodlarının kişisel kullanım amaçlı çözülmesinin Norveç kanunlarına aykırı olmamasına dayanıyor.

KISA... KISA...

► Flash animasyon yarışması

Grafi2000.com'un 2. Flash animasyon yarışması başladı. Medyasoft, Hızlı Sistem, Türk.Net ve 3P şirketlerinin sponsor olduğu yarışmada dereceye girenler, birçok değerli ödüllere sahip olacaklar. Seçiciler kurulunda Arzu Göğüş, Erdil Yaşaroğlu, Gani Müjde, Meltem Cumbul, Okan Bayülgen, Reha Erdoğan, Salih Memecan, Tan Oral ve Varol Yaşaroğlu gibi tanınmış isimlerin olduğu yarışmaya son katılma tarihi 28.02.2004.

Bilgi için: www.grafi2000.com

EDİTÖRLERDEN NOTLAR

Kadir Tuztaş,
Editör

Yazılımda vergi muafiyeti

Türkiye'nin dünyanın yazılım merkezi haline gelmesi için, 1999 yılında serbest çalışan programcıların geliştirdiği yazılımın satışından elde edilen gelire vergi muafiyeti kabul edilmiş ve 1 Haziran 2000 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Uzun Vadeli Gelişmenin (2001-2023) ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planının (2001-2005)" temel amaçları ve stratejisi arasında yazılım sektörünün desteklenmesi ifadelerine yer verilmişti. Yazılım sektörünün önünü açan son gelişme ise, Cumhurbaşkanı'nın onayladığı yeni vergi yasası ile teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösterecek olan şirketlerin 2013 yılı sonuna kadar bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançların kurumlar vergisinden ve bu bölgelerde yazılım ve AR-GE alanında faaliyet gösterecek mükelleflerin bu alanlarda sağlayacakları kazançların da gelir ve kurumlar vergisinden muaf tutulması.

KOPYA YAZILIM KULLANIMI

Kopya yazılım kullanımında iyimser beklenti

2006 projeksiyonu: Kopya yazılım kullanma oranının 2006 yılında %48 seviyesine inmesi durumunda, Türkiye'de yazılım sektörünün bugüne oranla %100 büyümesi bekleniyor.

TOP DOWNLOADS EN POPÜLER 10 ARAÇ

- 1. Kazaa Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
- 2. ICQ Lite**
Gereksiz özelliklerden arındırılmış ICQ sürümü
- 3. Ad-aware**
Reklam destekli yazılımlara karşı sistemde tarama yapar
- 4. iMesh**
Multimedya dosyalarını indirmeye yarayan bir yazılım
- 5. WinZip**
Popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
- 6. Spybot - Search & Destroy**
PC'nizi her türlü ajan yazılımlardan temizleyin
- 7. Google Toolbar**
Popüler arama motorunu tarayıcınıza taşıyın
- 8. RealPlayer**
Web videoları için en popüler oynatıcılardan biri
- 9. Zone Alarm**
Kişisel güvenlik duvarıyla bilgisayarınızı koruyun
- 10. Download Accelerator Plus**
İnternette dosyaları kolayca ve hızla indirmek için

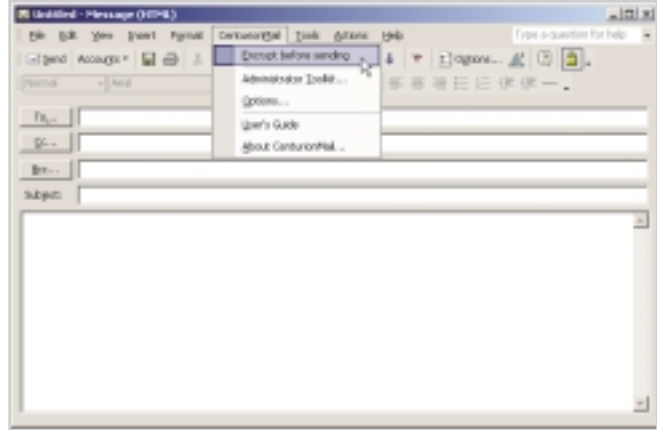
ECHIP'TE YER ALANLAR
© eCHIP Code **SHAREWARE**

CenturionMail 2.0 ©

Kişiye özel güvenli e-postalar

Eğer interneti bir ağ üzerinden paylaşarak kullanıyorsanız, diğer kullanıcıların sizin e-postalarınızı okuması işten bile değildir. Bu yüzden CenturionMail kullanın.

Bir Windows uygulaması olan CenturionMail, bilgilerin korunması gerektiğinde, kişisel e-postalarınızı şifreleyip yollayarak size yardımcı oluyor. Kullanımı çok kolay olan yazılım ile hazırlanmış e-postalar karşı tarafa mesaj eklenmiş bir uygulama olarak ulaşıyor. Mesajı okumak için ise doğru kullanıcı adını ve şifreyi bilmek gerekiyor. Microsoft Outlook ile entegre bir şekilde çalışan CenturionMail ile Outlook altından tek bir tuşa tıklayarak şifrelenmiş mesajın sorunsuz bir şekilde gönderilmesi de sağlanabiliyor. Diğer e-posta yazılımlarını kullananlar da CenturionMail'in kendi arabirimi altından bu mesajlara ulaşmaya devam edebiliyorlar. Outlook 2003 de dahil olmak üzere tüm Outlook sürümlerini destekleyen yazılım, otomatik olarak açıldığı için karşı tarafın herhangi bir eklenti indirmesi ya da kurması da gerekmi-

Outlook ile kusursuz entegrasyon: Yazılım, 2003 de dahil olmak üzere tüm Outlook sürümleri için tek bir tuş ile şifrelenmiş posta gönderebiliyor.

yor. Amerikan hükümeti tarafından da standart olarak kullanılan 128 bitlik AES şifreleme yöntemini kullanan yazılımın time-bomb özelliği sayesinde ise gönderilen mesajların belirli bir süre geçtikten sonra kendini yok etmesini sağlıyor. Bu şekilde şifreyi

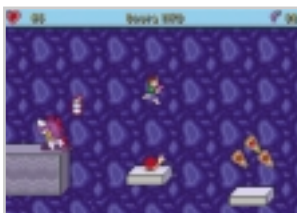
ele geçirmiş olsalar bile meraklı gözlerin önemli bilgilerinize ulaşmalarını engellemiş oluyorsunuz. Bu gerçekten etkileyici yazılımın bir önceki sürümü olan 1.0'ın tam sürümüne ise eChip'teki tam sürümler bölümünden ulaşabilirsiniz.

BİRAZ DA EĞLENMEYE NE DERSİNİZ?

► Pizza Boy ©

Oyun Jurassic döneminde bulunan bir gezegende geçiyor. Amacınız ise dinazorlara av olmadan, hizmet verdiğiniz pizza dükkanı için pizza malzemesi toplamak. Bu arada dinazorların kahramanımıza karşı gerçekten komik davranışları da olmuyor değil. Gayet akıcı olan oyunun oynanışında hiçbir problem yok gibi. Ancak zoru seven bazı oyunculara basit gelebilir.

► Minigame Madness 2 ©

Minigame Madness 2 Gold aslında sekiz eski küçük klasik oyundan oluşan bir paket. Pakette yer alan oyunların kimi çok sıkıcıyken kimi de sizi uzun süre ekran başına bağlayacak kadar sürükleyici.

Örneğin Snake'i belki hiç oynamayacaksınız. Ancak Mario stili savaş oyununun size eğlenceli geleceğini eminiz. Grafik konusunda titiz olanlar ise zevk almayabilirler.

► GeneRally ©

Farklı ancak bir o kadar da eğlenceli olan bu araba yarışında ister bir arkadaşınıza ister de bilgisayarınıza karşı yarışabilirsiniz.

Oyun içinde yer alan araba modelleri her ne kadar minimize edilmiş olsa da motor ve tekerlek sesleri gerçekten etkileyici. Her aracı özel olarak düzenleyebileceğiniz gibi kendi pistlerinizi yaratmanız da mümkün oluyor.

► Naguru ©

Ortalama bir dövüş oyunu olan Naguru'da dört farklı karakteri yönetebilirsiniz. Oyun üç bölümden oluşuyor ve bölümleri de istediğiniz sıra ile oynayabiliyorsunuz.

Oyun içinde başarılı olabilmek için dövüş stillerini ve özel saldırı tekniklerini önceden öğrenmeniz fayda var. Zaten bölüm sonu yaratıklarını geçmek için bundan başka da pek bir yol bulunmuyor.

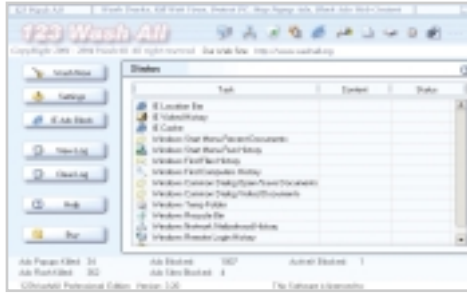

123Wash All Home Edition 3.51 ☉

Sörf yaparken iz bırakmayın

Bilgisayarınızda geçmişe ait tüm istenmeyen izleri silerek sizi korumayı hedefleyen bir yazılım olan 123WashAll, sadece tek bir tuşa tıklayarak önbellek, kalıcı kullanıcı bilgileri, tarihçe, yazılmış URL'ler, otomatik tamamlama hafızası, index.dat,

Internet Explorer sağ tuş menüsü, Internet Explorer araç çubuğu tuşları, Windows temp klasörü, son kullanılan uygulamalar ve belgeleri otomatik olarak te-

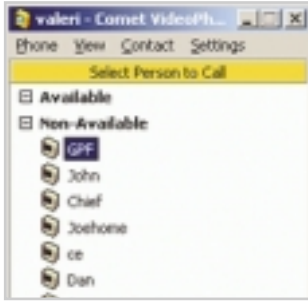
mizleyebiliyor. Bu yazılımı kullanarak popüler Windows uygulamalarının izlerini yok edebileceğiniz gibi, isterseniz reklam engelleme özelliği ile pop-up pen-

cerelerini, reklam banner'larını, Flash reklamları, MSN Messenger reklamlarını ve ActiveX nesnelerini de engelleyebilirsiniz. Bu şekilde gereksiz harcanan hafızayı geri kazanacağınız için bilgisayarınız da daha iyi bir performans sunuyor.

Ayrıca dosya ve klasörleri güvenli bir şekilde silmek için size yardımcı olabilen yazılım, script virüslerine karşı da koruma sağlıyor.

Comet VideoPhone 4.00 ☉

Kimle konuştuğunuzu görün

Görüntülü ve sesli konferans yazılımı olan Comet VideoPhone 4.0, hem ev hem de ticari kullanıma uygun olarak hazırlanmış. Çevirmeli ağda da yüksek bir ses

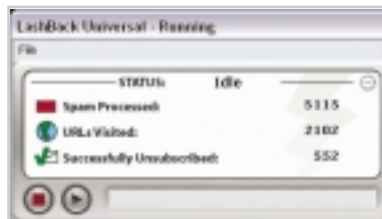
ve görüntü kalitesi sunabilen yazılım, bir web kamera ve mikrofon dışında herhangi bir ek donanıma da ihtiyaç duymuyor. Ayrıca İpaq ve Smartphones gibi kablosuz cihazlarda da sorunsuz çalışan Comet Videophone, görüntülü e-postaları da bu yolla kullanıcıya ulaştırabiliyor. Tamamen ücretsiz olan yazılım konferans özelliğinin dışında video-posta, sesli-posta, P2P video konferans ve benzer özellikler içeren ICQ benzeri bir mesajlaşma aracı da sunuyor.

LashBack: Universal 1.00 ☉

Spam listelerinden çıkmak!

Eğer spam'lerden kurtulmak için bağlantıları takip ediyor ya da formlar dolduruyorsanız zamanınızı boşa harcıyorsunuz demektir. Eğer daha az zaman harcayarak daha fazla spam'den kurtulmak istiyorsanız bir de LashBack'i deneyin. Tüm Windows sürümlerinde rahatlıkla kullanabileceğiniz LashBack'i sisteminize kurduktan sonra tek yapmanız gereken size spam olarak gelen e-postayı yazılımın sunucularına iletmek. Bundan sonra yazılım

özel bir yöntemle spamci'nin izini sürüp sizi listeden çıkartacaktır. Ayrıca LashBack, sadece sizin gönderdikleriniz değil diğer kul-

lanıcıların ilettiği spam mesajlardan da sizi koruyabiliyor. Spam'in önüne geçmek için gerçekten etkili bir yol.

KISA... KISA...

► CamAccess Standard Edition 2.0.1.284 ☉

Online videoları izlemek için hazırlanmış başarılı bir yazılım olan CamAccess ile bilgisayarınız başından kalkmadan uzaktaki insanları ve mekanları rahatlıkla izleyebilirsiniz. Ancak bunun için en aşağı 128Kbit'lik bir bağlantınız olması gerektiğini de unutmayın. Yazılımın veritabanında kayıtlı olan ya da sizin belirleyeceğiniz online kameralar ile görüntüleri kayıt da edebilirsiniz.

► Advanced CD Label Maker 1.1.10 ☉

CD ve DVD etiketleri oluşturmak için hazırlanmış kullanışlı bir yazılım olan Advanced CD Label Maker'ın clipart, arka plan resimleri ve taslaklardan oluşan dahili kütüphanesi ise gerçekten çarpıcı. Sadece birkaç fare tıklaması ile profesyonel gözükten tasarımlar oluşturabileceğiniz yazılım albüm bilgilerini de otomatik olarak CDDB sunusundan alabiliyor. Yuvarlak metin ve vektör resim desteği sunması ise bir avantaj.

ImTOO DVD Ripper ☉ DVD'nizi tek bir CD'ye yedekleyin

Kullanımı kolay bir yazılım olan ImTOO DVD Ripper, DVD filmleri çok hızlı bir şekilde VCD, SVCD, DivX, MPEG1, MPEG2, MPEG4 ve AVI gibi bilinen tüm video biçimlerine dönüştürüyor. Rakiplerine göre daha fazla ayara, dolayısıyla da kontrole sahip olabileceğiniz yazılımda; film boyutu, alt yazı dili, PAL/NTSC, ses seviyesi, bit oranı, frekans ya da varsa Dolby Surround seçeneklerini değiştirebiliyorsunuz. Varsayılan ayarları kullanmayı tercih ettiğinizde ise sadece birkaç fare tıklaması ile dönüşümü tamamlamanız da mümkün. Yazılım bilgisayarınızda bulunan işlemciyi otomatik olarak saptayıp kalite ve hız oranını ona göre belirleyebiliyor. İşlem sırasında videoyu önizlemeniz de mümkün. Yazılım, size seçtiğiniz çözünürlükte oldukça başarılı bir ses ve görüntü kalitesi sunuyor.

► Enrichment 2.0 ☉

İngilizce biliyorsunuz. Ancak kurduğunuz cümleler size basit mi geliyor? O halde Enrichment yazılımını mutlaka denemeniz gerekiyor. Yazılımın kullandığı yeni teknik ile sadece birkaç saniye içinde cümlelerinizi daha sofistike ve profesyonel bir hale getirebilirsiniz. İngilizce uzmanı olmak bu yazılımla çok da zor değil. Birçok farklı alana hitap eden yazılımın ticaret, hukuk, tıp ve edebiyat alanında farklı sürümlerini bulmak da mümkün.

► Desktop Zodiac 1.1 ☉

İnsanların burçların etkisinde olduğuna inanıyor musunuz? Eğer astrolojiye ilginiz varsa bu yazılımın ilginizi çekeceğini umuyoruz. Desktop Zodiac aslında sadece günlük yıldız falınızı size sunan bir yazılım. Ancak burada asıl çekici olan bunu gerçek zamanlı olarak grafiksel gezegen haritasına göre çıkarması.

Multimedya dosyaları arasında boğulmayın

Dağınıklığa dur deyin!

Resim dosyaları, müzik parçaları ve filmler arasında kayıp mı oluyorsunuz? Bu konuda özelleşmiş yazılımları kullanarak, bilgisayarınızdaki medya dosyalarını kolayca yönetebilirsiniz.

En eski bilgisayar kullanıcıları bile ses kartı olmayan veya siyah/beyaz ekrana sahip bir bilgisayar kullanmanın nasıl bir duygu olduğunu çoktan unuttular. İnanılmaz özelliklere sahip ses kartları, milyonlarca rengi gösterebilen monitörler, üç boyutlu bir dünyaya adım atmamızı sağlayan ekran kartları bile bilgisayarlarımızın en temel bileşenleri arasında sayılıyorlar. Gelecekte bilgisayarlarımızı kullanarak yaşayacağımız deneyimleri hayal bile edemiyoruz. Sizleri bu muhteşem hayaller ile baş başa bırakmadan önce, artık eskimiş bir film efekti olan flashback tekniğini kullanarak bir an için geçmişe, daha doğrusu sadece on sene öncesine dönmeye davet ediyoruz: Tarihin bu döneminde filmler tele-

vizyonda izlenir, sanatçıların albümleri müzik setlerinde dinlenir, aile fotoğrafları da özenle düzenlenen fotoğraf albümlerinde saklanırdı. Şimdi ise tüm bu ihtiyaçlarımızı -ve çok daha fazlasını- kişisel bilgisayar sayesinde giderebiliyoruz. GIF, JPG, VCD, DVD, DivX, WMV, OGG ve MP3 gibi anlamsız harf ve rakam dizileri günümüz insanı için çok şey ifade ediyor. Peki tüm bu teknolojiler hayatımıza eğlence katarken, aynı zamanda hayatımızı kolaylaştırmayı da başarabiliyorlar mı?

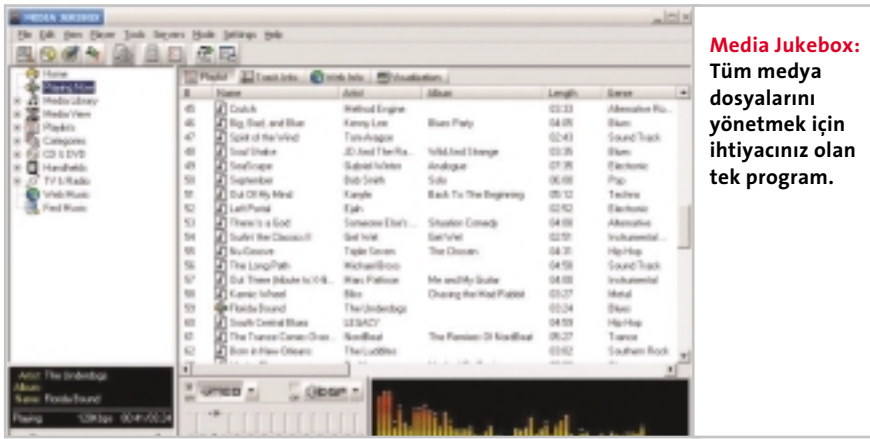
Pek çok kişi için “vazgeçilmez” olan bu teknolojiler, doğal olarak bazı sorunları da beraberinde getiriyor. Örneğin, bilgisayarınızda kayıtlı olan binlerce fotoğraf, şarkı ve film arasında kaybolduğunuz olmuyor mu? Dijital fotoğraf makinenizi

kullanarak çektiğiniz en son fotoğrafları nereye kaydetmişsiniz? En son izlediğiniz filmin yönetmeni kimdi? Az önce dinlediğiniz şarkı hangi albümün bir parçasıydı? Eğer siz de bilgisayarınızın multimedya yeteneklerini bolca kullanıyorsanız, bu tür sorunlar ile zaman zaman karşılaşmanız olabilirsiniz. Tam bu noktada, yazılım dünyasının medya dosyalarının arşivlenmesinde ve yönetiminde yaşanan zorluklara çözüm bulmakta gecikmediğini belirtmeliyiz. Günümüzde medya dosyalarının yönetimi konusunda özelleşmiş onlarca program bulunuyor. Bu programların bazıları çok sayıda medya türünü desteklerken, bazıları da sadece film veya müzik dosyaları gibi tek bir medya türünü yönetmenize yardımcı oluyor.

Media Jukebox 8.0

Kendi kategorisindeki en başarılı programlardan bir tanesi olan Media Jukebox, medya dosyalarının oynatılması ve yönetimi konusunda özelleşiyor. Grafik dosyalarına destek vermeyen Media Jukebox, müzik ve film kategorilerinde seksenden fazla dosya türünü destekliyor. MP3, RealMedia, Windows Media, QuickTime ve LiquidAudio gibi popüler formatlar, Media Jukebox programının desteklediği formatlardan sadece birkaç tanesini oluşturuyor. Medya dosyalarını oynatırken kullanıcılarına değişik seçenekler sunan

matlarında sabit diske kaydedilmesine izin veriyor. Buna ek olarak Media Jukebox aracılığıyla kendi müzik veya data CD'lerinizi de oluşturabiliyorsunuz. Media Jukebox; WAV, MP3 veya WMA formatlarındaki müzik parçalarını doğrudan Müzik CD'sine aktarabiliyor. İnternet üzerinden yayın yapan her türlü TV ve radyo yayını dinlemenize (veya izlemenize) imkan tanıyan Media Jukebox, ayrıca eski kasetlerin veya taş plakların dijital ortama aktarılması konusunda kullanıcılarına destek veriyor. O anda şarkısı çalınmakta olan sanatçı hakkında internet üzerinde araştırma yapabiliyorsunuz.

Media Jukebox:
Tüm medya dosyalarını yönetmek için ihtiyacınız olan tek program.

Media Jukebox, örnek olarak şarkılar arasındaki boşlukları kaldırarak bir şarkıdan diğerine beklemeksizin geçiş yapabiliyor. Buna ek olarak, bir şarkının bitiminde ses düzeyinin azalmasını ve bu sırada yavaşça diğer şarkıya geçilmesini sağlayan Media Jukebox, bir listedeki parçaları çalarken ses düzeyini otomatik olarak eşitleyebiliyor.

Medya dosyalarının yönetimi ve kategorize edilmesi konusunda neredeyse sınırsız seçeneğe sahip olan Media Jukebox, medya dosyalarını albüm, sanatçı, yıl vs. gibi onlarca özelliğe göre filtreleyebiliyor. Buna ek olarak sıklıkla kullandığınız listeleri "SmartList" adı verilen teknoloji sayesinde kaydetmeniz de mümkün.

Temel işlevleri dışında pek çok ek özelliği sahip olan Media Jukebox, örneğin, müzik CD'lerinin MP3 veya WAV for-

matlarında müzik dosyaları üzerinde düzenlemeler yapmanıza da imkan tanıyor.

Sahip olduğu "Skin" desteği sayesinde değişik görsel arabirimlere bürünebilen Media Jukebox, harici eklentilerle standart olarak sahip olmadığı çeşitli özellikleri destekler hale getirilebiliyor.

Media Jukebox ücretsiz bir program olarak bilirse de, ekstra özelliklerinden faydalanabilmek için 24.98 dolar değerindeki lisans ücretini ödememiz gerekli. Bu ekstra özellikleri, programı kurduktan sonraki ilk 30 gün içerisinde ücretsiz olarak denemeniz mümkün.

VAMP Media Center 3.70

Çok sayıda multimedya özelliğini bir arada toplamayı başaran VAMP Media Center; MP3 dosyalarının çalınmasından, resim dosyalarının paylaşılmasına; medya dosyalarının yönetiminden, grafik dosyalarını kullanarak kendi ekran koruyucunuzu hazırlamanıza kadar çok geniş bir yelpazede kullanıcılara hizmet veriyor. Film dosyalarına kısıtlı olarak destekleyen

VAMP Media Center, grafik ve müzik dosyaları üzerine odaklanmayı tercih ediyor. Değişik işlevler için değişik araçlar sunan VAMP Media Center, "Media Organizer" aracı sayesinde müzik ve grafik dosyalarını kategorize etmenize ve yönetmenize yardımcı oluyor. Örneğin müzik parçalarını sanatçı veya müzik türüne göre filtrelemeniz mümkün. "Slideshow" aracı sayesinde arkaplanda müzik dosyası çalan slayt gösterileri hazırlayabilen VAMP Media Center, "Media Mixer" aracı sayesinde de müzik, film ve grafik dosyalarını çeşitli biçimlerde birleştirmenize veya üst üste bindirmenize imkan tanıyor. "Media Mixer" aracının sunmuş olduğu bu özellikleri kendi yaratıcılığınızla birleştirerek kutlama mesajları, ekran koruyucular veya slayt gösterileri hazırlamanızın mümkün olduğunu hatırlatalım.

VAMP Media Center'ın sahip olduğu bir başka özellik olan dosya paylaşma aracı sayesinde, bu programı kullanan diğer kullanıcılar ile dosya paylaşımında bulunabiliyorsunuz. Bunun için programın kullanıcıları tarafından oluşturulmuş gruplara katılabilir veya kendi grubunuzu oluşturmayı tercih edebilirsiniz. VAMP Media Center ayrıca görsel öğelerle zenginleştirilmiş ve kendi kişiliğinizi yansıtan takvimler hazırlamanızı da kolaylaştırıyor. Tamamen ücretsiz olan VAMP Media Center sahip olduğu kullanıcı dostu arabirimi ile dikkatleri üzerine çekerken, multimedya fanatiklerinin vazgeçemeyeceği programlardan bir tanesi olma yolunda ilerliyor.

Wamp Media Center: Kullanımı kolay bir medya yöneticisi tercih edenler için...

MEDIA JUKEBOX 8.0

ÜRETİCİ	J. River Inc.
LİSANS	Shareware (24.98 dolar)
SİSTEM	Windows 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.musicex.com

VAMP MEDIA CENTER 3.70

ÜRETİCİ	Interactive Music Ltd.
LİSANS	Freeware
SİSTEM	Windows 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.imvamp.com

MediaMonkey 2.1

Sadece müzik dosyaları üzerine yoğunlaşan MediaMonkey, hemen her türlü müzik formatını çalmanıza ve yönetmenize imkan tanıyor. Müzik CD'leri başta olmak üzere OGG, MP3, WMA, VQF, WAV gibi müzik biçimlerini de destekleyen yazılım, "Replay Gain" teknolojisi sayesinde müzik parçalarının ses düzeylerini otomatik olarak eşitleyebiliyor.

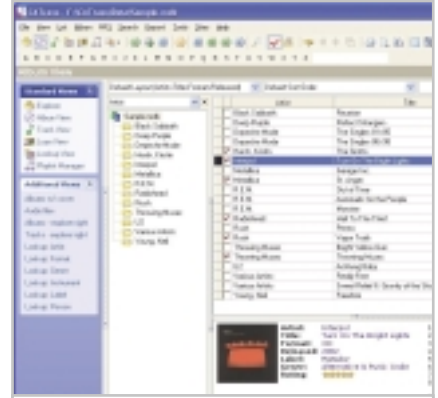
Müzik dosyalarının yönetimi konusunda tam anlamıyla bir uzman olan MediaMonkey, çok büyük boyutlu müzik arşivlerinin yükünü bile üstlenmeyi başarıyor. Arşivinizdeki müzik dosyaları ister çok sayıda CD üzerinde, ister sabit disk üzerinde, isterse de ağ üzerinde olsun; MediaMonkey aracılığıyla tüm bu dosyaları yönetebiliyor ve tüm arşiv içerisinde arama yapabiliyorsunuz. MediaMonkey müzik arşivinizin yönetimi konusunda ken-

veriyor. Tüm bunlara ek olarak, çeşitli eklentiler aracılığıyla FLAC, APE, AAC gibi daha az bilinen müzik dosyalarını da OGG, MP3, WMA veya WAV formatına dönüştürebiliyor.

MP3, OGG ve WMA dosyalarındaki etiket bilgilerini okuyabilen ve düzenleyebilen yazılım, bu bilgileri kullanarak dosya adlarını otomatik olarak düzenleyebiliyor ve hatta (Kullandığınız müzik formatına göre) şarkı sözlerini bile dosyalara ekleyebiliyor.

Ahead firmasının başarılı CD yazma programı Nero Burning ROM ile etkileşimli olarak çalışabilen MediaMonkey, söz konusu programın yüklü olması durumunda kendi Müzik CD'lerinizi kolayca hazırlamanıza imkan tanıyor.

Ürünün ücretsiz olarak kullanılabilen "Standart" sürümü dışında, ekstra özelliklere sahip bir "Gold" sürümü de mevcut. MediaMonkey, bu yazıda açıklanan

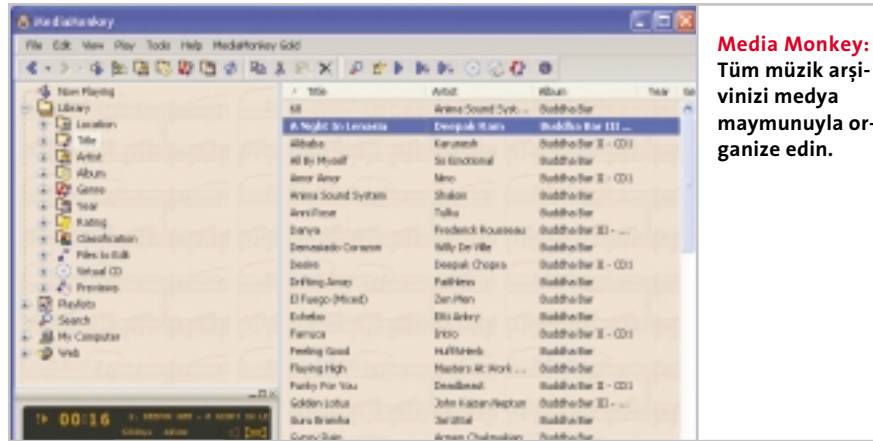

Catraxx 2000: Müzik arşivini yönetmek için profesyonel bir çözüm arayanlara biçilmiş kaftan.

formatı, çıkış tarihi, katalog numarası, satış fiyatı, müzik türü, şarkı süresi, besteci, söz yazarı, müzisyen ve hatta enstrüman bilgilerini girebiliyorsunuz. Tüm bunlara ek olarak albüm kapağını ve kendi yorumlarınızı bile ilgili şarkı ile ilişkilendirmeniz mümkün. Her şarkı için girilen bu tarz bilgileri kullanarak, ileride müzik arşivinizde kolayca arama yapabileceğinizi de hatırlatmalıyız.

CATRaxx programının sahip olduğu bir başka ilginç özelliği de müzik arşivinizle ilgili raporlar sunabilmesi. CATRaxx, standart olarak 100 farklı rapor şablonuyla geliyor ve isterseniz kendi şablonlarınızı da oluşturabiliyorsunuz. CATRaxx tarafından oluşturulan raporları yazdırabileceğiniz gibi, Adobe Acrobat, Excel, HTML, JPEG, Lotus 1-2-3, Quattro Pro veya RTF dosya biçimlerinden istediğiniz bir tanesinde de kaydedebilirsiniz. CATRaxx içerisinde ayrıca ödünç aldığınız veya ödünç verdiğiniz CD'lerin bir listesine ulaşabiliyorsunuz. Tüm bunlara ek olarak, mevcut müzik arşivinizin maddi değerini de görebilmeniz mümkün.

Amatör müzik arşivi sahiplerinden profesyonel müzik koleksiyoncularına kadar çok geniş bir kitlenin ihtiyaçlarının karşılayabilen CATRaxx'in en büyük eksikliği, WMA veya OGG gibi nispeten yeni müzik formatları ile uyumlu olmaması. Kendi kategorisindeki en başarılı programlardan bir tanesi olan CATRaxx ücretli bir program ve kayıt ücreti 39 dolar.

Media Monkey: Tüm müzik arşivinizi medya maymunuyla organize edin.

disine o kadar çok güveniyor ki, "Arşiviniz ne kadar genişse, MediaMonkey size o kadar çok yardımcı olacaktır," sloganını benimsiyor.

Yazılım, Müzik CD'lerini sabit diskinde WAV, MP3, WMA ve OGG biçimlerinde kaydedebiliyor. Bu işlem sırasında MediaMonkey'nin şarkı bilgilerini **freedb.org** üzerinden öğrenmesini de sağlayabilirsiniz. Müzik biçimlerini dönüştürme özelliğini destekleyen MediaMonkey; OGG, MP3, WMA ve WAV formatlarını birbirleri arasında dönüştürmenize izin

tüm özellikleri kullanıcılarına ücretsiz olarak sunuyor. MediaMonkey'nin sadece 2.x sürümleri için kayıtlı kullanıcı olmanın bedeli 19.95 dolar olarak iken, ömür boyu kayıt olmak için 29.95 dolar ödemeniz gerekiyor.

CATRaxx 2000

Müzik arşivinizi yönetmek için tercih edebileceğiniz en başarılı programlardan bir tanesi olan CATRaxx; CD, MP3, kaset, MD ve hatta plak da dahil olmak üzere analog veya dijital ortamdaki her türlü müzik kaynağını arşivlemenize ve yönetmenize imkan tanıyor. Dünyanın en geniş müzik veritabanı olan CDDb üzerinden şarkı bilgilerini araştırabilen CATRaxx, bu bilgileri depolayabiliyor. Arşivinizdeki her bir şarkı için sanatçı, albüm adı, medya

MEDIAMONKEY 2.1

ÜRETİCİ	Ventis Media, Inc.
LİSANS	Freeware
SİSTEM	Windows 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.mediamonkey.com

CATRAXX 2000

ÜRETİCİ	FNProgramware
LİSANS	Shareware (39 dolar)
SİSTEM	Windows 98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ	www.fnprg.com

MovieTrack 3.2

Son derece küçük, ancak bir o kadar da kullanışlı bir medya yöneticisi olan MovieTrack; DVD, VCD, DivX, MPG, VHS gibi her türlü film formatını arşivlemenize ve yönetmenize imkan tanıyor. Sınırsız sayıda kategori altında sınırsız sayıda film eklemenize izin veren MovieTrack, arşive eklediğiniz filmin adını ilgili kutucuğa girmenizden sonra bu film ile ilgili her

türlü bilgiyi IMDB veritabanından araştırıyor ve bu bilgileri otomatik olarak arşivinize ekliyor. Oyuncu ve yönetmen bilgileri gibi standart veriler dışında filmin kapak ve afiş resimlerini de arşivinize ekleyebildiğiniz gibi, ileride bu bilgileri kullanarak tüm arşiviniz içerisinde arama da yapabiliyorsunuz. Arşivinizdeki her bir film için bir sıra numarası atayan MovieTrack, DVD veya VCD'lerinizi düzenli olarak CD/DVD kutularında saklamanız

durumunda, hangi filmin nerede olduğunu kolayca bulmanızı sağlıyor. Tüm bunlara ek olarak ödünç aldığınız veya kiraladığınız filmlerin kaydını tutmanızı sağlayan MovieTrack, iade etmeniz gereken filmleri birkaç fare tıklamasıyla size hatırlatabiliyor.

MovieTrack, mevcut filmlerinizin yanı sıra, ileride sahip olmak istediğiniz filmlerin listesini de tutabiliyor, bu listeleri kolayca arkadaşlarınızla paylaşmanıza imkan tanıyor. "Skin" desteği sayesinde program arabirimini değiştirmenize izin veren MovieT-

Bilgiler IMDB'den: MovieTrack, web'deki en büyük film veritabanını kullanıyor

rack; çok geniş özellikli ve karmaşık bir program olmaktan ziyade, ihtiyaç duyabileceğiniz tüm temel özellikleri size sunan, kullanımı son derece kolay ve ücretsiz bir program olma özelliği taşıyor. ■

Burak Tuyan, burak@chip.com.tr

MovieTrack: Şaşırtıcı dercede marifetli bu yazılımla film arşivinizi yönetmek artık çok daha kolay!

CATRAXX 2000

ÜRETİCİ

George Karanastasis

LİSANS

Freeware

SİSTEM

Windows 98/ME/2000/XP

BİLGİ

www.movietrack.net

İÇİNDEKİLER

143

Masaüstü Yayıncılık Yazılımı
Adobe InDesign CS
Web Yayıncılığı Yazılımı
Netobjects Fusion 7.5
Ses Düzenleme Yazılımı
HipHop eJay 5

144

Parola Yönetim Yazılımı
Easy Password Manager 2.0
Resim Düzenleme Yazılımı
Photolmpact XL
Ses Düzenleme Yazılımı
Steinberg Clean 5

146

Masaüstü Yayıncılık Yazılımı
Greenstreet Publisher 4
Sistem Yedekleme Yazılımı
FirstDefense-ISR
Resim Düzenleme Yazılımı
SoundPix Plus 2.0

148

CHIP Oyun:
Prince Of Persia:
Sands of Time

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasındaki firmalar, her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlarla kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasından en çok dikkat çekenleri, yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ Adobe'un tasarımcılar için hazırladığı rüya paketi içinde yer alan InDesign CS de Photoshop'un yakaladığı başarıyı yakalayacak gibi duruyor. Quark Xpress'i tahtından indirmeyi aklına koymuş olan firma, yazılımın arabirimini Quark'inkine yaklaştırarak geçiş yapacak kullanıcıların uyum konusunda kafalarında yer alan sorunları çözmeye çalışıyor. Diğer taraftan, liderliğe oynamasa da ekonomik seçim olarak piyasada yer almayı uygun gören yazılımlardan Ulead Photolmpact XL dijital fotoğraf hatalarını giderme, Greenstreet Publisher 4 ise masaüstü yayıncılık çözümü olarak bu ayki incelememizde yerlerini alıyorlar.

Ses yazılımlarıyla ilgilenen kullanıcılarımızın bu ay oldukça sevineceğine eminiz. Çünkü onlar için üç farklı konuda yazılım inceledik. Bunlar arasından Steinberg Clean 5, sesler üzerindeki gürültüleri temizlemede,

Hiphop eJay 5 ise hiphop türünde parçalar oluşturmanızda size başarıyla yardımcı olacaktır. İlginç bir yazılım olan Soundpix ise fotoğraflarınızın yapısını bozmadan onlara ses, açıklama metni ve web bağlantısı eklemenize imkan tanıyor.

İnternet konusunda ise farklı yapısı ile farklı bir web tasarım yazılımı olan Netobjects Fusion 7.5 ilginizi çekebilir. Onlarca farklı internet servisi ve hizmeti için parolaları sizin yerinize aklında tutacak olan Easy Password Manager ise üzerinizden büyük bir yükü kaldırıyor. Son olarak FirstDefense-ISR ise her tür işletim sistemi çökmesine karşın %100 bir kurtarma oranı sağlayarak dikkatleri üzerine çekiyor. Yedekler için çok fazla disk alanı istemesi, yedeklerin başka bir medyaya taşınamaması ve donanımsal sabit disk sorunlarında çözüm sunmıyor olması, bu ürünün dezavantajları.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve buradaki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalamayla toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirmeye giriyor.

Ergonomide ise CHIP, yazılımın dokü-

mantasyonunun ve kullanılabilirliğinin kalitesini değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanımla uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme, yazılımın verilen paraya değip değmediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■□	(89-75 Puan)
orta	■■■□□	(74-60 Puan)
vasat	■■□□□	(59-45 Puan)
kötü	■□□□□	(44-20 Puan)
çok kötü	□□□□□	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■□	(89-75 Puan)
orta	■■■□□	(74-60 Puan)
vasat	■■□□□	(59-45 Puan)
kötü	■□□□□	(44-20 Puan)
çok kötü	□□□□□	(19-0 Puan)

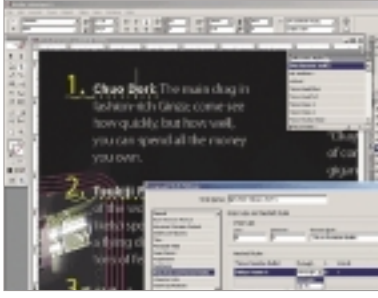

CHIP ONLINE

Geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
02/2004

Masaüstü Yayıncılık

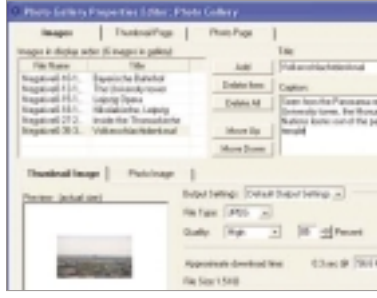
ADOBE INDESIGN CS

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.adobe.com
FİYAT 700 \$

Web Yayıncılığı Yazılımı

NETOBJECTS FUSION 7.5

CHIP PUANI

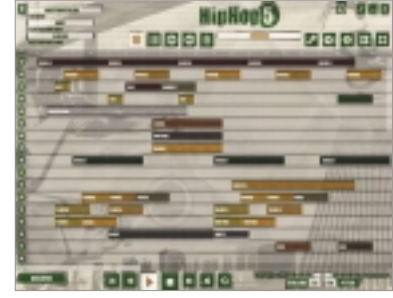
FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.netobjects.com
FİYAT 165 \$

eCHIP Code Hiphop eJay

Ses Düzenleme Yazılımı

HIPHOP EJAY 5

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.ejay.co.uk
FİYAT 30 £

ÇEKİCİ FİYATI ADOBE CREATIVE SUİTE'İN EN BÜYÜK YARDIMCISI: InDesign CS, bu yeni sürümüyle QuarkXPress kullanıcılarının aklını çelmeye hazırlanıyor. Yazılım içinde göze çarpan ilk yenilik olan içeriğe duyarlı kontrol paneli, yani Quark'taki adıyla ölçü paleti, özellikle uzun süredir Quark kullanan kullanıcıların InDesign'a daha kolay alışmalarını sağlayacak gibi duruyor. Diğer taraftan InDesign'ın Quark'a göre üstün olan tipografisi ve diğer Adobe uygulamaları ile daha fazla uyum içinde çalışabilmesi ise bu yazılımı kesinlikle tasarımcıların tercihi yapacak. Yeni sürümde tipografik işlevler, iç içe geçmiş paragraf stillerinin eklenmesi ile iyice güçlenmiş. Bu şekilde karmaşık düzenlemeler bile tasarıma kolaylıkla uygulanabiliyor. Yazılım içinde yer alan dahili "story editor" ise özellikle yazıları sığdırmak için uzun zaman harcayan tasarımcıların işlerini kolaylaştırıyor. CMYK dışındaki baskı işlerini de desteklemek için InDesign CS, artık duotone, tritone ve quadtone çalışmalarını da yazılım içinden açılabilmesini mümkün kılıyor. Ayrıca her rengi ayrı ayrı önizleme imkanı sunan yazılım, bunların üzerinde çalışmaya devam edebilenizi de sağlıyor.

SONUÇ: Çalışmalara ses, video, yer imi ve tuş eklemeye imkan tanıyan araçlar ile etkileşimli PDF'ler de hazırlayabilen yazılım, basılı olduğu kadar elektronik yayıncılıkta da başarısını kanıtıyor.

- + Quark kullanıcıları yabancılık çekmiyor
- + Etkileşimli PDF'ler hazırlayabiliyor
- + Adobe uygulamaları ile entegre çalışıyor

KULLANIMI KOLAY, YAPISI GÜÇLÜ: Uzun zamandan beri piyasada olan bir web tasarım yazılımı olan Netobjects Fusion'ın yeni sürümü 7.5, hem yeni başlayanlar hem de profesyonel kullanıcılar için birçok yenilik sunuyor. Geleneksel web editörlerinden farklı olarak yazılım, web sitelerini oluştururken çok daha düzenli ve daha az hataya yol açacak bir yapı sunuyor. Bu şekilde basit bir sihirbazla desteklenmiş aile ağacı şeklinde ifade edilen web sitesinde bir sayfayı başka bir yere taşıdığınızda ya da sildiğinizde, sayfa başlıklarına göre otomatik olarak tüm bağlantılar ve tuşlar da güncelleniyor. Kişisel ya da ticari sitenize geniş kütüphaneden bir stil seçtiğinizde ise tüm görünüm anında değişiyor. Bu özelliğin Frontpage'inkinden daha başarılı olduğu da söylenebilir. Fazla yaratıcı olmayan site tasarımcılarının işini oldukça kolaylaştıracaktır. Geliştirilmiş stil kütüphanesine ek olarak, fotoğraf galerisi editörü de eskisine oranla daha başarılı çalışıyor. Bu şekilde sitenize yüksek miktarlarda resim yerleştirmeniz de kolaylaşmış oluyor. Ayrıca Quicktime, Windows Media ve Flash gibi nesnelere eklenmesine de imkan tanıyan yazılım, kodlama sırasında da grafiksel olarak kullanıcıya yardımcı olmaya çalışıyor.

SONUÇ: Kod yazacaklara göre pek uygun bir seçenek değil. E-ticaret çözümleri ile entegrasyon için sunduğu yeni araçlar ise en büyük yenilikleri oluşturuyor.

- + Dahili e-mağaza oluşturma araçları
- + Geliştirilmiş stil kütüphanesi
- Fazlaca yapısal olması itici gelebilir

MC OLMA HAYALLERİNİZ HİP HOP EJAY İLE GERÇEKLEŞİYOR: Eğer bilgisayarınızı kullanarak müzik yapmak istiyorsanız eJay ürünleri her zaman için uygun bir çözüm sunuyor. Yeni piyasaya sürülen HipHop eJay'in 5. sürümü, bu sefer Hip Hop fanatikleri olan B-boy ve B-girl'leri hedef alıyor. 4.000'in üzerinde bas, gitar, nota, vokal, davul ve ses efekti örneğiyle birlikte gelen yazılımda tek yapmanız gereken, istediklerinizi sürükleyip kanallar üzerine yerleştirmek. Fazla değişikliğe uğramamış olan arabirim daha önceki eJay sürümlerini kullanmış olanlara yabancı gelmeyecektir. Ancak yazılımı ilk defa kullanacak olanlar çok fazla kullanışlı bulmayabilirler. Animasyonlarla güçlendirilmiş arabirim ilk başta ne kadar çekici gelse de, basit bir şeyler yapmaya başlayabilmek için bile uzun süre kullanım kılavuzuna mahkum kalabilirsiniz. HipHop eJay 5'te en çok dikkat çeken bölümü Scratch Creator oluşturuyor. Bu şekilde Hip Hop müziğinin olmazsa olmalarından olan plak döndürme efektlerini de kolaylıkla yaratabiliyorsunuz. Rap'n Record özelliği de hazırladığınız parçalara kendi vokallerinizi ekleyebilenizi sağlıyor. Yazılımda profesyonel kullanıcılar için birçok ek ses düzenleme aracı yer alıyor ve hazırladığınız parçaları CD'ye yazabiliyor.

SONUÇ: Çok fazla kurulum alanı istese de müzik oluşturmak için en iyi seçeneklerden biri.

- + Geniş ses örnek kütüphanesi
- + Profesyonel Scratch Creator özelliği
- Çok fazla kurulum alanı gerektiriyor

eCHIP Code Easy Password

Parola Yönetim Yazılımı

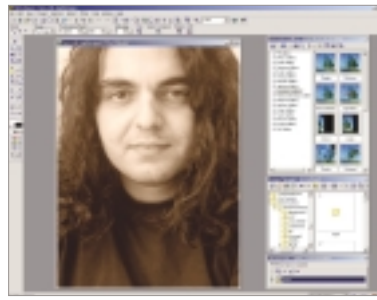
EASY PASSWORD
MANAGER 2.0

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ easypasswordmanager.co.uk
FİYAT 20 \$

Resim Düzenleme Yazılımı

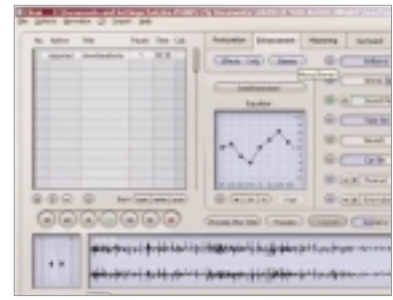
PHOTOIMPACT XL

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.ulead.com
FİYAT 90 \$

Ses Düzenleme Yazılımı

STEINBERG CLEAN 5

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.pinnaclesys.com
FİYAT 50 \$

ARTIK HİÇBİR ŞİFRENİZİ UNUTMAYACAKSINIZ: Kimlik hırsızlığı, internet üzerinde işlenen en yaygın suçlardan biri. Dolayısıyla hepimiz kullandığımız internet hesapları ve servisleri için hep farklı kullanıcı adları ve şifreleri kullanmaya çalışırız. Ancak bunların sayısı arttığında unutkanlık ve karıştırma da kaçınılmaz olacaktır. Bu sorunun üstesinden gelmek içinse tüm şifrelerinizi güvenli bir yerde depolayabilirsiniz. İşte, Easy Password Manager adlı yazılım bu konuda size yardımcı olabiliyor. Aslında bu yazılıma, Internet Explorer'ın "Otomatik tamamlama" özelliğinin daha gelişmiş bir sürümü olarak bakabilirsiniz. Bu şekilde internet sayfalarında yer alan formları sadece tek bir tıklama ile doldurabilmeniz mümkün olabiliyor. Oldukça da güvenli olan yazılım, birden fazla kullanıcının bilgilerini güvenle saklayabiliyor. Sadece tek bir kullanıcı adı ve şifreyi aklınızda tutarak diğer tüm bilgilerinizi açılır listeden seçebilirsiniz ve hızla ulaşabiliyorsunuz. İstedığınız servis ya da hesabı seçip *Go* tuşuna tıkladığınızda istediğiniz siteye otomatik olarak da bağlanıyorsunuz. Ancak yazılımın ayarlanması pek o kadar kolay değil. Ayrıca bazı sitelerle de uyumsuz.

SONUÇ: Web tabanlı e-posta hesapları, online alışveriş ve tartışma gruplarının formlarına bağlanmayı kolaylaştırdığı da su götürmez bir gerçek. Şifrelerinizi yabancılardan korumak için iyi bir seçenek.

- + Tek tuş ile web formlarını doldurma
- + Çoklu kullanıcı desteği
- Ayarlar pek de kolay değil

ÖZELLİK ZENGİNİ BİR YAZILIM AMA YENİ BAŞLAYANLARI ZORLAYABİLİR: Dijital fotoğraf makinesi satışlarındaki patlamanın ardından, diğer yazılım firmaları gibi Ulead de kullanıcıların bu dijital teknolojiye yararlanabilmesi için PhotoImpact'in XL sürümünü satışa sundu. Adobe Photoshop Elements ve Paint Shop Pro gibi rakipleri olan yazılımın yeni sürümü, bir önceki sürümdeki arabirimi kullanmaya devam ediyor. Eski kullanıcıları memnun edecek bu özellik, diğer taraftan yazılımı ilk defa kullanacak olanları biraz zorlayabilir. Çünkü görünüşü şık olsa da, hangi özelliğin nerede olduğunu bulabilmek standart Windows arabirimine alışmış kullanıcılar için biraz zor. Yazılımın en çarpıcı özelliği ExpressFix Digital Photo Adjustment sihribazı. Bu özellik ile, kimi zaman karmaşık işlemler gerektiren fotoğraf kalitesinin artırılması da sadece altı adımda otomatik olarak gerçekleştirilebiliyor. İstenirse bu ayarlar elle de yapılabiliyor. Resim kataloğu yazılımı Photo Explorer 8, panoramik fotoğraf yaratıcısı Cool 360 ve Hemera Photo Objects'e ait 500 kaliteli fotoğraf ise yazılım paketini güçlendiren diğer araçları oluşturuyor. İlginç fotoğraf efektleri ise gerçekten çekici.

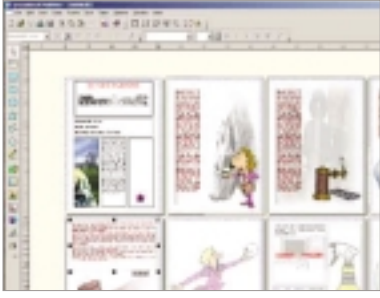
SONUÇ: Kullanmaya alışmak zaman alabiliyor. Ancak dijital fotoğraflardaki sorunları giderme konusunda yardımcı araçları ve başarılı sihribazları ile paranızın karşılığını tam olarak veriyor.

- + Zengin gelişmiş özellikler
- + Ek araçların seçimi isabetli
- Arabirimi çok kullanışlı değil

ESKİ KASET VE PLAKLARDAKI KALMIŞ ŞARKILARI KURTARIN: Doğru yazılımı kullandığınızda bilgisayarınızı eski kaset ya da plaklardaki şarkıları dijital ortama, yüksek bir kalitede aktarabilecek bir cihaza dönüştürebilirsiniz. Steinberg'in Clean yazılımının en son sürümü olan 5 ise bunun için iyi bir tercih olabilir. Yazılımın dört ana bölüme ayrılmış arabirimindeki ilk bölüm, seslerdeki çatırtı ve cızırtı gibi kirlilikleri temizleme işlemini üstleniyor. İkinci bölüm ise kullanıcıya biraz daha gelişmiş özellikler sunuyor. Buradan üst frekansları artırmak, stereo efektini güçlendirmek ve reverb gibi işlemleri uygulayabiliyorsunuz. Bu ayarlar her ne kadar etkili olsalar da yine de oldukça dikkatli kullanmak gerekiyor. Çünkü çok fazla uygulanması sese bozulmalara yol açabiliyor. Üçüncü bölümde ise ses kalitesini artırmak için gerekli araçlar yer alıyor. Buradaki gelişmiş araçlar kaliteyi fark edilebilir bir derecede etkiliyor. Üstelik bunun için tek yapmanız gereken sadece *AutoClean* tuşuna tıklamak. Elle de ayar yapabileceğiniz bu bölümü geçtikten sonra kullanabileceğiniz 4. bölüm ise temizlenmiş parçaların CD ya da DVD'ye yazılması işlemini gerçekleştiriyor. Tüm bu işlemleri baştan sona sırasıyla yapmak için ise *IntelliAssistant* size yardımcı olabiliyor.

SONUÇ: Eski kayıtlarınızı kurtarmak için uygun bir seçenek. Kendi türündeki yazılımlara göre güçlü araçlar sunuyor.

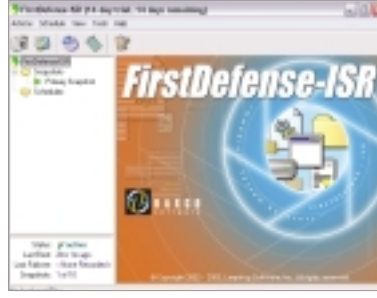
- + Adım adım yardımcı olan sihribaz
- + Güçlü ses temizleme araçları
- Bazı efektler sesleri bozabiliyor

Masaüstü Yayıncılık Yazılımı**GREENSTREET PUBLISHER 4**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 95/98/ME/2000/XP
BİLGİ www.greenstreetsoftware.info
FİYAT **75 \$**

Sistem Yedekleme Yazılımı**FIRSTDEFENSE-ISR**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 2000/XP/2003
BİLGİ www.raxco.com
FİYAT **45 \$**

Resim Düzenleme Yazılımı**SOUNDPIX PLUS 2.0**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Windows 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.soundpix.com
FİYAT **40 \$**

EKONOMİK BİR MASAÜSTÜ YAYINCILIK YAZILIMI: Masaüstü yayıncılık denilince akla ilk olarak Quark Xpress ya da Adobe InDesign gibi yazılımlar gelir. Ancak bu sektör lideri yazılımların hem konfigürasyon gereksinimleri, hem de fiyatları oldukça yüksektir. Eğer giriş seviyesinde, ancak yine de size boş bir beyaz sayfadan biraz daha fazlasını sunacak bir yazılım istiyorsanız, 75\$'lık fiyatıyla Publisher 4 iyi bir seçim olabilir. Yazılım, yeterli sayıda sayfa taslağı, tatmin edici bir resim koleksiyonu ve karakter tipleri ile yaratıcılığınızı gösterebilmeniz için gerekli ortamı sağlayabiliyor. Kurulumun hemen ardından boş bir sayfa ile başlayabileceğiniz gibi, dilerseniz Publisher 4 size temel bir kurs da sunabiliyor. Eğer bu konularda yeniyseniz bu temel kursu gözden geçirmeniz iyi olabilir. Yazılım içinde yer alan araçlar, farklı şekillerin yaratılması ve resimler ile yazıların eklenmesi için yeterli. Publisher ile birlikte sunulan resim kütüphanesinin yeterli olmaması durumunda ise kendi resimleriniz de kolaylıkla ekleyebileceğiniz gibi, varolanların şekil ve rengini de değiştirebiliyorsunuz.

SONUÇ: Eğer çok profesyonel amaçlar için kullanmayacaksanız Publisher işinizi görecektir. Kendi kulvarında en iyi yazılım değil ve çok fazla çekici yönü de yok. Ancak oluşturulan sonuçlar gerçekten profesyonel. Bu konuya yabancı olanlar için güzel eğitimlere de sahip.

- Yeterli taslak kütüphanesi
- Fiyatı çok uygun
- Profesyonellere yetersiz gelebilir

SİSTEMİNİZİ KURTARMAK İÇİN ÇOK FAZLA YER İSTİYOR: Eğer virüsler, hatalı yazmalar ya da uyumsuz yazılımların kurulumundan dolayı Windows yüklü sisteminizi bir daha geri alamayacak derecede çökerttiyseniz ve tek çözümün sistemi baştan kurmak olduğunu düşünüyorsanız, bir de Raxco Software'in FirstDefense-ISR yazılımını deneyin. Bu uygulama Microsoft Windows'un System Restore özelliğine rakip olmaya aday. Hatta bazı noktalarda daha bile iyi. Çünkü System Restore özelliği sadece kayıt defterinin ve bazı belirli sistem dosyalarının yedeğini alıp en fazla 90 gün boyunca saklarken, FirstDefense-ISR ise Windows XP, 2000 ya da Server 2003 sisteminizi kişisel uygulama ayarlarınızı, verilerinizi, e-postalarınızı ve sık kullanılanlarınızı da dahil olacak şekilde bir kopyasını alıyor ve on farklı yedeğe kadar da depoluyor. Ancak tabii ki sonuç olarak yedeklerin boyutlarının oldukça yüksek rakamlara çıkabileceğini unutmamak gerekiyor. Gerçi bu durum veri güvenliği için göz ardı da edilebilir. Sorun çıktığında ise ilk açılış ekranında [F1] tuşuna basarak yazılımın devreye girip sistemi kurtarmasını sağlayabiliyorsunuz. Yine de FirstDefense-ISR yazılımını tipik yedekleme yazılımları ile karıştırmak lazım.

SONUÇ: Eğer çok fazla disk alanınız varsa disk bozulmaları hariç her koşulda mükemmel çalışan bir yedekleme yazılımı.

- Tüm önemli bilgiler yedekleniyor
- Çok fazla sabit disk alanı gerektiriyor
- Yedekler sadece yerel diskte kalıyor

FOTOĞRAFLARINIZA HAYAT KATIN: Herhangi bir tarayıcı ya da resim izleme yazılımı ile rahatlıkla izlemeye devam edebileceğiniz ancak içinde çok daha fazlasını barındıran JPEG dosyaları oluşturmanızı sağlayan yazılımın 2. sürümü, birçok yeniliği de beraberinde getiriyor. Gerçi bu yazılımın size sunduğu özellikleri Pinnacle Instant Video Album ya da Microsoft Windows Movie Maker 2 gibi video düzenleme yazılımlarında da bulabilirsiniz. Ancak bu yazılımın asıl gücü kullanım kolaylığında yatıyor. Özellikle yavaş bağlantılarda yüklenmesi çok uzun zaman alacak video dosyaları yerine, çok fazla sıkıştırılmış PCM sesleri JPEG dosyaları içine yerleştiren Soundpix, bant genişliğinden de büyük oranda tasarruf sağlamış oluyor. Bu şekilde sesin her saniyesi dosyaya sadece 15KB olarak yansıyor ve e-posta ile bile kolaylıkla gönderilebiliyor. Alıcının sesleri duyabilmesi için özel bir Internet Explorer eklentisi yüklemesi gerekiyor. Eklentiye sahip olmayan kullanıcılar ise resimleri düz JPEG olarak görmeye devam edebiliyorlar. Bir fotoğraf düzenleme yazılımı olmasa da SoundPix, döndürme, kesme ve yeniden boyutlandırma gibi birçok aracı size sunuyor. Basit dia gösterileri hazırlamanıza da olanak tanıyor.

SONUÇ: Dijital fotoğraflarına biraz daha anlam katabilmek ve eğlenmek için hoş bir teknoloji sunuyor.

- Dosya boyutu çok küçük
- JPEG'in yapısı bozulmuyor
- Sadece eğlence için yüksek fiyat

OYUN

PRINCE OF PERSIA:
SANDS OF TIME

CHIP PUANI

YAPIM
DAĞITIM
TÜRUbi Soft
Ubi Soft
Aksiyon

MİNİMUM SİSTEM GEREKSİNİMİ:

- ▶ 800 MHz işlemci, 256 MB RAM, GeForce 3 veya dengi Direct X 9.1 uyumlu ekran kartı

ÖNERİLEN SİSTEM GEREKSİNİMİ:

- ▶ 1Ghz işlemci, 512 MB RAM, (GeForce 4 Mx desteklenmiyor) GeForce 4600 veya dengi ekran kartı.

- + Eğlenceli, her yönü ile tatmin edici, detaylı, klasik olan adına yakışır bir oyun.
- Çizgisel ilerleyiş, düşman yapay zekasındaki sorunlar.

Prince Of Persia: Sands of Time

Efsane geri döndü

■ Prince of Persia, kısaca PoP, ilk çıktığı zaman şaşırtıcı derecede gerçekçi animasyonları ile herkesi etkilemişti. Kılıç dövüşleri, ustaca hazırlanmış kurnaz tuzaklar, hareketli, dur durak bilemeyen bir macera. Oldukça da zor bir platform oyunuydu, süre kısıtlamaları ve kayıt edememek de son derecede güçleştiriyordu işimizi. Ama dediğimiz gibi, PoP bir devrimdi, bugün ise bir klasik.

Elbette bu oyunu diriltmeye çalışanlar oldu, ancak PoP 3D eski oyunun eğlencesine ve kendi zamanı içerisinde etkileyiciliğe sahip olmaktan uzaktı.

Splinter Cell teknolojisi

Ubi Soft ise özellikle Raven Shield serisi ve Splinter Cell ile tanınır. Splinter Cell için, gerçek zamanlı ışıklandırmanın hakkını veren ilk oyun diyebiliriz. Bu oyun, her yönüyle, yani bir bütün olarak çitayı yükseltti. Animasyonların yumuşaklığı ve kamera açılarının başarısı ise özellikle dikkat çekiyordu. Firma, eldeki imkanların uygun olabileceği çok güzel bir alan keşfetmiş doğrusu, Splinter Cell'in yapımında kullanılan bu teknolojilerden, PoP: Sands of Time'da da sonuna kadar yararlanılmış. Oyunu açıp da oynamaya başladığınız anda görsel güzellik sizi büyütüyor. Eski İran'ın sokaklarında savrulan çöl tozları, binaların arasında yer yer asılı halılar, çömlükler ve masal-

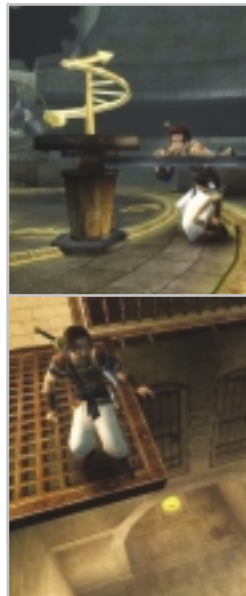
lardan çıkma bu atmosferi pekiştiren sayısız ayrıntı. Bütün bu unsurların oynanışta rolü olması oldukça tatmin edici. Oyunun hem hikayesi, hem de ortamları 1001 Gece Masalları'ndan fırlama. Çünkü bu sefer hikaye yazmayı üzerine alan kişi ilk oyunun yapımcısı ve sadece bununla da kalmamış; Jordan Mechner oyunun yapımında tepeden tırnağa her noktada gösterip, bölüm tasarımlarını yapmış. Ve ortaya çıkan oyun, ilki gibi her açıdan zamanının en iyi aksiyon oyunlarından biri.

Matrix'e taş çıkartan hareketlilik

Hikaye güzel, ortamlar mükemmel, grafikler büyüleyici, sesler ve müzikler de heyecan verici. Ama oyunu ilki kadar iyi yapan esas özellik, oyundaki mükemmel hareketlilik. Kötü vezir ve yaratıklarına karşı savaşan karizmatik prensimiz, Matrix filmindekilere taş çıkartacak derecede çevik ve akrobatik. Duvarlarda koşmak, bayrak direklerinde takla atıp uzun mesafeleri uçmak gibi hareketleri kolaylıkla yapabiliyor. İşin güzeli, son derecede rahat olan kontroller, ekstra tuşlarla boğuşmadan bütün hareketleri kolaylıkla yapmanıza izin veriyor. Sürülerle yaratık ve kötü adamları kılıç yarıştırmak prensesi kurtarıyoruz. İlk oyundakinin aksine, prenses de sadece kurtarılmayı beklemiyor, kurtarıncaya bir yay kapıp sizinle sırt sırta çarpışıyor.

Oyunun kendine has bir diğer özelliği de, hikayedeki bütün bu yıkıma ve yaratıklara sebep olan zaman kumları. Kırılan sihirli kum saatinin kumlarını bulduğunuzda oyunda ilerideki engelleri size gösteren kehanetler görüyorsunuz. Hareketlerinizi birkaç saniye öncesine alıp ölümcül tuzaklardan kurtulabiliyorsunuz. Bu özellik kesinlikle çok zekice olmuş, oyuna oldukça renklilik katıyor. Her ne kadar belirli bir senaryo üzerine oynasanız ve fazla tercih yapma hakkınız olmasa da, oyun ilerledikçe sığlaşmıyor. Daima biraz ilerisini merak edip oynamaya devam ediyorsunuz. Kesinlikle paranızın her kuruşunu hak eden, başından uzun süre kalmayacağınız eğlenceli bir aksiyon oyunudur.

Ali Güngör, gali@level.com.tr

Splinter Cell motoru: Oyunu açıp da oynamaya başladığınızda karşılaştığımız görsel güzellik sizi büyütüyor.

Dijital fotoğraftan dia şova

Şimdi dia

Fotoğraflarınızı çektiniz ve PC'ye aktardınız. Peki sonra onları sabit diskinizde unutup gidecek misiniz? Elbette hayır! CHIP'in atölye çalışması, dijital fotoğrafları müzikler ve hoş efektler eşliğinde bilgisayar ve televizyonda görüntülemenin yollarını açıklıyor.

NELER ÖĞRENECEĞİZ

PC için dia CD'si oluşturmak

Dialarınızı her PC kullanıcısının görüntüleyebileceği şekilde CD'ye aktarın. **151**

Televizyon için dia gösterisi oluşturma

Müzik ve resimlerle zenginleştirilmiş, DVD oynatıcılarla SVCD hazırlama yolları. **152**

Dia gösterisini internette yayınlama

Fotoğrafları herkesin görebileceği şekilde web'e yerleştirin. **154**

Fotoğrafların gelecekte tekrar tekrar izlemek için çekildiği malum. Ancak dijital kayıtlar, sabit diskin gözden uzak bir köşesinde bekledikleri sürece anlamını yitiriyor. Anılarınızın kaybolması kaderiniz değil. Dijital fotoğraflarınızı gözden geçirin ve onlardan dia gösterileri oluşturun. Bu görsel şovlara müzik, metin ve çeşitli görsel efektler de eklemek elinizde.

Bu iş için başlıca dört farklı imkandan yararlanabilirsiniz. Windows XP'nin dia özellikleri, PC'de kullanılabilecek otomatik başlat özellikli CD, DVD oynatıcı için SVCD ve web galerisi. Tercih size kalmış. CHIP, her duruma uygun çözümler üretti ve ücretsiz araçları tercih etti. Seçilen yazılımlar ücretli benzerleriyle eşdeğer düzeyde işlevsellik sağlıyor. Yalnızca SVCD yapımında Ulead'ın DVD PictureShow 2 yazılımından yararlandık. Programın başarılı arayüzü birçok özellekle zenginleştirilmiş.

gösterisi zamanı

PC için dia CD'si oluşturmak

Tek bir ücretsiz yazılımdan yararlanarak PC'de izlenebilecek bir dia gösterisi hazırlayabilirsiniz.

Resimleri, müzik ekleyip CD'ye aktarmak: Ücretsiz Irfanview'la otomatik olarak başlayan bir dia gösterisi hazırlayabilirsiniz.

1 IrfanView kurulumu

Öncelikle Irfanview 3.85'i bilgisayarınıza kurmalısınız. Beş dakikadan uzun sürmeyecek bu işlem uğraşınıza değerlidir.

→ www.irfanview.com adresinden ya da e-CHIP'ten ALL_PLUGINS.EXE'yi ve Türkçe dil dosyasını yükleyin.

→ IVIEW.EXE dosyasına iki kez tıklayın ve ana programı yükleyin. ALL_PLUGINS.EXE'ye iki kez tıklayarak ek özelliklerin kurulumunu gerçekleştirin.

Masaüstündeki simgesine tıklayarak Irfanview'ı başlatın. Program İngilizce menüleriyle ekrana gelecektir. *Options / Change language'e* ve *TURKISH1.dll*'ye tıklayın. Sonra *OK* tuşuna basın.

2 Resim ile müziği kaynaştırma

Dosya / Slayt Gösterisi menüleriyle slayt gösterisini hazırlamaya başlayabilirsiniz. Sağdaki sürücü penceresinden dilediğiniz dosyaları listeye ekleyin. Bu işlem için *Ekle* ve *Kaldır* düğmelerini de kullanabilirsiniz.

Fotoğraf ekleme esnasında sıralamaya olabildiğince dikkat etmelisiniz. Daha sonradan listeyi yalnızca *Yukarı Taşı* ve *Aşağı Taşı* düğmeleriyle ya da *Gelişmiş Seçenekler*'le düzenleyebileceksiniz. Son seçenek, tarih ya da boyuta göre sıralama yapmak için. Son aşamada gösteriye arka plan müziği ekleyebilirsiniz. Resim listesinin başına bir MP3 ve bir WAV dosyası eklemeniz de mümkün.

! DİKKAT: Listedeki ilk parça sona erme-

den önce ikinci müziğin sırası geldiğinde Irfanview ilk dosyayı çalmayı yarıda bırakıyor ve diğerine geçiyor.

Her X saniyede otomatik ayarı belirlenen sürede resimler arasında otomatik geçiş sağlar. Geçiş sürelerini izleyicinin tercihine bırakmak için *Fare/klavye girişi ile otomatik* seçeneğini etkinleştirin. Görüntü, bu seçimle fare ya da boşluk tuşuna tıkladığında değişecektir. Irfanview, manuel ve otomatik geçişler için rasgele sıralama sunuyor.

3 Tamamlanmış diashow kaydı

EXE/SCR kaydet'e ve *EXE dosyası oluştur'a* tıklayın. Fotoğrafların ekranın tümünü doldurması için *Tam ekran oynat'a* tıklayın. *Oluştur'u* seçtiğinizde dia gösterisi hazırlanacaktır. Oluşturulan dosyaya iki kez tıkladığımızda gösteri başlar.

İlk aşamada yalnızca resim sırasını kaydetmek ve EXE dosyasını sonradan kaydetmek isteyebilirsiniz. Bu durumda *TXT dosyasına kaydet'e* tıklayın. *TXT dos-*

yasından yükle ile aynı sıralamayı yeniden yükleyebilirsiniz. Irfanview, mevcut listeyi "Slideshow.lst" dosyasında saklar ve yeniden başlatıldığında yükler.

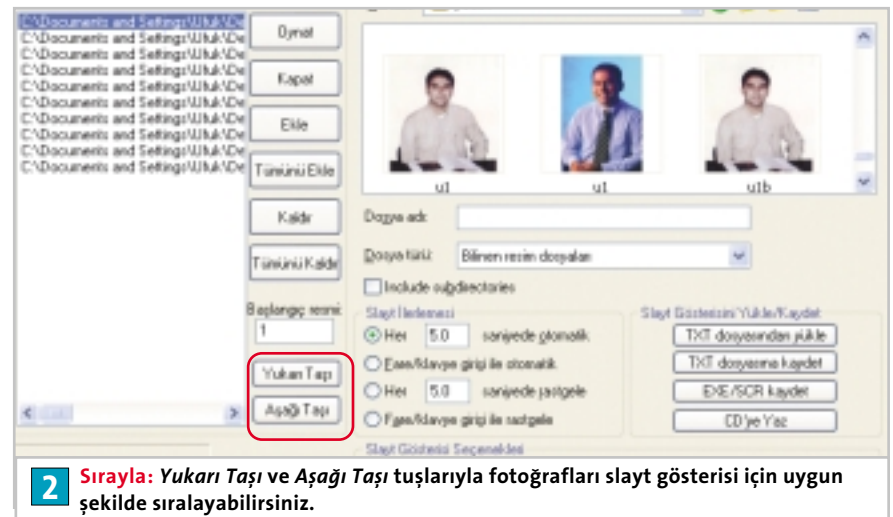
4 Elden CD-ROM oluşturmak

Elde ettiğiniz EXE dosyasını CD'ye kaydetmeniz gerekebilir. Kendi CD kopyalama programınızla Irfanview arasında seçim yapabilirsiniz.

Daha fazla düzenleme olanağı elde etmek için ayrı bir CD yazma aracından yararlanmanızı öneriyoruz. CD, sürücüyeye yerleştirildiğinde gösterinin otomatik olarak başlamasını istiyorsanız ufak bir metin dosyası oluşturmalısınız. *Başlat / Tüm Programlar / Donatılar*'dan *Not Defteri*'ni açın ve şu satırları girin.

```
[autorun]
open=MySlideshow.exe
icon=MySlideshow.exe
```

Bu satırları, dia gösterinizi Irfanview tarafından önerilen adla kaydettiğiniz sürece kullanabilirsiniz. Aksi takdirde "MySlideshow.exe" yerine belirlediğiniz dosya adını girin. Dosyayı "Autorun.inf" adıyla kaydedin. *Kodlama*'dan *ANSI*'yi seçin. Otomatik başlatma dosyasını dia gösterisi →

2 Sıra: *Yukarı Taşı* ve *Aşağı Taşı* tuşlarıyla fotoğrafları slayt gösterisi için uygun şekilde sıralayabilirsiniz.

RESİMLERİ HAZIR HALE GETİRMEK

» Fotoğrafları doğru şekilde kesip biçim

Resimlerin kenar oranları çoğunlukla uygun ayarlanmamıştır. Fotoğrafların çok büyük olduğu ya da net olmadığı durumlara karşılaşılabiliyorsunuz. Teoride düzeltmeler için her resim işleme programından yararlanabilirsiniz. Irfanview da bunlardan biri. Program, ayrıca mükemmelleştirilmiş bir dizin işleme özelliğine de sahip. Batch özelliğini nasıl kullanabileceğinizi eCHIP'teki ekstra atölyeden öğrenebilirsiniz. Ancak en mükemmel sonuçlara ulaşmak için okuyucularımızın da yaygın olarak kullandığı Photoshop gibi yazılımlardan yararlanmanızı öneririz. Fotoğrafları bu programla nasıl düzenleyebileceğinizi aşağıda açıklıyoruz:

Doğru kenar oranları

Pek çok monitör ve televizyon ekranı 4:3 kenar oranlarını destekler. Dijital fotoğraf makinelerinin desteklediği kenar ora-

nı tam olarak bu. Önceden çekilen fotoğraf ve diaları tarama söz konusu olduğunda 3:2 lik oran resmin uzunluğunu artıracaktır. Dia izleme yazılımları bu resimleri üst ve alt yanlarında siyah boşluk bırakarak görüntülerler. Bu nedenle resminizi keserek 4:3 oranına getirmeniz yerinde olacaktır.

1. Araç çubuğundan *Crop Tool* aracını kullanın ve *Width* alanına *4cm* değerini girin. *Height*'ta ise *3cm* değerini tercih edin. Burada bir ölçü birimi de belirtmelisiniz. 800X600 gibi piksel sayıları da aynı işi görmek için yeterli. Ancak bu sırada bir dönüşüm meydana geldiğinden, kalite kaybı da oluşuyor ve bu yüzden önermiyoruz.

2. Resim etrafında 4:3 oranında bir pencere açın.

3. Tıklayıp sürükleyerek çerçeveyi hareket ettirebilirsiniz. Dokunma noktaları

sayesinde de boyutla oynayabilirsiniz. **4.** Çift tıklama dış alanı kaldırır ve fotoğrafın yerine tam olarak uyar.

En uygun piksel sayısı

Dijital fotoğraf makinelerinin çektiği fotoğraflar, monitörde gösterim için uygun kenar oranlarına sahiptir. Günümüzün 4 megapiksel çözünürlükteki ortalama dijital fotoğraf makineleri 2271x1704 resim noktası sağlar. Ancak monitörlerin çoğunda kullanılan çözünürlük 1024X768'dir. Dia izleme araçları fotoğrafları zumlayabilir ama bu gecikmeye sebep olur ve slayt gösterisini yavaşlatır. Bu nedenle fotoğraflarınızı önceden düzenlemenizi öneririz.

1. Photoshop 7'de *Image / Image size'a* tıklayın. Elements 2'de aynı komuta *Image / Scaling / Image Size* ile erişebilirsiniz. Aşağıdaki komutlar her iki sürüm için geçerli.

2. *Constrain proportions*'ı ve *resample image bicubic*'i etkinleştirin. Birim menüsünden *Pixel*'i işaretleyin.

3. *Width* alanına 1280 değerini girin. Bu sayede yükseklik değeri resminiz önceden doğru en - boy ilişkisine sahipse 960 olacaktır.

4. *OK* tuşuna tıklayın. Fotoğraf küçülecek ve daha yumuşak çizgilerle görünecektir. *[Ctrl] + [Alt] + [0]* ile resim boyutunu yüzde yüze getirin.

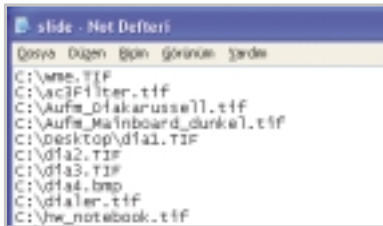
5. *Filter / Sharpen / Sharpen*'in görüntüyü iyileştirip iyileştirmediğini deneyin. Keskinliği arttırmak için *[Ctrl] + [F]* tuş kombinasyonundan yararlanın.

Doğru kesim: Photoshop'un *Crop* aracı sayesinde resimleri 4:3'lük optimal kenar oranına kavuşturabilirsiniz.

ile birlikte CD'nin en dış klasörüne yerleştirin.

! DİKKAT: Resimleri bu EXE dosyasının içerisinden çıkaramazsınız. Avantajı, izinsiz kullanım olanağının ortadan kalkmasıdır. İzleyicinin resimleri ayrı ayrı düzenleyebilmesi ve yazdırması için fotoğrafları CD'ye ayrıca kaydetmelisiniz.

3 Yetenekli: Irfanview toplanan fotoğrafların listesini saklıyor.

Televizyon için dia gösterisi

Diaları TV'de izlemek daha keyiflidir. Önceden hazırlanan SVCD'yi sürücüye yerleştirmek ve gösteriyi başlatmak yeterli.

Fotoğrafları TV ekranına iki farklı yoldan yansıtabilirsiniz. Hızlı seçenek, dijital fotoğraf makinesini TV'nize doğrudan bağlamak. Bu konudaki daha fazla bilgi edinmek için **154'e** bakabilirsiniz. İkinci yöntem ise DVD sürücüler için CD veya DVD oluşturmak. Atölyemiz yapılması gerekenleri açıklıyor.

Ulead'ın DVD PictureShow 2 yazılımı bu iş için uygun (www.ulead.com, 30 günlük deneme sürümü ücretsiz, tam sürüm 50 Euro) Program kullanım kolaylığı sağlıyor ve arka plan müziği, geçiş efektle-

ri gibi çok sayıda özellik sunuyor. Daha ilk ekranda, oluşturulacak medyanın türü konusunda DVD yada CD arasında tercih yapabilirsiniz. Adımlar birbirinden farklı değil.

► DVD yazıcıya sahipseniz DVD oluşturmanızı öneririz. 720X576'lık çözünürlük elde edebileceğiniz en yüksek görüntü kalitesi.

► CD yazıcı kullanıcıları ise SVCD standardıyla çalışabilir. Hemen her DVD oynatıcı bu formatı destekliyor. Sağladığı 480X576'lık resim noktası sayısı kabul

edilebilir düzeyde. 352X288'lik VCD'yi ise tercih etmemenizi öneriyoruz. Atölye çalışmamızda SVCD örneğinden yararlandık.

1 Diaları bulmak ve toplamak

Programın kurulumu sırasında televizyonunuzun standardına uyacak şekilde PAL standardını seçin. *Start* iletişim penceresinde SVCD formatını seçip *Next*'e tıklayın. Bir sonraki *Create Slide Show* penceresinde izleyicinin daha sonra uzaktan kumandasıyla aralarında geçiş yapacağı resim dizilerini seçin. İlk resim dizisini oluşturmak için farklı seçeneklere sahipsiniz.

→ *New Slide Show* düğmesine tıklayın. *Create Photo Slide Show* penceresinden ilk gösteri için gerekli resimleri toplayın: Dilediğiniz klasörü seçip içeriğini pencereye taşıyın. *OK* ile onay verin.

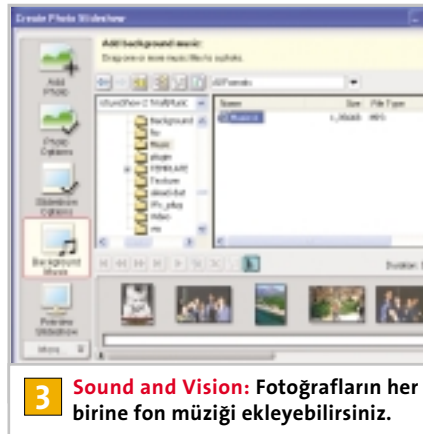
→ Sağ yandaki listeden resim klasörlerini tümüyle alt pencereye taşımak da mümkün. Her klasörü ayrı bir slayt gösterisi olarak tanımlayabilirsiniz.

2 Resimleri sıralamak

Create Slideshow penceresinde bir ya da daha fazla slayt gösterisi görüntülenir. Ayrı slayt gösterileri film şeridi ile çerçevelenmiş halde, ilk resimleriyle görüntülenecektir. Hemen altındaki alan seçilen gösterinin içerisindeki resimleri sıralar. Herhangi bir gösteriyi yeniden adlandırmak için gösterinin adına aralıklı olarak iki kez tıklayın. *Edit Photo Slide Show* penceresinde resimleri sürükleyerek şovun sıralamasını değiştirebilirsiniz. *Create Slide Show* penceresinde sağ üstte yer alan düğmeler, gösterileri teker teker ya da tümüyle silebilir. Zaman zaman disket simgesine tıklayarak projenizi kaydedin.

Çerçevesiz dia gösterisi resimlerine iki kez tıklayarak yeniden *Edit Photo Slide Show* penceresine geri dönün. Resim dizisinin üzerindeki *Rotate Left* ve *Rotate Right* düğmeleriyle resimleri 90 derecelik adımlarla döndürebilir ve diğer özelliklerden yararlanarak kaldırabilirsiniz. Sağ alttan bir resim için *Default Duration*'ı belirleyin. Varsayılan değer beş saniye.

Fotoğrafların yer aldığı şeritten resim-

leri istediğiniz sıraya göre dizin. Sıralama için *Arrange*'e tıklayın. Düğmenin üzerinde 1 2 3 rakamları bulunuyor. Resim sırasını test etmek içinse *Preview*'a tıklayın. Sağa yönelen ok resimli düğme aradığınız seçenek.

3 Müzik ve yorum ekleyin

Bundan sonraki adımlar için sol alttaki çubuktan *More*'a tıklayın. DVD PictureShow 2, bir dizi ek simge listeler.

→ Gösterinin tümünü müzikle zenginleştirmek için sol alttaki nota simgesine tıklamanız yeterli. MP3 ve WAV dosyası ekleyebilirsiniz. Seçilen ses dosyası sunuşun başlangıcında çalmaya başlar gerektiğinde son resme kadar devam eder ve son resimle birlikte sona erer.

→ Daha fazla imkana ulaşmak için soldan *Background music*'e tıklayın. Şimdi resimlerinizin altında mavi bir müzik çubuğu belirecektir. Müziği bazı resimlerde durdurarak başka efektler eklemek istediğinizde ilgili resimlere sağ fare tuşuyla tıklayın ve *Pause Background Music*'i seçin.

Alternatifin müzikleri resimlerle ayrı ayrı ilişkilendirmek. Ses dosyasını istenen resme sürükleyin. Resim geçilecekken program sesi yavaşça kısar. *Auto fade-out*'u devre dışı bırakarak bu özellikten yararlanmayabilirsiniz. Herhangi bir slayta ait müziği diğer fotoğraflara da sürükleyebilirsiniz. *Preview*'a tıkladığınızda ses düzeyini sınavabilecek ve gerekirse yeniden ayarlayabileceksiniz.

Fotoğraflara kendi sesinizden yorumlar ekleyebilirsiniz. Öncelikle ses kartınızın mikrofon girişine bir mikrofon bağlayın. Ardından aşağıdaki adımları izleyin.

- Dilediğiniz fotoğrafı işaretleyin.
- *Photo options*'a tıklayın.
- *Enable sound annotation* ve *Recorded Sound*'u seçin.
- *Start recording*'e tıklayın ve mikrofona konuşun.
- *Duration*'dan *Same as sound annotation*'ı işaretleyin.

4 Gösterideki son pürüzler

Slide show options'dan tüm gösteriyi denetleyebilirsiniz.

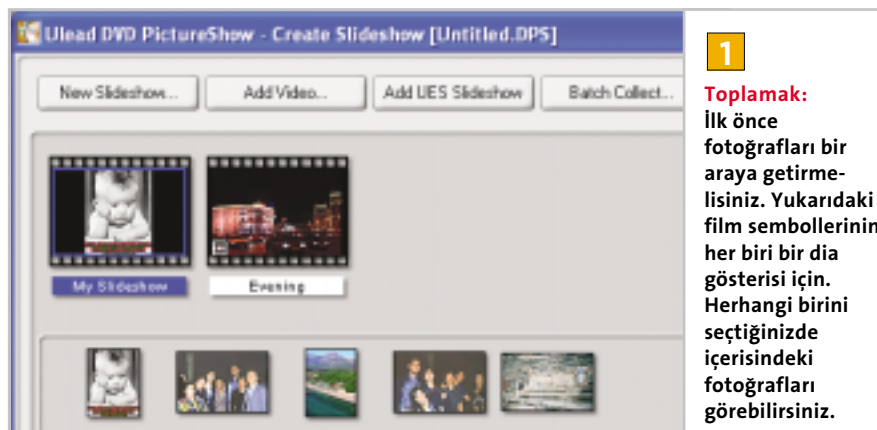
→ *Transition*'dan kullanacağınız efektleri seçin. *Random* tercihi resimler arasında rasgele geçişler gerçekleştirir. Saat yönünde dönerek veya silinerek geçiş gibi birçok efekt söz konusu.

→ *Text on screen* alanından her resme tarih ve dosya adı verilerinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirleyebilirsiniz.

5 Başlangıç sayfası oluşturmak

OK düğmesine tıklayarak *Create Slide Show* ekranına geri dönün. Buradan *Next*'e tıklayın. Bir sonraki pencereden başlangıç sayfasını oluşturun.

- Sağ üstten *Festive* veya *Romantic* gibi şablonları deneyebilirsiniz.
- Geçerli başlığa iki kez tıklayarak SVCD'nize bir isim verebilirsiniz.
- Mevcut gösterilerden herhangi birine tıklayarak yazı tipi ve tanımlama metinlerini değiştirebilirsiniz.
- Sol alttaki pencerelerle başlangıç sayfasına ait *Background Image* ve *Background Music*'i değiştirin.

1 Toplamak: İlk önce fotoğrafları bir araya getirmelisiniz. Yukarıdaki film sembollerinin her biri bir dia gösterisi için. Herhangi birini seçtiğinizde içerisindeki fotoğrafları görebilirsiniz.

DİJİTAL FOTOĞRAF MAKİNESİNDEN TELEVİZYONA

» Fotoğrafları televizyondan izlemek

TV'de dia gösterisi yapmak için bir DVD oynatıcı satın almak zorunda değilsiniz. Dijital fotoğraf makinelerinin pek çoğu televizyona doğrudan bağlanabiliyor. Gerekli AV kablosu ise genellikle cihazla beraber geliyor.

Bunun avantajı, fotoğrafların çekimin hemen ardından doğrudan görüntülenebilmesi. Fotoğrafları bu şekilde beraberinizde taşımanız ve tanıdıklarınıza göstermeniz de mümkün. Dezavantajı ise, dijital fotoğraf makinesi görüntülerinin bazen titremesi. Bu durum PAL televizyonun interlaced, yani geçişli görüntü sunmasından kaynaklanıyor. Yüksek kaliteli dia gösterileri için, DVD ya da SVCD oluşturmalısınız.

Dijital fotoğraf makinesi ile televizyon bağlantısı

Sarı ucu, televizyondaki sarı renkli yuvaya yerleştirin (Yandaki fotoğrafa bakınız.) Dijital fotoğraf makinesinde ses veya video dosyaları da kayıtlı ise siyah ucu "Mono" yazılı girişe takın. Televizyonu AV kanalına getirin ve dijital fotoğraf makinesini Preview modunda çalıştırın. Hepsi bu kadar.

JPEG'leri PC'den kamera ya geri göndermek

Fotoğraflarınızı PC'de görüntülemek, işlemek ve sonrasında fotoğraf makinesine geri göndermek istiyorsanız, şanslısınız. Ancak bu işlemler için bir takım ipuçlarından yararlanmalısınız. Birçok dijital kamera üzerinde değişiklik yapılmış JPEG dosyalarını artık görüntüleyemiyor. Sebebi günümüzde kullanılan resim işleme yazılımlarının hiçbirinin kamerasının DCF standardında JPEG dosyası haline getirmemesi (ayrıntılı bilgi için http://it.jeita.or.jp/document/publica/standart/exif_eng/Dcfe.pdf).

www.satsignal.net adresindeki TVWriter aracı size gerekli yardımı sağlayabilir (Fiyatı yaklaşık 30 Euro, banner'lı deneme sürümü de mevcut). Dizin işlemleri, resimleri fotoğraf makinesine yüklemeye uygun hale getirebiliyor. TVWriter ayrıca

büyüttüğünde resim kenarları görünmez olabiliyor. Programa eCHIP'ten ulaşabilirsiniz.

Sürekli fotoğraf düzeltmeniz gerekiyorsa bir çözüm daha var: Resmi düzenleyin, orijinal haliyle kameradan JPEG formatında alın ve kaydetme sırasında Chroma Subsampling değerinin 4:2:2 olmasına dikkat edin. Bunu PhotoImpact 8 veya Paint Shop Pro 8 ile gerçekleştirebilirsiniz. Photoshop 7 ve Photoshop Elements 2 bu amaca uygun değil. Bu dosya, Exif bilgilerini ve sRGB renk profilini de içermeli. Canon, dijital fotoğraf makineleriyle gelen ZoomBrowser yazılımının özelliklerini kullanıyor. Test sırasında dijital fotoğraf makinesi maalesef yalnızca bu işlem sırasında çözünürlüğü değiştirilmiş resimleri tanıdı.

6 Diashow'u CD'ye yazın

Başlangıç sayfasını da hazırladınız. Next'e tıklayın. Burada Output Options'ı göreceksiniz. Bu pencereden SVCD'ye orijinal resim ve müzik dosyalarını ekleyebilirsiniz. Photo Files veya Video-/Soundfiles seçenekleri, JPEG ve MP3'leri CD'ye aktarmak için. Program, kopyalanacak diskin aşırı dolu olduğuna işaret ediyorsa bu seçeneğe vazgeçebilirsiniz. Sağ kısımda CD'nin gerçek zamanlı önizlemesi belirecektir. Buradan başlangıç sayfası ile birlikte farklı dia gösterilerini de son kez test edebilir, başlangıç sayfasının müziğini dinleyebilirsiniz. Next'e tıkladığınızda ekrana son pencere gelecek. Önerimizi dikkate alarak SVCD oluşturuyorsanız, sürücüye boş bir CD yerleştirin. Record to CD seçeneği etkin olmalı. Start'a tıkladığınızda program dosyaları boyutlarını hesaplayıp bir TEMP klasörüne kaydedecek. Bu işlem 20 dakikaya kadar uzayabilir. En son adımda SVCD hazırlanacaktır.

Dia gösterisini internette yayınlayın

İnternette yayınladığınız resimlerle herkesi şaşkına çevirebilirsiniz. Bunun için bir web galerisi açmanız yeterli.

Kendi fotoğraflarını web'de görmek kimi şaşırtmaz ki? Üstelik web galerisi oluşturmak bir zamanlar olduğu kadar zor değil. Bu çalışmayla, gösterinize geçiş efektleri ve müzikler ekleyemeyeceksiniz, çünkü internette gezinti yapanların birçoğu bu tür içeriklere karşı ihtiyatla yaklaşıyor, çünkü bu öğeler internet sayfasının yükleme süresini uzatıyor. Önemli olan fotoğrafların mümkün olduğunca temiz ve hızlı bir şekilde sunulması. Microsoft Powertoy'sun Slide Show Wizard adlı İngilizce araçından yararlanabilirsiniz (www.microsoft.com/windowsxp/home/downloads/powertoy.asp). Oluşturacağınız galeriler doğrudan internete transfer edilebilecek nitelikte. Artık tek yapmanız gereken bunları Microsoft reklamlarından arındırmak.

1 Dia gösterisine foto eklemek

Powertoy's'u kurun ve Başlat / Programlar / Powertoy's for Windows XP / Slide Show Wizard'ı başlatın. Karşılama penceresinden Next'e tıklayarak fotoğraflarınızı seçmeye başlayın. Bu esnada üç farklı yöntem izleyebilirsiniz.

- ▶ Add Image düğmesi klasördeki resimleri tek tek eklemek içindir.
- ▶ Add Folder ile tüm bir klasörü listenize dahil edebilirsiniz.
- ▶ Resimleri fare ile Windows Gezgini penceresinden Slide Show Wizard'a taşıyabilirsiniz. Ancak bu işlem sırasında orijinal dosyalar yerine sadece kısayolları aldığınızdan emin olun. Sürükleme öncesinde [Ctrl]+[Shift]'e tıklayın.

Resimleri Sürükle ve Bırak metoduyla

eklediğinizde programın bir kusuru ortaya çıkıyor. *Next* düğmesi etkin değil. Bu nedenle *Add Folder* veya *Add Image* komutlarıyla en azından bir resim eklemelisiniz

2 Resimleri doğru sıralamak

→ Silmek istediğiniz resimleri işaretleyin ve *Remove*'a tıklayın.

→ Geri kalanları fare yardımıyla dilediğiniz sıraya koyun.

Next'e tıklayarak gösterinin internet tarayıcınızda nasıl görüntüleneceğini belirleyebilirsiniz. *Slide Show Name* alanına gireceğiniz isim başlangıç sayfasındaki adlandırmayı belirler. Ayrıca program slayt gösterisinin son halini bu adı taşıyan bir klasöre kaydeder.

Web için önereceğimiz çözünürlük 800x600 piksel. Sınırlı dosya boyutu ve etkileyici görüntü arasındaki ideal oran. Bu seçim 60 ila 100 KB arası boyutlarda resimler oluşturur. Oynatıcı, küçük ekranlarda zoom seviyesini uygun şekilde ayarlayacaktır. *Slide Show Type* alanında sağ kı-

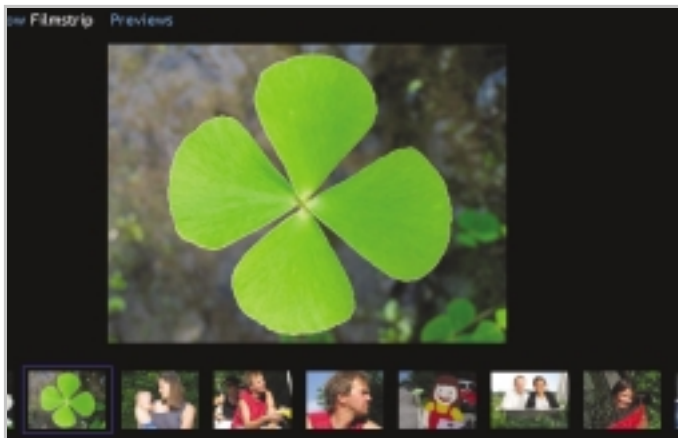
daki resmin görüntülenmesini sağlar. Boşluk ya da sağ üstteki yeşil renkli oynat düğmesi, resimleri dört saniyede bir değiştiren otomatik gösterimi başlatır. Bu gösterim yalnızca Internet Explorer'da sorunuz çalışıyor. Mozilla, Netscape ve Opera'da sık sık problemlerle karşılaşılıyor. Düzenleme sırasında *Advanced*'i tercih ettiyseniz tarayıcı penceresinin sol üstünden diğer gösterim biçimlerine geçebilirsiniz.

► *Filmstrip* resmin alt köşesinde tüm resimleri sıralar, üzerinde de sıradaki resim büyük boy görüntülenir.

► *Previews*'da pencere minyatür bir galeri ile doldurulur. Minik resimlerden birine tıklayarak *Filmstrip*'i başlatabilirsiniz. Boşluk tuşu ile doğrudan dia gösterisine dönmek mümkün.

4 Reklamlardan kurtulun

Gösteri sırasında Microsoft link ve logosu canınızı sıkabilir. Bu durumda reklamı kaldırmak için Internet Explorer penceresini açın ve *Görünüm / Kaynak*'a gidin.

3

Anlaşılır web galerisi: *Filmstrip* görünümü asıl fotoğrafların altında minyatür görüntüleri sıralar. Küçük resimlere tıklayarak asıl görüntülerine ulaşabilirsiniz.

sımda *Advanced* seçeneğini seçmenizi öneriyoruz. Bu sayede farklı gösterim biçimleri arasında geçiş yapabilir. *Next*'e tıkladığınızda program internet için gerekli dosyayı oluşturacak.

3 Dia gösterisini oynatmak

Gösteriyi internet tarayıcınızda iki farklı şekilde başlatabilirsiniz:

► *Slide Show Wizard*'ın son adımında *View the slide show now*'a tıklayın.

► Gösterinin yer aldığı klasörde *DEFAULT.HTML*'ye iki kez tıklayın.

Ekrana ilk olarak başlangıç sayfası gelecektir. *Click here*'a tıkladığımızda ilk resim belirir. Fotoğrafa ikinci tıklama sıra-

HTML kodu, editörde görüntülenecektir. [Ctrl]+[F] ile arama penceresini çağırın ve bu satırı bulun.

```
<a href="http://go.microsoft.com/fwlink/?LinkId=4448">
</a>
```

Bu satır kodda iki kez geçiyor. Sizin silmeniz gereken ise ikincisidir. [Ctrl]+[S] ile değişiklikleri kaydedin ve Internet Explorer'da [F5] ile sayfayı güncelleyin. Artık gösteri, üretici firmanın reklamından arınacaktır. "branding.gif" dosyasını resim klasöründen çıkarın. ■

HN / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

KNOW-HOW

» Windows Gezgin ile dia gösterisi

Sabit diskteki resimlerin önizlemeleri için hızlı ulaşabilmek için Windows XP dosya yöneticisinin dia özelliği son derece uygun. "Picture and Fax Viewer" isimli Windows programını başlatmak için fotoğraflarınızdan birine farenin sağ tuşuyla tıklayıp önizlemeyi seçin. Şimdi programın olanaklarından yararlanabilirsiniz.

◀ ▶ *Önceki Resim / Sonraki resim* seçeneği klasördeki diğer fotoğrafları görebilmenizi sağlıyor.

🖨️ *En uygun seçeneği* fotoğrafınızı resim penceresine sığdırıyor. Fare üzerindeki kaydırma tekerleğiyle zoom yapabilirsiniz.

🖨️ *Gerçek boyut* birebir gösterim için. Bir resim pikseli bir monitör pikseline denk gelir. Bu, resim kalitesini gözden geçirmek için yararlı bir seçenek.

🖨️ *Slayt gösterisini başlat* düğmesi masaüstünü siyah hale getirir ve beş saniyelik aralıklarla klasördeki resimleri birbiri ardına sıralar.

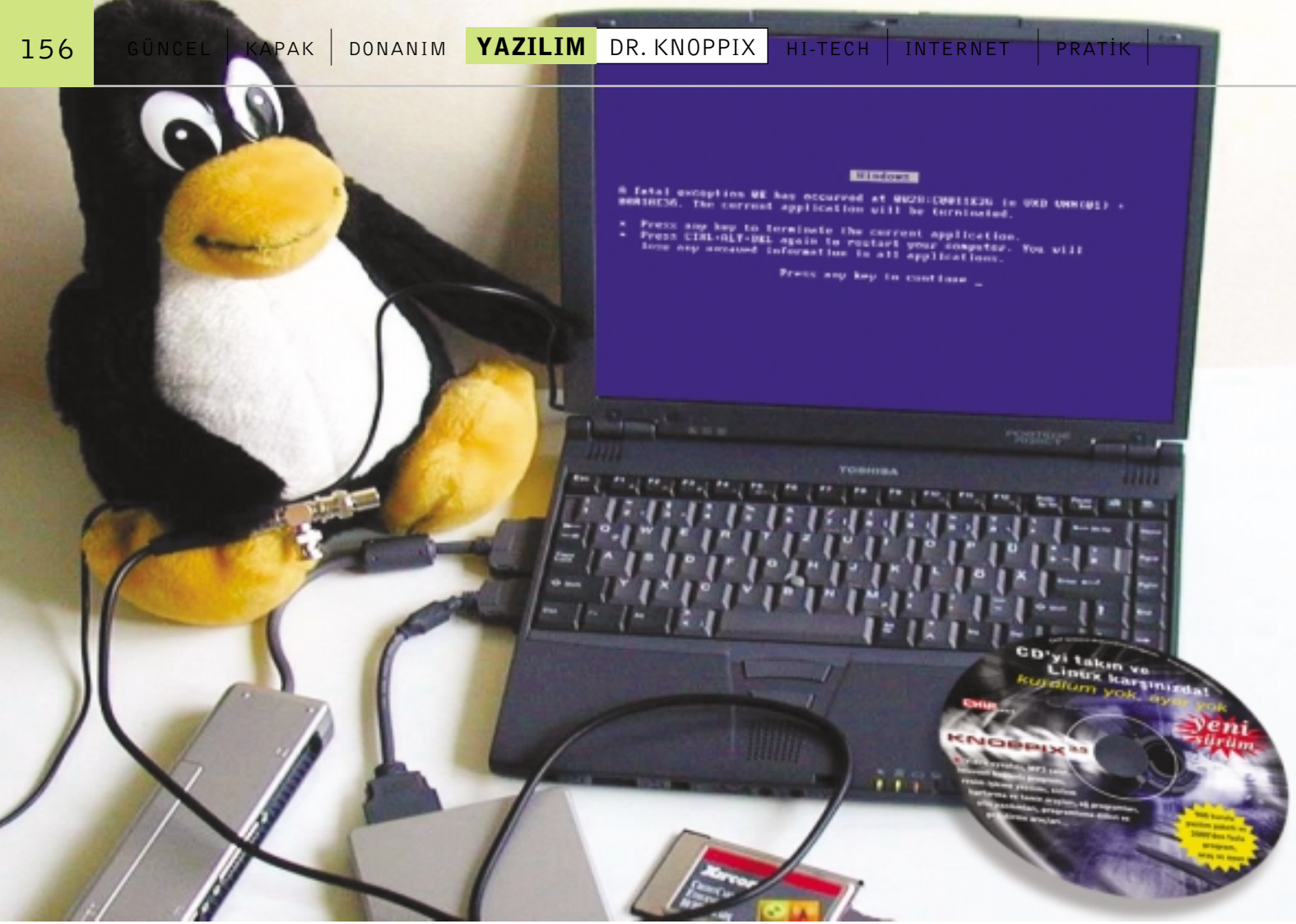
Windows XP'nin dia gösterisi özelliğinden yararlanmak

Dia gösterisi özelliği klasördeki seçili dosyalar yada içeriğin tümü için kullanılabilir. Resimlerin görünme süresini *Tweak UI* ile *Explorer / Slide Show*'dan ayarlayabilirsiniz.

Geçerli olan: Monitör çözünürlüğünden daha az noktadan oluşan resimler orijinal büyüklüklerinde görünür. Mükemmel uyum için Windows aşırı büyük fotoğrafları küçültecektir. Resim sırasını gösteri sırasında sağ üstteki simge çubuğundan fare hareketleriyle veya aşağıdaki kısa yollarla yönetebilirsiniz.

KISAYOLLAR

Ctrl + L	Resmi 90 derece sola çevirir
Ctrl + K	Resmi 90 derece sağa çevirir
← veya ↑	Önceki resmi göster
→ oder ↓	Sonraki resmi göster
Space	Otomatik gösterimi durdurmak / çalıştırmak
Del	Gösterilen resmi siler
Esc	Dia gösterisinden çıkar

Dr. Knoppix

Windows'a Linux desteği

Aynı kulvarda yarışan iki ezeli rakipten Linux'un kötü günde Windows'un yardımına koşacağını hiç tahmin eder miydiniz? Ancak Knoppix bunu yapıyor ve Windows'u kurtarmak için tüm imkanlarını seferber ediyor.

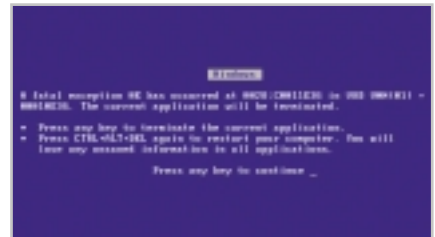
Daha dün sorunsuz çalışılan Windows sisteminiz bugün size yanıt vermiyor ve başlamamakta ınat ediyorsa hemen paniğe kapılmayın. Gözünüz gibi baktığımız verileriniz büyük olasılıkla hala bıraktığınız yerde duruyor. Onları kurtarmak için ise sisteme bir şekilde ulaşmak yeterli olacaktır. Bu durumda bilgisayarınızla birlikte gelen "Sistem Kurtarma Diskleri" temiz bir sistem kurmaktan başka pek fazla bir yardım sağlayamaz. Bu durumda tüm çalışmalarınızı kaybetme riskiniz de oldukça yüksektir. Bu yüzden, dışarıdan yardım almak daha etkili bir yol olabilir. Yazının devamında önereceğimiz yöntem, önemli bilgilerinize ulaşmanız için size bir şans daha sunacaktır. Ancak eğer diskinizde fiziksel bir problem varsa, yeniden biçimlendirildiyse ya da dosyalarınız kazara si-

lindiyse bu durumda profesyonel veri kurtarma firmalarına başvurmanız daha sağlıklı bir yol olabilir. Başlamayan işletim sistemi vakalarında ise önereceğimiz yöntem, sabit diskinizin dosya sistemi NTFS olsa bile işinize yarayacaktır.

Windows'un tek başına bu sorunun altından kalkması zor

Eğer Windows 98 ya da ME kullanıyorsanız, sisteminizdeki bilgilere ulaşmak için bilgisayarınızı bir açılış disketi ile başlatabilirsiniz. Ancak bu yöntem sizi bilgilerinize ulaştırırsa da, onları yedeklemeniz için pek bir yardımda bulunamayacaktır. DOS üzerinden birçok şeyi gerçekleştirmek ya çok zor ya da imkansız. Ayrıca bu yöntem NTFS dosya sistemine sahip günümüzün yeni işletim sistemleri Windows 2000 ve XP için de hiçbir işe yaramıyor. Geriye ka-

lan tek çözüm, diskinizi sökmek ve çalışsan başka bir bilgisayara takıp yedeklemek. Ancak çevrede ikinci bir bilgisayar bulmanız her zaman mümkün olmayabilir ya da sabit diski söküp takma becerisine sahip olmayabilirsiniz. Bu yüzden diski götürmek yerine kurulu bir işletim sistemini bilgisayarınıza getirmeyi deneyebilirsiniz.

Mavi ekranın sessizliği: Knoppix sizi bu durumdan kurtarabilir.

O da nasıl olacak diye merak edenler, bu ay CHIP ile birlikte verilen 2. CD'ye bir göz atabilirler. İçinde bir Linux dağıtımı olan Knoppix'in tam sürümü bulunan bu CD'yi diğerlerinden ayıran asıl özellik ise, söz konusu işletim sisteminin kurulum gerektirmemesi ve doğrudan CD'den çalışabilmesi. Böylelikle biraz önce bahsetmiş olduğumuz tüm gerekli yardımcı araçlara sahip kurulu işletim sisteminiz ta ayağınıza kadar gelmiş oluyor. Artık sistem çökmelerinden korkmanız için bir neden yok. Yeter ki bu yardımcı işletim sistemini bilgisayarınızın yanından ayırmayın. Bilgisayarınızın konfigürasyonuna göre yapılacak işlemler ufak tefek değişiklikler gösterebileceğinden yazının devamında adım adım bir anlatım yerine izleyebileceğiniz genel yöntemler üzerinde duracağız. Şimdi ilk olarak bu yeni misafir işletim sistemimizi nasıl başlatacağımıza bir bakalım.

Misafir işletim sisteminize gereken ihtimamı gösterin

Öncelikle Knoppix CD'nizi CD sürücünüze takın. Bilgisayarı başlatmadan önce, eğer varsa kullandığınız ZIP ve disket sürücü gibi çıkarılabilir tüm sürücülere bir disk takın. Bu şekilde içinde disk olmadığı için sürücülerin devre dışı bırakılması sorununun da önüne geçmiş olursunuz. Şimdi bilgisayarınızı açın. Bazı bilgisayarlar otomatik olarak sistemi takılı olan CD'den başlatacaktır. Aksi takdirde bilgisayarınızın BIOS'una girip disklerin başlangıç sırasını değiştirmeniz gerekebilir. Bunun için sistemi yeniden başlatın ve ilk açılış ekranında [Del] tuşu tuş yardımıyla bilgisayarınızın BIOS'una girin. Bazı durumlarda bu tuş [ESC], [F1] ya da [F2] de olabilir. Buradan menüler arasında *Boot Order* seçeneğini bulun ve CD sürücüyü birincil olarak seçin. Bilgisayarınızın ana-

kartının kitapçığı menüler konusunda size yardımcı olabilir. Seçenekleri kaydedip çıkın ve sistemi tekrar başlatın.

Karşınıza aşağıdakine benzer bir metin gelecektir. Burada [Enter] tuşuna basın.

```
KNOPPIX 3.3 ...
F2 for help
boot:
```

Knoppix, belli bir süre tüm donanımlarınızı tarayacak ve ardından başlayacaktır. Bu işlem ortalama 5 dakikayı bulabilir. Eğer bilgisayarınız yeniyse ve işlem 15 dakikadan fazla sürerse tanımlanamayan bir

Parametreler: Doğru seçeneklerin kullanılması açılış oldukça fazla hızlandırır.

donanım yüzünden kilitlenmiş olma olasılığı yüksektir. Bu durumda bilgisayarınızı baştan başlatın ve bu sefer doğrudan [Enter]a basmak yerine "Knoppix Hileleri" tablosundaki parametreleri kullanarak tekrar deneyin. Bu parametrelerin kullanımını başlangıç hızını da artırabilir.

Kayıp bilgilere ulaşmak için ilk adımı atıyoruz

Knoppix başladığında karşınıza web tarayıcısına benzeyen bir pencere çıkacaktır. Sağ üstte yer alan X simgesi ile bu pencereyi kapatın. Şimdi artık Windows ile ol-

KNOPPIX HİLELERİ

Başlangıç parametresi	Sonuç
knoppix lang=	Dil ve klavyeyi seçer. Ör:lang=tr, lang=en
knoppix desktop=	KDE dışında bir pencere yönetim sistemine geçer.
knoppix screen=	Ekran modlarını belirler. 1280x1024, 1024x768, 800x600,640x480
knoppix xserver=	Default XFree86 dışında bir X sunucu kullanmak için...
knoppix wheelmouse	IMPS/2 uyumlu tekerlekli fare kullanımı için...
knoppix xvrefresh=60	Ekran yenileme hızını belirler. Eski monitörler için gerekebilir.
knoppix 2	Sadece metin modunu kullanır. Profesyoneller için.
knoppix 1	Tek kullanıcı modu. Kurtarma işlemleri için en uygun mod.
knoppix floppyconfig	"knoppix.sh" ayar dosyasını disketten açmak için kullanılır.
knoppix no <hardware>	Donanım sorunlarına karşı tanımlamayı devre dışı bırakır.
knoppix blind brlty=	Braille-Terminal kullanır. X kullanmaz.
Failsafe	Güvenli moda açılış için kullanılır.
Expert	Uzmanlar için adım adım etkileşimli modu devreye sokar.

İlk ekran:
Korkmaya gerek yok. Linux KDE Windows ekranından çok da farklı değil.

dukça fazla benzerlik gösteren Linux işletim sistemi ile yüzleşebilirsiniz. Masaüstünde solda yukarıdan aşağıya doğru sıralanmış simgelerden *Hard Disk Partition* olarak adlandırılmış olanlar bilgisayarınızdaki sabit diskleri göstermektedir. Eğer burada *Hard Disk Partition [hda1]* ya da *[sda1]* gibi bir ibare görüyorsanız bu büyük bir ihtimalle C sürücünüzdür. Bu simgeye tıklayarak sürücü içeriğine ulaşabilirsiniz. İstedığınız sürücüye ve içeriğe ulaşana kadar diğer sürücülerini de denemeye devam edin. Açılan pencereler Windows Gezini ile benzerlik gösterdiği için pek yabancılık çekeceğinizi sanmıyoruz. İsteddiğiniz dosyaların olduğu klasörü bulduğunuzda ise kurtarma için artık bir sonraki adıma geçebilirsiniz.

Eğer sadece Windows kullanıcısıysanız normal olarak masaüstünden ulaşmaya alıştığınız dosyalarınızın sabit diskte hangi klasör altında olduğunu da bilmeyebilirsiniz. Çünkü özellikle Windows 2000 ve XP için masaüstü ve belgelerim klasörleri kullanıcı adları altında farklı yerlerde tutulmaktadır. Dosyaları bulmak için "Hangi klasör nerede?" kutucuğundan yardım alabilirsiniz.

Bilgileri aktarmak için alternatifleri değerlendirin

Bilgisayarınızda, içinde her tür yardımcı yazılımı bulunduran eksiksiz bir işletim sistemi olduğuna göre, artık verilerinizi aktarmak için alternatifleri değerlendirmeye başlayabiliriz. Küçük boyutlu dosyalarınız için hemen her bilgisayarda bulunan en kolay transfer yöntemi olan disket sürücüyü tercih edebilirsiniz. Biraz daha büyük boyutlu dosyalar içinse ZIP sürücü ya da çıkarılabilir diğer diskler yardımcı olacaktır. Günümüz modern bilgisayarında bu saydığımız sürücülerden birçoğu artık yerini CD yazıcılara bi-

raktığı için diğer bir seçenek de verilerin CD'ye yazılmasıdır. Bu şekilde çok büyük boyutlu dosyaları da taşıyabilirsiniz. Ancak Knoppix sistemini CD'den kullandığınız için bilgisayarınızda, biri yazıcı olmak üzere iki CD sürücü bulunması gerektiğini de unutmayın.

İnternet bağlantınızın olması ya da yerel bir ağ üzerinde yer almanız, donanım ihtiyaçlarını biraz daha azaltacak ve işinizi kolaylaştıracaktır. Bu şekilde küçük boyutlu dosyaları e-posta aracılığı ile gönderebilirsiniz. Büyük boyutlu dosyalar içinse ağda başka bir bilgisayar üzerinde yer alan paylaşımları kullanmak daha mantıklı bir çözüm olacaktır. Şimdi Knoppix üzerinden bu işlemleri nasıl gerçekleştirebileceğinize tek tek bakalım.

Disket sürücü: Disket sürücüler çok dayanıklı değildir. Bu yüzden yedekleme amaçlı değil sadece bir yerden bir yere veri aktarımı için kullanılmalıdır. Bunun için önce kurtarmak istediğiniz verileri

biraz önce anlattığımız şekilde bulun. Tümenü seçin ve üzerlerine sağ tuş ile tıklayarak *Copy* seçeneğini seçin. Masaüstünden disket sürücü simgesine tıklayarak açın ve boş alana sağ tuş ile tıklayıp *Paste* seçeneği ile yapıştırın. Tüm verilerinizi yedekeyene kadar bu işlemi sürdürün.

ZIP ya da çıkarılabilir sürücüler: Bu seçenektan yararlanabilmek için bilgisayarınızda ZIP ya da benzeri bir çıkarılabilir sürücü yer alması gerekir. Masaüstünde bu sürücüler *Hard Disk Partition [hdc4]*, *[hdd4]*, *[sdc4]* ya da *[sdd4]* şeklinde adlandırılmış simgeler olarak yer alırlar. Verilerinizi kurtarmak için disket sürücüde kullandığımız yöntemi aynen bu sürücülerde de kullanabilirsiniz. Ancak bazı durumlarda Knoppix, *Could not write to /mnt/hdc4* benzeri bir hata mesajı ile bu sürücülere yazamayacağınız konusunda sizi uyarabilir. Bu durumda, çıkarılabilir diskin özelliklerini değiştirmeniz gerekecektir. Bunun için önce ilgili disk simgesi üzerine sağ tuş ile tıklayıp açılan menüden *Unmount* seçeneğini seçin. Daha sonra aynı işlemi tekrarlayıp bu sefer de *Properties* seçeneğine tıklayın. Açılacak pencerede *Device* sekmesine gelin ve buradan *Read only* kutucuğunun işaretini kaldırın. OK tuşuna tıkladığınızda artık bu sürücüye dosya kopyalayabilirsiniz. Bu aşamadan sonra yaşayacağınız diğer bir sorun da diski çıkaramamak olabilir. Bu sorunu da biraz önce anlattığımız gibi diski *Unmount* ederek giderebilirsiniz. Çıkarılabilir sürücünüz hiç çalışmıyorsa, bunun nedeni Knoppix'i söz konusu sürücüde bir disk olmadan başlatmanız olabilir. Çünkü

HANGİ KLASÖR NEREDE?

» İşletim sisteminin yapısını bilmeyenler için

*Farklı sistemler için *Belgelerim* klasörüne ulaşabileceğiniz yerler

Windows 2000, XP Documents and Settings/kullanıcı ismi/Belgelerim
Windows 2000: Documents and Settings/Administrator/Belgelerim/
Windows XP: Documents and Settings/Owner/Belgelerim/
Windows NT: winnt/Profiles/kullanıcı ismi/My Documents/
Windows NT: winnt/Profiles/Administrator/My Documents/
Windows 95, 98, ME: Belgelerim/

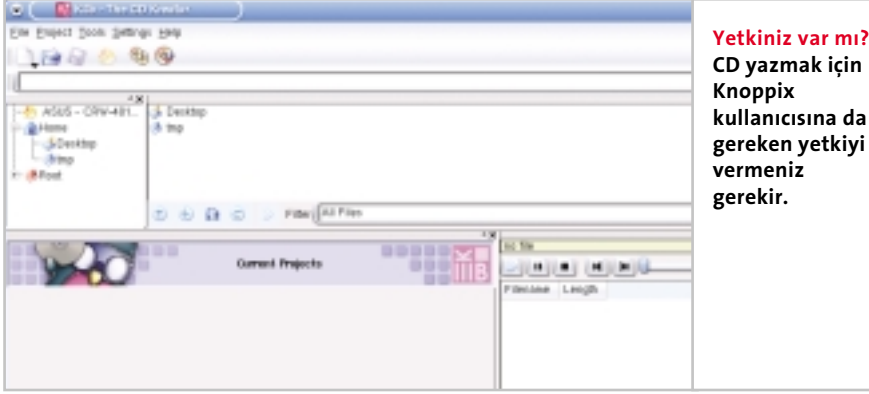
*Farklı sistemler için *Masaüstü* klasörüne ulaşabileceğiniz yerler

Windows 2000, XP: Documents and Settings/kullanıcı ismi/Desktop/
Windows 2000: Documents and Settings/Administrator/Desktop/
Windows XP: Documents and Settings/Owner/Desktop/
Windows NT: winnt/Profiles/kullanıcı ismi/Desktop/
Windows NT: winnt/Profiles/Administrator/Desktop/
Windows 95, 98, ME: windows/Desktop/

bazı sürücüler bu tür durumda sorun çıkarabiliyorlar.

CD yazıcı: Verilerinizi kurtarmak için en etkili ve hızlı yollardan biri bilgisayarınızdaki CD yazıcıyı kullanmaktan geçer. Ancak bu işlem için CD yazıcının yanı sıra Knoppix'i çalıştırmak için bir de CD ya

ot@tty0[/]# benzeri açık mavi yazının hemen yanına "passwd" yazıp [Enter]a basın. Bu işlem Root kullanıcısı adına şifre oluşturmanızı sağlayacak. Şimdi şifrenizi iki kere arka arkaya girin. Artık bu pencereyi kapatabilirsiniz. Şimdi tekrar sol attaki "K" simgesine tıklayın. Bu sefer *System* menüsü altındaki *K3b* seçeneğini

Yetkiniz var mı?
CD yazmak için Knoppix kullanıcısına da gereken yetkiyi vermeniz gerekir.

da DVD sürücüye ihtiyacınız olacağını unutmayın. Bunlara sahipseniz artık işleme başlayabiliriz. Knoppix altından CD sürücüsüne varsayılan olarak erişip kullanmıyorsanız Knoppix kullanıcısına da yetki vermeniz gerekir. Bunun için daha fazla yetkiye sahip olan Root kullanıcısını kullanabilirsiniz. Ancak tabii ki öncelikle root kullanıcısı için bir şifre oluşturmanız gerekiyor. Bu işlem diğerlerine göre biraz daha zor ve bir Windows kullanıcısına karmaşık gelebilir. Bu yüzden adımları biraz daha dikkatli takip edin.

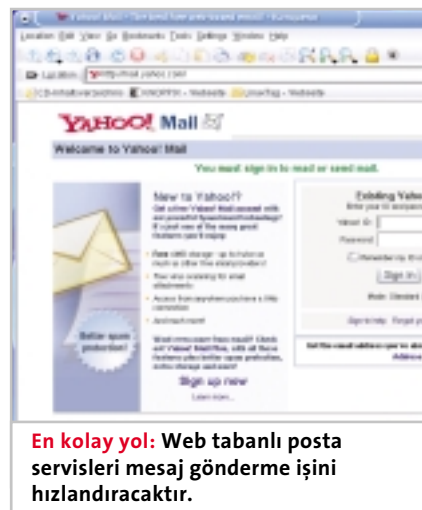
Öncelikle ekranın sol altında yer alan "K" simgesine tıklayın. Bu şekilde karşınıza Windows'un *Başlat* menüsüne benzer bir menü gelecektir. Buradan Knoppix menüsü altındaki *Root Shell* seçeneğini seçin. Windows'un komut satırı penceresine benzer bir pencere açılır. *ro-*

seçin. Artık CD yazma yazılımının ayarlarını yapmaya hazırız. Hemen *Settings* menüsüne girin ve *K3b Setup*'ı seçin. Burada daha önce girdiğiniz şifreyi girmeniz istenecektir. Şifreyi girip *OK* tuşuna basın. Ardından *Add User...* tuşunu görene kadar dört kere [Enter] ya da *Next* tuşuna tıklayın. Beşinci adımda *Add User...* tuşuna tıklayın ve "knoppix" yazıp *OK*'a tıklayın. [Enter] ya da *Next* tuşu ile son adıma gelin. *Finish* tuşuna tıkladığınızda artık CD yazıcınızı Knoppix kullanıcısı ile de kullanabilirsiniz.

E-posta: Bilgileri e-posta yoluyla kurtarmak için çalışan bir e-posta hesabına ve internet bağlantısına sahip olmanız gerekir. Eğer bilgisayarınız internete bağlı bir yerel ağ üzerinde ise internet bağlantınız zaten çalışmaktadır. Yerel ağ ayarları yü-

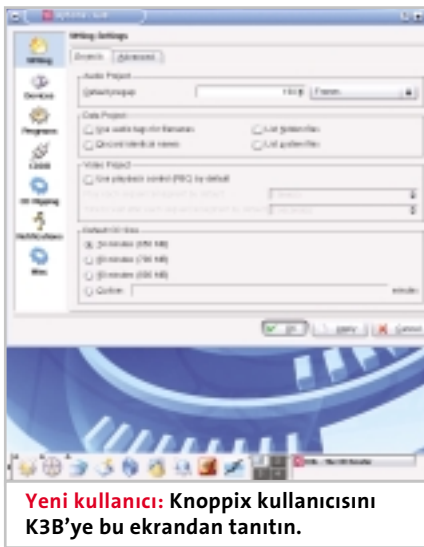

Sadece okunabilir: Sürücülere yazmak için "ready only" seçeneğini kapatın.

En kolay yol: Web tabanlı posta servisleri mesaj gönderme işini hızlandıracaktır.

zünden internete ulaşamıyorsanız ya da modem ile çevirmeli ağ bağlantısı kurmak zorundaysanız, bunları nasıl yapabileceğinizi "Knoppix'te ne nasıl yapılır?" kutucuğunda bulabilirsiniz. Web tabanlı e-posta servisleri e-posta ayarları yapmanızı gerektirmeyeceği için tüm işlemleri hızlandıracaktır. Bunun için önce bir tarrayıcı açın. Knoppix altından Konqueror ya da Mozilla'yı kullanarak Yahoo, Hotmail ya da benzeri diğer e-posta hesabınıza ulaşabilirsiniz. Eğer göndereceğiniz dosyaların boyutları büyükse, bu durumda daha zor olan yolu tercih edip Mozilla ya da Evolution'ın e-posta araçlarını kullanmanız gerekecektir.

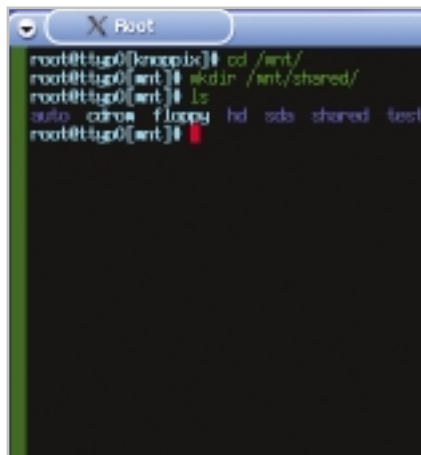

Yeni kullanıcı: Knoppix kullanıcılarını K3B'ye bu ekrandan tanıtır.

Windows ağı: Eğer bilgisayarınız yerel bir ağ üzerindeyse, bu ağ üzerinde yer alan diğer bir bilgisayarın paylaşımından yararlanmak, verilerinizi kurtarmak için yazının başında beri bahsettiğimiz tüm yöntemlere göre çok daha pratiktir. Ancak bazı durumlarda, Knoppix yerel ağ ayarlarınızı otomatik olarak algılayamaz. Bu durumda çalışma grubu, kullanıcı adı, şifre, bilgisayar adı ve paylaşılan klasör bilgilerini edindikten sonra "Knoppix'te ne nasıl yapılır?" kutucuğundaki "Yerel ağ bağlantı ayarları" bölümüne bakabilirsiniz. Karşıdaki bilgisayar Windows 95, 98 ya da ME ise paylaşım klasörü için şifre gerektirmez. Kullanıcı adı yerine "guest" kullanıp şifre alanını boş bırakabilirsiniz.

Karşıdaki bilgisayara bağlanmak için önünüzde iki yol var. Bunlardan ilki oldukça basit ama her zaman sonuç veremeyebilir. İkincisi ise biraz daha zor olmakla beraber, en kesin yol. İlk olarak kolay yolu deneyerek başlayalım.

1 LinNeighborhood: Ekranın sol altında bulunan "K" simgesine tıklayın. Açılan listeden *Internet* menüsü altında yer alan *LinNeighborhood* seçeneğini seçin. Yazılım penceresi karışınıza geldiğinde *Options* menüsünü açın ve *Browse entire network...* ile başlayan seçeneği seçin. Eğer ağınız, paylaşılan klasörleri görmeniz için kimlik denetimi gerektiriyorsa *Browse as user* seçeneğini seçin, ağ kullanıcı adı ve şifrenizi girip *OK* tuşuna tıklayın. *LinNeighborhood*, tüm çalışma gruplarını ve içlerinde yer alan bilgisayarları size listeleyecektir. Buradan verilerinizi aktarmak istediğiniz bilgisayarı seçip üzerine çift tıklayın. Bu şekilde bu bilgisayar üzerinde

Zor ama etkili: Komut satırını kullanmak zor olabilir. Ama ortaya çıkan sonuçlar oldukça etkili.

yer alan paylaşımlara ulaşabilirsiniz. Klasörü seçin ve ardından da araç çubuğunda en başta yer alan *Mount* tuşuna tıklayın.

Mount iletişim penceresinde *SMB User:* kutucuğuna kullanıcı adınızı, *SMB Password:* kutucuğuna ise şifrenizi yazıp *Mount* tuşuna tıklayın. Şimdi karşı bilgisayardaki paylaşım klasörünü bilgisayarımızda temsil eden klasörü bulmamız gerekir. Bu Windows'taki kısayollara benzer. İlk olarak ekranın altında yer alan mavi ev simgesine tıklayın. Bu dosya yöneticisi penceresinin açılmasını sağlar. Şimdi bu pencere içinde simge görünümünde sağda yer alan *mnt* klasörünü bulup açın. Bu klasör içinde bağlandığınız bilgisayar isminde bir klasör daha bulunması gerekir. Bu klasörü de açın. Artık karşı bilgisayardaki paylaşım klasörünün kısayolu olarak nitelendirebileceğimiz aynı adlı klasöre ulaşmış olmanız gerekir. Artık kurtarmak istediğiniz dosyalarınızı kopyalayıp bu klasör içine yapıştırabilirsiniz.

niz. Tüm dosyalar karşı bilgisayarın paylaşımına gönderilecektir.

2 Komut satırı: Ekranın sol altında yer alan "K" simgesine tıklayın. Açılan listede *Knoppix* menüsü altından *Root Shell* seçeneğini seçin. Açılacak komut satırı penceresinde açık mavi "root@tty0[/#]" yazısının hemen yanına "cd /mnt/" yazıp [Enter] tuşuna basın. Mavi yazı root@tty0[mnt]# şekline dönüşecektir. Ardından "mkdir /mnt/shared" yazıp tekrar [Enter] a basın. Bu işlem karşı bilgisayardaki paylaşım klasörünü temsil edecek olan klasörün oluşturulması içindir. Şimdi aşağıdaki satırı da kalın yazılı yerleri kendinize uygun olarak doldurarak komut satırında girip [Enter]'a basın.

```
mount -t smbfs -o uid=knoppix,      →
workgroup=çalışma grubu,         →
username=kullanıcı adı,          →
password=şifre //bilgisayar adı/  →
paylaşım adı /mnt/shared
```

Bu işlem karşı bilgisayardaki paylaşım klasörünü yeni açtığımız klasöre bağlayacaktır. Artık komut satırı penceresini kapatabilirsiniz. Alt bölümden mavi ev simgesine tıklayarak yeni bir Konqueror penceresi daha açın. Adres satırına "file:/mnt/shared/" yazıp [Enter] a basın. Biraz önce oluşturduğumuz klasör görüntülenecektir. Artık dosyalarınızı kopyalayıp buraya yapıştırarak karşı bilgisayara gönderebilirsiniz. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

Kolay yol: Linneighborhsad'u kullanmak için paylaşımlara hızlı ulaşılacaktır.

» Knoppix'te ne nasıl yapılır?

Çevirmeli ağ bağlantısı

Ekranın sol alt bölümünde yer alan "K" simgesine tıklayın. *Internet* menüsü altında yer alan *Connect* alt menüsünü açın ve *KPPP (Internet Dial-up tool)* aracını seçin. Şimdi ayarlar için *Setup ...* seçeneğine tıklayın. Bu pencerede *Accounts* sekmesi altından sırasıyla *New...* seçeneğini, ardından da *Dialog Setup*'ı seçin. Burada herhangi bir bağlantı ismi girebilirsiniz. Şimdi tekrar *Add...* tuşuna tıklayın ve servis sağlayıcınızın bağlantı numarasını girip *OK* tuşuna tıklayın. Bir kere daha *OK* tuşuna tıklayın. Şimdi *Device* sekmesine geçin. Burada *Modem Device*: bölümünden modeminizi seçmeniz gerekir. Aşağıdaki liste kullandığınız COM porta göre size yardımcı olacaktır.

```
COM 1 /dev/ttyS0
COM 2 /dev/ttyS1
COM 3 /dev/ttyS2
COM 4 /dev/ttyS3
Diğer dahili modemler /dev/modem
```

OK tuşuna tıklayarak ayarları tamamlayabilirsiniz. *Login ID* bölümüne bağlantı adınızı, *Password* bölümüne de şifrenizi yazdıktan sonra *Connect* tuşuna tıkladığınızda bağlantı sağlanacaktır.

Yerel ağ ayarları:

Bu bölüm yerel ağın otomatik olarak tanımlanamadığı durumlarda size yardımcı olacaktır. Bunun da en büyük nedeni statik IP kullanımının gerekmesidir ve genelde Windows 95, 98, NT ve ME gibi eski işletim sistemlerini kullanan bilgisayarlarda görülür. Sorunu gidermek için öncelikle "K" simgesine tıklayarak *Knoppix* menüsü altındaki *Network / Internet* alt menüsündeki yer alan *Network card configuration* seçeneğini seçin. Bu araç bir seri diyalog penceresi olarak sizden ağ ile ilgili bilgiler isteyecektir.

Eğer birden fazla ağ kartına sahipseniz hangisini ayarlamayı istediğinizi soran bir pencere de karşınıza gelebilir. Bilgisayarınıza otomatik IP ataması yapılmıyorsa, DHCP kullanılıp kullanılmadığını soran adımda ise *No* cevabını verebilirsiniz. Bu durumda bilgisayarınızın IP'sini girmeniz gerekir. Bilmiyorsanız sistem yöneticinize danışabilirsiniz. Zaten ağdan ağa ayarlar değişebileceği için bundan sonraki adımlarda sorulacak bilgilere yanıt vermek üzere bunu yapmanız gerekecektir. Gerekli bilgileri girerek ağ ayarlarını tamamlayabilirsiniz.

Sürücülerini yazılabilir yapmak

Öncelikle Windows NT, 2000 ve XP işletim sistemlerinde bulunan NTFS dosya sistemini kullanan herhangi bir sabit disk yazılabilir hale getiremeyeceğinizi bilmeniz gerekir. FAT diskler için ise şu yöntemi izleyebilirsiniz:

Öncelikle yazılabilir hale getirmek istediğiniz disk üzerindeki dosyaları kullanan tüm yazılımları ve pencereleri kapatın. Masaüstündeki sürücü simgesi üzerine sağ tuş ile tıklayıp *Properties* seçeneğini seçin. Açılacak pencereden *Device* sekmesine gelin ve *Read only* seçeneğinin başındaki işareti kaldırın. *OK* tuşuna tıkladığınızda sürücü yazılabilir hale gelecektir.

Yapılan ayarların kaydedilmesi

Knoppix CD üzerinden çalıştığı için yapılan tüm ayarlar bilgisayar kapandığı zaman kaybolacaktır. Bunun olmasını istemiyorsanız ayarları kaydetmeyi isteyebilirsiniz. Bunun için NTFS olmayan bir sa-

Kpp ayarları: Modem portunu doğru seçtikten sonra gerisi kolay.

bit disk ya da bir disket yeterli olacaktır. Önce "K" simgesine tıklayın. Açılan listeden *Knoppix* menüsündeki *Configure* alt menüsünde yer alan *Save KNOPPIX configuration* seçeneğini seçin. Neyi kaydetmek istediğinizi soran bir diyalog kutusu açılacaktır. *OK* tuşuna tıklayın. Hemen ardından ekrana gelen nereye kaydetmek istediğinizi soran diyalog penceresinden ise disket sürücüyü gösterebilirsiniz. *OK* tuşuna tıklayarak kayıt işlemi gerçekleştirilebilir. Knoppix'in yapmış olduğunuz ayarları bir dahaki açılışta da hatırlamasını istiyorsanız da *boot:* yazısı ekrana geldiğinde disketinizi sürücüye takıp "knoppix myconfig=scan" yazıp "ENTER" a basmak yeterli olacaktır.

İÇİNDEKİLER

164

Yüksek teknoloji:
Teknolojik yeni ürünler

166

Bilim kurgu:
Beyazperdede teknoloji

Star Trek'ten fırlayan bir hayal daha artık gerçek

Evrensel tercüman

Bilim adamlarının sevdiği Star Trek kahramanları yabancı bir uygarlıkla karşılaştığında, uzaylıların konuşmalarını İngilizceye, İngilizceyi de “uzaylıca”ya çeviren o mucizevi tercüme teknolojisi artık gerçek.

■ İnsanlık yakın zamanda uzaylılarla iletişime geçmek zorunda kalır mı bilinmez ama bilim adamlarının en azından insanoğlunun kendi içindeki dil farklılıklarını çözmek ve anlaşılmasını sağlamak için geliştirdiği evrensel tercümanlar, şimdilik tıkr tıkr çalışıyorlar.

Amerikan deniz kuvvetlerinin, personelin deniz aşırı görevlerindeki dil sorununu çözmek için desteklediği bir projenin sonunda VIA tarafından geliştirilen, giyilebilen küçük bir bilgisayar, daha 1999'da Çince, İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Portekizce ve İspanyolca arasında tercüme yapabiliyordu. Basit bir mikrofon ve hoparlörün bağlandığı giyilebilen küçük bir bilgisayar; konuşulan kelimeyi algılayıp, istenilen dile çevirebiliyordu. İki dilin cümle yapıları birbirine uymasa da, anahtar kelimeleri belirtince sağlıklı bir iletişim kanalı açmak mümkün oluyordu. Yabancıların Türkçe konuşmaya çalıştıklarında ortaya çıkan “Tarzanca”ya benzer bir yöntem: “Ben istemek bir porsiyon suşi ama isteme-

mek üzerinde piriç.” Elbette, Amerikan ordusunun milyonlarca dolarlık projeyi subayları rahatça suşi sipariş edebilsinler diye geliştirmediği aşık, zaten Japonya'da İngilizce bilmeyene rastlamak da mümkün olmadığı için olsa gerek, söz konusu cihaza Japonca eklenmemiştir.

İki poker kağıdı büyüklüğündeki tercüme cihazı VIA II, sadece yarım kilo ağırlığıyla ilk defa askeri amaçlar için kullanılsa da, sivil kullanım için de benzer tercüme cihazlarının üretilmesinin önünü açtı.

600 MHz işlemci, sabit disk, USB portu, ekran bağlantısı ve PC kart yuvalarıyla aslında mini bir PC olan VIA II, klavye yerine mikrofon ve ses tanıma yazılımı kullanıyor. Ordunun desteklediği VIA II projesi aslında dil anlaşmazlığı yüzünden meydana gelen bir trajediden sonra ortaya çıktı. ABD'de bir binada çıkan yangında mahsur kalan bir yabancıyı alevlerden uzaklaştırmaya çalışan itfaiyeciler, dil anlaşmazlığı yüzünden kurbanın yanlış

hi-tech

odaya girmesini engelleyemeyince ölümlerle sonuçlanan bu kaza, günlerce haber bültenlerinde yer almıştı. O dönemde start alan projeye bu gün tüm dünyada turistlerin rahatça kullanabileceği, internet üzerinden satılan, ucuz ve kullanışlı tercüme cihazlarına ulaşıldı.

Evrensel tercümanların açtığı yeni kapı: Global medya devleri

Tercüme cihazlarının çalışması ise aslında ses tanıma teknolojisine dayanıyor. Çift yönlü tercüme yapan cihazlar, İngilizceden diğer dillere ve diğer dillerden de İngilizceye çeviri yapıyor. Değişik İngilizce aksanları tanımak üzere programlanan cihazlarda ayrıca, İngilizcede sık kullanılan terimlerin, söz gruplarının diğer dillerdeki tam karşılıkları da yüklü. Böylece, aslında tüm insanlığı sık kullandığı ifadelerin çevirisinde, kelime kelime Tarzancadan kaçmak da mümkün olabiliyor.

Evrensel çeviri teknolojisinde bir sonraki aşama ise, tek bir kaynaktan yayın yapan global yayın kanalları. Televizyonlara, radyolara entegre edilecek tercüme cihazlarının, yabancı dillerde yayın yapan televizyon kanallarının tercümesini

Anında tercüme: Turistlerin kullandığı cihaz kolay kullanımı ile İngilizceden diğer dillere tercüme yapıyor.

gerçekleştirirken, bir tek merkezden tüm dünyaya yayın yapacak global medya güçlerinin de ortaya çıkmasına neden olabileceği düşünülüyor.

Şimdilik yabancı ülkeleri gezip değişik kültürleri tanımak isteyenlerin internetten 250 dolara satın alıp boyunlarına asabilecekleri küçük elektronik oyuncaklar gibi görünen tercüme cihazlarının, yakın gelecekte internet gibi dünyayı tekrar değiştirebilecek bir teknoloji olduğu kestirimini yapmak yanlış olmayacaktır.

Bilgi için: www.universal-translator.net

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

EVRENSEL TERCÜMANLA TANIŞIN

Avuçiçi büyüklüğündeki evrensel tercüman sekiz bileşenden oluşuyor. Kullanıcısının sözlerini yine sesle yabancı dile çeviriyor.

- 1 LCD ekran
- 2 PC bağlantı girişi
- 3 Aksiyon düğmesi aşağı/yukarı
- 4 Mikrofon
- 5 Başlama Düğmesi
- 6 Kulaklık bağlantısı
- 7 Ses Seviyesi Kontrolü
- 8 Hoparlör
- 9 Pil Hazinesi

YÜKSEK TEKNOLOJİ

Speak-Easi: Konuşan Telefon

Boşluğa konuşmaktan sıkılmadınız mı?

Speak-Easi, bir telefon aparatı. Elleri özgür bırakarak telefonla konuşmaya izin veren bir mikrofona ve hoparlöre sahip, ancak onu benzer "hands-free" aparatlardan ayıran özelliği, gövdesinin üzerinde bir dudağının olması ve telefonda konuştuğunuz kişinin sesine göre dudaklarını oynatması. Böylece ofiste, evde, otomobilde, telefonla konuşurken boşluğa doğru konuşmak yerine karşınızda gerçekten biri varmış gibi hissedebiliyorsunuz. Ama asıl ilginç, cihazı bilgisayarınıza bağlayıp MP3 dinlemek için de kullanabiliyor olmanız. Evinizde size 24 saat şarkı söyleyen dijital bir şarkıcı gibi.

Fiyatı: 30 dolar

Bilgi için: www.boystuff.co.uk

Eyetop Gözlük Ekran

Filmlerinizi uzak kalmamanız için

Eytop, bilimkurgu filmlerindeki gözlükleri hatırlatan bir ürün. Sağ camının kenarındaki minik bir ekran sağ gözün üzerine video görüntüleri yansıtıyor ve gözlüğü bilgisayara, VCD-DVD oynatıcıya, dijital fotoğraf makinesine, radyo frekanslı casus kamerasına, kısacası her türlü video çıkışına bağlamak mümkün.

Fiyatı: Belli değil

Bilgi için: www.eyetop.com

► Gelişen teknolojinin en son örnekleri

Fantazein Mesaj Saati

Teknolojik romantiklere duygusal çözümler

Uçakla sevgilerini göğe yazmayı hayal eden romantikleri bilirsiniz, karikatürlerle de konu olurlar. Ancak, sevgi dolu mesajları havaya yazmak için artık uçağa ihtiyaç kalmayabilir. Fantazein, kolonları arasındaki boşlukta lazerle animasyonlu mesajlar yazılabilmesini sağlayan bir saat ve takvim. Bir yıla kadar önceden planlanabilen tarih ve saatlerde yine önceden yazılmış mesajları gösterebiliyor. Cihazın altındaki panelden kontrol tuşlarına ulaşmak ve her tür mesajı girebilmek mümkün.

Fiyatı: 80 pound

Bilgi için: www.fantazein.com

Cellvic Mycube N110

Akıllı 3G telefon

Amerikan 3G sistemi CDMA2000'i destekleyen Koreli Cellvic Mycube N110, henüz bu diyarlarda kullanıma hazır değil; ancak başka sistemlerde insanların nasıl telefonlar kullandıklarını merak edenlerin ilgisini çekebilir. Intel X-Scale 400MHz işlemci ve Windows işletim sistemi kullanan 128 MB hafızalı bir el bilgisayarı ve cep telefonu olan cihazın üzerindeki kamera da 180 derece dönebiliyor. Yakında piyasaya çıkacak olan aygıt stereo kulaklık çıkışına da sahip ve MP3 çalabiliyor.

Fiyatı: Belli değil

Bilgi için: www.cellvic.com

Philips 530

Mobil disko merkezi

Philips tarafından piyasaya sunulan yeni 530; BeDJ özelliği ile dokuz parçaya kadar miks yapabileceğiniz, her bir müzik parçası için bir enstrüman seçebileceğiniz, tempoyu ve sesi değiştirebileceğiniz ve yarattığınız MMS sayesinde arkadaşlarınızla paylaşabileceğiniz tam bir "müzik miks paneli". Philips 530 ile yeni nesil telefon kullanıcıları artık boş zamanlarında DJ'lik yapabilecekler. Cihaz aynı zamanda radyo olarak da kullanılabilir. Kamera aparatı takıldığında fotoğraf makinesi görevi de görüyor.

Fiyatı: yaklaşık 250 dolar

Bilgi için: www.philips.com.tr

Jokemaster "Espri Gücü" ölçer

Komedyenlerin el cihazı!

Senaristlerin hazırladığı şovları ezberleyip sahneye çıkan ve her ay spor otomobilini değiştirip mankenlerle gezen komedyenlere özeniyor ama esprilerinin gücünü mü merak ediyorsunuz? Jokemaster, arkadaşlarınızın ve çevrenizin esprilerinize verdiği tepkiyi ölçüp kaydedebiliyor. Esprilerinize önceden belirlediğiniz numaralar vermişseniz, bu kayıtları hafızada tutup kahkahaların şiddetini ölçen cihazla, her esprinin zaman içindeki gelişmesini de görebiliyorsunuz.

Fiyatı: 30 dolar

Bilgi için: www.boystuff.co.uk

Bilimkurgu: Yarınlar tutulan ayna

Kurgu ve

gerçeklik

Işıktan hızlı yolculuk. Maddenin zaman ve mekan içinde ışınlanması. Zeki makineler. Sınırsız iletişim. Filmlerde her şey mümkün; peki bilimkurgu gerçek de olabilir mi?

“Işınla, Scotty!” Herhalde bilimkurgunun en tanınmış cümlelerinden biridir bu. Uzay gemisi Atılğan’ın mürettebatı 1966 yılında ilk kez ışınlama odasına girdiğinden, parlak taneciklere ayrılıp saniyeler sonra yabancı bir gezegen üzerinde yeniden maddeleştiğinden beri, bunun gerçekten geleceğin yolculuk şekli olup olmadığını bir sürü kişi merak ediyor, sadece dizinin tutkunları değil.

Bilimkurgu yazarları geçmişte zaman zaman kahinleri aramayacak yetenekler sergilediler. Jules Verne’in sözünü ettiği aya yolculuk, bir klasik sayılıyor. Film endüstrisi bu türe yöneldiğindeyse teknik efektler ön plana çıktı. Bu sektörde Uzay Yolu serisinin rolü apayrı. Hollywood’un olabildiğince

inanılır gelecek senaryoları üretmek için bilim adamlarını stüdyolara danışman olarak tuttuğu bilinen bir şey.

WARP TEKNOLOJİSİ

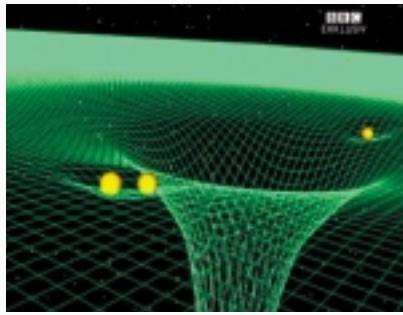
Güçlü enerjilerle teorik olarak olanaklı

Işık hızının birkaç katı süratle yolculuk yapmak, neredeyse uzayda geçen tüm bilimkurgu maceralarının standart repertuarına dahil. Bunun zorunluluğu da açık seçik ortada: Aksi takdirde kahramanlar daha ilk ilginç keşfi yapamadan göçüp giderler. Bilimkurgu yazarlarının sağlamak zorunda oldukları iki şey var: Bunlardan ilki, gerekli enerjiyi meydana getiren bir güç kaynağı. Diğeriyse fizik kanunlarının nasıl

EINSTEIN WARP TARAFINDAN ALDATILDI MI?

» Uzay ve zaman içinde kestirme yollar

“Hiçbir şey veya kimse ışıktan daha hızlı olamaz,” diyor Einstein’ın görelilik kuramı. Bir nesne ne kadar hızlıysa, kütlesi de o denli büyük olur ve ışık hızında nihayet sonsuza ulaşır. Ancak daha önce hiçbir insanın ulaşmadığı dünyalara yol almak isteyenler, kozmik hız sınırlarına bağlı kalamaz.

Einstein, kılı kırk yaranlar için bir cevher daha bırakmış bulunuyor: Uzay-zamanın dört boyutlu yapısı madde ve enerjinin nüfuzuyla bükülebilir. “Nerede bir eğim varsa, orada bir kısaltma da vardır” diyor burada Uzay Yolu kuramcıları. Hatta daha da ileri gitmişler ki, uzay gemisi Atılgan, Warp hızıyla (İngilizce Warp deforme etmek anlamında) ışıktan daha hızlı yol almak için uzayı kendisi deforme ediyor.

Fizikçiler bunun teorik olarak mümkün olabileceğini onaylıyor. Atılgan, uzay-zamanı önünde kısaltan ve ardında genişletiren bir kabarcık içinde bulunuyor. Ancak uzayda böyle bir yolculuk için gereken enerji miktarı, bilinen evren kütlesinin çok daha fazlasına tekabül ediyor.

devre dışına çıkarıldığına dair inandırıcı bir açıklama.

Uzay gemisi Atılgan ve takipçileri iki ayrı güç kaynağıyla donatılmış durumdadır. Nükleer füzyon (çekirdek birleşmesi) yöntemi, gemiye ışık hızının dörtte biriyle yarısı arasında bir hız sağlıyor. Daha yüksek bir hız gerekiyorsa, Uzay

» Warp teknolojisi gerçekten işe yarıyor mu? Üzerinde çalışıyorum

Fizikçi profesör Stephen Hawking

Yolu dünyasında ışık hızının birkaç katına çıkmayı sağlayan “Warp” teknolojisi kullanılıyor (üstteki kutuya bakınız). Bu teknoloji, maddenin antimadde ile tepkimesinden ortaya çıkan enerjiyi kullanıyor.

Film yapımcıları burada doğru iz üzerindeydiler: Bilim adamları, Cenevre’deki çekirdek araştırma merkezi CERN’in büyük parçacık hızlandırıcısında ilk kez 1981 yılında antiproton üretmeyi başardılar. O ana kadar antimaddenin varlığı genel olarak tartışmalı bir konuydu. Madde ve antimadde birbirlerini karşılıklı yok ettiklerinde, hid-

rojen bombasının patlamasında açığa çıkan enerjinin yaklaşık 200 katı oluşuyor. Antimadde şimdiye kadar yalnızca çok kısa ömürlü elementer parçacıklar biçiminde üretildi.

ZAMAN İÇİNDE YOLCULUK

Dedeniz belki de paralel evrende yaşıyor

Einstein’ın ve Hawking’in uzay-zaman teorileri, bilimkur-gunun gözde konularından biri için de zengin bir bilimsel arka planı oluşturuyor: Zaman yolculuğu. Gerçi hiçbir fizikçi somut olarak bir zaman makinesinin inşasıyla uğraşmıyor, ancak bilimin fildişi kulesinde zaman içinde yolculuklar konu ediliyor. Sadece burada adları başka: “Kapalı zaman benzeri yollar”.

Fizik, paradoks durumlarında zaman içinde yolculuklara yardımcı olacak olanaklı yollar gösteriyor. Paradokslar, geçmişe müdahaleler yoluyla geleceğin değiştirilebileceği zaman oluşuyor – bunun en tipik örneği, bir torunun geçmişe dönüp dedesini öldürmesi. Çekim gücünün kuantum teorisi ve “Çokevren teorisi” bir çözüm sunuyor: Geçmişe her müdahale bir paralel evren üretiyor, zamanın akışı çatallanıyor. Kuramcıların değerlendirmesine göre gelecekte gelen davetsiz misafirlere karşı daha güvendeziz, çünkü zaman makinesinin inşasından önceki geçmiş, onların modellerine göre gezilemez.

1902 "Aya yolculuk": Jules Verne'in klasiği sinemalarda oynuyor

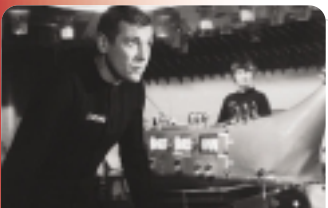
1925 "Metropolis": Bir Android isyan başlatıyor.

1936 "Flash Gordon": Uzaydan gelen tehlikeye karşı bir kahraman.

1958 "Sinek": Işınlama sırasında insan ve hayvan bütünleşiyor.

1965 "Uzay Devriyesi Orion": Alman yapımı bilimkurgu.

1966 "Uzay Gemisi Atılğan" kaptan köşkünde Kirk, McCoy ve Spock ile.

BİLGİSAYAR

Söz dinleyen bilgisayar

"Bilgisayar!" Uzay gemisi mürettebatından birinin ağzından çıkan bu sözcük, konuşma tanıma sistemini uyarıyor. Geminin bilgisayarı, bu sözcüğü bir ses girişinin izleyeceğini biliyor. Bu tip komutlarla bugün de bazı yazılımları başlatmak mümkün. Bunu takip eden şeyde ise kurgu ve gerçeklik arasında geniş bir uçurum var. Uzay gemilerinde yer alan kurgu ürünü bilgisayarlar doğal dilin her sözcüğünü hatasızca ayırt etmekle kalmıyor, tüm içeriği de anlıyor.

Bu noktaya ginceye kadar uzun bir yol var önümüzde. Bugünkü sistemler, en iyi durumda bile en fazla birkaç bin kavramla uğraşmalarını gerektiren sınırlanmış komut setleriyle güvenilir olarak çalışıyor. Oysa Stanley Kubrick'in Arthur C. Clarke'ın eserinden çıktığı 2001: Uzay Efsanesi filminde geminin bilgisayarı HAL dudakları bile okuyabiliyordu. Aslında bu da gerçeğe dönüşüyor: Intel birkaç ay önce bu işi başaran bir yazılım geliştirdiyse de, daha çok dil tanımayı desteklemek için kullanılıyor ve HAL'ın yetenekleriyle karşılaştırılacak gibi değil.

Ses ve konuşma tanıma, otomatik pilot ve otomatik yön bulma sistemleri çoktan gündelik yaşamın bir parçası oldu bile. Yapay zeka uzmanları, bu sistemlerin performansının yükseleceği konusunda kendilerine güveniyorlar. Yaşanan coşku dolu aşamalardan sonra, ilerlemelerin başlangıçta varsayılandan daha yavaş gerçekleşeceği de kabul ediliyor.

Bilgisayarlardaki gelişme, gelecek vizyonları tasarlamak konusunda bilimkurgu yazarlarının ekmeğine yağ sürüyor. Mevcut

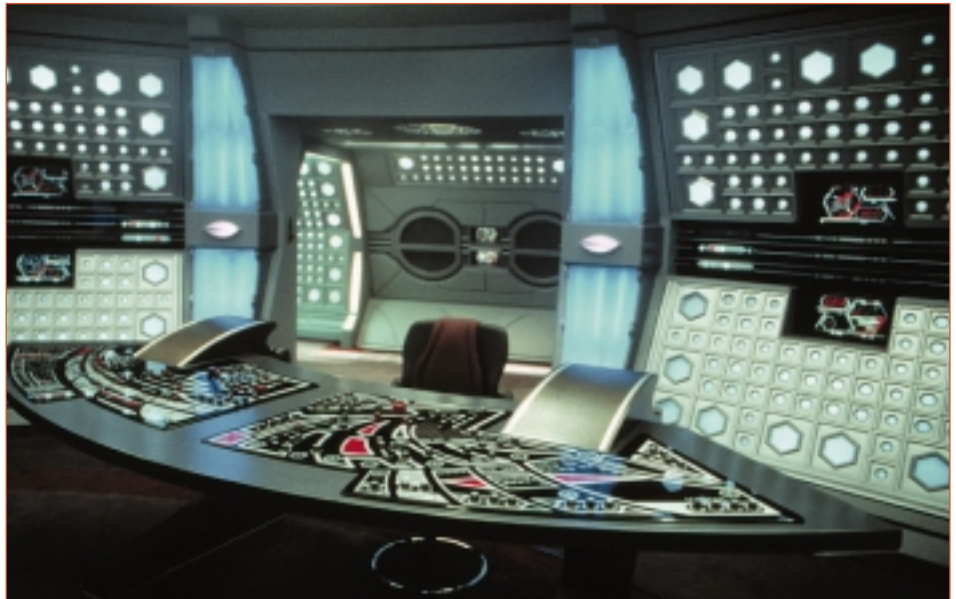
Neredeyse bugün gibi: Kaptan Jean-Luc Picard düz ekran ve Tablet PC ile.

teknolojinin sınırları, gelecek nesil bilgisayarlar gibi, ortada. Bugünkü bilgisayarların hesaplama performanslarıyla bu alanda hızla sınırlara ulaşıyor. Hayallerin gerçek olması için alternatif bilgisayar teknolojileri üzerinde çalışılıyor. Teorik olarak çok sayıda işlemi paralel olarak yürütme olanağına sahip kuantum bilgisayarlarının şansı yüksek.

Bilimkurgularda yer alan uzay gemileri gerçekten zamanlarının çok önünde. İleri görüşlü bir veri taşıyıcı bu dizilerden çıkıp gerçeğe dönüştü. Mr. Spock'ın Atılğan'da kullandığı bilgisayar diskleri, günümüzdeki 3,5 inçlik disketlere çarpıcı bir biçimde benziyordu, üstelik de bu disketlerin ortaya çıkışından neredeyse on beş sene önce.

Daha sonraki dizilerde bazen ticari çıkarlar ileriye dönük görüşlerin önüne geçiyor. Kaptan Picard'ın 300 yıl sonra da hala bugünkü Tablet PC'lerle çalıştığına kim inanır?

Bu, olsa olsa ustaca bir ürün yerleştirme stratejisinin sonucu olabilir.

Borda bilgisayarı: Uzay gemilerindeki bilgisayarların yapamadığı şey yok gibi. Dev veritabanlarına sahipler, galaksiler ötesi ağ oluşturuyor ve kullanıcıyla mükemmel iletişim kuruyorlar.

1967 "Maymunlar Cehennemi": Evrimin tahtındaki kılı zekalar.

1968 "2001 – Bir Uzay Efsanesi": HAL kontrolü ele alıyor.

1968 "Barbarella": Uzayda kötülere karşı savaşta dişi cazibe.

1977 "Yıldız Savaşları": İleri teknoloji savaşında iyiler ve kötüler.

1979 "Yaratık": Uzaylı organizmalar dev böceklere benziyorlar.

1980 "The Empire Strikes Back": Karanlık güçler ve akıllı robotlar.

Kirk Enterprise'da: Mobil Communicator vizyonu cep telefonu olarak gerçeklik kazandı. Bir sonraki adım ise giyilebilir cep telefonları.

COMMUNICATOR

Cep telefonu kurguyu gerçek kılıyor

Filmlerde sahnelenen iletişim olanakları, tüm bilimkurgu fanatiklerinin hayallerini besleyen en önemli unsurlardan biri. Star Trek yapımcılarının ancak 300 yıl sonra gerçek olur diye düşündüğü şeyler sadece 30 yıl içinde gerçekleşmiş durumda. Kaptan Kirk'ün 60'lı yıllardan kalma Communicator'u, telefonların kaba saba cihazlar olduğu günlerde bile bir hayal gibiydi. Kirk'ün uzay gemisiyle iletişim kurmak için elinde tuttuğu ağıta bugün herkes burun kıvrıyor. Gerçeklik burada Warp hızıyla kurgunun önüne geçti. Güncel mobil telefonlar filmlerdekilerden çok daha küçükler. Endüstri, Hollywood'un kendilerine sunduğu tasarım şablonunu minnettar bir şekilde aynen aldı. Hatta katlanabilir kapaklı cep telefonu öncülerinden Motorola, pazara Star Tac adında bir model çıkardı ve bunun görünümü Kirk'ün kullandığı ağıtinkine çok benziyordu. Nokia, Communicator adını organizer özellikli telefonları için kullandı.

Cihazların bu kadar hızlı gelişmesi Star Trek yazarlarını da etkiledi. Böylece yeni, daha kompakt modeller geliştirildi. Ancak bugün bile Kaptan Jean Luc Picard'ın etrafındaki Next Generation ekibinin Communicator'ları çok uzak görünmüyor. Cep telefonu burada üniformanın armasına entegre edilmiş. Bilişim dünyasında buna 20. yüzyılda "Wearable Computing" yani giyilebilir bilişim deniliyordu.

TRICORDER

Daha fazla fonksiyon entegrasyonu

Communicator'un yanında Tricorder da ekibin dış görevler için temel donanımlarından biri. Bu çok fonksiyonlu bilimsel cihaz, algılama, analiz ve kayıt işlevleri sunuyor. Bu cihaz tam anlamıyla gerçek olmuş değil, ancak

endüstri bunun için yoğun bir şekilde çalışıyor. Özellikle askeri alanlarda, bilinmeyen topraklar üzerindeki kullanımlar için ilginç cihazlar geliştirilmiş durumda. Kanadalı firma Vital Technologies bu bağlamda 800 dolara hazır bir "Tricorder Mark 1" sunuyor. Cihaz saat (yıldız saati değil!), barometre ve termometre işlevlerine sahip ve ışık, renk, ışıma ve bitkilerin sağlık durumu gibi değerleri ölçmeye ya- rıyor.

Gerçek tricorder: PRISM İngiliz ordusu tarafından halihazırda analiz için kullanılıyor.

Enterprise'in hasta istasyonunda kendine özgü özelliklere sahip

başka bir tricorder kullanılıyor. Cihaz bir hastanın sağlık durumunu yıldırım hızıyla analiz ediyor. Bu tip cihazlar üzerinde gerçekte de çalışmalar devam ediyor. İngiliz askeri donatıcısı DSTL'nin PRISM (Prototype Remote Illness and Symptom Monitor) adlı avuç içi aygıtı GPS üzerinden kullanıcısının yerini ve sağlık durumunu bildirebiliyor.

İngiliz askerleri Yemen çöllerinde bu cihazı mobil telefonlarla birlikte kullandılar. Ayrıca Atılgan NCC 1701'in hasta istasyonlarındaki yatakların ergonomik dizaynı, Amerikan ordusunun hastane yataklarına da ilham kaynağı oldu. Burada hava basıncıyla ilaçları insan derisinin altına enjekte eden şırıngalar kullanılıyor. Atılgan'ın doktoru McCoy bunu duysa herhalde kıskançlık krizine girerdi.

Teneke dostlar: Yıldız Savaşları'ndan (solda) Hollywood'un ünlü robotları R2D2 ile C3PO ve gözetleme amaçlı MOSRO1.

ROBOTLAR

Daha fazla zeka ve beceri

Onlar da evrim geçiriyorlar. Makineler gitgide daha becerikli ve zeki bir hal alıyorlar. Gelişimin içinde adım adım gündelik yaşamımızdaki yerlerini sağlamlaştırıyorlar. Otomobil endüstrisinin fabrika hangarlarındaki otomatik üretimi tarzında basit etkinlikler, uzayda da robotlar tarafından yürütülebilir. Bilimkurguda robotlar yalnızca basit etkinlikler için kullanılmıyor. Yazarlar bunları genellikle yüksek ölçüde zeka sahibi olarak tasarlıyor ve insana benzer kılıyorlar. Uzay Yolu film ve dizilerindeki "Data" gibi insan benzeri robotlar için "Android" nitelemesi dile yerleşmiş bulunuyor. Carnegie Mellon University'den robotbilim araştırmacısı Prof. Hans Moravec, zeki robotların 50 yıl içinde hem fiziksel hem de zihinsel bakımdan insanları sollayacağı kehanetinde bulunuyor.

CYBORG'LAR

Doğaya yardım eli

Seven of Nine, Terminator, Robocop ve Uzay Yolu filmlerindeki Borglar. Bunların hepsi de Cybernetic Organism'in (Sibernetik Organizma) kısaltması olan Cyborglar. Basitçe anlatmak gerekirse, Cyborglar için yapay uzuv ya da organlara sahip insanlar denebilir. Gelişim protezlerle başladı bile. Eğer beden parçaları artık işlemezse, yapay kalça mafsalları, kalpler, ağtabaka implantları ve benzer aygıtlar kullanılıyor. ABD'de kör hastalara harici bir bilgisayar yardımıyla cisim-

Silisyum ve Silikon: İmplantlar sayesinde "Seven of Nine" itinayla cyborg'a dönüştürülüyor.

lerin dış hatlarının farkına varmalarını sağlayabilen kamera ve algılayıcılar yerleştirilebiliyor.

Genetiğin, günün birinde doğadakininden farksız protezler sunacağı şimdiden tahmin edilebilir. Sinir hücrelerinin elektronik yapıtaşlarıyla bağlantısı alanında büyük ilerlemeler kaydediliyor. Infineon, bu arabirimi sağlayan bir biyo-yonga üretiyor. Ancak ilerleyen teknoloji, yedek organların özelliklerinin ileride orijinalerinkilerden daha bile iyi olabileceğini sezdiriyor. Doğanın bize sunmadığı, örneğin yapay bir göz sayesinde kızılötesini de görmek gibi olanaklar düşünülebilir.

Son ve en çok tartışılmalı konu ise insan beynine yerleştirilen implantlar. Yazarların ve bilim adamlarının bu konudaki senaryoları aynı ölçüde rahatsızlık uyandırıyor. "Strange Days" (1995) filminde insanların anıları "Zihin Diskleri" üzerinde depolanıyor. Beyin okumanın nasıl gerçekleşeceğini ise henüz bilen yok.

1981 "Tron": Gerçek dünya bir bilgisayar programıyla karışıyor.

1982 "Blade Runner": Replikant denilen androidlerin ayaklanması.

1984 "Terminator": Arnie geçmişe gönderilen bir katil robot rolünde.

1985 "Geleceğe Dönüş": Bir sürü paradoks ve zaman içinde yolculuk.

1986 "5 numara yaşıyor": Yıldırımın isabet ettiği savaş robotu.

1987 "The Next Generation": Atılğan'da yeni kuşak

1991 "Terminator 2": Filmlerin ilk sıvı kötü adamı oldukça gerçekçiydi.

1993 "Deep Space 9": Uzaylılar sayıca artıyor.

1994 "Stargate": Mısır'da yeni bir dünyaya kapı açılıyor.

1995 "Independence Day": Uzaylılar gezegenimize saldırıyor

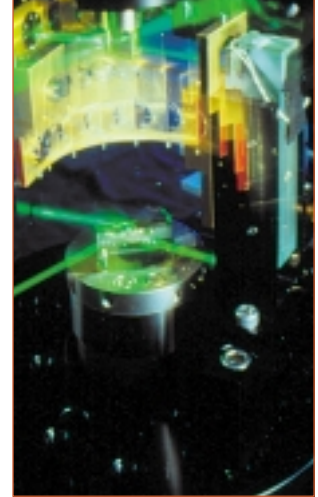
1997 "Gattaca": Gen tekniği gündelik yaşamı belirliyor.

1998 "Armageddon": Bir göktaşı dünyaya çarpmak üzere.

Sanal eğlence: Picard, Holodeck'in yapay dünyasında eğleniyor. Bu belki de geleceğin sohbeti. Araştırmacılar, hologramlardan veri depolamada yararlanmak için çalışıyor.

LAZER SİLAHLARI

Yıldız savaşları

Önemli bir aksesuar daha: Lazer ışını. Daha erken dönem bilimkurgu yapıtlarında uğursuz ışınlara rastlanıyordu. Nihayet 1960'da "Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation", yani kısacası lazerin keşfi, yazarların hayal gücünü tetikledi. Tüm hayali cephanelikler hemen lazere dönüştüler: Lazer tabancaları, topları ve hatta kılıçları boy gösterdi.

Ronald Reagan zamanında, ismini George Lucas'ın efsanevi film üçlemesinden alan Yıldız Savaşları programı SDI başlatıldığında, lazerlerin gerçekten yok edici silahlar olabileceği açık seçik ortadaydı. SDI'nin lazer ışınlarıyla roketleri patlatması gerekiyordu. Ancak askeri stratejistlerin başına gelenler, bazı bilimkurgu yazarlarının başına gelenlerden pek de farklı değildi. Düşünülmüş sahneler kağıt üzerinde işe yarayabilir ve teorik olarak gerçekleştirilebilir, ancak gerçek dünyada bir hayli eksik ortaya çıkıyor. Bu çok pahalı sistem olsa olsa uyduları devre dışı bırakabiliyor.

HOLOGRAFI

Veri belleği ve 3D dünyası

Lazer teknolojisi holografide de bulunuyor. George Lucas'ın Yıldız Savaşları'nda prenses Leia depolanmış bir holografik haber gönderiyordu. Star Trek: The Next Generation'un Holodeck'i uzay gemisinde geleceğin sohbetinin nasıl görünebileceği gözler önüne seriyor. Mükemmel holografik görüntülere sa-

hip yapay bir dünyada gezinti. Bilim adamları, uzay gemisi Atılgan'ın ilk günlerinden beri holografik veri bellekleri üzerinde çalışıyor. Bu bellekler, alışıldık bellek türlerinden çok daha yüksek veri yoğunluğuna ulaşabiliyor. Holografik bir CD 10.000 Gigabyte veri saklayabilir. Ancak pratikteki sistemler henüz bu teorik olanakların çok gerisinde kalıyor.

Resimleri çalıştırabilmek daha da zor. Nesneleri üç boyutlu resimler olarak sunma olanağının yanı sıra hareketleri de zaman içinde ölçmek için şimdiden sayısız püf noktası mevcut. Bu sırada lazer tepeleriyle iki nesne aynı referans ışınlarıyla alınıyor. Daha sonra hologramlar aynı zamanda yeniden yapılandırılıyor. Bu çifte tepeli holografisi iki resim arasındaki farkları görünür kılıyor.

Kılıç şakırtıları: Yıldız Savaşları az daha gerçek oluyordu. Pentagon'un sipariş listesinde bir tek ışın kılıçları eksikti.

Işınlanma odası: Işınlamak herhalde hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bir düş. Elemanter parçacıklar için mümkün olan bu imkan, insanlar için hiç de olanaklı değil.

İŞINLAMA

Ne de olsa kuantumlarla işliyor

Çok uzak yerlere ışınlanmamızı sağlayacak ışınlama mekanları hiç olacak mı acaba? Kuantum mekaniği sayesinde tek tek parçacıklar gerçekten de ışınlanabiliyor. Bu sırada çaprazlama parçacık denilen parçacıkların özelliklerinden yararlanılıyor: Çiftler çiftler beliren kuantumlarda, bir parçacık daima ötekinin karşıt durumunu alıyor.

Avusturyalı fizikçi Anton Zeilinger bir parçacığın durumunu, parçacıkların uzaktan etkisi yoluyla ötekine aktararak değiştirmek yoluyla fotonları Donau'nun altından "ışınlamayı" şimdiden başarmış. Bir sonraki eylem olarak kuantum bilgilerini Viyana'daki iki kule arasından havadan taşımak istiyor. Bir sonraki hedef tek tek kuantumlar üzerinden yalnızca bilgileri değil, bilakis karmaşık maddeleri de aktarmak. Zeilinger gelecek yıllarda atomlar ve molekülleri de ışınlayabileceği konusunda iyimser. Ancak bunun insanlar üzerinde başarıya ulaşabileceğini düşünmüyor. Tek bir insanın transfer örneğinin tarif edilmesi için gerekli olan bilgi miktarı, tahminen 10 üzeri 22 Gigabyte civarında. Bu dev veri miktarının depolanması için bugünkü 160 Gigabyte'lık sabit diskler kullanılırsa, 150 ışık yılı uzunlu-

ğunda bir sütun ortaya çıkıyor. Şayet böyle bir ışınlama merkezi kurulabilse, muhtemelen tek bir ışınlama işlemi için bile insanlığın şimdiye dek ürettiğinden çok daha fazla

» Muhtemelen yakında molekülleri de ışınlayabileceğiz.

Profesör Anton Zeilinger, fizikçi

enerjiye ihtiyaç duyardı. Işınlama fikrinin ardında yatan gerçek ise büsbütün farklı: Yazar Gene Roddenberry'nin, Uzay Yolu dizisinin her bölümünde yabancı bir gezegene iniş sahnesi çekecek bütçesi yoktu. Ancak modern bilgisayar teknolojisiyle film için sonsuz olanaklar gündeme geliyor. Böylece kurgu ve gerçeklik buluşuyor. ■

MF / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

LINKS

- ▶ www.sfsite.com
- ▶ www.scifi.com
- ▶ www.science.howstuffworks.com
- ▶ ssdoo.gsfc.nasa.gov/education/just_for_fun/startrek.html
- ▶ www.itsf.org/brochure-d/G.pdf

1999 "Matrix": Bildiğimiz dünya aslında sanal bir ortam.

2000 "Uzay Gemisi Voyager": Doktor bir robot, kaptan ise bayan.

2001 "AI - Yapay Zeka": Mükemmel robotlar tekin değil.

2002 "Minority Report": Her yerde biyometrik tanıma sistemleri.

2003 "Solaris": Düşünceler ansızın gerçek olursa.

2004 "Uzay gemisi Surprise": Bilim de hataya düşebilir.

İÇİNDEKİLER

178 Reklamsız İnternet:
Hızlı ve sorunsuz sörf188 A'dan Z'ye MSN:
Mükemmel MSN kullanımı192 Online Sözlükler:
Sözlük ve tercüme siteleri196 E-devlet Raporu:
Kullanıcıların e-devlet'e
bakışı

Marifetli ufaklıklar:
SX1, P900, Nokia
7700 (arkada,
soldan sağa),
Hiptop (önde).

Yeni Smartphone'lar

Telefon mu, yoksa bilgisayar mı?

Yeni çok işlevli cep telefonları, mobil telefon ve organizatör işlevlerini birleştiriyor, bundan zararlı çıkan ise PDA'lar oluyor.

■ Kullanışlı elektronik ürünler arasında akıllı telefonların mı, yoksa PDA'ların mı kendini kabul ettireceği sorusu uzun süre yanıtsız kaldı. Bu aygıtların teknik yetenekleri birbirlerine fazlasıyla yakındı. Piyasa araştırmacılarına bakılırsa, yarışın son yüz metresinde şimdilik önde giden bir aday belirilmiş durumda. 2003 yılında satılan akıllı telefonların sayısı, ilk kez PDA satışlarını geride bıraktı. Bu rakam Avrupa'da, Yakın Doğu'da ve Afrika'da tahminen 3,3 milyon adet ve PDA'lardan 300.000 adet daha fazla. Hatta Gartner firması analistleri, akıllı cep telefonları pazarının önümüzdeki her sene ikiye katlanarak büyüyeceği öngörüsünde bulunuyorlar. Zira artık bu tür telefonları gerekli kılan üçüncü nesil teknolojiler kullanıma girdi ve gittikçe de geliyor.

Bu aygıtlarla dijital fotoğraf çekmek, e-posta alıp göndermek, adresler ve randevuları yönetmek, hatta metin işlemek bile mümkün. Akıllı telefonlar ayrıca müzik çalabiliyor ve Web'de sörf yapabiliyorlar. Göz ardı edilmemesi gereken bir nokta daha var: Avrupa'da, Amerika'da ve doğu ülkelerinde akıllı telefonlar cep telefonu operatörleri tarafından dağı-

tılıyor ve bu yüzden PDA'lardan daha uygun fiyata elde edilebiliyor. Üstelik üreticiler sürekli yeni, daha çekici teknolojiler ve yetenekler içeren modellerle pazarı takviye ediyor. PDA'lar ise yeniliğe bu kadar açık değiller. Bununla beraber, PDA'lar da cep telefonu olarak kullanılabilirler diye, üzerinde antenleriyle, irice bir telefon görüntüsüne sahip olmaya başladılar ve bu gelişme bile PDA konseptinin insanların vazgeçemediği önemli ihtiyaç olan telefonun gerçeğine ve gücüne boyun eğmesi olarak yorumlanabilir.

PDA'ların geleceğinin iş dünyasında olduğunu, profesyonel kullanıcıların bu cihazları tercih edeceği; öğrencilerin, ev kadınlarının ve yanında ofis taşımak zorunda olmayan insanların hafifletilmiş birer PDA içeren küçük, kullanışlı, kameraları, müzik çalarları, işletim sistemleriyle entegre, kolay kullanımlı ve albenili cep telefonlarından vazgeçmeyeceği öngörüsünü ciddiye alan Palm gibi PDA üreticileri de gelecek planlarını buna göre yapıyorlar. Bununla beraber, başta da söylediğimiz gibi, yarışın hala koşulacak yüz metresi var ve sürpriz bir depar her şeyi değiştirebilir.

Napster diriliyor ama...

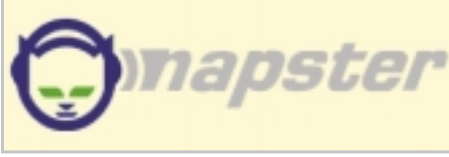
Artık eski Napster değil!

İnterneti bir müzik cennetine çeviren efsanevi müzik borsası Napster geri döndü, ancak bu kez ticari bir servis olarak çalışıyor ve şu anda yalnızca Amerika'dan müşteri kabul ediyor.

Napster iki yıl önce yasaklandıktan sonra, medya ve yazılım firması Roxio tarafından

satın alındı ve şimdi de Apple'ın iTunes'u gibi rakiplerin karşısına yeni bir konseptle çıkıyor. Napster 2.0, PC kullanıcılarına tek şarkıları 0,99 albümleriyse 9,95 ABD dolarına indirme, CD'ler üzerine yazma

ya da mobil aygıtlar üzerine depolama olanağı sunuyor. Seçim için en büyük beş müzik firmasının 500.000 parçası ve de yüzlerce bağımsız sanatçının eserleri sunuluyor.

Üstelik tutkulu müzik hayranları 9,95 ABD doları karşılığında Premium Service'ten yararlanarak reklamsız ve etkileşimli kırk radyo kanalına erişimi garantiliyor.

Bilgi için: www.napster.com

Windows XP

Messenger devre dışı kalıyor

Spam ve hacker saldırıları, Microsoft'u Windows Messenger Services'ini kapatmak zorunda bıraktı. Kullanıcılar Messenger üzerinde sanıldığı gibi sistem yöneticilerinden gelen haberlerle değil, bilakis spam'la ve kötü niyetli yazılımlarla karşılaştılar. 2004 yılı ortası için beklenen Windows XP için Service Pack 2 ile bunlar nihayet geçmişte kalacak

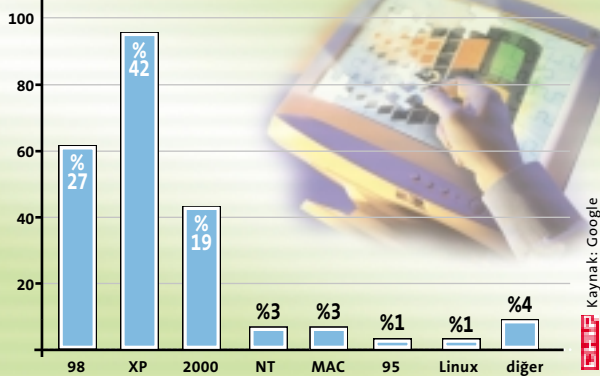
ve Messenger yazılımı Windows'tan çıkartılacak.

Bilgi için: www.microsoft.com

İŞLETİM SİSTEMLERİ

Google'da arama yapanlar

XP'nin üstünlüğü: Google sitesinde arama yapan kullanıcıların yarısına yakınının XP kullanıcısı olduğu anlaşılıyor. Windows 98 ise hala kullanıcıların dörtte birinden fazlasının tercihi.

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline	superonline.com (212) 310 0000
Aylık	18.9 milyon TL
tt net	ttnet.net.tr (212) 444 0145
Aylık	9.5 milyon TL
turknet	turk.net (212) 444 0077
Aylık	15 milyon TL
e-kolay	e-kolay.com (212) 478 0478
Aylık	15 milyon TL
trnet	tr.net (312) 295 9000
Aylık	13 milyon TL
işnet	iş.net (312) 289 8060
Aylık	15 milyon TL
anet	anet.com.tr (212) 336 1919
Aylık	11 milyon TL
Webbee	webbee.com.tr
Aylık	14 milyon TL
Mynet	mynet.com.tr
Aylık	14 milyon TL
Kablonet	www.kablonet.com
64/16 Kbps	61 milyon TL
128/32 Kbps	116 milyon TL
256/64 Kbps	198 milyon TL
512/128 Kbps	377 milyon TL

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı,
Haber Müdürü

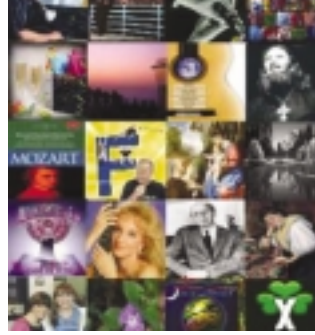
Online oyun cazibesi

“Massively online games” ifadesini 2000 yılında ilk kez “devasa online oyunlar” olarak tercüme edip kullandığımda, Türkçeleştirmeye çok sıcak bakmayan oyun severlerin ne tepki göstereceğini merak ediyordum. Ancak Ocak ayı içinde Star Wars Galaxies’in Türkiye’ye getirilişini konu alan basın toplantısında da sık sık duyduğum “devasa” kelimesi kadar, online oyunların da büyük bir kesim tarafından kabul edildiği dikkat çekiyordu. Otuzlu yaşlarını geçkin Türk oyuncuların da sıklıkla karşılaştığı Star Wars Galaxies gibi online evrenler, duyarsızlıklarından ve önlerine konulan sorgulamadan kabul eden teslimiyetçiliklerinden yakındığımız kullanıcılarımızın internet erişim kalitesi ve fiyatları konusunda gerçekten isyan edip, yetkili kurumlara daha iyi hizmet için baskı yapmalarına neden olabilir. Çünkü devasa online oyunlar her ay abonelik ücreti ödenerek yıllar boyu oynanabilecek kadar sürükleyici ve popüleritesi hızla artan oyunlar. Ama adı üzerinde, “online oyunlar” ve iyi bir bağlantı gerektiriyorlar.

Müzik portalı

MP3.com offline oluyor

MP3 platformu MP3.com Aralık’tan beri offline. Nedeni, şu ana kadar hizmeti elinde tutan

Vivendi müzik firmasının, web sitesini haber portalı CNet’e satması. Yeni patron ise, sunucular üzerindeki 750.000 şarkı-

yı silmiş bulunuyor. CNet, web sitesini artık bir Müzik-haber-magazin portalına dönüştürmek istiyor. Dolayısıyla, orijinal MP3.com portalının kuruluş fikrinden geriye pek fazla bir şey kalmıyor. 1998’den beri sanatçılar bir plak sözleşmesi olmaksızın da parçalarını MP3.com üzerinden yayınlatabiliyor, dinleyiciler de ücretsiz olarak indirebiliyordu. Bundan dolayı MP3, web’deki en iyi -ve üstelik az sayıdaki yasal- müzik sitelerinden biriydi ve adı duyulmamış, ama harika müzik yapan yeteneklere sıkça rastlamak mümkündü.

Bilgi için: www.mp3.com

Newsbot

Microsoft’tan haber toplayıcı

Yazılım devi Microsoft haber toplama hizmeti Newsbot’u şimdi Avrupa’da da hizmete sokuyor. Şu anda desteklenen diller İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve İtalyanca. Almanca ve Türkçe henüz sisteme dahil değil. İngilizce servis, kendi verilerine göre Büyük Britanya ve ABD’den 4.000 portal tarıyor. Haber toplayıcıyı kendi ihtiyaçlarına göre ayarlamak ve aradıkları haberlerin izini sürmesi için Newsbot programlamak isteyenler, bunu Microsoft’un MSN Passport hizmeti üzerinden halledebilirler.

Bilgi için:

<http://uk.newsbot.msn.com>

P2P İstemcisi

Download efsanesi KaZaa Lite’in sonu geldi

Alternatif dosya paylaşım yazılımı Kazaa Lite, bariz bir biçimde sona yaklaşıyor: İnternet forumlarında, Fasttrack ağının işleticisi Sharman Networks firmasının artık sadece orijinal

Kazaa Media Desktop istemcisine izin vereceği dedikoduları dolaşiyor.

Söylentilere göre, Kazaa Lite kullanıcıları Supernode’larla artık bağlantı kuramayacaklar.

Gerçekten de kısa bir süre önce yapılan testlerde Kazaa Lite ile dosya indirmekte güçlüklerle karşılaşıldı.

Bilgi için:

www.sharmannetworks.com

WEB GÖZCÜ

Browser

Opera’da güvenlik açığı

Sevilen internet tarayıcısı Opera’nın 7.11 ve 7.20 sürümleri Web sayfaları ve HTML e-postaları üzerinden gerçekleştirilecek Buffer Overflow saldırılarına karşı açık. Bu sorun, Opera’nın Windows ve Linux sürümleri için geçerli. Güncel sürüm 7.21 bu hatayı ortadan kaldırıyor.

Bilgi için: www.opera.com

W32.Mimail.C@mm

Solucan Web’den saldırıyor

W32.Mimail.C@mm solucanı, şu sıralar “Re[2]: our private photos” konu satırlı entegre bir e-posta sunucusu üzerinden yayılıyor. Solucanın bulaştığı bilgisayarlar, internet sunucularına saldırı amaçlı kullanılıyor. Symantec bu konuda bir çözüm geliştirmiş bile.

Bilgi için: www.symantec.com

Linux

Kernel’e hack girişimi başarısızlığa uğradı

Bir hacker Linux Kernel’ine bir arka kapı açmak amacıyla, üzerinde tüm geliştirmelerin yönetildiği CVS bilgisayarına sızdı. Ancak kod üzerinde yaptığı değişiklikler iptal edildi.

Bilgi için: <http://kerneltrap.org/>

Banner'lar, Popup'lar, Spam ve Dialer'lar

Web'de reklam kabusuna son!

İnterneti temizleyin: Sizi soymak için fırsat kollayan numara çeviriciler, devamlı önünüze çıkan sinir bozucu tanıtım pencereleri ve sıkıcı başlıklar ile boğuşmak zorunda değilsiniz. Bazen gizli birkaç püf noktası yardımınıza koşabilir ve Windows'a ait bazı mükemmel araçlar da reklam saldırısını engelleme için yardımcı olabilir.

30°	60°	Hand	X
Ana Temizlik Sinir bozucu reklamlar yerine kimlik gizleme. Windows donatılarını ve ücretsiz araçları kullanarak popup'ları ve sörf izlerini temizleyin. Sayfa 180	Tam Temizlik İnatçı veri kirlerine karşı: Özel ipuçları sizi, Flash pencerelerinden, Java banner'larından ve yüzlerce Spam sunucusundan tamamen kurtarır. Sayfa 183	Performans Reklamsız ICQ Sayfa 182 ActiveX Dialer engeli Sayfa 183 Spam iletilerinin temizlenmesi Sayfa 185	Temizlik Gereksiz Web pazarlamacılarına karşı panzehir: P3P teknolojisi ile Popup ve benzerleri için web sayfası ve tarayıcı kurallarının belirlenmesi Sayfa 186

Yeni ekonomi, reklam ekonomisi ile birlikte sıkıntılı günler geçiriyor. Şimdiden banner ve benzeri tanıtım pazarında yer alanlar, ciddi önlemler ile rakiplerini dışarıda tutmaya çalışıyorlar. Bu nedenle internet kullanıcılarının gizlenen profillerini oluşturmak için reklam formları ve başvuru hileleri de her geçen gün daha da saldırganlaşıyor. Sonuç itibarıyla pazarlama firmaları, toplanan bu bilgilere ciddi paralar ödüyorlar ve bu nedenle de bilgilerin toplanması büyük önem taşıyor. İlan sunucuları ve casusluk programları istedikleri bilgileri hiç çekinmeden toplayabildikleri için, veri koruma internetteki pazarlamacılara pek bir şey ifade etmiyor:

- ▶ Sıkça ziyaret ettiğiniz siteler
- ▶ Bilgisayarınızdaki donanım bileşenleri
- ▶ İnternet üzerinden son bir ayda yaptığınız alışverişler
- ▶ Sisteminizde yüklü olan programların listesi
- ▶ Sahip olduğunuz e-posta adresleri ve
- ▶ Oturduğunuz yerin açık adresi

Bu bilgilerin başkaları tarafından bilinmesini istemiyor musunuz? Üstelik web'deki reklamlardan da rahatsız mı oluyorsunuz? Öyleyse bu yazıyı okumalısınız. Burada, açılan pencereleri (Po-

popup Windows) ve Banner'ları nasıl engelleyeceğinizi, kalıcı kullanıcı bilgilerini (Cookie'leri) ortadan kaldırmayı ve casusluk fonksiyonlarının üstesinden gelmeyi öğreneceksiniz. Çünkü bunların hepsi de veri aktarım zamanınızı olumsuz yönde etkiliyor, özel hayatınıza izinsiz olarak giriyor veya PC'nizin sistem güvenilirliğini tehlikeye atıyorlar.

Yazının birinci bölümünde ilk olarak rahatlıkla gerçekleştirebileceğiniz ve sadece birkaç işlem sonucunda reklam çöplüğünün büyük bir kısmını filtrelemenizi mümkün kılacak temel bilgileri öğreneceksiniz. İkinci bölüm ise hedefe yönelik olarak belirli reklam sunucularını veya tanıtım formlarını kapatmak için kullanabileceğiniz, uzmanlar için ipuçları içeriyor. E-postalardaki spam, dialer ve ICQ'daki banner'ları da buradaki performans ipuçları ile engelleyebileceksiniz. Son olarak CHIP, internetteki yeni veri koruma standardı P3P'yi sizlere tanıtıyor.

Ayrıca, her bir işlemin ne kadar iyi etki ettiğini hemen görebilmeniz için her bir ipucunun yanına, bunu kullanarak reklamları ne kadar etkili bir şekilde engelleyebileceğinizi gösteren bir "Bakım Çubuğu" ekledik.

Ana Temizlik:

Anında etkili ipuçları

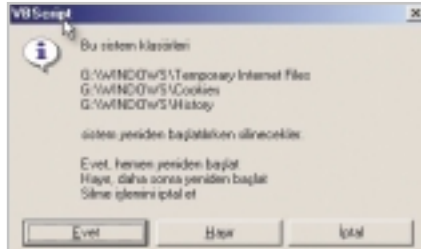
■ Küçük, akıllı, etkili: Aşağıdaki ipuçları ve araçlar, sizi ve bilgisayarınızı, PC'nize yerleşmek isteyen pop up pencerelerine, kalıcı kullanıcı bilgilerine ve casusluk programlarına karşı hemen koruyorlar.

Internet Explorer'daki sörf izlerinin otomatik temizlenmesi

Etkisi:

İnternet oturumlarınızdan arda kalan önemli bilgileri sadece bir kaç tıklamayla ile silebilir, hatta bunların otomatik olarak temizlenmelerini sağlayabilirsiniz. İlk olarak *Araçlar / İnternet Seçenekleri* komutunu çalıştırın. Takip eden pencerede *Temporary Internet Files* başlığı altındaki *Dosya Sil* düğmesine tıklayın. Böylece web sayfalarının çevrim dışı ziyaret için kaydedildikleri önbellek silinecek. Ardından web sayfalarının sabit diskinize kaydettikleri küçük bilgi yığınlarını da silmek için *Tanımlama Bilgisi Sil* isimindeki düğmeye tıklayın. Doubleclick gibi ilan

sunucuları, daha sonra her zaman ulaşabilecekleri bu kalıcı kullanıcı bilgilerini (cookie'leri) sabit diskinize yerleştiriyorlar. Şayet bu tür bir cookie'ye sahipseniz, aynı ilan sunucusu ile çalışan başka bir web sayfasını ziyaret ettiğiniz zaman söz konusu cookie yardımıyla rahatlıkla tespit edilebilirsiniz. Daha sonra sunucu kendi veritabanına göz atarak daha önce nereleri ziyaret ettiğinizi ve hangi ilanlara tepki verdiğinizi öğrenebilir. Eğer sisteminizde saklanan cookie'leri siliyorsanız ar-

Sonunda anonim: INDEX.DAT dosyası yazmaya karşı korumalı olmasına rağmen TIF Löscher aracı yardımıyla silinebilir.

dından *Geçmiş* kayıtlarını da silmelisiniz. Bu, daha önce ziyaret ettiğiniz sayfaların listesini siler. Peki arama motorlarını kullanırken girdiğiniz kriterler ne olacak? Bunlardan da bir an önce kurtulmanızda fayda var. Bunun için *İnternet Seçenekler* penceresindeki *İçerik* sekmesini etkinleştirin ve sırasıyla *Otomatik Tamamla* ve ardından da *Formları Sil* düğmelerine tıklayın. Ayrıca söz konusu işlemleri manuel olarak gerçekleştirmek yerine "TIF Löscher 2.0" aracını (© eCHIP-Code AntiSpam veya www.helmrohr.de) da kullanabilirsiniz. Bu araç sistemin her açılışında otomatik olarak çalışıp hakkınızda bilgi toplamak için kullanılacak web izlerini temizliyor.

INDEX.DAT: Windows izleme dosyasının silinmesi

Etkisi:

Windows altındaki INDEX.DAT dosyası bu özel görevi yerine getiriyor. İnternet Explorer, bu ana kadar alınan tüm cookie'ler hakkındaki bilgileri bu dosya içerisinde saklıyor ve aradan aylar da geçse, cookie'lerin kendilerini silmiş olsanız bile bunların izleri yedek olarak hala IN- →

MOZILLA VE OPERA

» Reklama karşı doğuştan bağışıklı

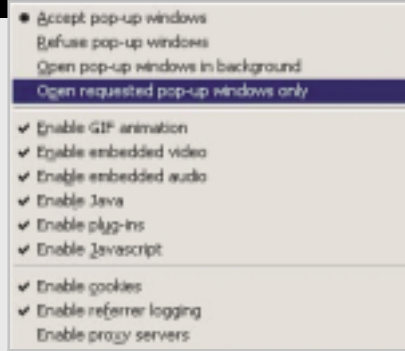
Microsoft'un İnternet Explorer'ı pazarı yönetmeyi sevse de, kendisinin spam'a ve reklamlara karşı en iyi korunan tarayıcı olduğunu söylemek pek mümkün değil. Bu noktada, açık kaynak kodlu İnternet tarayıcısı **MOZILLA** zaten entegre bir popup engelleyici aracına sahip olduğu için açık bir avantaja sahip. Ayrıca bu araç belirli web sayfalarındaki resimlerin yüklenmesi için de özel seçenekler de barındırıyor.

Mozilla içerisindeki popup engelleyici aracını etkinleştirmek için *Edit / Prefe-*

rences / Privacy & Security / Popup komutunu çalıştırın ve bunun sonucunda ekrana gelen pencerede *Block unrequested popup windows* seçeneğini işaretleyin. Ayrıca buradaki *Windows Allowed Sites* düğmesine tıklayarak koyduğunuz engeller için istisnalar ekleyebilirsiniz.

Ayrıca ek olarak banner'ların da engellenmesini istiyorsanız Mozilla penceresindeki istemediğiniz ilanın üzerine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın. Bunun sonucunda açılan nesne menüsündeki *Block images from this server* komutunu kullanarak banner sunucusunun göz ardı edilmesini sağlayabilirsiniz. Ancak bu noktada dikkatli olmalısınız. Şayet ilan, o anda incelediğiniz web sayfasının sunucusundan geliyorsa artık hiçbir resim görünmeyecektir. Bu durumda söz konusu sunucuyu tekrar serbest bırakın.

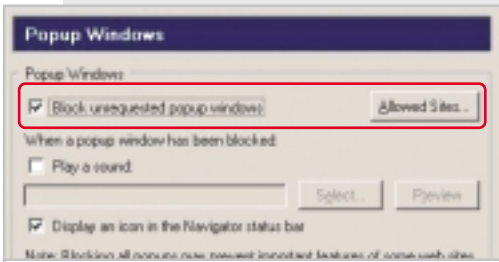
İkinci IE alternatifi ise İskandinav asıllı **OPERA**'dır. Bu tarayıcı, popup'ları en az Mozilla kadar hızlı bir şekilde engelliyor. Bunun için yapmanız gereken tek şey [F12] tuşuna basmak ve isteğini-

Opera: Popup pencerelerini tek bir tıklama ile engellemek için kullanabileceğiniz hızlı ulaşım menüsünü bir tuşa basarak ekrana getirebilirsiniz.

ze bağlı olarak *Refuse pop-up windows* veya *Open requested pop-up windows only* komutlarından bir tanesini çalıştırmak.

Bu sayede Opera kullanarak da sıkıcı ilan pencereleri arasında kalmadan sörf yapabilirsiniz. Opera'yı tamamen reklamlardan arındırmak içinse programın ticari bir sürümünü seçmelisiniz. Aksi takdirde popup engelleyiciye rağmen pencerenin sağ üst köşesinde devamlı olarak bir reklam banner'ı ekrana gelecektir.

Mozilla: Entegre Popup Killer aracına sahip ve reklam sunucularından gelen resimleri istenirse kullanıcıyı bir ses ile uyararak engelleyebiliyor.

DEX.DAT dosyası içerisinde tutulmaya devam ediyor. Ancak Windows'un kullanıcıların bu dosyayı silmelerini yasaklaması, anlamsız bir güvenlik önleminde başka bir şey değil. Ancak bu işlem için de TIF Löscher aracından yardım alabilirsiniz. Bu sayede Windows açılırken sadece yeni, boş bir INDEX.DAT dosyası oluşturur.

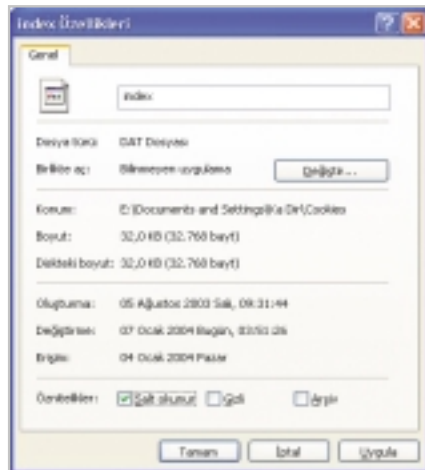
İpucu: Alternatif olarak söz konusu INDEX.DAT dosyasını yazmaya karşı koruyabilirsiniz. Bunun için "Documents and Settings\[Kullanıcı İsmi]\Cookies" klasörü içerisindeki dosyayı bulun.

Farenin sağ tuşunu kullanarak INDEX.DAT dosyasına tıklayın ve kısayol menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ardından takip eden penceredeki *Salt Okunur* seçeneğini işaretleyin ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Artık tarayıcının söz konusu dosya içerisine yazması mümkün değildir. Bu değişikliğin faydalı bir yan etkisi ise cookie'lerin sabit diskiniz üzerine de yazılamamalarıdır. Ancak bu rağmen sayfalar Internet Explorer'ın Cookie'yi kabul ettiğini ve sabit diske kaydettiğini farz eder. Dikkat! Bu ipucunu uygularken Internet Explorer'ın kapalı olmasına dikkat etmeli ve INDEX.DAT dosyasının TIF Löscher yardımıyla daha önceden boşaltıldığından emin olmalısınız.

Popup Killer'ın reklam pencerelerine karşı etkili kullanımı

Etkisi:

Popup Killer'lar, Internet Explorer'a entegre olarak çalışan kullanışlı programlardır. Bunlar, bir web sayfasının ek bir pencere açmak isteyip istemediklerini tespit

Basit ve etkili: INDEX.DAT dosyasını yazmaya karşı koruyarak cookie'leri umursamadan rahatça sörf yapabilirsiniz.

ederler. Bunun sonucunda söz konusu pencere, henüz kullanıcı ekranda hiçbir şey görmeden otomatik olarak kapatılır.

Ancak buradaki en önemli sorun söz konusu araçların sadece reklam pencerelerini değil aynı zamanda gerekli pencerelerin kapatılmalarına neden olması. Örneğin, bu tür pencerelere bir online olarak yaptığımız alışverişi onaylarken veya dosya indirirken ihtiyaç duyabilirsiniz. Bu araçlara karşılık bazı web sayfaları, şayet söz konusu ek pencereler kapatılacak olursa siteye girişi engelleyen Popup Killer detektörleri kullanıyorlar. Popup Killer kullanımı sırasında aşağıdaki noktalara dikkat etmelisiniz:

► Program, bir popup penceresinin engellenip engellenmediğini göstermeli

► Program, belirli sayfalardaki popup pencerelerinin açılmasına izin vermeli.

Google Toolbar (© eCHIP-Code AntiSpam veya <http://toolbar.google.com>) yukarıdaki bahsedilen tüm fonksiyonlara sahip. Bir popup penceresi açılmak istediğinde Google, kapıyı yüzüne çarpıp, durum çubuğu üzerinde o ana kadar kaç tane reklam penceresini engellediğini gösteriyor.

Bir siteye ait popup pencerelerinin açılmasına izin vermek için söz konusu sayfa tarayıcı penceresinde görüntülenirken *Blocked* simgesine tıklayın. Bunun sonucunda söz konusu domain o andan itibaren, bu siteyi ziyaret ettiğiniz zamanlarda söz konusu araç tarafından engellenmeyecektir. Bir popup penceresini sadece bir kereye mahsus görüntülemek için de popup alarmından sonra biraz önce yüklediğiniz sayfaya geri dönün ve [Ctrl] tuşu basılı durumdayken söz konusu bağlantıya tekrar tıklayın.

Ad-Aware casuslara, numara çeviricilere ve reklamlara karşı

Etkisi:

Reklamcılar casusluk araçları kullanmaktan hoşlanırlar. Bunlar, görünüşte (sözde) kullanışlı işlevler sunan, ancak arka tarafta sizin sörf alışkanlıklarınızı kaydeden programlardır. Bu bilgi toplama araçları elde ettikleri verileri, kullanıcı profilleri oluşturulabilmesi ve bu sayede sizin için

uygun reklamların tespit edilebilmesi için firmalara gönderirler.

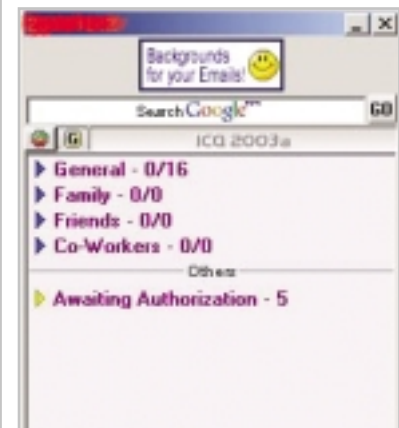
Bilgisayarınızı düzenli olarak Ad-Aware (© eCHIP-Code AntiSpam veya www.lavasoft.de) ile kontrol ederek söz konusu casusluk programlarının ve bunların sunucularının işlerine çomak sokabilirsiniz. Özel kullanım için ücretsiz olarak dağıtılan araç, reklam sunucularının kötü niyetli cookie'lerini, izleme yazılımlarının kayıt defteri öğelerini, numara çeviricileri ve sizin bilginiz haricinde IE'ye kurulan reklam araç çubuklarını da tespit edebiliyor.

İpucu: Ad-Aware ile beraber dil paketini de indirmeli ve yüklemelisiniz. Bu sayede *Settings* altındaki *Language* seçeneğini kullanarak sunulan farklı diller arasından seçim yapabilirsiniz. Ardından programı çalıştırın, *Scan Now* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen direktifleri takip edin. Bilgisayarınız kısa bir süre içerisinde temizlenecektir. Dikkat! Ad-Aware programının →

INSTANT MESSAGING

» Reklamsız ICQ

ICQ tam bir reklam makinesi. Siz internet üzerinden sohbet ederken birdenbire istemci üzerinde reklam resimleri beliriveriyor. Bu durumdan kurtulmak için ICQ'nuza bazı eklentiler yapmanız gerekli. Gerekli yama dosyası ile ilgili ayrıntılı bilgi için www.michael-prokop.at/internet/icq.html adresine göz atabilirsiniz.

Temiz: Sohbet programı ICQ da reklamlardan tamamen arındırılmış bir şekilde kullanılabilir.

daha etkili olabilmesi için veritabanını devamlı olarak güncel tutmalısınız. Bunun için sadece bir internet bağlantısını etkinleştirmeniz ve programı çalıştırmamız yeterli. Daha sonra her tarama işleminden önce, programın sahip olduğu zararlı veritabanını internet üzerinden güncelleyebilmesi için *Check for updates now* bağlantısına tıklamalısınız.

Webwasher, banner'ları daha ortaya çıkmadan temizliyor

Etkisi:

Webwasher, kullanıcıların devamlı karşılarına çıkan reklam banner'larına karşı mücadelede uzun zamandır tercih edilen bir program. Ancak bu araç daha fazlasını da yapabiliyor. Örneğin, bir internet sayfasında yüklediğiniz, ancak yabancı bir reklam izleme sunucusuna haber veren GIF animasyonlarını da engelleyebiliyor.

Casus katili: Ad-Aware sabit diskinizi, hakkınızda bilgi toplamaya çalışan cookie ve casusluk araçlarına karşı güvenilir bir şekilde arar.

Programı kurduktan sonra ilk çalıştırmanızda *Configuration Free* seçeneğini işaretleyin ve artık banner'lar ile boğuşmadan sörf yapmanın keyfini sürün. Programın bu kadar başarılı olmasının nedeni, tüm internet sayfalarını daha tarayıcı penceresine göndermeden önce tek tek kontrol eden lokal bir proxy görevi görmesi. Programın diğer seçeneklerine ulaşmak için ekranın altındaki görev çubuğunun sağında bulunan *W* simgesine tıklayın. Buradaki ayarları kullanarak filtreleme seçeneklerini, hiçbir popup'a veya cookie'ye izin vermeyecek şekilde kesinleştirebilirsiniz. Araç, isteginize bağlı olarak resimleri veya sayfalara entegre edilmiş videolar gibi medya içeriklerini de filtreleyebilir. Webwasher'ın en önemli özelliği ise özel kullanım için ücretsiz olmasıdır. Bu aracı eCHIP'ten (© eCHIP-Code **AntiSpam**) veya www.webwasher.com adresindeki web sayfasından yükleyebilirsiniz.

Tam Temizlik:

Spam'e ve dialer'lara karşı

■ Birkaç el hareketi ile PC'nizi reklamlara, spam ve numara çeviricilere karşı koruyabilirsiniz. Reklamcıların hilelerini kendilerine karşı kullanacağınız aşağıdaki ipuçları, yapmanız gereken her şeyi gösteriyor.

Reklam çiftliklerini kandırın: Hosts dosyasında değişiklik

Etkisi:

Tüm Windows bilgisayarlarında HOSTS adında küçük bir dosya bulunur. Bu, tercihen yerel ağ içerisindeki bilgisayarların isimlerinin derlenmesi için kullanılır. HOSTS dosyası, kullanıcı bir web adresi yazdığı zaman tam olarak bir adres defteri gibi çalışır. Şayet Windows söz konusu web adresini bu dosya içerisinde bulursa,

HTML sayfası yerel ağ içerisinde yüklenir, aksi takdirde ise ilgili sorgu internete yönlendirilir. Bu nedenle sözde "Reklam Çiftlikleri" bu Hosts dosyasını kendi amaçları doğrultusunda kullanarak sorguları kendi ilan müşterilerine yönlendirirler. Ancak bu yöntem aynı şekilde reklam hilecilerine karşı da etkili olarak kullanılabilir. Bunun için bilinen reklam sunucularının domain isimlerini lokal Windows Proxy sunucusuna ekleyin ve bunların adres olarak devamlı 127.0.0.1 kullanmalarını sağlayın.

Yukarıda anlatılan yöntemi rahatlıkla test edebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Windows (bu dosya Windows 98'de ana dizin içerisinde bulunur) klasörü altındaki "System32\driver\etc" içerisinde bulunan dosyayı Not Defteri'ni kullanarak →

INTERNET EXPLORER GÜVENLİK RİSKİ

» ActiveX Dialer'ların bayağı hileleri

Internet Explorer'ı kullananlar ve ActiveX'i etkinleştirmiş olan büyük bir tehlike altındalar. Çünkü bu tarayıcı eklentisi sayesinde, dialer olarak adlandırılan numara çevirici programları haberiniz olmadan indirebilir ve çalışmasına yol açabilirsiniz.

İlk olarak ActiveX yardımıyla küçük bir başlangıç programı bilgisayarınıza kaydedilir. Bunun için genellikle bir uyarı veya onay penceresi ekrana gelir. Bu iletişim penceresinde sadece bir bileşenin yükleneceği belirtilir. Buradaki "Güvenlik Güncellemesi" veya "Yazılım Güncellemesi" gibi ifadeler ise sadece gerçek amacı gizlemek içindir. Gösterilen sertifikalar ise sözde güvenilirliği göstermektedirler. Ancak parasını ödeyen herkes, kullanma amacından bağımsız olarak istediği sertifikaya sahip olabilir. Şayet bu dosya yüklemesine izin verdiyseniz artık çok geç kalınmıştır, çünkü söz konusu Active X kontrolü artık PC'nizden istediği programları yükleyebilir ve daha da kötüsü bunun için sizin onayınıza ihtiyaç duymaz.

Kötü olaylar zinciri böylece başlar. Ardından ilk olarak dialer aracı yüklenir ve hemen etkinleşir. Şayet bunu silecek olursanız, sisteminizde bulunan başka bir sonradan yükleme programı ilk fir-

satta internetten başka bir dialer daha yükleyecektir. Download programı, dialer'ın bulunduğu sunucuyu ayrıca Internet Explorer'ın güvenilir siteleri arasına ekleyebilir ve bu sayede diğer dialer programlarının yüklenmesi için kullanıcı onayı zorunluluğu da ortadan kaldırılmış olur.

Buna karşı yapılabilecek tek şey ActiveX'in devre dışı bırakılması. Ayrıca *Araçlar / Internet Seçenekleri / Genel / Ayarlar / Nesne Görüntüle* yolunu izleyerek hangi ActiveX kontrollerinin etkin olduklarını da kontrol etmelisiniz. Numara çeviricilerden korunmak ve sisteminizden temizlemek için internetten temin edebileceğiniz bir çok bedava veya ticari yazılımdan faydalanabilirsiniz.

Pahalı numara çevirici: ActiveX Dialer'lar bir kere kurulduktan sonra haberiniz olmadan yüklenirler.

açın. Şimdi dosyanın en altına "127.0.0.1 ad.doubleclick.net" satırını (tırnak işaretleri olmadan) ekleyin ve Hosts dosyasını, uzantı kullanmadan kaydedin. Ardından www.ebay.com adresini ziyaret edin ve bazı hizmetlere göz atın. Normalde ekrana gelmesi gereken Banner'ların yerine üzerinde Action Cancelled" ifadesinin yer aldığı boş bir pencere ekrana gelir. Şaşırmınıza gerek yok çünkü bilgisayarınızdaki Hosts dosyasının sonuna eklediğiniz satır nedeniyle tarayıcınız "ad.doubleclick.net" adresini görüntülememektedir. Tabii ki bilgisayarınızda da herhangi bir Banner bulunamaz. Ayrıca, eğer bilgisayarınızda bir web sunucusu çalışıyorsa sunucunun "Action Cancelled" hata mesajı yerine genellikle "Error 404" veya "not found" mesajları ekrana gelir. Bu yöntemi kullanarak, Webwasher gibi ek bir yazılım kurmaya gerek kalmadan yüzlerce ilan sunucusunu sadece 127.0.0.1 adresindeki dahili Internet Explorer Proxy'sini kullanarak reklam çöplüğüne ve diğer birkaç bant genişliği oburu- na karşı engelleyebilirsiniz.

Eğer çok sayıda ilan sunucusunun dosyaya manuel olarak eklenmesi zahmetli gibi görünüyorsa isterseniz daha önceden hazırlanmış Hosts dosyalarından da faydalanabilirsiniz. İçerisinde yüzlerce kayıt bulunan en zengin Hosts dosyalarından bir tanesini e-CHIP'ten (© eCHIP-Code AntiSpam) veya http://accs-net.com/hosts/get_hosts.html adresinden temin edebilirsiniz. Hosts dosyasının en güncel versiyonunu indirin ve Windows XP altında "c:\windows\system32\drivers\etc" veya Windows 98 altında ise Windows ana dizinine kopyalayarak reklamlar tarafından rahatsız edilmeden sörf yapma keyfini sürebilirsiniz. Devamlı olarak güncellenen Hosts dosyasının yeni sürümünün yayınlanıp yayınlanmadığını ara sıra kontrol etmeli ve varsa yüklemelisiniz.

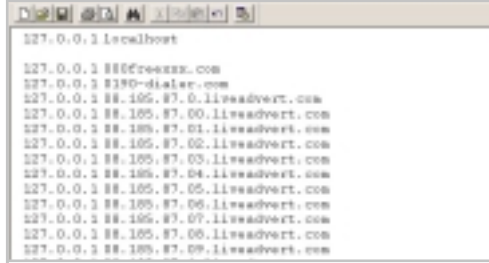
Windows mesaj servisinin Spam'den arındırılması

Etkisi:

Bilgisayarınızın karşısına kurulmuş internette sörf yapıyorsunuz, ancak birden bire masaüstünde açılan bir mesaj penceresi üzerinde, bilgisayarınızda bir güvenlik açığı bulunduğuna dair bir uyarı mesajı ile karşılaşılıyorsunuz. Ve sizin güvenliği-

niz ile yakından ilgilenildiği için buradaki web sayfası üzerinde tam da sizin sahip olduğunuz güvenlik açığını kapatan bir program buluyorsunuz.

Durun! Bu tür Popup Spam'lerine aldanmayın. Bu Popup, 135 numaralı port-

Reklamsız: Reklam sunucularının adreslerini HOSTS dosyasına ekleyerek Windows'un bunları göz ardı etmesini sağlayabilirsiniz.

tan gelecek olan mesajları bekleyen Windows'un mesaj servisinden kaynaklanmaktadır. Bu sistem aslında ağ yöneticilerinin istemcilerine gönderdikleri önemli mesajların doğrudan ekrana yansıtılmelerini sağlamak için geliştirilmiş. Ancak reklam endüstrisi bu işlevi ve bunu kullanarak neler yapabileceğini fark etmekte hiç gecikmedi.

Kendinizi bu tür Spam'lerden korumak için Windows Messaging Service'i kapatmanız en sağlıklı çözüm olacaktır. Bunun için Windows XP altında **Başlat** menüsündeki **Denetim Masası / Performans ve Bakım / Yönetimsel Araçlar / Hizmetler** konsolunu çalıştırın. Buradaki Messenger Hizmeti öğesine çift tıklayın ve **Başlangıç Türü** açılır listesinden **Devre Dışı** seçeneğini işaretleyin. Ardından **Durdur** düğmesine ve pencereyi kapatmak için de **Tamam** düğmesine tıklayın. Bu andan Popup Spam'siz bir hayata alışmaya çalışabilirsiniz.

Yüksek güvenlik: Trojan ve numara çevircilere karşı etkili bir koruma için Internet Explorer'in ActiveX kontrollerini devre dışı bırakmalısınız.

Buna karşılık Windows 98/Me kullanıcıları **Denetim Masası / Ağ** penceresindeki **Yapılandırma** sekmesinden **Microsoft ağları için dosya ve yazıcı paylaşımı** seçeneğinin etkin olup olmadığını kontrol etmelidir. Şayet hiçbir ağ fonksiyonunu kullanmıyorsanız, Spam Popup'larının masaüstünüzde aniden ekrana gelmelerini engellemek için söz konusu hizmeti hiç teredüt etmeden kapatmalısınız.

Penceresiz gezinen reklam: Bu tür sorunlardan kurtulma yolları

Etkisi:

Flash animasyonu biçimindeki reklamların sayısı her geçen gün artıyor. Ekranda yanıp sönen bu tür reklamları kontrol etmek ise çok daha zor. Reklam figürleri bazen metin üzerinde dolaşıyor, bazen Banner'ın tamamı Flash animasyonundan meydana geliyor. Reklam endüstrisi bu şekilde kullanıcıların, nefret edilen Banner ve Popup'lara karşı savunma mekanizmalarını ortadan kaldırmaya çalışıyor.

Buna rağmen hiçbir engel ile karşılaşmadan sörf yapabilmek için radikal bir önlem olarak Flash eklentisinin içerisinde bulunduğu klasörün ismini değiştirebilirsiniz. Bu klasörü "c:\windows\system32\Macromedia\Flash" altında bulabilirsiniz. Söz konusu klasörün ismini "FlashX" olarak değiştirerek hiç de zevk almadığınız reklamlara veda etmeniz mümkün. Şayet yeniden adlandırma işe yaramazsa Flash aynı şekilde kullanılmaya devam edilecektir. Bu durumda tüm Internet Explorer pencerelerini kapatın ve yeniden deneyin.

Bu yöntem, eklentileri silmekten daha avantajlı. Şayet Flash isteyen bir sayfa (özellikle sinema filmlerinin ana sayfasında kullanılır) ile karşılaşacak olursanız, söz konusu klasörün ismini eski haline getirerek Flash animasyonlarının tadını çıkarmaya devam edebilirsiniz. Bu yöntemin en önemli dezavantajı ise manuel olarak gerçekleştirmenizi gerektirmesi.

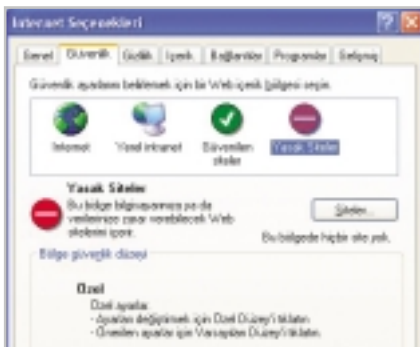
Active X için Spam koruması: Radikal çözümler en iyisidir

Etkisi:

Active X'in ortaya çıkmasından itibaren Microsoft'un tarayıcı eklentileri sürekli rahatsızlık veriyorlar. ActiveX kullanarak sabit diske kadar ulaşabilen virüs ve reklamların sayısı her geçen gün daha da çoğalıyor. Numara çevirciler de kendileri →

zaten bir ActiveX kontrolü olarak sabit diske kuruyorlar (Bkz. "Internet Explorer Güvenlik Riski" 183).

Söz konusu riski almak zorunda değilsiniz. Bunun için radikal bir hareket yapıp ActiveX'i kapatmak elinizde. Bunu Internet Explorer kullanarak yapmanın en hızlı yolu *Araçlar / Internet Seçenekleri / Güvenlik kartı* üzerinden geçer. Buradan internet için güvenlik düzeyini *Yüksek* olarak ayarlamalısınız. Böylece ActiveX devre dışı kalacaktır. Ancak Java ve JavaScript'in çalışmaya devam etmesini isteyebilirsiniz.

Spam siteleri için özel haklar: Internet Explorer, sitelerin özel olarak yüksek güvenlik düzeyine atanmalarına imkan tanır.

Bunun için de güvenlik düzeyini *Orta* olarak değiştirin ve *Özel Ayarlar* düğmesini tıklayın. Ardından *ActiveX denetimleri ve eklentileri* başlığı altındaki tüm seçenekleri devre dışı bırakın. Bunun sonucunda ActiveX devre dışı kalacak, ancak Java sorunsuz bir şekilde çalışmaya devam edecektir.

JavaScript reklam animasyonlarının kapatılması

Etkisi:

Fare imlecini takip eden hareketli animasyonlara sahip bir sayfa sinirinizi mi bozdu? Veya metni okumanızı engelleyen bu grafik kaybolmamakta direniyor mu? Bu durumda dinamik HTML ile bir şeyler yapabilirsiniz. Bu tarz unsurlar oldukça şık görünmekle beraber, çoğu zaman can sıkıcıdır. Bu tür reklamların hepsini tek bir seferde kapatmak için JavaScript'i devre dışı bırakabilirsiniz. Bunun için de Internet Explorer altında *Araçlar / Internet Seçenekleri / Güvenlik* kartını etkinleştirin ve *Özel Düzey* altından *Komut Dosyası* seçeneklerini devre dışı bırakın. Ancak birçok web sayfası JavaScript olmadan doğru görüntülenemeyeceği için, bu

önlemin önemli bir dezavantajı olacaktır. Açılan menüler artık çalışmayabilir veya metin sayfaları eksik kalabilir.

Java applet'lerinin kapatılması: Daha az eğlence, daha az stres

Etkisi:

Aslında Java'nın kendisi, tüm Java kodu korunmuş bir "Sandbox" içerisinde çalıştırıldığı için sistemin geri kalan kısmını

tehlikeye atmaz, bu yüzden tehlikeli değildir. Ancak bu güvenlik, normalde ihtiyaç duyulmayan ve bant genişliğinden çalan tanıtım applet'lerini korumaz. Java'yı devre dışı bırakmak için daha önce de anlatıldığı gibi güvenlik düzeyini *Yüksek* olarak ayarlayabilirsiniz. Veya alternatif olarak güvenlik düzeyini orta kademeye düşürebilir ancak özel ayarları kullanarak tüm Java seçeneklerini devre dışı bırakabilirsiniz. →

YENİ ANTI SPAM HİLELERİ

» Reklam iletilerinden kurtulma zamanı

Reklam iletilerinin yüklenmesi ve seçilip ayrılması sıkıcı ve vakit alan bir işlemdir. Bu işlem için spam iletilerini otomatik olarak ayıran bir programa güvenmekten daha kolay ne olabilir? Mozilla'yı veya bu tarayıcının posta istemcisi olan Firebird'ü kullananların işleri gerçekten kolaylaşıyor. Çünkü entegre olarak sunulan spam filtresi kısa bir süre çalışıyor ve kullanıcıların istemediği tanıtım iletilerini posta kutularından uzak tutuyor.

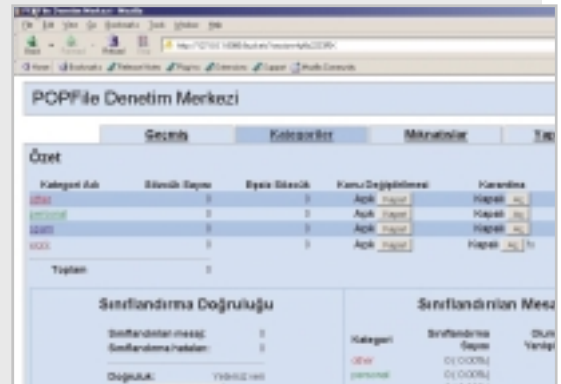
Geri kalan kullanıcılar ise bu ayırma işlemi için POPFile aracından (© eCHIP-Code AntiSpam veya <http://popfile.sourceforge.net>) faydalanabilirler. Bu, e-posta istemcisi ile POP3 posta kutunuz arasında çalışan bir spam filtresidir. E-postalarınızı almak istediğiniz zaman, kullandığınız istemci program iletilerinizi sunucudan alacak olan POPFile aracına başvurur.

POPFile'in en büyük avantajı, postalarınızı istemci programa göndermeden önce içeriği kontrol etmesi. POPFile, alınan iletileri daha sonra kategorilerine göre işaretliyor. Outlook Express gibi bir e-posta programı ise söz konusu işaretleme yardımıyla iletilerinizi filtreleyebilir ve ilgili klasörlere otomatik olarak taşıyabilir.

Ancak POPFile'in bunun için sadece biraz çalışmaya ihtiyacı vardır. Şayet ilk Spam iletiler POPFile programının filtresinden geçmeyi başarırlarsa daha sonra bunları manuel olarak düzenlemek zorundasınız. POPFile, bu düzenleme sayesinde ileride söz konusu içeriğe sahip iletilere nasıl davranması gerektiğini öğrenir. Programa ne kadar sık ek-

lenti yaparsanız ileride istenmeyen iletileri o kadar rahat ayırt edebilir.

En iyi Spam filtrelerinden bir tanesi olan POPFile'in en büyük dezavantajı ise bu türdeki programların aslında sorunların köküne kadar inememesi. Şayet reklam iletileri posta kutunuza ulaştıysa, zaten sorunla karşı karşıyasınız demektir. Çünkü e-posta istemcinizin spam fonksiyonlarını kullanabilmeniz için ilk olarak söz konusu iletilerin PC'nize aktarılmaları gerekli.

Spam Filtresi: POPFile, wpam iletilerini etkili bir şekilde tespit edip işaretliyor. Ancak programı tam performansıyla kullanmadan önce bir süre tecrübe kazanmalısınız.

Bu noktada yapılabilecek en iyi şey bu spam iletilerinin doğrudan sunucu üzerinde durdurulması. Son zamanlarda çeşitli e-posta sunucuları bu tür Spam korumaları sunmaya başladılar. Örneğin, bunun için ekstra bir adres girmeniz ve daha sonra iletilerin bu özel e-posta adresine aktarılmasını sağlamanız gerekiyor. Bunun sonucunda sunucu alınan tüm iletileri kontrol edip aralarından "temiz" olanlarını özel adresinize gönderecektir. Geri kalan reklam çöplüğünü ise POPFile seve seve temizleyecektir.

Sınırlandırma: Her bir sitenin sınırlarının belirlenmesi

Etkisi:

Bir sayfada popup'lar, gizli numara çeviriciler ve banner'lardan oluşan bir bombardımana mı maruz kaldınız? Ancak söz konusu ilan saldırısının arkasındaki bilgilerden de vazgeçmek istemiyor musunuz? Bu durumda söz konusu sayfanın URL'sini Internet Explorer'ın *Yasak Siteler* listesine ekleyin. Bunun için *Araçlar / Internet Seçenekleri / Güvenlik* sekmesini etkinleştirin. Buradaki *Yasak Siteler* düğmesine tıklayın ve domain ismini listeye ekleyin.

Bu tür internet sayfaları için güvenlik düzeyi olarak *Yüksek* seçilmeli. Söz konusu sunucuya bir sonraki bağlantı sırasında herhangi bir tehlike oluşmayacaktır, çünkü bu sırada ActiveX, Java, Active Scripting ve dolayısıyla JavaScript devre dışı olacaktır ve bu özel durum sadece söz konusu sayfa için geçerlidir.

Ayrıca Explorer, internet tarayıcınızı daha önce seçilmiş bir sayfaya yönlendiren, özellikle korsan ve crack sitelerinde yaygın şekilde kullanılan Meta Refresh etiketlerini de göz ardı edecektir.

Bu işlemi pratik bir şekilde otomatikleştirebilirsiniz. Bunun için "IESPY-AD" (© eCHIP-Code AntiSpam veya www.staff.uiuc.edu/~ehowes/resource.htm) adındaki bir kayıt defteri yamasından faydalanabilirsiniz.

CD'den veya web sayfasından kopyaladığınız ZIP dosyasını sabit diskinize açın. Kurulum menüsüne ulaşmak için INSTALL.BAT adındaki dosyaya çift tıklayın. Buradan "2" numaralı seçeneği işaretleyin. Bunun sonucunda uzun bir web sayfası listesinin Internet Explorer'ın yüksek güvenli düzeyine yerleştirileceğini belirten bir güvenlik sorgusu ekrana gelecek. Söz konusu sayfalar özellikle "AD Spamming" ile ünlüdür. Bu sayfalarda çok sayıda numara çevirici ve sayısız popup sizleri beklemektedir.

Bundan sonra Internet Explorer ile daha güvenli bir şekilde sörf yapabilirsiniz. Yama, söz konusu ilanları tek başına engelleyemez ancak sizi başka sayfalara göndermek veya bilgi toplamak için kullanılan casusluk araçlarının bilginiz haricinde kurulmalarını önleyebilir.

Eğer IESPY-AD içerisindeki kötü üne sahip sitelerin listesini görmek isterseniz *Araçlar / Internet Seçenekleri / Güvenlik / Yasak Siteler / Siteler* penceresindeki listeye göz atabilirsiniz.

Temizliğe Gerek Yok: P3P Spam'i önlüyor

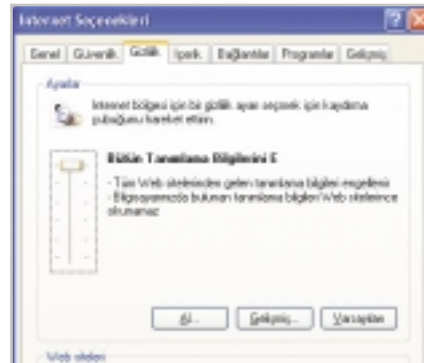
■ Reklam ve spam'lerin amaçları haricinde kullanımları bu konuda ciddi adımlar atılması ihtiyacını doğurdu. Başlangıç noktası ise veri toplayıcılarının açık kartlar ile oynamaları ve tarayıcının güvenlik kontrolü..

P3P nasıl çalışıyor? Özel hayat için yeni standart

Etkisi:

P3P, Türkçe karşılığı "Veri Koruma Ayarları Platformu" olan "Platform for Privacy Preferences" ifadesinin kısaltmasıdır. Bunun arkasında, her web sunucusu sahibinin kendi veri koruma kurallarını belirleyebileceği XML standardına dayanan bir teknoloji gizlidir.

P3P uyumlu olan web sayfaları, söz konusu ayarların saklandığı bir XML dosyasına sahiptirler ve kullanıcıya, toplanan bilgiler ile neler yapılacağını bildirirler.

Reklam sınırları: IE Altında kendi P3P kurallarınızı oluşturabilir veya daha önceden hazırlanmış dosyaları alabilirsiniz.

Örneğin, bu talimatlar içerisinde hangi tür bilgilerin toplanacağı, yani bir online bağlantı için e-posta adresi veya açık ikamet adresinin kaydedileceği saklıdır. P3P uyumlu bir tarayıcı, sunucuda bu XML dosyası ile kullanıcının ayarlarını karşılaştırır ve uygun güvenlik önlemlerini alarak verileri değerlendirir veya cevap vermez. Şayet kullanıcı bilgilerinin verilmesi şartı ile tarayıcının ayarları birbirleri ile uyumlu olmazsa; web sunucusu, gerektirdiği takdirde verdiği hizmeti kesebileceği konusunda ziyaretçiyi ayrıca uyarır.

P3P tam olarak bu nedenle oldukça tartışmaya neden olmuştu. Eleştirenler, söz konusu direktiflerin XML altında for-

müle edilmesinin webmaster için oldukça zor olacağını belirtiyorlar. Ayrıca her kullanıcının, bir web sayfasını ziyaret etmeden önce kendi veri koruma ayarlarını yapması gerekiyor. Kullanıcılar, ancak tüm bu şartlar sağlandıktan sonra birkaç satır bilgiye ulaşmak için web sayfasını görüntüleyebilirler. Şayet bir web sayfası kendi veri koruma şartlarına göre posta adresi istiyorsa ve buna rağmen ziyaretçi sadece bilgi okumak istiyorsa, kullanıcının web sayfasına erişebilmek için ya istenen adresi vermek ya da P3P fonksiyonunu devre dışı bırakması gerekecek. Bu seçenekler ne web sayfasının sahibi, ne de kullanıcı için mantıklı.

Gerekli bilgiler genellikle cookie'ler üzerinden düzenlendikleri için, P3P'nin aslında tamamen otomatik olarak çalışması gerekli. Bu sayede Internet Explorer altından hangi cookie'lere izin vereceğinizi ve hangilerini engelleyeceğinizi rahatlıkla belirleyebilirsiniz. Bu nedenle P3P, fonksiyonlarının titizlikle belirlenmesi ve bu sayede cookie'lerin genel olarak engellenmesinden daha uygun bir seçenek sunmak zorunda. P3P ayarlarını Internet Explorer altında *Araçlar / Internet Seçenekleri / Gizlilik* kartı üzerinde bulabilirsiniz. Veri koruma şartlarınızı buradan kabaca belirleyebilirsiniz. Tüm cookie'lerin kabul edilmesini veya diğer bir uç durum olan hepsinin engellenmesini buradaki dört basamağı kullanarak belirleyebilirsiniz. Dresden Teknik Üniversitesi'nin veri güvenliği uzmanlarının açıklamalarına göre, anonim olarak hazırlanmış cookie'lere karşı işlemediği için sözde komple engelleme etkili bir çözüm değil. Reklam pazarlamacıları cookie şartlarına rağmen sabit diskinize ulaşabilir ve bu sayede sörf alışkanlıklarınıza ait bilgiler toplayabilirler.

Pratikte P3P: JAP ile tarayıcı için veri koruma

Etkisi:

Şayet güvenliğe, Internet Explorer'ın sunabildiğinden daha fazla önem veriyorsanız, P3P formunda kendi veri koruma şartlarınızı oluşturmalı ve bunları Internet Explorer'a entegre etmelisiniz. XML ile yazma işinden ve çalışmaktan tasarruf

etmek için JAP güvenlik aracı tarafından hazırlanmış bir XML dosyasına başvurabilirsiniz. Bu tür bir dosyayı eCHIP'ten (© eCHIP-Code AntiSpam) veya http://anon.inf.tu-dresden.de/ie6_privacy.html adresinden temin etmeniz mümkün. Bu dosya içerisindeki şartları yüklemek için Araçlar / Internet Seçenekleri / Gizlilik sekmesini etkinleştirin, buradaki Al düğmesine tıklayın ve ekrana gelen pencereden, sabit diskinize kaydettiğiniz dosyayı seçin.

Opera'nın ise ancak bir sonraki versiyonda P3P desteğine sahip olması planlanıyor. Buna karşın Mozilla 1.5 entegre bir P3P aracına sahip olarak geliyor. Bunun için Edit / Preferences / Privacy & Security / Cookies penceresini etkinleştirin. Buradaki güvenlik ayarlarını temel alan Cookie seçeneğinin yanında bulunan düğmeye tıklayın. Artık hangi cookie'lerin ne zaman ve hepsinden önemlisi nerede kabul etmek istediğinizi belirleyebilirsiniz. ■

MG / Kadir Tuzaş, ktuztas@chip.com.tr

REKLAM KARŞITI İPUÇLARININ DEZAVANTAJLARI

» Daha az reklam, daha çok sorun mu?

Web sayfalarının reklamlardan arındırılmasının sevincine rağmen ilgili ipuçlarının bir de gölgede kalan kısımları var: Tarayıcınız çeşitli sorunlarla başınızı ağrıtır, web sayfalarında gezinmek imkansız hale gelir, güncellemeler ise zorlaşır.

Anti reklam ipuçları tarafından devre dışı bırakılan bazı fonksiyonlara tamamıyla ihtiyaç duyabilirsiniz. Bu nedenle aşağıdaki sınırlamalar dahilinde yaşanan sörf sorunlarına dikkat etmelisiniz.

► İşe yarar popup pencereleri de engelleniyor: Örneğin, Amazon. Bu sunucuyu

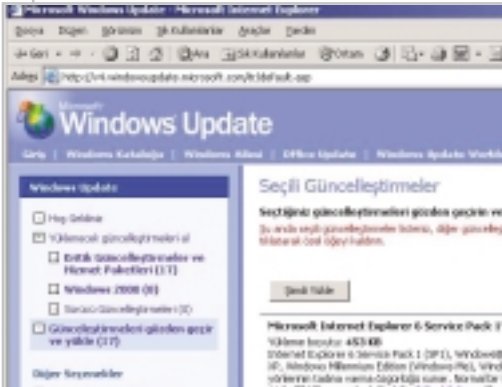
► ActiveX olmadan güncelleme yok: ActiveX'in devre dışı bırakılmasının çeşitli sonuçları olabilir. Buna en iyi örnek Windows güncellemesidir. Şayet ActiveX devre dışı bırakılırsa güncelleme sırasında bilgisayarınızda hangi yamaların yüklü olduğu tespit edilemez.

İPUÇU: Windows'un güncelleme sayfasını (www.windowsupdate.microsoft.com) güvenilen siteler arasına ekleyin ve daha sonra bu alan için ActiveX denetimlerini etkinleştirin.

► ActiveX yok hata mesajları: Internet Explorer, ActiveX devre dışı bırakıldığı zaman çok sert tepkiler veriyor. Birçok sayfa üzerinde, genellikle sayfaların hemen hemen sorunsuz bir şekilde görüntülenmesine rağmen tarayıcının kendisine ait hata mesajları ekrana gelir.

► Java(Script) olmadan sayfa içerisinde hareket etmek mümkün değil: Bir çok web sayfası aşağı doğru açılan menüler veya açılabilir alt sayfalar için Java ve JavaScript kullanırlar. Java olmadan bu tür sayfalar içerisinde dolaşmak mümkün olamayabilir. Aynı şekilde Java Applet ile online bankacılık da kullanılamayacaktır.

► Cookie olmadan kayıt sorunları: Cookie'leri devre dışı bırakanlar login işlemleri için standart ayarları kaybedebilir ve seyrek karşılaşılan bir durum olsa da bazı sayfalara erişemeyebilirler. Ancak şifrelerin cookie'ler yardımıyla bilgisayar üzerinde saklanması yüksek bir güvenlik riski içerir ve bu nedenle bundan kaçınmalısınız.

ActiveX olmadan asla: Windows Update ancak ActiveX kontrolleri serbest bırakıldığı zaman sorunsuz bir şekilde çalışabilir.

ilk defa kullananlar, ekrana gelen bir popup penceresi sayesinde 5 Euro'luk bir kredi elde edebilirler. Benzer şekilde bankalar ve dosya indirilmesine edilmesine izin veren web sayfaları da kayıt onayı veya dosya indirme işleminin başlaması için popup pencerelerini kullanırlar. Popuplar olmadan bu ve benzeri işlemler gerçekleştirilemez.

İPUÇU: Banka siteleri veya Amazon gibi online mağazalar için Google Toolbar gibi konfigüre edilebilir bir Popup Blocker kullanın. Böylece bu adresler için popup'ların tarayıcı penceresinde görüntülenmelerini sağlayabilirsiniz.

MSN Messenger

Sınır tanımayan sohbet yazılımı

Microsoft'un bu küçük yazılımı, her yeni sürümüne eklenen özelliklerle, bizlere anında haberleşmeden daha fazlasını vaat ediyor. CHIP bu yazıda MSN Messenger'ı mercek altına alarak, kurulumundan kullanımına tüm ayrıntılarını okurlarına sunuyor.

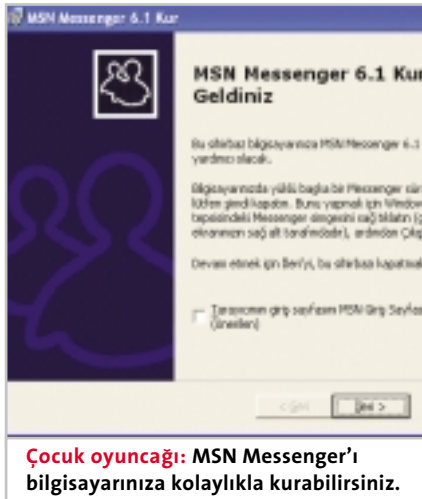
Microsoft ailesinin bizlere sunduğu anında haberleşme yazılımı olan MSN Messenger, artık sadece sohbet amaçlı kullanılmıyor. Programa dahil edilen özelliklerle ister arkadaşlarınızla oyun oynayın, isterseniz herhangi bir uygulamayı paylaşın, isterseniz de uzaktan yardım alın. Yapabileceklerinizin sadece bunlarla sınırlı olduğunu sanıyorsanız tabii ki yanılıyorsunuz. MSN Messenger yazılımı sayesinde listenizdeki kişilerle beraber kullanabileceğiniz bir Beyaz Tahta uygulaması başlatabilir, böylece ortak bir karalama alanına sahip ola-

bilirsiniz. Bunun dışında eğer hızlı bir internet bağlantınız varsa, web kamerası aracılığıyla görüntülü sohbet özelliğini kullanabilir, dahası telefon görüşmesi de yapabilirsiniz. Artık bütün haberleşme yazılımlarında rastladığımız, kullanıcılar arasında dosya aktarımı özelliğini yazmamıza gerek yok diye düşünüyoruz.

MSN Messenger kurulumu

MSN Messenger'in bu yazıyı hazırladığımız tarihlerdeki en son sürümü olan 6.1'i eCHIP'ten bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz.

Çocuk oyuncağı: MSN Messenger'ı bilgisayarınıza kolaylıkla kurabilirsiniz.

niz (© eCHIP-Code MSN Messenger). Bilgisayarınıza MSN Messenger kurmak istiyorsanız ekstra bir işlem yapmanıza gerek yok. Setup dosyasını çalıştırıp birkaç adım ilerlerseniz programın kurulumunu zahmetsizce tamamlamak için yetiyor da artıyor bile.

Oturum açma

MSN Messenger'da oturum açmanız, yani kullanıcı girişi yapabilmemiz için daha önceden bir .NET Passport hesabınızın olması gerekiyor. Aksi takdirde MSN Messenger'a giriş yapamazsınız. Hotmail veya MSN servislerinden almış olduğunuz bir e-posta hesabınız varsa bununla MSN Messenger'a giriş yapabilirsiniz. Eğer böyle bir e-posta hesabına sahip değilseniz, Hotmail ya da MSN web sayfalarını ziyaret ederek MSN Messenger'da kullanmak üzere kendinize ücretsiz bir e-posta hesabı oluşturabilirsiniz.

Sisteme giriş yapabilmek için MSN Messenger programını çalıştırarak *Otu-*

Oturum Açma: Messenger oturumunun açılması için kullanıcı adı ve şifrenizi yazıp Tamam düğmesine tıklamanız yeterli.

rum Aç düğmesine tıklamanız ve ekrana gelen penceredeki kullanıcı adı ve şifre bölümlerine gerekli bilgileri yazmanız gerekir. *Tamam* düğmesine bastıktan sonra eğer bilgilerinizin doğruluğu onaylanırsa MSN Messenger oturumumuz hemen açılacaktır.

Kişi listesi oluşturma

MSN Messenger oturumumuzu sağlıklı bir şekilde açtıktan sonra sırada kişileri oluşturmak var. İletişim içinde olduğumuz arkadaşlarımızı listemize ekleyebilmemiz için onların MSN Messenger'a oturum açmakta kullandıkları e-posta adreslerini bilmemiz gerekir. Eğer bu e-posta adreslerini bilmiyorsanız bu kişileri listemize ekleyemeyiz.

Kişi listenize ekleyeceğimiz arkadaşınızın e-posta adresini bilmiyorsanız, program içerisinde arama fonksiyonunu kullanabilirsiniz. MSN Messenger'ın ana penceresindeki *Kişiler* menüsünde bulunan *Kişi Ekle* seçeneğine tıklayıp eklemek istediğiniz kişinin e-posta adresini yazın, *İleri* tuşuna basıp devam edin. Belirli bir süre sonra *Başardınız* iletisiyle karşılırsanız işleminiz başarıyla tamamlanmış demektir.

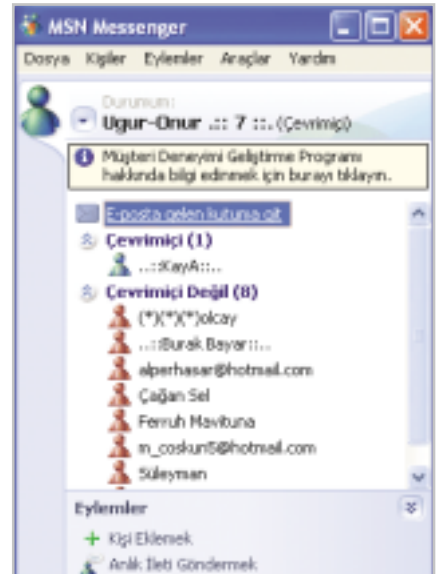

Sohbet başlıyor

Kişi listemizi oluşturduktan sonra listemizde bulunan kişilerle hemen sohbete başlayabiliriz. Tabii ki sohbet edeceğimiz kişilerin de MSN Messenger'da oturum açmış durumda, yani online olması gerekir. Listenizde bulunan herhangi bir arkadaşınız ile sohbet etmek için isminin üzerine çift tıklamalı ve sohbet penceresini ekrana getirmelisiniz. Daha sonra bu pencerenin alt kısmındaki boş alana mesajınızı yazıp [Enter] tuşuna basarak gönderebilirsiniz.

Sohbet penceresinin sağ kısmında sizin ve karşınızdaki kullanıcının seçmiş olduğu resimlerin görünmesini sağlayan kutucuklar yer alıyor. Dilerseniz bu kısımdaki menüleri kullanarak kendi fotoğrafınızın bu alana yerleşmesini sağlayabilirsiniz.

MSN Messenger, kullanıcılarına bu sohbet penceresini dilediği gibi özelleştirme imkanı sunuyor. Standart pencereden sıkılanlar pencerenin alt kısmında bulunan *Arka Planlar* menüsüne tıklayarak sohbet penceresinin arka fonunda kullanılan resmi değiştirebilirler. Ayrıca bura-

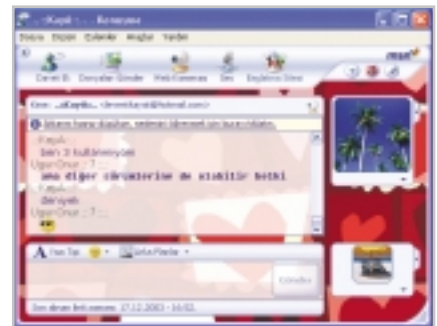

Kişi Ekleme: MSN Messenger'da kişi listesi oluşturabilmemiz için listenize ekleyeceğimiz arkadaşlarımızın e-posta adreslerini bilmeniz gerekiyor.

da bulunan arka plan dosyalarını yetersiz bulunan kullanıcılar aynı menüdeki *Yeni Arka Planlar* seçeneğini kullanarak çeşitli kategorilere ayrılmış bir dizi fon resmine ulaşabilirler.

Ayrıca sohbet ederken kullandığınız yazı tipi, rengi ve özelliklerini pencerenin alt kısmında bulunan *Yazı Tipi* menüsünü kullanarak dilediğiniz gibi özelleştirme imkanına da sahipsiniz. Sohbet esnasında metinlerin arasına çeşitli yüz ifadeleri yerleştirerek o anki duygularınızı karşı tarafta yansıtabiliyorsunuz. Bunun için metin yazdığımız alanın üst kısmındaki gülen surat ifadesine tıklamanız ve açılan menüden istediğiniz şekli seçip karşı tarafa göndermeniz gerekiyor.

MSN Messenger'ın davet seçeneği ile sohbet ortamınıza, o an çevrimiçi olan dilediğiniz arkadaşlarınızı da ekleyebilirsiniz. Bu sayede aynı sohbet penceresinde birden fazla kişi bir araya gelecek ve aynı anda sohbet edebilecekler. Bu özelliği kul-

Özelleştirilebilir Pencerele: Sohbet pencerelerinizi dilediğiniz gibi özelleştirebilirsiniz.

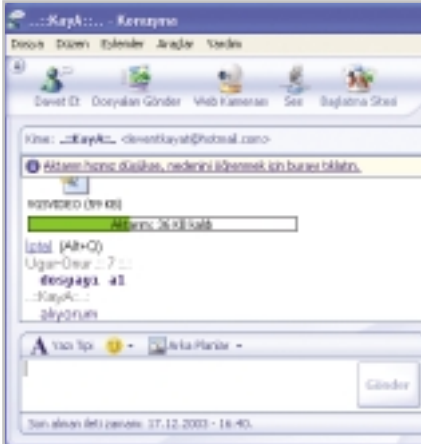
lanmak için *Eylemler* menüsünde bulunan *Birini Bu Konuşmaya Katılmaya Davet Et* seçeneğine tıklamanız ve sohbet ortamına katılmasını istediğiniz arkadaşlarınızı davet etmeniz yeterlidir.

MSN ile dosya transferi

Hemen hemen bütün anında haberleşme yazılımlarında bulunan dosya transferi işlemi MSN Messenger içerisinde de bulunuyor. Bu kullanışlı özellik, listenizdeki kişilerle çok basit bir şekilde dosya transferi yapmanıza olanak sağlıyor. Bu dosya transferi işlemi birkaç farklı şekilde gerçekleştirilebilir.

Sohbet esnasında karşı tarafa herhangi bir dosya göndermek isterseniz, sohbet penceresinde bulunan *Eylemler / Dosya* veya *Resim Gönder* kısayolunu çalıştırın, açılan pencereden göndermek istediğiniz dosyayı seçin. Eğer bu transfer işlemi daha pratik bir şekilde yapmak istiyorsanız, göndermek istediğiniz dosyayı sohbet penceresinin içine sürükleyip bırak yöntemiyle taşıyın. Bu aşamadan sonra karşı ta-

Dosya Transferi: MSN Messenger ile listenizde bulunan kişilerle kolaylıkla dosya alışverişi gerçekleştirebilirsiniz.

rafa bir mesaj gönderilecek ve kabul edip etmeyeceği sorulacaktır. Şayet karşı taraf dosya transfer işlemi onaylarsa transfer başlayacaktır. Ayrıca gönderdiğiniz dosya bir grafik dosyası ise sohbet penceresinde bu dosyanın bir önizlemesi görülecektir.

Sıra eğlencede

Yazımızın giriş cümlesinde de vurguladığımız gibi, MSN Messenger kullanıcılarına sadece anında haberleşme özelliği sunmuyor. Bunun yanında sunmuş olduğu eğlenceli servisleriyle bilgisayar başında

ÇÖZÜMLER VE İPUÇLARI

» Messenger kullanımına dair merak ettikleriniz

► MSN'e neden bağlanamıyorum?

Daha önceden MSN Messenger'la oturum açmışsanız, fakat bazı zamanlarda oturum açılmaması problemini yaşıyorsanız bunun birkaç nedeni olabilir. Yoğun internet trafiği içerisinde MSN'e yüklenilmiş ve bunun sonucunda servisler bazı isteklere cevap veremeyecek hale gelmiş olabilir. Bir süre beklemeden sonra tekrar denemelisiniz. Ayrıca MSN Messenger'ın web sayfasından da sunucu durumlarını kontrol edebilirsiniz.

► Listemdeki kullanıcılarla neden dosya alışverişi yapamıyorum?

MSN Messenger'da dosya transfer özelliğini kullanamıyorsanız bu sizin veya karşı tarafın kullanmış olduğu güvenlik duvarı (firewall) yazılımlarından kaynaklanabilir. Söz konusu yazılımlar, bilgisayarınızın güvenliğini sağlamak ve olası saldırıları önlemek için bu gibi işlemlere izin veremeyebilirler. Bu sorunu aşmak için güvenlik duvarı yazılımınızın gerekli ayarlamalarını yapın veya dosya transfer işlemi esnasında yazılımı *Disabled* yani pasif duruma getirin.

► Listemdeki kullanıcılar dışında başka kimseden mesaj almak istemiyorum, ne yapmam gerekir?

E-posta adresinizi bilen MSN Messenger kullanıcıları sizi listelerine ekleyebilir ve mesaj gönderebilirler. Ama siz listenizdeki kişilerin dışında başka kimse- den mesaj almak istemiyorsanız şu adımları izleyebilirsiniz. Messenger'ın ana penceresinde bulunan *Araçlar* menüsündeki *Seçenekler* komutuna tıklayın. Açılan pencereden *Gizlilik* sekmesini aktif hale getirdikten sonra dilediğiniz engellemeleri yapabilirsiniz.

► Sohbet metinlerimin otomatik olarak kaydedilmesini istiyorum, ne yapmalıyım?

MSN Messenger'da, isterseniz yaptığınız bütün sohbet kayıtlarınızı saklayabilirsiniz. Bunun için ufak bir ayar yapmanız gerekiyor. *Araçlar* menüsündeki *Seçenekler* komutuna tıklayıp açılan pencereden *İletiler* sekmesine gelin. Daha sonra *İleti Geçmişi* bölümünde

bulunan *Görüşmelerimin geçmişi*ni otomatik olarak sakla seçeneğinin yanındaki kutuyu işaretleyip *Tamam* düğmesine basın. Böylece bütün sohbet kayıtlarınız kaydedilecektir.

► Sohbet esnasında birkaç satır boş bırakıp tekrar devam etmem gerekiyor. Bu işlemi nasıl yapacağım?

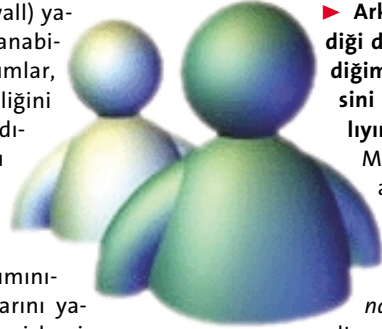
MSN Messenger'ın sohbet penceresinde iletinizi yazıp Enter tuşuna bastığınız anda bu ileti direkt olarak karşı tarafa gönderiliyor. Eğer yazacağınız metinden sonra bir alt satırı boş bırakıp devam etmek istiyorsanız, metni yazdıktan sonra [Shift]+[Enter] tuşlarına basmanız gerekiyor. Böylece bir alt satıra geçmiş olursunuz.

► Arkadaşlarımın gönderdiği dosyaların benim istediğim klasöre kaydedilmesini istiyorum, ne yapmalıyım?

MSN Messenger, dosya alışverişi sırasında almış olduğu dosyaları *Belgelerim* klasöründe oluşturduğu *Alınan Dosyalarım* klasörü altına kaydeder. Bu klasörü kendiniz belirlemek istiyorsanız, *Araçlar / Seçenekler* kısayolunu izledikten sonra açılan pencereden *İletiler* sekmesine gelin. Daha sonra *Dosya Aktarımı* bölümünde bulunan *Değiştir* düğmesini kullanarak alınan dosyaların kaydedilmesini istediğiniz klasörü belirleyebilirsiniz.

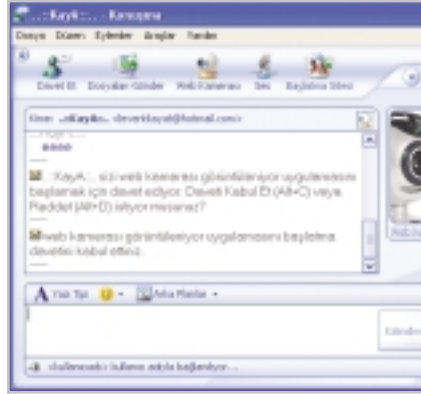
► Aldığınız dosyaları otomatik olarak virüs taramasından geçirebilirsiniz.

Dosya alışverişi esnasında aldığınız bir dosya virüslüye ve bundan haberdar değilseniz ortaya pek de güzel sonuçlar çıkmaz. Bu sebepten dolayı, önceden tedbir almanızda yarar var. Bilgisayarınızda hazır kurulu bir anti virüs yazılımı varsa bu yazılımı MSN Messenger ile ilişkilendirip aldığınız dosyaların otomatik olarak denetlenmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için *Araçlar / Seçenekler* komutuyla *İletiler* sekmesine gelin. Alt kısımda bulunan *Dosyalarda virüs taramasını kullan* seçeneğini etkinleştirin ve yine bu alanda yer alan *Gözet* düğmesini kullanarak anti virüs programınızın uygulama dosyasını seçip onaylayın.

Eğlenceli Oyunlar: MSN Messenger ile sadece sohbet etmeyecek, dilerseviz listenizdeki arkadaşlarınızla eğlenceli oyunlar oynayabileceksiniz.

Görüntülü Sohbet: Dilerseviz karşınızdaki kullanıcıyla görüntülü sohbet de yapabilirsiniz.

stres atmamızı ve listenizdeki kullanıcılarla Dama, Üç Taş, Bejeweled, Mayın Tarlası vs. gibi oyunları oynamanızı da sağlıyor.

Listenizdeki kişilerle oyun oynamak için sohbet penceresinin üst kısmında bulunan *Başlatma Sitesi* düğmesine tıklayıp, açılan menüden oynamak istediğiniz oyunu seçmemiz gerekiyor. Bu aşamadan sonra karşı tarafa oyun oynama isteğinizi bildiren bir mesaj gidecek ve kabul edip etmeyeceği sorulacak. Eğer karşı taraf bu isteğinizi onaylarsa sohbet pencerenizin sağ tarafında yeni uygulama için bir alan açılacak ve seçtiğiniz oyun yüklenmeye başlayacak. Bağlantı hızınıza göre, belirli bir süre bekleddikten sonra yükleme işlemi tamamlanacak ve oynamak istediğiniz oyun hazır hale gelecektir.

MSN Messenger'ın bu eğlenceli özellikleri onu, sadece bir sohbet programı olmaktan çıkarıp aynı zamanda eğlenebileceğiniz bir platforma çeviriyor.

Görüntülü ve sesli sohbet

Eğer web kamerasınız ve mikrofonunuz varsa, MSN Messenger kullanarak listenizdeki arkadaşlarınızla görüntülü ve sesli iletişim kurabilirsiniz. Bu özelliği kullanabilmeniz için doğal olarak hızlı bir internet bağlantısına sahip olmanız gerekiyor. Sizin bilgisayarınızda web kamerası yoksa bile sohbet ettiğiniz arkadaşınızı görebilir, karşı taraf isterse, onun kendi web kamerasıyla çektiği görüntüleri izleyebilirsiniz.

Bu özelliği kullanabilmeniz için ilk etapta, sohbet penceresinin üst kısmında bulunan *Web Kamerası* düğmesine tıklamanız gerekiyor. Daha sonra Web Kamerası uygulamasının çalışmaya başlaması için karşı taraftan onay bekleniyor. Bu o-

nay verilirse karşı tarafa sizin görüntünüz gönderiliyor. Aynı işlemleri karşı taraf yaparsa ve siz kabul ederseniz, sohbet pencerenizin sağ üst kısmındaki resim kutu- çuğuna görüntü gelecektir.

Ayrıca MSN Messenger ile dilerseviz arkadaşlarınızla görüntü olmadan sadece sesli iletişim de gerçekleştirebilirsiniz. Telefon görüşmesi yapmak istiyorsanız öncelikle ses hizmet sağlayıcısı servislerinden belirli bir ücret karşılığında hesap açmanız gerekiyor. Daha sonra bu hesabınızı MSN Messenger'da kullanarak telefon görüşmelerinizi yapabilirsiniz. Yapacağınız bu telefon görüşmelerinin kalitesi, internete bağlantı hızınıza ve yoğunluğa göre değişebiliyor. ■

Onur-Uğur Seven, seven@chip.com.tr

MSN'DEN CEBE

Faturalı Turkcell hattınız varsa bilgisayar karşısında olmasanız da MSN Messenger'dan mesaj alabilirsiniz. Bunun için yapmanız gerekenler şöyle:

- ▶ [http://www.microsoft.com.tr/msn mobile](http://www.microsoft.com.tr/msn/mobile)'e gidip kayıt adımlarını izleyin.
- ▶ Cep telefonunuza gönderilecek mesajdaki dört haneli onay kodunu girip kayda devam edin.
- ▶ Yararlanmak istediğiniz MSN servisini (Messenger ya da Hotmail) belirtin.
- ▶ Cep telefonunuza gelecek olan mesaj numarasını kaydedin
- ▶ Bu numaraya CL yazıp yolladığınızda gelen mesaj, listenizdeki arkadaşlarınızı gösterecektir. Arkadaşlarınıza mesaj yollamak için yapmanız gereken, ismin solundaki numarayı yazıp bir boşluk bırakmak ve mesajı girmek, ardından da kaydettiğiniz numaraya göndermek.
- ▶ MSN'den aldığınız ya da size gönderilen her bir mesaj bir kontör fiyatından ücretlendiriliyor ve ayda alabileceğiniz mesaj sayısı 100.

İnternette sözlük ve tercüme siteleri

Sözlükler rafa kalktı

İnternetin yaygınlaşmasına en çok üzülenler tercüme bürosu sahipleri olabilir. Sonsuz bilginin ev sahibi internet sayesinde, sözlükler tozlu rafların unutulmuş kahramanları olmaktan çıkıyor.

İlk öğretimde öğretmenlerin öğrencilerine sık tekrarladığı bir cümle vardır: “Hepinizin birer sözlüğü olacak ve onu kullanmayı çok iyi öğreneceksiniz.” Daha okuma yazma öğrenmeye çalışan küçük çocuklara sözlük kültürü edindirme çabasının bir ifadesi olan bu cümle, sözlük kavramının ve sözlük karıştırmayı bilmenin önemi anlatılmak istendiğinde başvurulan, anlamlı bir atıftır. Araştırmanın ve öğrenmenin ilk adımı olan sözlük kullanımı sayesinde, insanların bilmedikleri anlamadıkları terimler hakkında doğru açıklamalara en kısa yoldan ulaşmalarının hayatı kolaylaştırdığı vurgulanmak istenir. Buna rağmen sözlük satışlarının on milyonlarca ifade edilememesinden de anlaşılacağı üzere, her eve bir sözlük girebilmiş değildir. İnternet ve

dijital teknolojilerle şekillenen yeni çağda ise sözlüklerin çok daha popüler olacağına ilk sinyalleri geliyor. Üstelik internet üzerinde hizmet veren elektronik sözlükler, yazım kılavuzları, sayfa karıştırmaya güç bulamadıkları için sözlüklere uzanmayanları bile cezbedecek kadar kolay ve anlaşılır kullanıma sahipler.

Sözlük, yazım kılavuzu ve çeviri: Artık hepsine online ulaşıyor

Basit bir veritabanı aramasına dayanan sözlük sitelerinde, anlamı merak edilen veya yabancı bir dile çevrilmek istenen kelimeyi sayfadaki alana yazıp, *gönder* tuşuna basmak yeterli oluyor. Tercüme konusunda ise, tek bir kelimenin tercümesinden, binlerce karakterlik metinlere kadar çeviri yapabilen siteler mevcut. Goog-

le’in henüz ortada olmadığı ve Altavista arama motorunun popülerliğinin en üst noktasında olduğu birkaç yıl öncesine kadar, Altavista’nın ana sayfasından bağlantı verilen çeviri hizmetiyle, internet kulla-

Kalın sözlükler: Her şeyi barındıran kalın sözlükler artık antika.

nıcılarının büyük kısmı, yabancı dillerin kendileri için aslında sandıkları kadar yabancı olmadığını da anlamışlardı. İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Portekizce, İtalyanca, Japonca, Rusça, Çince ve Korece arasında tercüme yapabilen servis, Google ile rekabet etmeye çalışan ve baştan aşağı yenilenen arama motorunun bugün bile en sık başvurulan servislerinden biri olarak, ana sayfadaki ilk bağlantı olma özelliğini koruyor. Henüz Türkçe ile diğer diller arasında tercüme yapan servislerin olmadığı yıllarda, ortalama bir internet kullanıcısının İngilizce bildiği varsayılırsa, örneğin İtalyanca bir metni İngilizceye çevirip neden bahsettiğini anlamak mümkün olabiliyordu ki, bu durum hala geçerli; zira internette henüz yabancı dillerle Türkçe arasında metin çevirisi yapan bir site yok. Ancak, tek tek kelimelerin karşılıklarını veren Babylon gibi online sözlükler bulmak mümkün.

Başarı kriteri oldukça basit: Zengin içerik ve hızlı erişim

Türkçe ve sözlük kavramları yan yana durunca ise akla ilk gelen Türk Dil Kurumu oluyor. Türk Dil Kurumu'nun sözlükleri ve yazım kılavuzları, yazımı ve anlamları konusunda çelişkiye düşülen kelimeler için nihai kararın verildiği danışma kay-

nakları olagelmışlerdir. Türkçe konusundaki bu en güvenilir kaynağı yine internet üzerinde, Türk Dil Kurumu'nun web sayfası üzerinde bulmak mümkün. Üstelik, sözlük sayfasına tarayıcı penceresinin üzerinde bir kısayol oluşturulması halinde, kullanıcılar bilgisayarda çalışırken, bilmedikleri bir kelimeyle karşılaştıklarında tek tıklamayla sözlüğe ulaşma şansına sahipler. Elbette yazım kılavuzu için de aynı yöntem geçerli olacaktır, ancak internetteki Türk Dil Kurumu İmla Kılavuzu'nu karıştırmak yerine, kağıda basılı, kitap şeklinde bir yazım kılavuzu kullanmak daha pratik olabilir. Çünkü sadece ilk harfe göre ayırım yapılan İmla Kılavuzu'nda, aranan kelimeyi bulana kadar onlarca sayfa geçmek gerekebiliyor ki, internete dial-up hatlar üzerinden ulaşan bir kullanıcının aradığı bir kelimenin doğru yazılışını bulması için dakikalarca süren bir kovalamaca söz konusu olabiliyor. İngilizce için benzer yazım kılavuzlarında ise, kullanıcıya aradığı kelimenin ilk harfi sorulduktan sonra, kelimenin ikinci harfinin de bulunduğu bir liste ekrana geliyor ve kullanıcının aradığı kelimenin doğru yazılışına ulaşması on saniyeyi geçmiyor. Türkçe İmla Kılavuzu'nda ise, bir kelimeye ulaşma süresi 40 saniyeden başlayıp, 3 dakikaya kadar uzayabiliyor ki bu rakamlar, bağlantı hızında bir problemin olmadığı ideal koşullar için gerekli. Hazırladığımız bir teste göre bazı kelimelere

Eğitimin ilk aşaması: Sözlük kullanma bilgisi küçük çocukların eğitiminde önemli yer tutar.

ulaşmanın ortalama ne kadar sürdüğünü bu sayfadaki kutucuğun içinde görebilirsiniz.

Bunun yanında, online imla kılavuzunda, ses uyumları, eklerin, birleşik kelimelerin yazılışları, noktalama işaretlerinin kullanılması gibi pek çok konuya da ayrı başlıklar altında hızla ulaşmak mümkün. Türk Dil Kurumu'nun sözlük sorgusunun da, aranan kelimenin yanlış yazılması halinde, doğru olabilecek kelimelere bağlantı vermesiyle göz doldurduğunu hatırlatmak lazım. →

İMLA KILAVUZU ORTALAMA ERİŞİM SÜRESİ

İSTATİSTİK VERİ

» Netteki online çeviri servislerinden haberdar mısınız?

Evet, her takıldığımda kullanıyorum	%7,49
Çok ender kullanıyorum	%7,89
Duydum ama ilgilenmedim	%21,45
Haberim yok	%63,17

Online sözlüklerin, bilgi toplumunun sık başvuru kaynaklarından biri olacağı beklentilerine rağmen, anketimize katılan kullanıcıların %85'inin online sözlüklerle hiçbir ilgisinin olmadığını beyan etmesi dikkat çekiyor. Geri kalan %15'in yarısı da sözlükleri çok ender kullandığını ifade ederken, her takıldığında online sözlüğe başvurarak kullandıkları bilginin tanımından emin olmak isteyen bilinçli kullanıcıların oranı %7,5'ta kalıyor.

Toplam Oy: 3193

Kaynak: www.chip.com.tr

“ş, ç, ğ, l, ö, ü...”: Dijital dünyadaki alfabe farklılıkları

Dijital dünyada karşılaşılan önemli bir dil sorunu da İngilizce ve Türkçe klavyelerde yazılan metinlerin uyumsuzluklarıdır. İngilizce klavyede yazılmış metinlerin içinde, ı, ş, ü ve ğ olması gereken harflerin i, s, u, g şeklinde yer alması, bu harfleri tek tek değiştirmek zorunda kalanların iyi bildiği bir kabustur. Sabancı Üniveristesi'nde geliştirilmiş ve internet üzerinden ücretsiz kullanıma açılan bir yazılım, harfleri ve kelimeleri tek tek analiz ederek, İngilizce klavye ile yazılmış metni birkaç saniye içinde Türkçe karakterleriyle, düzgün biçimde geri veriyor (<http://fens.sabanciuniv.edu/TL/deascii.html>).

Sabancı Üniversitesinin Türkçe ile ilgili araştırmaları University of California at Berkeley ile ortak çalışma şeklinde, BalkaNet Projesi adı altında TÜBİTAK ile ABD NSF tarafından destekleniyor ve projenin yakın zamanda University of California at Berkeley'deki TELL projesi ile birleştirilmesi hedefleniyor. BalkaNet Projesi dahilindeki Türkçe Kavramsal Sözlük de Avrupa Birliği tarafından fonlanıyor. İnternet kullanıcılarının bu projelerden yararlanması içinse yapmaları gereken tek şey, web sitesine girip, aradığı sözcüğü sorgulamak. Siteden, Türkçe kelimelerin anlamları için Türk Dil Kurumu sözlüğüne, İngilizce karşılıkları içinse Zargan

(www.zargan.com) sitesine otomatik yönlendirme yapılıyor. (<http://fens.sabanciuniv.edu/TL/>) Yıllar önce, sadece okunan bir kitapta anlaşılmayan bir kelime çıktığında hatırlanıp tozlanmış rafından çıkartılan ve entelektüel yaşamın unutulmuş kahramanları olan sözlükler, dijital çağda hak ettikleri değeri alacakmış gibi görünüyorlar; zira internet gibi yazının ve bilginin egemenliğindeki bir imparatorlukta, bilgi dalgaları arasında kaybolan insanların karşısına yol gösterici olarak artık hızlı, kullanışlı, pratik online sözlükler çıkıyor. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Araştırma: İnternette birkaç sitede dolaşmak dev bir kütüphanede araştırma yapmak kadar yararlı olabiliyor. Üstelik daha basit ve hızlı.

ONLINE DİL ARAÇLARI

» Her takıldığınızda emrinizde olan siteler

► <http://fens.sabanciuniv.edu/TL/deascii.html>

İngilizce karakterlerle yazılmış metinleri, Türkçe harflere çeviriyor. Metni sayfada ki metin alanına yapıştırıp, tek bir tuşa basmak yeterli oluyor. CHIP editörleri henüz sistemin hatasıyla karşılaşmadı.

► <http://www.wordassistant.com/>
İngilizce-Türkçe sözlük, bilişim sözlüğü ve İngilizce kısaltmaların anlamlarını sorgulatan site, indirilen ücretsiz bir yazılımla, internette sörf yaparken karşılaşılan İngilizce bir sözcüğün üzerine tıklamak suretiyle Türkçesini veriyor.

► <http://www.seslisozluk.com>
İngilizce-Türkçe, Türkçe-İngilizce sözlük. Aranılan kelimenin hem yabancı dildeki karşılığını telaffuzu ile seslendirmesiyle hem de anlamını açıklayan bir sözlük olmasıyla ön plana çıkıyor. İngilizce sözcüklerin telaffuzunu merak edenler için ideal bir servis.

► <http://www.zargan.com>
ZARGAN, internet üzerinde ücretsiz Türkçe-İngilizce sözlükler yayınlayan bir girişim. Projenin en önemli özelliği, kullanıcılardan toplanan arama bilgileri sayesinde sözlüğün sürekli yeni kelime ve terimlerle genişletilmesi. Zargan Terim Bankasında şu anda ağırlıklı olarak hukuk, bankacılık ve finans, muhasebe, sigortacılık, ticaret, ithalat, ihracat, reklam ve hakla ilişkiler alanlarında 433.629 çift terim bulunuyor.

► <http://www.hazar.com>
Türkçe ile pek çok yabancı dil arasında sözcük çevirisi hizmeti veren site, hızlı kullanımıyla dikkat çekiyor. Sadece tek

kelimelerin çevirisine izin verse de, özellikle sözcüğün karşılığını İngilizce dışında bir dilde arıyorsanız kullanışlı.

► <http://www.tbd.org.tr/sozluk.html>
Türkiye Bilişim Derneği'nin bilişim terimleri sözlüğü, özellikle bu dönemlerde halkın arasına karışıp, bilişim terimlerini soran televizyon kameralarının karşısında RAM'in ne olduğu sorusuna "bilgisayarın kullandığı elektrik miktarı gibi" cevaplar vermek istemeyenler için kullanışlı bir site.

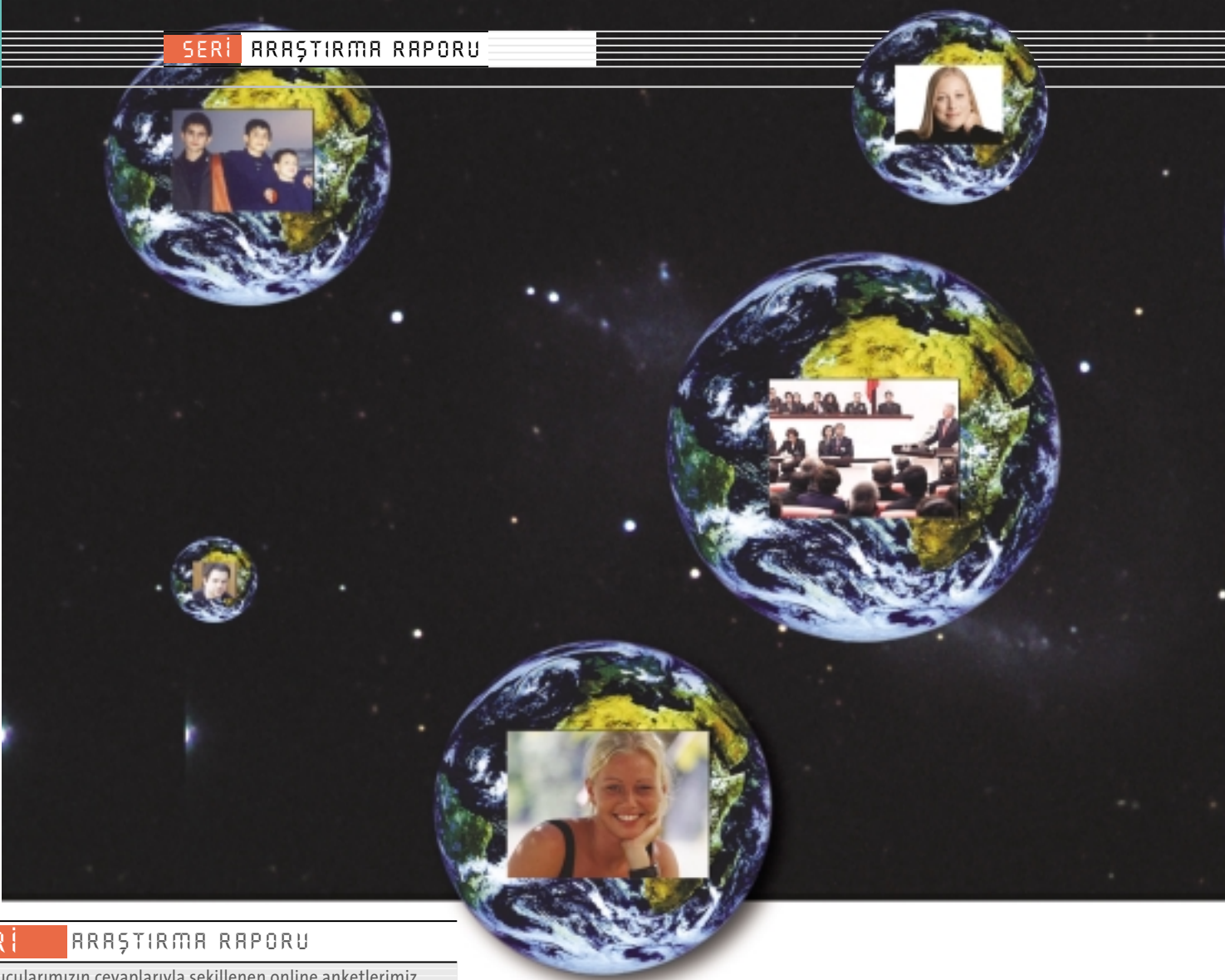
İngilizce açıklamalı sözlük

► <http://www.websters-dictionary-online.org/>
Webster, aslında ünlü bir İngilizce sözlük. Sitesinde Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğü ve İmla Kılavuzu'nun İngilizce için olan sürümünü bulabilirsiniz, ancak özellikle imla kılavuzu konusunda, bir kelimenin başındaki birden çok harfe göre sınıflanan hızlı arama sistemiyle, sonuca ulaşmak on saniyeyi geçmiyor. TDK'nın da aynı sisteme geçmesi temenniyle...

► <http://dictionary.reference.com/>
Aynı anda pek çok sözlükte arama yapan İngilizce sözlüğün bulamadığı şey yok gibi. İngilizce açıklamalı tanımlar ve örnek cümleler bulabilirsiniz.

Dil araçları

► <http://fens.sabanciuniv.edu/TL/>
Türkçe için değişik dil araçları içeren site, BalkaNet projesi kapsamında, kelimelerin biçimsel analizini yapıyor, TDK sözlüğüne ve Zagan.com'a link veriyor. Uluslararası bilimsel bir proje olarak yürüyen çalışmalar, Avrupa Birliği'nin bilimsel fonları tarafından da destekleniyor.

SERİ ARAŞTIRMA RAPORU

Okuyucularımızın cevaplarıyla şekillenen online anketlerimiz yardımıyla oluşturulan araştırma raporlarımızda her ay bilişim dünyası ile ilgili birbirinden farklı konuları değerlendiriyoruz.

E-devlet projeleri sessiz sedasız ilerliyor ama vatandaşlar habersiz

E-devlet PC'niz

CHIP okuyucularının katıldığı anketle belirlenen araştırmamızda, çarpıcı bir sonuç ortaya çıkıyor. İnsanlar bilgi sahibi ama e-devlet uygulamaları ne kadar kullanılabilir durumda ve halkın ne kadarına ulaşabiliyor?

Bürokrasi ve kuyruk kelimelerinin kimse için olumlu ve sıcak bir anlamı, çağrışımı olmasa gerek. Oysa insanlığı bir “uygarlık” haline getiren, düzensizlikten, anarşiden ve geleceksizlikten, kısacası yok olmaktan kurtaran bir kavram olarak da tanımlanır bürokrasi. Ancak zamana ve değişime ayak uyduramayan her şey gibi, artık kuyruklarda bekleyen insanlar, heba olan zaman, emek ve servet anlamına gelen bürokrasinin de değişme vaktinin geldiğini inkar etmek

mümkün değil. Bürokrasinin değişmesiyle öncelikle, bürokrasiyi en yoğun ve ağır biçimiyle barındıran devlet kurumlarının revizyonu anlamına gelmektedir ki, bugün, bu hedefe giden yolda karşımıza çıkan çözümün adı e-devlettir. Kısaca devletin dijital teknoloji ürünlerini kullanarak, kağıt ve kalemle yapılan işlemleri elektronik ortama taşınması ve internet yardımıyla vatandaşlarıyla 24 saat etkileşim halinde olabilmesi anlamına gelen e-devlet kavramı, pratikte, isteyen vatanda-

şın sabahın üçünde su faturasını ödeyebilmesi, isteyen vatandaşın günün herhangi bir saatinde evindeki ya da elindeki bilgisayarından dilekçe verebilmesi, takip ettiği resmi işlemleri devlet dairesine gitmeden, internet üzerinden izleyebilmesi gibi imkanlar anlamına geliyor.

e-devlet yabancı bir kavram değil ama yeterince yakın mı?

CHIP Online’da okuyucularımızın katılımıyla yaptığımız bir istatistiksel çalışma-

Evet, biliyorum
% 86,90

**E-DEVLET KAVRAMININ NE
OLDUĞUNU BİLİYOR MUSUNUZ?**

Duydum ama bilgi sahibi değilim
% 11,36

İlk defa duyuyorum
% 1,75

Kaynak: CHIP Online

de sizi bekliyor

da, katılımcıların % 86'sının e-devlet kavramı hakkında bilgi sahibi olması, bu alandaki gelişmeleri takip edebilecek, öneri, istek, çözüm ve eleştiri getirerek e-devletin daha iyi işler hale gelmesine yardımcı olabilecek vatandaşların oranının yüksek olabileceği izlenimini doğurdu. Ancak her şeyden önce, e-devletin var olabilmesi için kullanılabilir olması gerekiyor. Yani devletin pek çok bürokratik işlemini internet üzerinden kullanıma açması, devlet dairelerindeki kuyrukların biteceği anlamına gelmeyecektir; zira kullanılmayan bir e-devlet projesinin, israftan, masraftan başka bir anlamı da olmaya-

caktır. Türkiye'de bilgisayar sahibi vatandaşların, toplam nüfus içinde %4 büyük- lük teşkil etmesi de e-devlet projelerinin sadece ülkenin %4'ü için geliştirileceği

BİLGİ SORGULAMA

E-devlet içinde bilgi sorgulama işlemleri gerçekleştiriyor musunuz?

Evet 78,60

Hayır 21,40

Kaynak: CHIP Online

anlamını taşıyacaktır. Bu nedenle, e-devlet kavramı üzerinde yıllardır çalışanlar, proje geliştirilenler her şeyden önce halkın bilgisayar okur-yazarlığının artırılmasının önemini vurguluyorlar. Bilgisayarın sadece okullardaki bir ders olmaktan çıkmasını; genç neslin ve öğrencilerin eğitimlerini bilgisayarla iç içe gerçekleştirmelerinin yolunu arayan öneriler ve çözümler geliştirilmeye çalışılıyor. Milyonlarca öğrenciyi bilgisayarla buluşturmada önce, onlara ders veren yarım milyondan fazla öğretmene bilgisayarı kullanmayı öğretmek ihtiyacı ise, listedeki öncelikli işlerden biri. →

Eğitim: Her şeyden önce eğitim sisteminin bilgisayar teknolojileriyle iç içe geçmesi gerekiyor.

Kuşak çatışması: Gençler bilgisayar kullanıp işlerini hızla hallederken yaşlı vatandaşlar kuyruklarda ölmemeli.

Dünya bilgisayarda: Dijital yaşama adapte olamayan toplumların güçsüz düşeceği biliniyor.

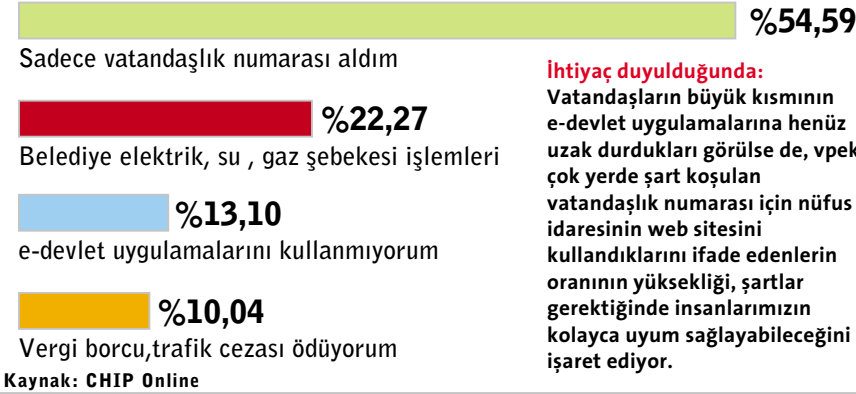
Kuyrukların alternatif maliyeti hayat kalitesini artırmaktır

E-devletin kullanılabilir bir olgu olarak hayatlarımıza girmesi, sadece sembolikleşmiş bir örnek olan kuyrukların bitmesi, vatandaşların işlemlerini kolay yürütmeleri anlamına da gelmiyor. E-devletin, beraberinde güçlü bir ekonomik kalkınma hamlesini de getirmesi bekleniyor, zira bürokrasi sadece kimliğini kaybeden insanları nüfus dairelerinde meşgul etmek için kullanılan caydırıcı bir "kimlik cüzdanına sahip çık" uyarısı değil, şirket kurmak, yatırım yapmak, ekonomik de-

bazına indirip örneklemek isteyecek olursak; elektrik, su, telefon, gaz şebekesi faturalarının ödenmesi iyi bir örnek olabilir. Sıradan bir kullanıcı, her birinin son ödeme tarihi farklı olan elektrik, su, telefon ve gaz faturalarını yatırmak için "mesai saatleri içinde" işini gücünü bırakıp kuyruklara girmek zorunda olduğundan ve her bir kuyruğun hazırlanmak, evden ofisten çıkmak, şubeye gitmek, sırada beklemek, ödemeyi yapmak, geri dönmek için harcanan iki saate mal olduğu tahminiyle, dört fatura ödeme işleminin her ay bir iş günü kaybı anlamına gelebileceği

görülür, bu sekiz saat boyunca bir kullanıcı bilgisayarının başına oturup web sayfası tasarlasa birkaç ay sonra hazır olacak web sitesi, belki bir yıl sonra kullanıcıya küçük de olsa bir reklam geliri de getirebilecektir. Ayda sekiz saati fatura ödemeye ayırmanın alternatif maliyeti, toplumlara her birey için ayda bir iş günü kazandırmak anlamındadır. Bu nedenle, e-devleti hayatlarına yerleştirebilen toplumların, sadece fatura ödeme nedeniyle bile, diğer toplumlardan her ay on milyonlarca iş günü daha fazla üretim yapabileceğini görebilen hiçbir devlet adamının karşı durmadığı bir kavramdır e-devlet.

SIK KULLANILAN E-DEVLET UYGULAMALARI (%)

ğer yaratmak isteyen yatırımcıların da aylarca, belki de yıllarca sürünmesine neden olan, gözlerini korkutan, insan eliyle yaratılmış, kimsenin akıl sır erdiremediği, anlaşılabilir bir öcü. Dolayısıyla, işlemlerin birkaç tıklamayla sadece birkaç gün içinde biteceğini bilmek yatırım kararları almak isteyen yerli yabancı şirketlerin cesaretini arttıracak, işlerini kolaylaştıracaktır. Popüler ekonomistlerin makro ekonomik kavramları açıklamak için günlük hayattan, sıradan insanlardan örnek vermesine benzer bir şekilde, e-devletin toplum üzerindeki büyük değişimini bireyler

Vatandaşlık numarası: İnternette bir iki dakika içinde vatandaşlık numarası almak büyük övgüyle karşılandı.

Bilgi sorgulama işlemleri kabul gördü, sıra resmi işlemlerde

Araştırma sonuçlarımıza göre, bilgisayara sahip olup da hiçbir e-devlet uygulamasını kullanmayan bireylerin oranının %13 olduğu görünmektedir. Sadece vatandaşlık numarası almak için "e-devlet"le muhatap olmuş katılımcıların da %55 oranında olması, toplumumuzun henüz e-devleti anlayamamış olduğunun göstergesi kabul edilebilir.

Zira, belediye, elektrik, telefon, su, gaz şebekesi faturalarını öderken eziyet çekmemek için çözüm arayışına girmiş ve çoğu faturanın internet üzerinden ödenebildiğini görmüş kullanıcıların oranı %22 iken, vergi borcu, trafik cezası gibi, daha seyrek yapılan ödemeler için bile interneti kullananların oranı da %10'u geçmiyor. Buna rağmen, kullanıcıların %80'ine yakın bir bölümünün, resmi bilgi sorgulama işlemleri için devlet dairelerine gitmek yerine, kurumların web üzerindeki sayfalarını inceledikleri ve aradıkları bilgiye önce internet üzerinden ulaşmaya çalıştıkları, umut verici bir gelişme olarak dikkat çekiyor. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

- 201 **Aynı Hatası:**
Güç kaynağı sorunları
- 202 **XP Servisleri:**
Hız ve güvenlik için
- 206 **Tam Sürümler:**
10 tam sürüm programı
- 212 **Tips&Tricks:**
Windows, uygulamalar...

Konforlu, güvenli, hızlı

Registry kontrol altında

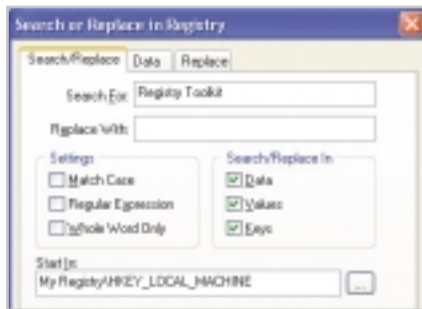
Windows'un Kayıt Defteri'nde sürekli değişiklik yapıyorsanız Registry Toolkit ile kayıtları arayabilir değiştirebilir ve hatta yanlış ayarları rahatlıkla tespit edebilirsiniz.

■ Windows'un Kayıt Defteri'nde çalışmak için kullanabileceğiniz Registry Toolkit (© eCHIP-Code [Ayınipucu](http://www.funduc.com/rshareware.htm), www.funduc.com/rshareware.htm), "regedit" aracına göre çok daha fazla fonksiyona sahip ve en önemlisi ağ veritabanları üzerinden de kullanılabilir. Aracın en önemli özelliklerinden biri de tekrar edilen işlemlerin Script dilleri yardımıyla otomatik olarak yerine getirilmesine imkan sağlaması.

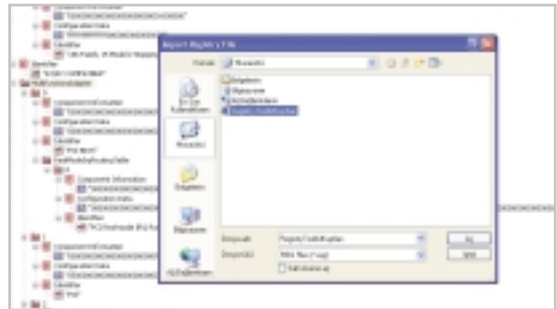
Registry Toolkit, *Registry / Search or Replace in Registry* komutu ile ulaşabileceğiniz konforlu bir arama fonksiyonuna sahip. Bulunmasını istediğiniz ifadeyi *Search For* kutusuna girmeniz yeterli olacaktır. Ancak bunun için eksik karakterlerin yerine "*" veya "?" gibi özel işaretler haricinde köşeli parantezler içerisinde alanlar da belirtebilir ve çok sayıda mantıksal operatör de kullanabilirsiniz. Ayrıca defter içerisindeki hangi öğelerin (Data, Values, Keys) aranacağını da ayrıca belirtebilirsiniz. *Data* sekmesinden ise programın Kayıt Defteri'ndeki hangi veri türleri üzerinde çalışabile-

ceğini belirleyebilirsiniz. Şayet *Replace* sekmesi üzerindeki *Prompt on each replace* seçeneğini işaretlediyseniz programın yapacağı tüm değişiklikleri onaylamanız gerekecektir. Ancak program, kendi klasörü altında bir yedek REG dosyası oluşturacağı için yaptığınız tüm değişiklikleri daha sonra geri alabilirsiniz. Eğer Windows'un Kayıt Defteri ileride açılmayı reddederse söz konusu yedek dosyasının üzerine çift tıklayarak eski dosyanın geri yüklenmesini de sağlayabilirsiniz.

REG dosyalarını almak için *Registry/Import Registry File* komutunu çalıştırın, yüklemek istediğiniz dosyayı seçin ve *Aç* düğmesine tıklayın. Program, dosyayı inceleyecek ve Kayıt Defteriniz ile aynı olan kayıtları listeleyecektir. Bunlardan istediklerinizi, *ekle* düğmesine tıklayarak Kayıt Defteri'ne yüklemeyen önce tespit edilen değişiklikleri ayrı ayrı seçebilir veya silebilirsiniz. Registry Toolkit, bu durumda da yaptığınız tüm değişiklikleri geri alabilmeniz için bir yedek dosyası oluşturur.

Akıllı arama: Registry Toolkit'in arama fonksiyonu istenen kayda hızlı bir şekilde ulaşılmasına imkan tanıyor.

Dosyaların yüklenmesi: Dosya içerisindeki kayıtlardan istemediklerinizi rahatlıkla ayıklayabilir ve değişiklikleri ileride rahatlıkla geri alabilirsiniz.

Ayın Hatası

Güç kaynağı görüntüyü bozuyor

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu? Bize iletin. CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Mevlüt Pehlivan Cad. Vefa Bayırı Sok. Gayrettepe İş Merkezi No:6 Blok B 34349 Gayrettepe/İstanbul veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

PROBLEM: Bir CHIP okuru, yeni satın aldığı monitörünün de eski monitörü gibi düşük görüntü kalitesine ve aynı görüntü bozukluklarına sahip olması karşısında büyük bir şaşkınlık yaşamış. Eski ekran kartının yepyeni bir ATI Radeon 7500 ile değiştirilmesi de yaşanan görüntü sorunlarının çözülmesini sağlayamamış.

HATA TESPİTİ: Test merkezimizde incelemeye aldığımız bilgisayarı farklı tüplü monitörlerde ve bir tane de TFT ekranda denedik. Görüntü devamlı olarak hafif bir şekilde titreyerek rahatsızlık veriyor ve bunun haricinde ekranın satırları da zaman zaman yer değiştirerek görüntünün ciddi anlamda bozulmasına neden oluyordu. İnce ekranın da aldığı sinyali doğru bir şekilde senkronize edemediği açıkça belli oluyor ve bu da görüntünün titremesini sağlıyordu. Bir sonraki adımda ATI Radeon 7500 ekran kartını güncel bir Radeon 9600 ile değiştirdik. Ekranı gelen görüntü daha önceki gibi sorunluymuş. Böylece sorunun aslında bilgisayarın başka bir parçasından kaynaklandığından emin olduk. Tüm sistem bileşenlerini düzenli bir şekilde değiştirdikten sonra sorunun oldukça eski tarihli bir güç kaynağından

Titreme: Güç kaynağındaki arızalar ekrandaki görüntünün bozulmasına neden olabilirler.

ortaya çıktığını tespit ettik. Yaptığımız testler sonucunda güç kaynağının 5 ve 12 Volt gerilimlerinde sorunlar olduğunu gördük. Arızanın frekansı 47 Kilohertz civarındaydı ve bu ekran kartının satır frekansına çok yakın bir değer. Frekans değerinin bu kadar yakın olması, monitördeki görüntünün bozulmasına neden oluyor. Normalde bu tür bozukluklar, bilgisayardaki diğer parçalara ulaşmadan önce bir süzgeç kondansatörü tarafından filtrelenir ama okuyucumuzun bilgisayarındaki söz konusu kondansatör arızalanmıştı.

ÇÖZÜM Arızalı güç kaynağı değiştirildikten sonra bilgisayar ve satın alınan yeni monitör sorunsuz bir şekilde çalışmaya başladı.

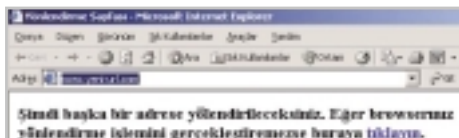
OKUYUCU İPUCU

Kendi web sayfanız için yönlendirme

Bir web sayfanız var ve bunu yeni bir sunucuya taşımak istiyorsunuz. Ancak alan adı hala eski servis sağlayıcısına kayıtlı. Bu durumda ne yapabilirsiniz? Web sayfanızı yeni adresinize yönlendirebilirsiniz. Birçok programcı söz konusu sorunu sunucunun INDEX.HTM dosyasındaki META kaydı ile çözmeyi yeğler:

```
<meta http-equiv="refresh" content="2; URL=http://www.yeni-url.com">
```

Ancak bu durumda kısa bir süre için başka bir web sayfası ekrana gelir. Bu çok da hoş değil. Bunun yerine bir .HTACCESS dosyası ile çalışmayı deneyebilirsiniz. Bu, web'de en çok kullanılan sunucular olan Apache sunucularına eri-

Direkt yönlendirme: Bu tür hoş olmayan yönlendirme sayfalarından kurtulabilirsiniz.

şimi düzenler. Aşağıdaki kod satırını Windows Not Defteri'ni kullanarak girin, dosyayı kaydedin, daha sonra bunu sunucunun kök dizinine kopyalayın ve dosyanın ismini .HTACCESS olarak değiştirin:

```
RewriteEngine on
RewriteRule ^index\.htm$
http://www.yeni-url.com
```

İlk satır, Apache sunucularında yönlendirme için kullanılan bir modülü etkinleştiriyor. İkinci ise etkinleştirilecek kuralı tanımlıyor. Eğer biri, sunucudaki INDEX.HTM dosyasını çalıştıracak olursa kullanıcı yeni adrese yönlendirilecektir. Bu örneği kullanarak başka kurallar da oluşturulabilir. Bu sayede "www.adres.com/haber" adresinin bir PHP çağırısına işaret ettiğini sunucu üzerinden belirleyebilirsiniz. Bu modül hakkında ayrıntılı bilgi için http://httpd.apache.org/docs/mod/mod_rewrite.html adresine göz atabilirsiniz. Ödül Eymen

SÜRPRİZ YUMURTA

- **Sürpriz Yumurta klasığı**
Dünyanın en çok kullanılan nesne tabanlı geliştirme aracı olan Borland C++ Builder6 versiyonunun ortaya çıkmasında katkıda bulunanları merak ediyorsanız, bu sürpriz yumurta size yardımcı olabilir. Bu programlama aracını geliştiren kişilerin firma bahçesindeki çekilmiş toplu resmini görüntülemek için programı çalıştırmadan önce [Ctrl] ve [Shift] tuşlarına bir süre aynı anda basılı tutmanız yeterli. Bunun sonucunda açılış ekranı yerine bu resim görünecek. Bu sürpriz yumurta için Rifat Dağlıoğlu'na teşekkürler.

SİZ DE KATILIN

- Siz de komik bir hata, sürpriz yumurta (easter egg) ya da kullanışlı bir ipucu bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her sürpriz yumurta ya da ipucu için **10 milyon TL** kazanabilirsiniz.

EDİTÖRLERİN FAVORİ PROGRAMLARI

Gökhan Sungurtekin,
Yayın Koordinatörü

Her PC'ye bir beklenti

PC'mize kurduğumuz farklı programlarla, özellikle de bazı Freeware yazılımlarla birlikte gelen ve bilimiz dışında arka planda çalışan programcılar hepimiz için büyük bir sorun. Beni en çok çileden çıkararak şey ise, ne kadar dikkat edersem edeyim, yanlış bir yere tıklama sonucunda Web tarayıcımın yeni bir eklentiyle isteğim dışında modifiye edilmesi. Arkasından gelsin art arda açılan pop-up'lar, Google'a girdiğimde "bir de burada arama yapın" mesajlı gereksiz siteler vs. Aynı problemleri siz de yaşıyorsanız WinPatrol'ü tavsiye ederim. Program arka planda çalışan tüm uygulamaları, servisleri, tarayıcı eklentilerini ve Cookie'leri listeliyor. Ayrıca sistemimize isteğiniz dışında bir uygulama eklendiğinde sizi uyarıyor. Yazılımı www.winpatrol.com adresinden indirebilirsiniz

Doğru ayarlar ile maksimum performans

Windows için mükemmel tarif

Windows XP, çeşitli görevleri yerine getirmek için arka planda çok sayıda hizmet çalıştırmaktadır. Bu hizmetleri özelleştirerek, bilgisayarınızdan daha fazla performans alabilirsiniz..

Windows XP kullanıcıları'nın çoğu, arka planda çalışan "hizmetler"den habersizdir. Oysa ki Windows XP (tıpkı Windows NT ve 2000 gibi) hemen hemen tüm işlevleri bu hizmetler sayesinde yerine getirir. Siz farkında olmasanız da, MP3 dinlerken veya yazıcınızdan çıktı alırken bu hizmetler arka planda kendiliğinden çalışmaktadır. Bu noktada bilmeniz gereken, o anda yazıcı çıktısı almasanız bile "Yazdırma Biriktiricisi" adı verilen ve yazıcı işlevlerinden sorumlu olan hizmetin arka planda çalışıyor olduğudur. Arka planda çalışan her

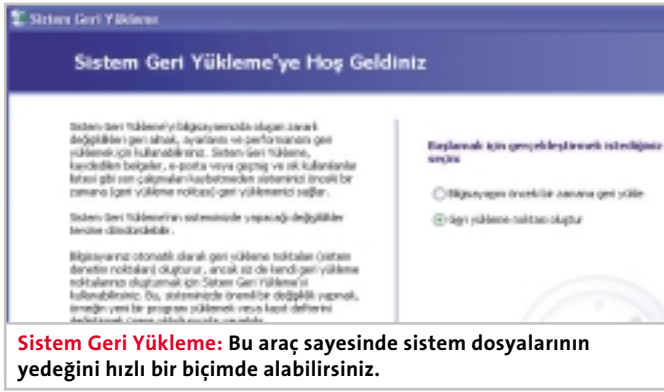
bir hizmetin, sistem kaynaklarının bir kısmını tükettiğini düşünerek olursanız, Microsoft'un sunduğu standart ayarlar ile Windows XP'den maksimum performans sağlayamayacağınızı fark edebilirsiniz.

Genel sistem performansını artırmak amacıyla Windows XP'nin hizmetlerini özelleştirmeyi düşünen okuyucularımıza, bu işlem için standart bir prosedür olmadığını hatırlatmalıyız. En doğrusu, her kullanıcının kendi ihtiyacına göre farklı ayarlar yapmasıdır. Bu sırada çeşitli hatalar yapabileceğinizi ve önemli hizmetleri kapatabileceğinizi unutmayın. Böyle bir

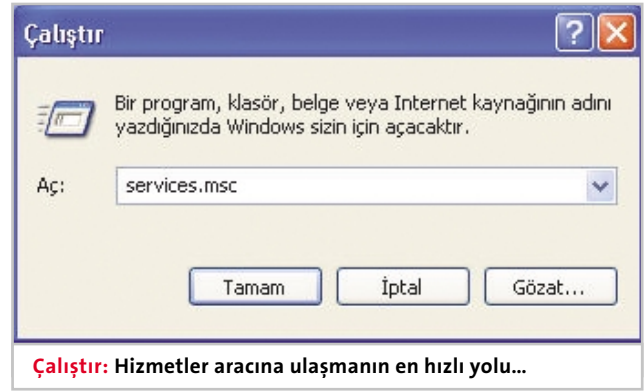
durumda Windows'un kendisi veya üzerindeki uygulamalar düzgün bir biçimde çalışmayıp, çeşitli hatalar verebilirler. Tüm bu noktaları göz önünde bulundurarak, Windows XP'nin hizmetlerini özelleştirmeye başlamadan önce almanız gereken önlemleri sıralayacağız.

Sisteminizin yedeğini almayı sakın ihmal etmeyin!

Hizmetleri özelleştirmeye başlamadan önce mevcut ayarlarınızı yedeklemeniz iyi bir fikir olacaktır. Bu sırada önünüzde en az üç farklı seçenek bulunuyor. Bu seçe-

Sistem Geri Yükleme: Bu araç sayesinde sistem dosyalarının yedeğini hızlı bir biçimde alabilirsiniz.

Çalıştır: Hizmetler aracına ulaşmanın en hızlı yolu...

neklere ilk Windows'un "Yedekleme" aracı. *Başlat* menüsü altındaki *Programlar / Donatılar / Sistem Araçları* konumundan ulaşabileceğiniz Yedekleme aracını kullanarak sisteminizin eksiksiz bir yedeğini almanız mümkün.

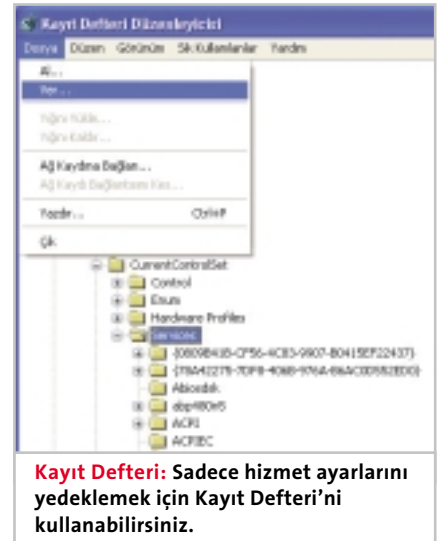
Windows XP ile standart olarak gelen "Sistem Geri Yükleme" aracı ise sahip olduğunuz ikinci seçenek. *Başlat* menüsünün altındaki *Programlar / Donatılar / Sistem Araçları* konumundan ulaşabileceğiniz Sistem Geri Yükleme aracını kullanarak, önemli sistem dosyalarının yedeğini alabilirsiniz. Bu işlem için Sistem Geri Yükleme aracını çalıştırdıktan sonra ekrana gelecek olan penceredeki *Geri yükleme noktası oluştur* kutucuğunu işaretleyip *İleri* tuşuna tıklayın. Bir sonraki aşamada (isteğinize bağlı olarak) sistem geri yükleme noktası için bir açıklama yazabilirsiniz. Son olarak *Oluştur* tuşuna tıklayarak sistem dosyalarını yedekleme işlemi tamamlayabilirsiniz.

Hizmet ayarlarını yedeklemek için sahip olduğunuz üçüncü seçenek ise Kayıt Defteri (Registry) içerisinde sadece hiz-

met bilgilerini yedeklemek. Bu işlem için *Başlat* menüsündeki *Çalıştır* komutuna tıklayın ve "regedit" yazarak *Tamam* tuşuna basın. Ekranınızda açılacak olan Kayıt Defteri Düzenleyicisi'nde "HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Services\" konumuna gelin. "Services" klasörü seçiliyken *Dosya* menüsündeki *Ver* komutuna tıklayın ve kayıt defterine ait yedek dosyası için bir dosya ismi belirleyin. Bu işlemlerden sonra hizmet bilgileri ilgili dosyaya kaydedilmiş olacaktır. İleride hizmet ayarlarını orijinal haline döndürmek isterseniz, bu yedek dosyasına çift tıklamanız ve ekrana gelecek olan soruya *Evet* yanıtı vermeniz yeterli.

Hizmetleri isteklerinize göre nasıl özelleştirebilirsiniz?

Yedekleme işlemi gerçekleştirildikten sonra Hizmetler aracına *Denetim Masası* altındaki *Yönetimsel Araçlar* kategorisinden ulaşabilirsiniz. Hizmetler aracına ulaşmanın bir başka ve daha hızlı yolu da *Başlat* menüsündeki *Çalıştır* kutusuna

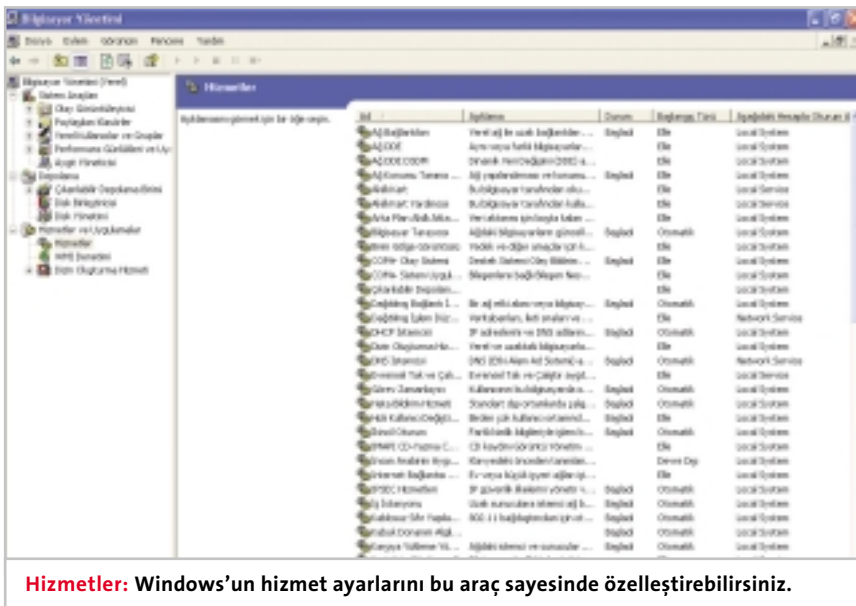

Kayıt Defteri: Sadece hizmet ayarlarını yedeklemek için Kayıt Defteri'ni kullanabilirsiniz.

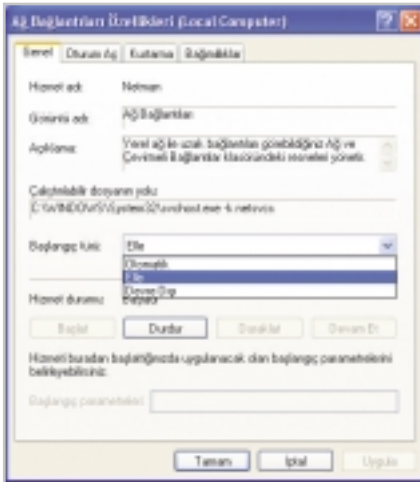
"services.msc" yazmak.

Hangi yolu tercih ederseniz edin, ekranınızda *Hizmetler* başlıklı bir pencere açıldığını göreceksiniz. İki parçaya bölünmüş bu pencerenin sağ tarafında Windows XP üzerinde çalışabilecek hizmetlerin listesi yer alır. Bu hizmetlerden hangilerinin çalışacağı (siz kendiniz değiştirmedığınız sürece) Microsoft'un düzenlediği standart ayarlara göre belirlenmiştir. Örneğin *Hizmetler* penceresinin *Durum* başlığı altında, o anda çalışmakta olan hizmetleri görebilirsiniz. Her bir hizmetin ne zaman ve nasıl çalışmaya başlayacağı *Başlangıç Türü* kategorisi altında listelenmiştir. Bu başlık altında *Otomatik*, *Elle* ve *Devre Dışı* olmak üzere üç farklı seçenek mevcuttur.

Otomatik: Herhangi bir hizmetin başlangıç türü *Otomatik* olarak belirlendiğinde, söz konusu hizmet Windows XP'nin her açılışında kendiliğinden çalışmaya başlar. Otomatik olarak çalışan her bir hizmet, Windows XP'nin açılış süresinin uzamasına yol açar. Buna rağmen her hizmetin çalışmaya başladığından sonra tükettiği sistem kaynaklarının miktarı farklı farklıdır. →

Hizmetler: Windows'un hizmet ayarlarını bu araç sayesinde özelleştirebilirsiniz.

Başlangıç türü: Hizmetlerin başlangıç türü için üç farklı seçeneğiniz bulunuyor.

Ayrıca, bazı hizmetlerin çalışması için öncesinde başka hizmet(ler)'in de yüklenmesi gerekiyor olabilir. "Bağımlılıklar" olarak adlandırılan bu duruma daha sonra tekrar değineceğiz.

Elle: Bu seçenek aktif olduğunda, ilgili hizmet(ler) Windows XP yüklendikten sonra ihtiyaç duyulmaları halinde çalışmaya başlarlar. Bu sayede Windows XP'nin yüklenme süresi kısılır ve sistem performansı artar. Buna rağmen, Windows XP içerisindeki hizmetlerin bir kısmı (örneğin Yazdırma Biriktiricisi ve Korunmalı Depolama) bu seçenek ile uyumlu bir biçimde çalışmıyor.

Devre Dışı: Bu seçeneğin etkin olduğu hizmetler, Windows XP çalışırken ihtiyaç duyulsa bile yüklenmemektedir. Tam olarak ne işe yaradığını bilmediğiniz hizmetleri *Devre Dışı* bırakmak doğru bir tercih olmaz. Bunun yerine *Elle* seçeneğini aktif hale getirmek daha etkili bir çözüm yolu

Bağımlılıklar: Bazı hizmetlerin çalışması için öncelikle başka hizmetlerin çalışması gerekiyor olabilir.

olacaktır.

Herhangi bir hizmetin başlangıç türünü değiştirmek istiyorsanız, ilgili hizmetin üzerine çift tıklamanız ve açılacak olan diyalog kutusunun *Genel* sekmesindeki *Başlangıç Türü* bölümünden istediğiniz seçeneği tercih etmeniz yeterli. Hangi hizmet için hangi başlangıç türünün uygun olabileceği konusunda bilgi sahibi olmak için yazının devamını dikkatlice okumanızı öneriyoruz.

Birbirlerine bağımlı olan hizmetler: *Bağımlılıklar* sekmesine bakın

Bazı hizmetlerin çalışması için daha öncesinde başka hizmetlerin yüklenmesi gerektiğini belirtmiştik. "Bağımlılıklar" olarak adlandırılan bu durum, hangi servisleri kapatmamanız gerektiği konusunda size açık bir fikir verecektir. Örneğin "Ağ Bağlantıları" hizmetinin çalışmaya başlaması için öncelikle "Uzaktan Yordam Çağrısı" hizmetinin çalışıyor olması gerekir. Buna ek olarak, "İnternet Bağlantısı Güvenlik Duvarı" hizmetinin çalışması için de öncelikle "Ağ Bağlantıları" hizmetinin çalışıyor olması gerekir. Bu yüzden, hizmetlerin başlangıç türlerini belirlerken, bağımlılıklara dikkat etmenizi önemle hatırlatırız. Hizmet bağımlılıkları hakkında bilgi almak için, istediğiniz bir hizmetin üzerine çift tıklamanız ve açılacak olan diyalog kutusunda *Bağımlılıklar* sekmesine geçmeniz yeterli olacaktır.

Dikkat etmeniz gereken hizmetler: *Germeyenleri* kapatabilirsiniz

Windows XP içerisinde yetmişin üzerinde hizmet vardır ve her birisinin değişik kullanım alanları bulunmaktadır. Örneğin sadece oyun amaçlı kullanılan ve internet bağlantısı bile bulunmayan bir sistem ile, ağ üzerinde çalışan ve üzerinde ses kartı bulunmayan bir sistemin ihtiyaç duyduğu hizmetler birbirinden çok farklıdır. Hizmetlerin sayısındaki fazlalık nedeniyle, yazı içerisinde sadece en önemli hizmetlere değinmekle yetineceğiz. Burada belirtilmeyen hizmetler hakkında bilgi almak için "Hizmetler" aracı içerisinde her bir hizmet için ayrı ayrı yazılmış olan açıklamalardan faydalanabilirsiniz.

Ağ Bağlantıları: Bu hizmet, yerel ağ ile uzak bağlantıları görebildiğiniz *Ağ ve Çevirmeli Bağlantılar* klasöründeki nesnelere yönetir. Eğer hiçbir şekilde internet veya ağ bağlantınız yoksa bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilirsiniz. Diğer tüm durumlarda

bu hizmetin başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirlemeniz gerekmektedir.

Görev Zamanlayıcı: Kullanıcının bilgisayarda otomatikleştirilmiş görevleri yapılandırmasına ve zamanlamasına olanak sağlar. Çeşitli antivirüs programlarının güncelleme özellikleri Windows'un *Otomatik Güncelleştirme* hizmeti ve çeşitli programlar, düzgün olarak çalışmak için bu hizmetin çalışıyor olmasına ihtiyaç duyabilirler. Bu hizmeti devre dışı bırakmayı düşünüyorsanız, öncelikle bağımlılıklarını kontrol etmenizi öneririz. Diğer tüm durumlarda, bu hizmetin başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirlemeniz gerekir.

Hata Bildirim Hizmeti: Bu hizmet etkinse, Windows XP üzerinde çalışan bir uygulama hata verdiğinde, bu hatayı Microsoft'a bildirmek isteyip istemediğinizi soran ile-

Bağımlılıklar: Bazı hizmetlerin çalışması için öncelikle başka hizmetlerin çalışması gerekiyor olabilir.

tişim kutusu ekranda görüntülenecektir. Bu hizmetin Windows'un gelecek sürümleri için faydalı olduğunu düşünüyorsanız başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirleyin. Aksi durumda bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilirsiniz.

Hızlı Kullanıcı Değiştirme Uyumluluğu: Bu hizmet, aynı bilgisayar üzerinde birden fazla kullanıcı tanımlıysa uygulamaların yönetimini sağlar. Çok kullanıcı bir sisteme sahipseniz bu hizmetin başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirleyin. Sistemizde sadece tek bir kullanıcı tanımlıysa bu hizmeti *Devre Dışı* da bırakabilirsiniz. **IMAPI CD-Yazma COM Hizmeti:** Bu hizmet, Windows XP'de dahili olarak bulunan

CD yazma programını kullanmanızı sağlar. Eğer bilgisayarınızda CD-RW cihazı yoksa veya CD yazma işlemi için Nero Burning ROM gibi harici programları kullanıyorsanız, bu hizmetin başlangıç türünü *Elle* olarak belirleyebilirsiniz..

Messenger: İstemciler ve sunucular arasında Net Send ve Uyarıcı mesajlarını aktarma görevini üstlenen bu hizmetin bu hizmetin Windows Messenger ile bağlantısı yoktur. Ağınız üzerindeki diğer kullanıcılara mesaj gönderme gibi bir amacınız yoksa bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilirsiniz. Eğer bu hizmetin gerekliliği konusunda şüpheliyseniz, başlangıç türünü *Elle* olarak belirleyebilirsiniz. Bu hizmeti kullanmayı düşünüyorsanız başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirleyin. Bu hizmetin başlangıç türüyle aynı biçimde ayarlamak da mantıklı bir tercih olacaktır.

Otomatik Güncelleştirme: Kritik Windows güncellemelerinin otomatik olarak bilgisayarınıza indirilip, sisteminize kurulmasını sağlar. Eğer sisteminizi Windows Update sitesini ziyaret ederek kendiniz güncellemeyi tercih ediyorsanız, bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilirsiniz. Ancak bu hizmeti devre dışı bırakmadan önce Masaüstü'ndeki *Bilgisayarım* simgesine sağ fare tuşuyla tıklayıp, açılan menüden *Özellikler*'i seçmenizi ve ekranınıza gelecek olan iletişim kutusunun *Otomatik Güncelleştirme* sekmesine geçmenizi öneririz. Bu sekmedeki *Otomatik güncelleştirme kapansın. Bilgisayarımı kendim güncelleştirmek istiyorum.* seçeneğini işaretli konuma getirdikten sonra bu hizmeti devre dışı bırakabilirsiniz.

Tak ve Kullan: Günümüzdeki işletim sistemlerinin vazgeçilmez özelliklerinden bir tanesi olan "Tak ve Kullan" hizmetini mutlaka *Otomatik* olarak belirlemelisiniz.

Temalar: Windows XP'nin kendine has görsel öğelerini kullanmaya devam etmek istiyorsanız bu hizmetin başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirlemelisiniz. Eğer bu özelliklerin sistem kaynaklarını tükettiğini düşünüyorsanız ve görsel öğeler ile animasyonlardan feragat edebiliyorsanız bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilirsiniz.

Uyarıcı: Seçili kullanıcılara ve bilgisayarlara yönetimsel uyarıları gönderir. Bu hizmet durmuşsa, yönetimsel uyarıları kullanan programlar uyarıları almayacaktır. Bilgisayarınız bir ağa bağlıysa, bu uyarın *Elle* olarak kalması uygun olacaktır. Herhangi bir ağa bağlı olmayan kullanıcılar bu uyarı *Devre Dışı* bırakabilirler.

Uygulama Katmanı Ağ Geçidi Hizmeti: Windows XP'nin "İnternet Bağlantı Paylaşımı" ve "İnternet Bağlantısı Güvenlik Duvarı" hizmetlerini kullanıyorsanız bu hizmetin *Otomatik* olarak başlaması uygun olacaktır. Aksi durumda başlangıç türünü *Elle* olarak ayarlayabilirsiniz.

Yardım ve Destek: Windows XP'nin en çok tartışılan özelliklerinden bir tanesi olan bu hizmet, Windows XP'nin kullanımı ve karşılaşılan sorunlar hakkında kullanıcılara destek sağlamayı amaçlamakta-

dır. Eğer Windows XP'nin yardım dosyalarından ve destek servisinden yararlanıyorsanız bu hizmetin başlangıç türünü *Otomatik* olarak belirlemelisiniz. Yardım ve Destek hizmetinden yararlanmayı düşünmüyorsanız bu hizmeti *Devre Dışı* bırakabilir ve sistem kaynaklarından önemli ölçüde tasarruf edebilirsiniz. Bu hizmeti devre dışı bıraksanız dahi, ileride *Başlat* menüsündeki *Yardım ve Destek* komutuna tıklarsanız veya Windows XP içerisinde [F1] tuşuna basarsanız yine aktif hale gelecek ve başlangıç türü *Otomatik* olarak belirlenecektir.

Yazdırma Biriktiricisi: Bu hizmet, daha sonra yazdırmak için dosyaları belleğe yükler. Ağ üzerinde veya doğrudan bilgisayarınızda bir yazıcı bulunmuyorsa bu hizmetin başlangıç türünü *Devre Dışı* bırakabilir veya *Elle* olarak belirleyebilirsiniz. Eğer sisteminize bağlı bir yazıcı bulunuyorsa bu hizmetin başlangıç türünü mutlaka *Otomatik* olarak belirleyin. ■

Burak Tuyan, burak@chip.com.tr

» ADIM ADIM TAM SÜRÜM PROGRAMLAR

Cyberlink PowerDirector 2.1

Güçlü yönetmen

Cyberlink'in video işleme programı, sunduğu işlevlerin çeşitliliği ve kullanım kolaylığı ile amatörlerden profesyonellere kadar geniş bir kesime hitap ediyor.

■ Cyberlink PowerDirector 2.1 Standart Edition, kendi filminizi hazırlama zevkini tattıran komple bir video işleme çözümü sunuyor. Video kaydetmeniz veya kaydedilmiş videolar üzerinde değişiklikler yapmanıza imkan tanıyan bu program ile tatil anılarınızı veya arkadaşlarınızla çektiğiniz komik videoları film prodüksiyonları haline dönüştürebilirsiniz. Bunun için videonun oynatma hızını değiştirebilir, kesintiler yapabilir, bölüm isimleri yazabilir, efektler ile süsleyebilir, geçişler ekleyebilir, bir sahne müziği kullanabilir ve görüntü içerisine yeni resimler yerleştirebilirsiniz.

PowerDirector ile kompozit video veya S-video kullanarak DV veya TV'den video kaydı yapabilir, AVI (Dv-Avi ve Windows sisteminde bulunan herhangi bir AVI codec), MPEG (MPEG-1 & 2 video ve ses), DAT (VCD biçimindeki MPEG-1 video) biçimindeki videoları, MP3, WAV ve Müzik CD'si biçimindeki ses dosyalarını ve BMP, JPG, GIF biçimindeki resim dosyalarını alarak üzerinde çalışabilir ve bunun sonucunda MPEG-1 ve 2, DV Video, M1V, M2V, WMV, DVD/VCD MPEG video biçiminde çıktı elde edebilirsiniz.

Programın tam sürümünü kurabilmek için ilk olarak http://www.gocyberlink.com/eng/press_room/cdkey.jsp?nEventID=383 adresindeki formu doldurmalısınız. Bunun sonucunda e-posta ile gönderilecek olan şifreyi kullanarak programın kurulumunu tamamlayabilir ve kendi filminizi oluşturmanın keyfini yaşamaya başlayabilirsiniz.

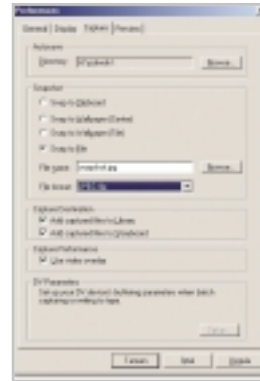

Cyberlink PowerDirector 2.1'in tam sürümünü eCHIP'ten yükleyebilirsiniz.

1 Program ana penceresi

Tam ekran modunda çalışan programın ana penceresi, tüm video işleme fonksiyonlarına hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi ve yapılan değişikliklerin hızlı bir şekilde görülebilmesi için kullanışlı bir şekilde hazırlanmış. Proje içerisine eklediğiniz tüm resim, video ve müzik nesnelerini sol tarafta yer alan *Library* panosunda görebilir, pencerenin altında bulunan *storyboard*'u kullanarak klipleri istediğiniz sırada yerleştirebilir, sağ tarafta yer alan *Preview* penceresini kullanarak yaptığınız değişikliklerin sonucunu anında kontrol edebilir ve hemen bu pencerenin yanındaki düğmeyi kullanarak da istediğiniz işleve ve özelliklerine rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

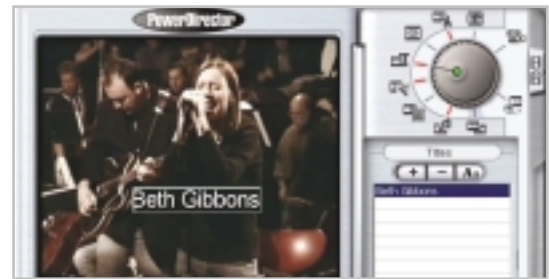
2 Genel program ayarları ve görüntü kaydı

Edit / Preferences komutunu kullanarak ulaşabileceğiniz özellikler penceresinden dosyaların *storyboard* üzerine nasıl eklenecekleri, kaydedilen dosyaların nasıl saklanacakları, dosya bilgilerinin görüntülenmesi, önizleme seçenekleri gibi farklı ayarları kendi çalışma alışkanlıklarınıza veya sisteminizin performansına uygun bir şekilde değiştirebilirsiniz.

PowerDirector ile (gerekli donanıma sahip olduğunuz sürece) ses, video veya DV Camcorder'lardan kayıt yapabilirsiniz. Bunun için *File / Capture* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen alt menüden kaydetmek istediğiniz nesneyi seçin. Takip eden iletişim penceresinden kullanmak istediğiniz kayıt cihazını işaretleyin ve kaynağı seçin. Şimdi kullanma amacınıza bağlı olarak MPEG veya AVI biçimlerinden birini seçmeli ve gerekli ayarları yaptıktan sonra kaydetme işlemini başlatmalısınız.

3 Video işleme ve yeni dosyanın oluşturulması

Üzerinde değişiklik yapmak istediğiniz klibi seçtikten sonra önizleme penceresinin hemen sağında bulunan düğme yardımıyla, uygulamak istediğiniz işlemi etkinleştirmeli veya *Modes* menüsü altındaki komutunu çalıştırmalısınız. Örneğin, bir başlık eklemek için *Modes / Titles* komutunu çalıştırın ve yeni başlık eklemek için düğmenin hemen altındaki artı işaretine tıklayın ve başlığı yazın. Hemen buranın altında bulunan *Titles Effect* açılır listesinden ise söz konusu başlığın nasıl ekrana gelmesi gerektiğini belirleyebilirsiniz. Filminizi tamamladıktan sonra *Produce Movie* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen pencereden kullanmak istediğiniz video tipini seçin; yaptığınız seçime bağlı olarak takip eden pencereden video biçimi ile ilgili temel ayarları kontrol edin ve gerekli değişiklikleri yaptıktan sonra dosyaya bir isim verip kaydedin.

Ashampoo AudioCD Burner 2.5

Müzik CD'si sihirbazı

AudioCD Burner, müzik dosyaları ile ilgili ihtiyaç duyabileceğiniz tüm işlevleri tek bir çatı altında sunar.

■ Eksiksiz bir bilgisayar destekli müzik paketi olarak dikkat çeken Ashampoo Audio CD Burner yardımıyla, WAV biçiminde dosyalar oluşturabilir ve bunları yönetebilir, daha sonra da bunları kullanarak tüm CD oynatıcılarda çalıştırabileceğiniz müzik CD'leri oluşturabilirsiniz. Programın en önemli özelliği, müzik CD'lerini kullanarak doğrudan MP3 veya WAV dosyaları oluşturması ve sabit diskinizde sakladığınız MP3 veya WAV dosyalarını önceden dönüştürmeye gerek kalmadan müzik CD'leri hazırlayabilmesi. Hazırladığınız şarkı listelerini, bu sayede oluşturduğunuz CD'ler yardımıyla arabanızda veya oturma odanızda, herhangi bir CD çalarla rahatlıkla dinleyebilirsiniz. Bunun haricinde MP3 dosyalarını standart veya sıkıştırılmış WAV biçimine dönüştürebilir, MP3 veya WAV dosyaları içeren şarkı listeleri oluşturabilir, M3U biçimindeki listeleri alabilir veya burada oluşturduğunuz listeleri M3U, TXT, RTF veya HTML dosyaları şeklinde kaydedebilirsiniz. Sıkıştırılmış WAV biçimi sayesinde dosyaların büyüklüğünü ses kalitesinden ödün vermeden dörtte birine düşürebilirsiniz. Ayrıca program farklı kaynaklardan elde ettiğiniz dosyaları CD'ye yazarken ses yüksekliğindeki değişiklikleri de normal hale getirerek kesintisiz bir müzik zevki sunuyor. Ashampoo AudioCD Burner'ın tam sürümünü elde etmek için program açılışında ekrana gelen penceredeki *Get Free Key* düğmesine tıklayın, ekrana gelen web sayfasındaki formu doldurun ve e-posta ile gönderilen anahtarı kullanarak programınızı etkinleştirin.

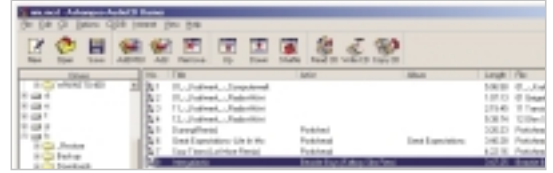

Ashampoo AudioCD Burner 2.5'in tam sürümünü eCHIP'ten yükleyebilirsiniz.

1 CD'deki parçaların okunması

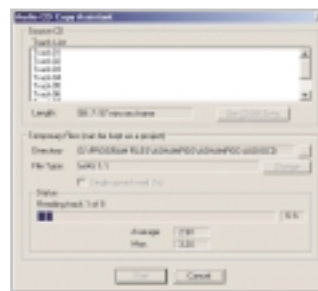
İlk olarak *Options / Settings* komutunu verdiğinizde ekrana gelen pencereden CD yazıcınızı, kaynak olarak kullanılacak CD sürücüsünü, kaydedilen parçaların saklanacakları konumu ve ASPI seçeneklerini belirlemelisiniz. Ardından kaynak sürücüye bir müzik CD'si yerleştirin ve araç çubuğundaki *Read CD* düğmesine tıklayın. Buradaki *File Type* başlığı altından dosyaların hangi biçimde yazılacağını kontrol edin ve değiştirmek için hemen yanındaki *Change* düğmesine tıklayın. Bu pencereyi kullanarak dosyaların bilgilerini ister kendiniz girebilir, ister *Get CDDB Entry* düğmesine kullanarak online veritabanına bağlanabilirsiniz. Bunun için varolan CDDB hesabınızı kullanabilir veya yoksa yeni bir tane oluşturabilirsiniz.

2 Beğendiğiniz şarkıların listesini oluşturun

AudioCD Burner ile yeni şarkı listeleri oluşturabileceğiniz gibi, daha önceden oluşturduğunuz Winamp listelerini kullanabilir veya kendi oluşturduğunuz listeleri M3U biçiminde kaydedebilirsiniz. Yeni şarkı listesi oluşturmak için *New* veya varolan bir listeyi açmak için de *Open* düğmesine tıklayın. Ardından *Drives* penceresini kullanarak eklemek istediğiniz şarkıların konumunu belirtin ve hemen altında ekrana gelen listeden istediğiniz şarkıları fare yardımıyla listeye taşıyın. Listeye MP3 ve WAV biçimindeki dosyaları haricinde daha önceden hazırladığınız M3U biçimindeki listeleri de ekleyerek şarkıları tek tek taşıma zahmetinden kurtulabilirsiniz. Bunun için *Add M3U* düğmesine tıklamalı ve ekrana gelen pencereden istediğiniz listeyi seçmelisiniz. Şarkı listesi penceresini kullanarak parçaların bilgilerini değiştirebilir, şarkıların sırasını belirleyebilir veya rasgele bir sıra oluşturmak için araç çubuğundaki *Shuffle* düğmesini kullanabilirsiniz.

3 Müzik CD'sinin yazılması veya kopyalanması

AudioCD Burner'ın sahip olduğu CD Copy aracını kullanarak orijinal müzik CD'lerinizin birebir kopyasını veya sabit disk kopyaları oluşturabilir, böylece CD-ROM sürücünüzü başka bir amaç için

kullanırken bile müzik dinlemeye devam edebilirsiniz. Bunun için *CD Copy* düğmesine tıklayın. *Audio CD Copy Assistant* penceresini kullanarak dosyaların saklanmasını istediğiniz konumu seçebilir ve saklama biçimini belirleyebilirsiniz. Eğer bu şarkıları ileride sabit diskinizden dinlemeyi planlıyorsanız, *Get CDDB Entry* düğmesini kullanarak şarkı bilgilerini indirmenizi tavsiye ediyoruz. Dosyalar kaydedildikten sonra *Write CD* penceresi otomatik olarak ekrana gelecektir. Bu penceredeki *Simulation* seçeneğini yazma işlemini test etmek, *Normalize* seçeneğini tüm parçaların ses düzeylerini eşitlemek ve *DAO* seçeneğini de parçalar arasındaki iki saniyelik boşlukların önüne geçmek için kullanabilirsiniz.

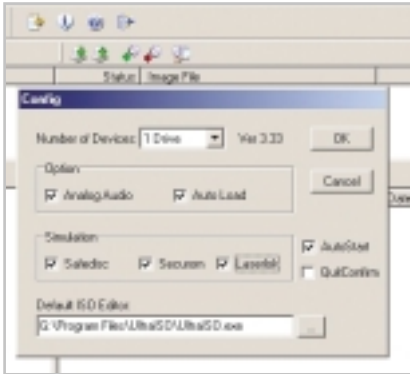
» ADIM ADIM TAM SÜRÜM PROGRAMLAR

SOFTDISC 1.6

Sanal sürücüler

SoftDisc ile imaj dosyaları oluşturabilir, işleyebilir ve yönetebilir; ayrıca oluşturduğunuz sanal sürücülerini gerçek bir CD ROM gibi kullanabilirsiniz.

Kendi CD sürücüleriniz her zaman bir çözüm teşkil etmeyebilir. Birçok CD yazma aracı da CD'lerinizin eksiksiz disk imajlarının oluşturulması ve kullanılması konu-

unda işe yaramayabilir. Kullanışlı bir imaj dosyası oluşturma, işleme ve yönetme aracı olan SoftDisc yardımıyla, taşınabilir medya üzerindeki bilgileri ISO biçimi-

nde saklayabilir ve istediğiniz zaman üzerinde değişiklik yapabilirsiniz. Ayrıca yazılımın sahip olduğu entegre Daemon Tools CD ROM simülasyon aracı sayesinde 4 adede kadar sanal CD/DVD sürücü kullanılabilir ve SafeDisc, Securom ve Lasecl simülasyonları yardımıyla korumalı CD oyunlarını da sorunsuz bir şekilde oynayabilirsiniz. Sanal sürücülerin en kullanışlı yanları ise gerçek bir CD ROM'a ihtiyaç duymadıkları için yanınızda devamlı CD bulundurmamak veya sürücüyü başka bir iş için kullanırken beklemek zorunda kalmamanız.

1 Genel program ayarları: Programın genel ayarlarına ulaşmak için araç çubuğu üzerindeki *Config* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencereden ilk olarak aynı anda kaç tane sanal sürücü kullanmak istediğinizi belirlemeli ve ardından varsayılan ISO editörü olarak kullanmak istediğiniz programı seçmelisi-

niz. Bunun için programla beraber Shareware sürümü gelen UltraISO'yu veya istediğiniz başka bir ISO editörünü kullanabilirsiniz. Ayrıca dijital müzik CD'si imajı desteği için *Analog Audio* ve seçili imajın Windows açılışında otomatik olarak yüklenmesi için de *Auto Load* seçeneğini işaretlemelisiniz. *Simulation Mode* altından ise özellikle korumalı oyunlarda kullanılan modlardan birini veya birkaçını işaretleyebilirsiniz.

2 Sanal sürücüler ile çalışma: Şayet ISO dosyasını hala oluşturmadıysanız *Make CD Image* düğmesine tıklayın ve gelen pencereden imajını oluşturmak istediğiniz CD'nin bulunduğu sürücüyü ve oluşturulacak dosyanın ismi ile, kaydedilmesini istediğiniz yeri seçin. Eğer sanal CD sürücüsü daha önceden oluşturduğunuz ISO dosyasının biçimini kabul etmiyorsa, *Convert* düğmesine tıklayarak standart ISO biçimine dönüştürebilirsiniz. Hazırladığınızı ISO dosyasını sanal bir sürücü olarak kullanmak için program penceresindeki simgesine sağ tuşla tıklayın ve buradaki *Mount* komutunu kullanarak istediğiniz sürücüyü seçin.

CENTRUION MAIL

Mektuplarınız güvende

E-postalarınızın ve sabit diskinizdeki dosya ve klasörlerin güvenliğini sağlamak için yapabileceğiniz en basit şey, bunları şifrelemek.

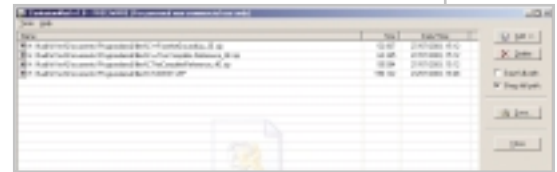
E-postanın artık vazgeçilemeyecek bir iletişim aracı olması ve farkında olmasak da zaman zaman çok özel bilgilerin taşınması, yararlı olduğu kadar zarar da verebilir. Bu nedenle tüm iletilerin olmasa bile, en azından hassas bilgiler içerenlerin şifrelenerek gönderilmesinde fayda var. İşte bu konuda kolay ve etkili kullanımı ile dikkat çeken Centruion Mail 1.0 yardımıyla hem e-postalarınızı, hem de sabit diskinizdeki

dosya ve klasörlerinizi 128 bit şifreleyerek özel bilgilerinize herkesin ulaşmasını engellebilirsiniz.

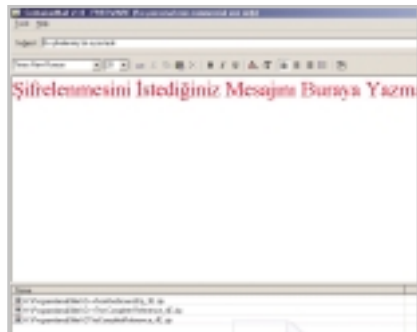
İlk olarak *Configure Options* düğmesine tıklayarak şifrelenmiş mesajların/paketlerin gönderilecekleri/kaydedilecekleri biçimi seçmelisiniz. Bunun için ZIP, CAP ve EXE biçimlerini kullanabilirsiniz. Ayrıca programı sizden başkalarının kullanmasını engellemek için de bir parola belirleyebilirsiniz.

1 E-postaların şifrelenmesi ve açılması: Şifrelenmiş bir e-posta oluşturmak için ilk olarak kullandığınız e-posta istemcisini açın ve ardından *Encrypt & Send Message/Attachment(s)* düğmesine tıklayın. Takip eden pencereye mesajınızı yazın ve istediğiniz dosyaları ekleyin. Son olarak *Send* düğmesine tıkladığınızda gelen pencereye parolayı girin. Bunun sonucunda, kullandığınız istemciye ait bir ileti penceresi ekrana gelecek ve hazırladığınız e-

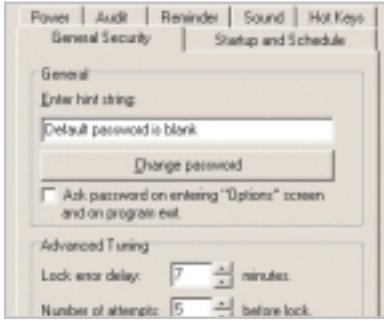
posta bu mesaja eklenecektir. Ancak simetrik şifreleme kullanıldığı için söz konusu parolayı alıcıya da bir şekilde bildirmeniz gerekiyor. Alıcı, mesajı görebilmek için programı yüklemek zorunda değil. E-posta istemcisi olarak web tabanlı Yahoo ve Hotmail sitelerini de kullanabilirsiniz.

2 Dosya ve klasörlerin şifrelenmesi: Sabit diskinizdeki bilgilerinizin güvenliği için istediğiniz dosya ve klasörleri de şifreleyerek saklayabilirsiniz. Bunun için *Encrypt & Save File(s)* düğmesine tıklayın ve buradaki *Add* düğmesine tıklayarak, istediğiniz dosyaları ekleyin. Ardından *Save* düğmesine tıklayın ve takip eden pencereye parolayı girin. Artık söz konusu parolayı bilmeyen hiç kimse bu dosyalara ulaşamayacaktır. İleride bu dosyaları açmak için de üzerine çift tıklamalı ve açılan pencereye parolayı girmelisiniz.

» ADIM ADIM TAM SÜRÜM PROGRAMLAR

ACTIVE SYSTEM LOCKER

Sistem kilidi

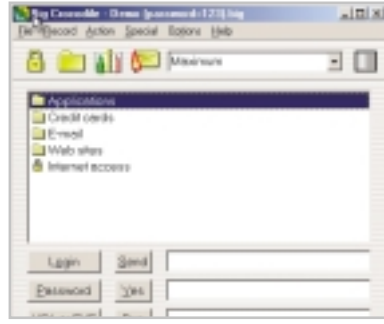
Bilgilerinizin haberiniz olmadan değiştirilmesini veya silinmesini engelleyin

System Locker, bilgisayarınızı izinsiz girişlere karşı korumanızı sağlayan etkili, güvenli ve kullanımı oldukça kolay olan bir araç. Program, sisteminiz kilitlendiği zaman masaüstünüzü gizleyip, sisteme erişim izni vermek için parola istiyor. Bilgisayarınızın başında olmanız dahi önceden belirlediğiniz başlangıç ve bitiş zamanları sayesinde kullanıcıların çalışmalarını sınırlandırabilirsiniz. Ayrıca program yaptığı tüm işlemlerin kaydını tutup sesli uyarıda da bulunuyor.

Programı kurduktan sonra tam sürüm özelliklerinden faydalanabilmek için kurulum dosyası ile aynı ZIP arşivi içerisinde bulunan REGISTER.EXE dosyasını çift tıklayarak çalıştırmanız yeterli olacaktır.

1 Temel program seçenekleri: *File / Options* komutu ile ulaşabileceğiniz penceredeki *General Security* sekmesini kullanarak parola belirleyin ve bir hatırlatma sorusu girin. *Startup and Schedule* sekmesinden sistem açılışı ve otomatik çalışma için zaman ayarlarını yapmalı, *Audit* sekmesi üzerinden de üzerinden gözlemlene seçeneğini işaretlemeli ve olayları seçmelisiniz. Bilgisayarınızdan kısa bir süre için uzaklaştığınızda otomatik kilitlenmesi için *Power* sekmesindeki *Lock workstation after inactivity time* seçeneği için bir süre girmelisiniz.

2 Giriş yasak: Gerekli ayarları yaptıktan sonra programı etkinleştirmek için yapmanız gereken tek şey, ana penceredeki anahtar simgesine tıklamak ve daha sonra çalışmaya geri dönmek için de ekrandaki iletişim penceresine parolayı girdikten sonra *Unlock* düğmesine basmak.

BIG CROCODILE 3.1

Parola yöneticisi

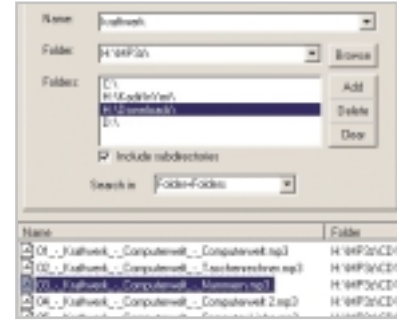
Kullandığınız tüm şifreleri tek elden yönetin ve şifreleri unutma derdi artık sona ersin

Kullanımı kolay olan bu araç ile tüm parolalarınızı şifrelenmiş bir biçimde saklayabilir, rahatlıkla erişebilir, değiştirebilir veya istediğiniz uzunlukta alfabetik, nümerik veya alfanümerik parolalar oluşturabilirsiniz. Parolalarınızı Windows panosunu kullanarak gerekli yerlere kopyalayabilir, web sayfalarını veya uygulamaları doğrudan program üzerinden çalıştırabilir ve Big Crocodile'in Windows'un ihtiyaç duyduğu parolaları otomatik olarak eklemesini sağlayabilirsiniz.

Programı kurduktan sonra tam sürüm özelliklerinden faydalanabilmek için kurulum dosyası ile aynı ZIP arşivi içerisinde bulunan REGISTER.EXE dosyasına çift tıklamanız yeterli olacaktır.

1 Parola hesapları: Big Crocodile ile daha etkili çalışmak için ilk olarak parolalarınızı uygulamalar, kredi kartları gibi belirli başlıklar altında toplamalı ve daha sonra parolalarınızı ilgili klasörlere kaydetmelisiniz. Örneğin, *Add Folder* düğmesine tıklayarak "Web Sites" adında yeni bir klasör açın ve daha sonra *Add Account* düğmesini kullanarak yeni bir hesap oluşturun. Bunun için başlık, login, URL veya EXE bilgilerini girebilir, istediğiniz parolayı belirtebilir veya sizin için bir parola oluşturulmasını sağlayabilirsiniz.

2 Otomatik parola girişi: Oluşturduğunuz hesaptaki parolanın otomatik olarak girilmesi için *Auto Entry* ve takip eden penceredeki *Window* düğmesine tıklayın, parolanın girileceği iletişim penceresini seçin. Ardından gerekli komutları yani fare kullanmadan sadece klavye ile yapacağınız işlemleri girmelisiniz. Ayrıntılı bilgi için programın yardımını incelemelisiniz.

EFFECTIVE FILE SEARCH 2.14

Aradığınızı bulun

Windows'un Arama işlevinin yerini alabilecek kolay kullanımlı bir arama aracı.

Effective FS sadece PC'nizde veya ağınızda dosya aramakla kalmıyor, aynı zamanda hem arama işleminin daha etkili olmasını sağlıyor, hem de dosyalar üzerinde çalışmanızı kolaylaştıracak özel işlevler sunuyor. Bu sayede arama sonuçları veya klasörler içerisinde dosya arayabilir, sonuçları tarih ve boyuta göre süzebilir, metin veya onaltılık değer bilgilerine göre arama yapabilir, Windows gezgin fonksiyonlarını kullanabilir, sonuçları ve parametreleri dosyalarda saklayabilirsiniz.

Programı kurduktan sonra tam sürüm özelliklerinden faydalanabilmek için kurulum dosyası ile aynı ZIP arşivi içerisinde bulunan REGISTER.EXE dosyasına çift tıklamanız yeterli olacaktır.

1 Etkili arama seçenekleri: EFS, tam olarak aradığınız dosyaya ulaşabilmeniz için üç farklı sekme üzerinde çok sayıda arama kriteri bulunduruyor. *Main* sekmesini kullanarak, aramak istediğiniz dosyanın ismini ve arama işleminin gerçekleştirileceği yer(ler)i; *Date and Size* üzerinden oluşturma, değiştirme veya son erişim tarihlerini veya dosya boyutlarını ve son olarak *Containing Text* üzerinden de aradığınız dosyanın içerisinde bulunması gereken metni veya onaltılık değerleri belirleyebilirsiniz.

2 Özel işlevler: Arama sonuçları üzerinde çeşitli işlemlerin yapılmasını isteyebilir ve bunları doğrudan EFS veya gezgin benzeri pencere üzerinden gerçekleştirebilirsiniz. Bu sayede *Action* menüsünü kullanarak kısayolların sonuç listesindeki isimlerinin silinmesini veya kopyalanmasını sağlayabilir, dosyaları kopyalayabilir, silebilir, isimlerini değiştirebilirsiniz. ■

TIPS & TRICKS

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

WINDOWS

1	XP: Registry editörünün çalışılan son anahtarla açılmaması	212
2	XP: Başlat menüsüne yeni kısayollar eklenmesi	213
3	98, ME, 2000, XP: Çok sayıda dosyanın zaman bilgisinin değiştirilmesi	213
4	XP Pro: Unutulan yönetici parolasının değiştirilmesi	214

UYGULAMALAR

5	Excel 97, 2000, XP: Aynı yapıdaki tabloların tekrar toplanması	214
6	Excel 97, 2000, XP: Yuvarla fonksiyonunun etkili kullanılması	214
7	Word 97, 2000, XP: Standart yazı tipinin hızlıca değiştirilmesi	215
8	Excel 97, XP, 2000: Özet tablodaki sayı ve sütunların doğru biçimlendirilmesi	215
9	Office XP: Dosyaların kişisel bilgiler olmadan kaydedilmesi	216
10	Oppen Office: Web sayfası içeriklerinin belgeye eklenmesi	216

İLETİŞİM & İNTERNET

11	Opera 7: Eksik menü çubuğunun geri yüklenmesi	216
12	Mozilla 1.4, Netscape 7: Web sayfalarının yeni sekmelerde açılması	217
13	I. Explorer: Masaüstünde internet kısayollarının oluşturulması	217

DONANIM

14	CD-RW Player: DivX filmlerinin sorunsuz gösterimi için	217
15	Ekran Kartı: 3B oyunlardaki tazeleme oranını görüntülenmesi ve kaydedilmesi	218
16	US Robotics Wireless Network: Yeni sürücüler ile daha hızlı veri aktarımı	218
17	SCSI Sistem: Uyarı sinyallerinin önlenmesi için ne yapılmalı?	218

OKUR SORULARI

18	CHIP Özel: 1001 Yazılım DVD'si	219
19	Dijital Fotoğraf: Dijital fotoğrafları VCD yapmak	219
20	Kırılan CD'ler: Kurtarmak mümkün mü?	219
21	Java Uygulamaları: Oyun sorunu	219
22	Outlook Express Backup: Mail yedekleme	219

! DİKKAT: Yazıdaki program kodlarında veya komut listelerinde kırmızı bir ok program satırının bir sonraki satırda devam ettiğini ifade eder. Yani her zaman komut satırını satır atlatmadan okların bittiği satıra kadar olduğu gibi yazın. Burada boşluk işaretlerine dikkat edin.

Tips & Tricks WINDOWS

1 Windows XP

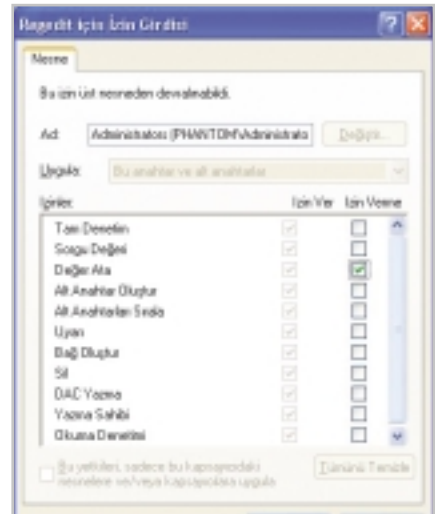
Registry editörünün üzerinde çalışılan son anahtarla açılmaması

Kayıt Defteri Düzenleyicisi, açıldığı zaman üzerinde son çalışılan anahtarı gösterir. Bu durumda her seferinde klasör ağacının kökünden tepesindeki Bilgisayarım'a kadar geri dönmeniz gerektiği için, editör penceresinin doğrudan Bilgisayarım simgesini göstererek açılmasını istiyorsunuz.

İPUÇU: Bunun için Kayıt Defteri'nde birkaç değişiklik yapılması gerekiyor. İlk olarak Başlat / Çalıştır / "regedit" komutunu kullanarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi'ni çalıştırın ve "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Applets\Regedit" anahtarını etkinleştirin. Editör, kapanır-

ken en son olarak gösterilen anahtarın adresini sağ taraftaki "LastKey" kaydı altında tutar. Bu kaydın üzerine çift tıklayın, Dize Düzenle penceresindeki Değer Verisi kutusu içerisindeki ifadeyi silin ve Tamam düğmesine basın. Buraya alternatif olarak, ileride editörün açılırken göstermesini istediğiniz anahtarın adresini de girebilirsiniz.

Kayıt Defteri Düzenleyicisi kapanırken söz konusu kaydı veya sahip olduğu değeri otomatik olarak yeniden oluşturacağı için "LastKey" kaydının silinmesi veya değerinin değiştirilmesi tek başına yeterli olmaz. Bu nedenle "Regedit" anahtarındaki değerlerin yeniden yazılabilmesi için hakları da sınırlandırmalısınız. Bunun için pencerenin solundaki "Regedit" öğesine farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve kısayol menüsündeki İzinler komutunu çalıştırın. Ekranı gelen pencere

1 İzin aracı: "Regedit" izinlerini sınırlandırarak Kayıt Defteri Düzenleyicisi'nin açılırken üzerinde en son çalışılan anahtarı ekrana getirmesini engelleyebilirsiniz.

Gelişmiş düğmesine tıklayın ve takip eden *Regedit için Gelişmiş Güvenlik Ayarları* penceresindeki *İzinler* kartını etkinleştirin. Buradaki *İzin Girdileri* listesinden kullanıcı hesabınıza ait kayıt üzerine çift tıklayın. Şimdi ekrana gelen *Regedit için İzin Girdisi* penceresindeki *Değer Ata* öğesinin yanındaki kutucuğu işaretleyin ve yaptığınız değişikliği *Tamam* ve *Evet* düğmelerine tıklayarak onaylayın.

DİKKAT: Tüm hakları hiçbir şekilde sınırlandırmayın, aksi takdirde Kayıt Defteri yollarını düzenleme izinlerini kaldırabilirsiniz. Aslında Kayıt Defteri'nde değişiklik yapma hakkına sahip ek bir kullanıcı oluşturmalsınız. Bu sayede daha sonradan vazgeçtiğiniz değişiklikleri rahatlıkla geri alabilirsiniz.

2 Windows XP

Başlat menüsüne yeni kısayollar eklenmesi

Kendi hazırladığınız bir Access veritabanının kurulum rutinini kullanarak otomatik olarak Windows Başlat menüsüne kısayollar eklemek istiyorsunuz. Bunun için Windows Scripting Host'u (WSH) kullanabilirsiniz.

İPUCU: Aşağıdaki script kaynak kodunu kullanarak, kullanıcıların girdikleri bilgilere bağlı olarak bir program dosyasının kısayolunun Windows *Başlat* menüsüne otomatik olarak eklenmesini sağlayabilirsiniz.

```
Option Explicit
Dim objWShell
Dim objFileSystem
Dim objShortcut
Dim szProgram
Dim szFolder
Dim szName
Dim szSpecialFolder
Dim status
```

▶ szProgram = InputBox("Kısayolun hedefini girin", "Ögenin konumu", "<szProgram>")

▶ szName = InputBox("Kısayolun ismini girin", "Kısayolun ismi", "<szName>")

▶ szFolder = InputBox("Başlat menüsündeki klasörü girin", "Başlat enüsündeki klasör", "<szFolder>")

▶ Set objFileSystem = CreateObject("Scripting.FileSystemObject")

▶ Set objWShell = WScript.Create-

Object("Wscript.Shell")

▶ status=MsgBox("Başlat menüsündeki kısayol tüm kullanıcılar için oluşturulsun mu?", vbYesNo + vbQuestion, "Tüm kullanıcılar için mi geçerli?")

```
If (status=vbYes) then
    szSpecialFolder = objWShell.SpecialFolders ("AllUsersStartMenu") & "\ " & szFolder
else
    szSpecialFolder = objWShell.SpecialFolders ("Startmenu") & "\ " & szFolder
End If
```

status = MsgBox("Kısayol oluşturulsun mu?", vbYesNo + vbQuestion, "Kısayol oluşturulsun mu?")

```
If (status = vbYes) Then
    If Not objFileSystem.FolderExists(szSpecialFolder) Then
        objFileSystem.CreateFolder(szSpecialFolder)
    End If
```

```
Set objShortcut = objWShell.CreateShortcut (szSpecialFolder & "\ " & szName & ".lnk")
objShortcut.TargetPath = szProgram
objShortcut.Save
End If
```

"InputBox()" yeni kısayol için ilk olarak isimleri, hedef ve *Başlat / Tüm Programlar* altındaki hedef klasörü sorar. Bunun sonucunda kullanıcının girdiği bilgileri "szName", "szProgram" ve "szFolder" değişkenleri içerisine saklar. Ardından kullanılan "objWShell" nesnesi

"WScript.Shell" türündendir ve "SpecialFolders()" yöntemini içerir. Bu, Windows'un başlat menüsündeki klasörleri ve kısayolları sakladığı sistem klasörüne ait bilgileri "szSpecialFolder" değişkenine atar. Ardından kullanıcı, "Startmenu" ve "AllUsersStart-Menu" parametrelerini kullanarak başlat menüsüne eklenecek yeni klasörün sadece o an kayıtlı kullanıcı için mi, yoksa sistemdeki tüm kullanıcılar için mi geçerli olacağını belirler.

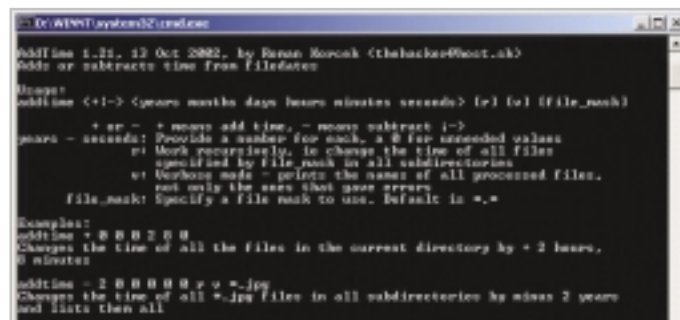
Script, bu değer ardından bir Backslash işareti ve "szFolder" değişkenini ekler. Şimdi "ScriptingFileSystemObject" nesnesinin "FolderExists()" yöntemi oluşturulmak istenen klasörün zaten var olup olmadığını kontrol eder ve gerekirse "CreateFolder()" yöntemini kullanarak yeni oluşturur. Ardından "objWShell.CreateShortcut()", kısayol için "objShortcut" nesnesini oluşturur. Script, parametre olarak da kısayolun dosya ismini gönderir. Buradaki en önemli nokta dosya uzantısı olarak .LNK kullanılmasıdır. Son olarak bu nesnenin "TargetPath" özelliğine kısayolun hedefi olan "szProgram" değişimini atanır ve "Save" yöntemi kullanılarak kısayol oluşturulur.

3 Windows 98, Me, 2000, XP

Çok sayıda dosyanın zaman bilgisinin değiştirilmesi

Bir olayı iki farklı dijital fotoğraf makinesiyle kaydettiniz ve daha sonra tüm resimleri bilgisayarınıza kopyaladınız. Makinelerin saatleri senkronize çalışmadıklarından, bilgisayarınızdaki resimleri kronolojik bir sıraya koyabilmemiz için aygıtlardan birinin çektiği fotoğrafların zaman bilgilerini sabit bir değer kadar ötelemek istiyorsunuz.

İPUCU: Bu isteğinizi Windows'un donatılarını kullanarak gerçekleştirmeniz maalesef mümkün değil. Bunun için yapabileceğiniz tek şey tüm dosyalar için

3 Zamanda öteleme:

ADDTIME yardımcı programı çok sayıda dosyanın zaman bilgisini sabit bir değere değiştirir.

zamanı atamak olabilir. Ancak bu sorunu ücretsiz olarak dağıtılan ADDTIME (© eCHIP-Code **Pratik02** veya <http://the-hacker.host.sk/addtime>) aracı yardımıyla çözebilirsiniz.

ZIP dosyasını açın ve ardından komut satırı programı ADDTIME.EXE dosyasını C:\WINNT veya C:\WINDOWS klasörüne kopyalayın. Böylece ADDTIME aracına tüm klasörlerden direkt olarak ulaşabilirsiniz. Bilgilerini değiştirmek istediğiniz resimlerin bulunduğu klasörde bir komut satırı açın ve gerekli olan tüm parametreleri girerek "addtime" komutunu çalıştırın. Bu parametreler arasında mutlaka boşluk bırakmalısınız. Eğer yanlış bir parametre veya soru işareti girerseniz otomatik olarak yardım penceresi açılacaktır.

Aracın normal çalışması için yedi tane

değer gereklidir. İlk olarak zaman değerini arttırmak mı yoksa azaltmak mı istediğinize bağlı olarak "+" veya "-" işlemine karar vermelisiniz. Ardından ise sene, ay, gün, saat, dakika ve saniye için toplam altı farklı sayı değeri girmelisiniz. Değişmesini istemediğiniz değerleri boş bırakmayı yerine "0" yazmalısınız. Ayrıca istediğinize bağlı olarak üç farklı parametre daha kullanabilirsiniz. Bunun için "r" parametresini kullanarak yapılan düzenlemelerin alt klasörlerde de geçerli olacağını, "v" parametresi ile de programın işleme soktuğu tüm dosyaların listesini göstermesini sağlayabilirsiniz. Ayrıca değişiklik işlemi dosyaların uzantıları ile sınırlandırabilirsiniz. Örneğin, bir klasördeki JPEG dosyalarının bilgilerini bir saat ötelemek istiyorsanız aşağıdaki "addtime + 0 0 0 1 0 0 0 *.jpg" ifadesini çalıştırmalısınız.

4 Windows XP Pro

Unutulan yönetici parolasının değiştirilmesi

XP'nin yönetici parolasını unuttunuz ve bu nedenle eski parolayı girmeden yeni bir tane atamak istiyorsunuz.

İpucu: Bunun için yönetici haklarına sahip en azından bir tane daha kullanıcı hesabına ihtiyacınız var. Bilgisayarınızı, yönetici haklarına sahip bu parola yardımıyla açın ve *Başlat / Tüm Programlar / Donatılar / Komut İstemi* yolunu izleyerek Windows XP'nin DOS penceresine ulaşın. Ekranı gelen komut satırında "net user administrator Parola" ifadesini çalıştırın. Buradaki "Parola" kelimesinin yerine ise kullanmak istediğiniz yeni parolayı girmelisiniz.

Tips & Tricks UYGULAMALAR

5 Excel 97, 2000, XP

Aynı yapıdaki tabloların tekrar toplanması

İki tane aynı yapıdaki tablo ile çalışıyorsunuz ve bunlardan bir tanesi güncel ay değerlerini, diğeri ise sene üzerinden toplam değerlerini saklıyor. Bir makro yardımıyla aylık tablodaki değerleri sene tablosundaki değerlere eklemek istiyorsunuz.

İpucu: Ay tablosundaki değerleri Windows'un panosuna kopyalayın ve daha sonra bu içeriği uygun seçenekleri kullanarak toplam tablosuna ekleyin. Bunun için ay tablosundan ihtiyaç duyduğunuz alanı seçin ve ardından *Düzen / Kopyala* komutunu çalıştırın. Ardından toplam tablosuna geçin ve imleci veri alanının sol üst köşesine yerleştirin. Şimdi *Düzen / Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın. Takip eden iletişim penceresindeki *Yapıştır* başlığı altından *Değerler* ve *İşlem* başlığı altından da *Topla* seçeneğini işaretleyin. Son olarak toplam tablosunda istediğiniz değeri görmek için *Tamam* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır.

Ancak hata oluşmasını engellemek için söz konusu toplama işlemi bir makro yardımıyla yerine getirmek isteyebilirsiniz.

niz. Bunun için *Araçlar / Makro / Makrolar* komutunu çalıştırın, makroya isim olarak "TabloTopla" girin ve *Oluştur* düğmesine tıklayın.

Ardından ekrana gelen VBA düzenleyicisine aşağıdaki makro kaynak kodunu girin:

```
Sub TabloTopla()
    Sheets("AyTablosu").Select
    Range("B2:E12").Copy
    Sheets("ToplamTablosu").Select
    Range("B2").Select
    Selection.PasteSpecial
    Paste:=xlValues,
    Operation:=xlAdd,
    SkipBlanks:=False,
    Transpose:=False
    Range("B2").Select
    Sheets("AyTablosu").Select
    Range("B2").Select
End Sub
```

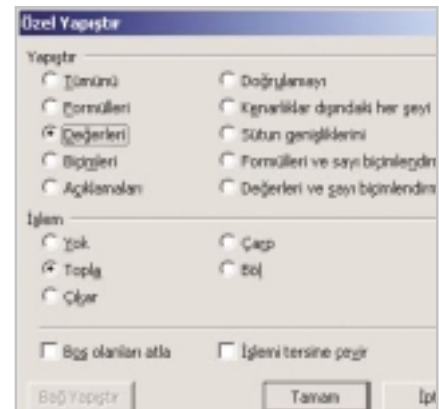
Kaynak kodu girdikten sonra *File / Close and Return to Microsoft Excel* komutunu çalıştırın. Makro çalıştırıldığı zaman ilk olarak AyTablosu'nu etkinleştirir ve daha sonra kaynak kod içerisinde istediğiniz gibi belirleyebileceğiniz bir alanı (burada "B2:E12") seçer. Ardından ToplamTablosu'na geçer ve pano üzerindeki içeriği, bu-

radaki seçili hücreden başlayıp toplama işlemi yaparak yerleştirir.

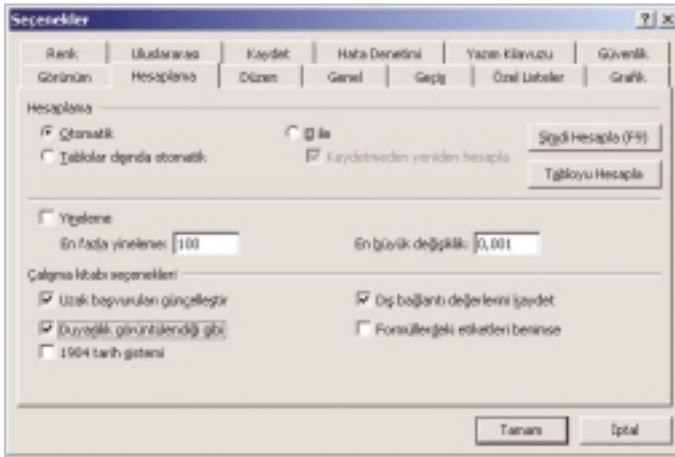
6 Excel 97, 2000, XP

Yuvarla fonksiyonunun etkili kullanılması

Fiyat hesaplaması sırasında sınırındaki fiyatlar ve çeşitli indirimler dolayısıyla küsuratlı değerler ile karşılaşabilirsiniz. Ancak bu değerleri yuvarlamak istemenize rağmen Excel sayının tamamını

5 Özel kopyalama: Pano üzerindeki değerleri yapıştırırken tablo içerisindekilere eklenmelerini sağlayabilirsiniz.

6 Yuvarlak değerler: Tablodaki tüm değerlerin yuvarlatılması için bu seçeneği veya belirli değerler için de YUVARLA fonksiyonunu kullanabilirsiniz.

kullanarak hesap yapmaya çalışır. Bunun için ne yapmanız gerektiğini öğrenmek istiyorsunuz.

İPUCU: Excel, tüm hesaplamaların belirlendiğiniz derecede yuvarlatılmasını sağlayan bir seçeneğe sahiptir. Bunun için Araçlar / Seçenekler komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki Hesaplama sekmesini etkinleştirin. Buradaki Duyarlılık görüntülediği gibi seçeneğini işaretleyin ve daha sonra Tamam düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen iletişim penceresi veri doğruluğunun sürekli olarak kaybolacağına dair uyarıda bulunur.

DİKKAT: Bu seçenek tüm çalışma kitabına etki edeceği için etkinleştirmeden önce dikkatli olmalısınız. İleride tablonuzun başka bir kısmında yuvarlatılmasını istemediğiniz bir değer olursa söz konusu seçenek nedeniyle tabloda hesaplamada meydana gelen değişikliği geri alamazsınız. Eğer bir formül sonucunda elde edilen sayılar yuvarlatılacak olursa bu seçeneği devre dışı bırakarak orijinal yuvarlama değerlerine geri dönebilirsiniz. Söz konusu sınırlamalar nedeniyle bu seçeneği kullanmak istemiyorsanız bunun yerine her bir hücre içerisindeki formülleri aşağıdaki gibi "YUVARLA" fonksiyonu ile genişletebilirsiniz:

```
=YUVARLA(<fiu ana kadarki formül>;2)
```

Bunun sonucunda Excel kendi formülünüzün elde ettiği sonucu virgülden sonra iki basamak kalacak şekilde yuvarlar ve diğer hesaplamalar için de söz konusu yuvarlatılmış değerleri kullanır. Bu sayede tablo içerisindeki diğer alanlar da bu yuvarlama işleminden olumsuz yönde etkilenebilir.

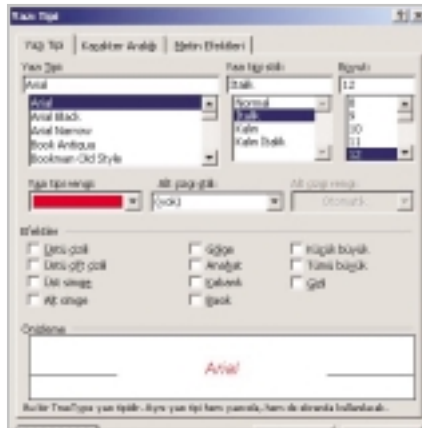
7 Word 97, 2000, XP

Standart yazı tipinin hızlıca değiştirilmesi

Standart yazı tipi olarak Times New Roman yerine başka bir tane kullanmak istiyor ve bunun NORMAL.DOT dosyası ile çalışmadan değiştirmek istiyorsunuz.

İPUCU: Word'ün kullanmasını istediğiniz standart yazı tipini direkt olarak menüler üzerinden de değiştirebilirsiniz. Bunun için Biçim / Yazı Tipi komutunu çalıştırın. Takip eden iletişim penceresinden istediğiniz yazı tipini seçin. İsterseniz buradan yazı tipi stili, boyutu, efektler, karakter aralığı ve metin efektleri gibi diğer seçeneklere de ulaşabilirsiniz.

İstediğiniz değişiklikleri yaptıktan sonra iletişim penceresinin altında bulunan Varsayılan düğmesine tıklayın ve ekrana gelen iletişim penceresindeki soruya Evet cevabını verin. Bunun sonucunda Word, yaptığımız değişiklikleri sizin yerinize NORMAL.DOT şablonuna uygulayacaktır.

7 Yeni standartlar: Buradaki Varsayılan düğmesine tıklayarak Word'ün yazı tipi standartlarını istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz.

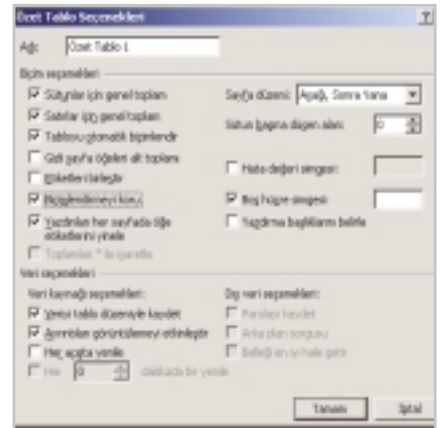
8 Excel 97, 2000, XP

Özet tablodaki sayı ve sütunların doğru biçimlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi için özet tablo kullanıyorsunuz. Ancak verilerinizi her güncellediğinizde Excel, kullandığınız sayı biçimlerini, satırları ve sütun genişliklerini de değiştiriyor. Oldukça rahatsız edici olan bu durumdan kurtulmak için biçimlerin sabit kalmasını sağlayacak bir yöntem arıyorsunuz.

İPUCU: Excel, eski verilerdeki sayı değerlerini her seferinde yeniden alır ve bu sırada varolan biçimlendirmeleri göz ardı eder. Doğru biçimlendirme özelliklerini etkinleştirmek için ilk olarak Görünüm / Araç Çubuğu / Özet Tablo komutunu kullanarak ilgili araç çubuğunu ekrana getirmelisiniz. Buradaki Özet Tablo düğmesine tıklanarak ekran gelen nesne menüsündeki, kullandığınız Excel sürümüne bağlı olarak, Tablo Seçenekleri veya Seçenekler komutunu çalıştırın. Takip eden iletişim penceresindeki Biçimlendirmeyi Korumu seçeneğini etkinleştirin ve Tamam düğmesine tıklayın. Ardından araç çubuğundaki Özet Tablo düğmesine tekrar tıklayın ve Seç / Yapılandırılmış Seç veya Excel 2000 sürümünden itibaren Seç / Seçimi Etkinleştir komutunu çalıştırın.

Şimdi tablonuzu biçimlendirin. Bunun için sırasıyla araç çubuğundaki Özet Tablo / Seç / Tüm Tablo ve Özet Tablo / Seç / Veri komutlarını çalıştırın. Ardından Özet Tablo / Alan veya Excel 2000'den itibaren Özet Tablo / Alan Ayarları komutunu çalıştırın ve takip eden iletişim penceresindeki Sayılar seçeneğini etkinleştirin. Artık özet tablosundaki her bir alan için

8 Sabit: Özet tabloların sütun genişliklerini ve biçimlerini içeriğe göre değiştirirler. Bu seçenekle görünümün sabit kalmasını sağlayabilirsiniz.

sayı biçimlerini seçebilirsiniz. Excel, bu sırada tüm sütun genişliklerini de otomatik olarak değiştirecektir. Alternatif tablo içerisindeki birbirine ilişkili tüm alanları seçebilir ve bunlar için tek bir biçimlendirme atayabilirsiniz.

Son olarak *Özel Tablo / Veri Yeni* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda Excel sayı değerlerini yeniden hesaplayacak ve biçimlendirmeyi standart hale getirecektir. Şimdi daha önceki ayarlarınızın doğru olup olmadıklarını kontrol edebilirsiniz.

9 Office XP

Dosyaların kişisel bilgiler olmadan kaydedilmesi

Birkaç Office uygulaması bir dosyanın özellikleri içerisinde, yazarın ismi gibi kullanıcıya çeşitli özel bilgileri de ekler. Ancak bu bilgilerin dosyalar ile yayılmasını istemiyorsunuz.

İPUCU: Word, Excel ve Powerpoint uygulamaları dosyaları hazırlayan kişi hakkında bilgileri kaydetmeyecek şekilde ayarlanabilirler. Bunun için *Araçlar / Seçenekler* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen iletişim penceresindeki *Güvenlik* sekmesini

9 Anonim: Kişisel bilgilerinizin dosya özellikleri arasında görünmesini engellemek için bu seçeneği mutlaka işaretlemelisiniz.

etkinleştirin. Ardından buradaki *Kaydederken bu dosyadaki kişisel bilgileri kaldır* veya *Bu dosyayı kaydederken kişisel bilgileri kaldır* seçeneğini etkinleştirin ve yaptığınız değişikliği, *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın. Artık dosyayı kaydettiğiniz zaman bu uygulamalar dosya özellikleri arasındaki tüm kişisel bilgilerinizi silecektir. Bilgilerinizin kaydedilmediğini kontrol etmek için *Dosya / Özellikler* komutunu çalıştırın ve buradaki sekmeler üzerindeki tüm bilgileri inceleyin.

10 OpenOffice

Web sayfası içeriklerinin belgeye eklenmesi

Tarayıcı penceresinde görüntülenen bir web sayfasının içeriğini, tuş kombinasyonları yardımıyla bir metin düzenleme programına kopyaladığınız zaman HTML biçimlendirmesi ile karşılaşıyorsunuz. İçeriği sadece metin olarak yapılandırabilmek için menü kullanmaktan daha hızlı bir yol arıyorsunuz.

İPUCU: Opera tarayıcısını kullanmanız yeterli. Eğer kopyaladığınız içeriği [Ctrl] + [V] tuş kombinasyonu ile OpenOffice belgesine yapıştırırsanız, biçimlendirilmemiş metin elde edebilirsiniz. OpenOffice altında menüler arasında dolaşmak yerine tercih edebileceğiniz başka bir yol ise fonksiyon çubuğundaki simgeleri kullanmaktır. Bunun için çubuk üzerindeki *Yapıştır* simgesine farenin sol tuşuyla tıklayın ve bir süre basılı tutun. Bunun sonucunda üzerinde, panodaki içeriğe bağlı olarak kullanabileceğiniz muhtemel yapıştırma seçeneklerinin bulunduğu bir nesne menüsü ekran gelecektir. Buradaki kısayol menüsünden *Biçimlendirilmemiş Metin* veya *Biçimlendirilmemiş Metin (RTF)* komutlarını kullanabilirsiniz.

Tips & Tricks İLETİŞİM & İNTERNET

11 Opera7

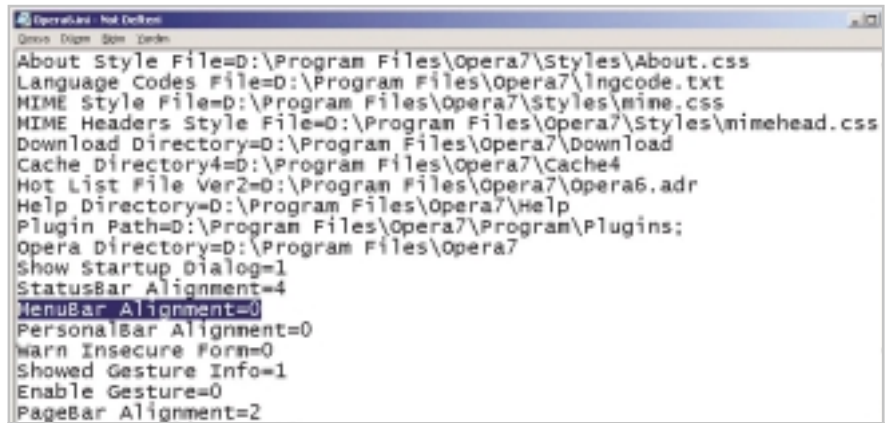
Eksik menü çubuğunun geri yüklenmesi

Opera, açılırken bazen menü çubuğunu görüntülemeyi "unutuyor" ve bu sorunu çözebilmek için şu ana kadar tarayıcıyı yeniden kurmaktan başka bir yol bulamadınız. Ancak Opera'yı yeniden kurmanız gerekmeden çalışmak istiyorsunuz.

İPUCU: Opera, [Ctrl]+[F11] tuş kombinasyonunu uyguladığınız ve ardından tarayıcıyı kapattığınız zaman hatalı bir fonksiyon çalıştırır. Program, bunun sonucunda INI dosyasına "MenuBar Alignment=0" satırını ekler ve böylece web tarayıcınız bir daha çalıştırıldığı zaman menü çubuğunun ekrana gelmesi engel-

lenir. Söz konusu INI dosyası içerisinde değişiklik yaparak menü çubuğunun, programın yeniden kurulumuna gerek

kalmadan tekrar ekrana gelmesini sağlayabilirsiniz. INI dosyasının nerde saklandığını öğrenmek için Opera'nın adres çu-

11 İstenmeyen kayıt: Opera'nın menü çubuğunun kaybolmasına neden olan bu satırı sildikten sonra eskisi gibi çalışmaya devam edebilirsiniz.

buğuna “opera:about” yazıp [Enter] tuşuna basmanız yeterli olacaktır. İNİ dosyasının sabit disk üzerinde saklandığı yer takip eden bilgi penceresindeki *Path* başlığı altındaki *Preferences* satırında bulunur.

İNİ dosyası ile çalışmaya başlamadan önce tarayıcıyı kapatın ve dosyanın bulunduğu klasöre gidin. Not Defteri’ni kullanarak dosyayı açın ve içerisindeki “[User Prefs]” başlığı altında “MenuBar Alignment=0” satırını arayın ve silin. Şimdi yaptığınız değişiklikleri kaydedin ve Not Defteri’ni kapatın. Bundan sonra Opera çalıştırıldığı zaman menü çubuğu da tekrar ekrana gelecektir.

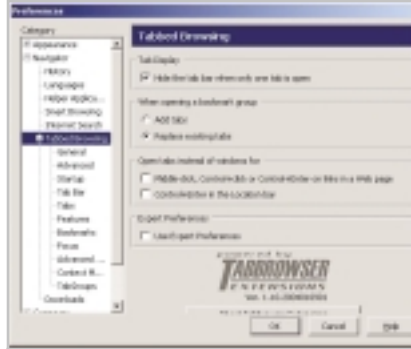
Söz konusu sorun Opera’daki bir hatadan kaynaklanmaktadır ve ilk olarak 7.11b sürümünden itibaren giderilmiştir. Eğer bundan daha eski bir sürüm kullanıyorsanız bu tarayıcının yeni sürümünü yüklemelisiniz.

12 Mozilla 1.4, Netscape 7

Web sayfalarının yeni sekmelerde açılması

Netscape, yeni bir adres girdiğiniz veya bir bağlantıya her tıkladığınızda yeni bir tarayıcı penceresi açar. Eğer her yeni pencerenin masaüstünü biraz daha karıştırdığına inananlardansanız web sayfalarının yeni sekmeler üzerinde görüntülenmesini isteyebilirsiniz. Ancak bu isteği programların kendi fonksiyonları ile gerçekleştiremeyeceğiniz için dışarıdan yardım almalısınız.

İPUCU: Mozilla 1.4 ve Netscape 7’nin web sayfalarını sizin istediğiniz yeni sekmeler

12 Okunaklı: Tabbrowser eklentisi, farklı web sayfalarının tek bir penceredeki farklı sekmeler üzerinde görüntülenmesini sağlıyor.

üzerinde görüntüleyebilmesi için Tabbrowser eklentisini kullanabilirsiniz. Bu eklentiyi eCHIP’te (© eCHIP-Code Pratik02) bulunan “tabextensions_en.xpi” adındaki dosyayı direkt olarak tarayıcı penceresine taşıyabilir veya http://white.sakura.ne.jp/~piro/xul/_tabextensions.html.en#download adresinden indirebilirsiniz. Bu web sayfasını Netscape ile görüntülediğiniz zaman dosyanın bağlantısına tıklayın. Bunun sonucunda web sayfasındaki XPI dosyası kurulum izni isteyecek. Bu pencere üzerindeki *Install* düğmesine tıklayın. Ancak bunun için tarayıcı ayarlarından yazılım kurulumuna izin verilmiş olması gereklidir. İnternet tarayıcınızın bu izne sahip olup olmadığını kontrol etmek için *Edit / Preferences* komutunu çalıştırın ve *Advanced* başlığının önündeki artı simgesine tıkladıktan sonra *Software Installation* seçeneğini etkinleştirin. Buradaki *Enable software installation* seçeneğinin işaretli olmasına dikkat edin ve *OK* düğmesine tıklayın. Ancak yükleme işlemi başarı ile tamam-

landıktan sonra değişikliklerin etkili olabilmesi için tarayıcıyı yeniden başlatmalısınız.

Artık Popup’lar ve yeni web sayfaları ayrı pencereler yerine aynı penceredeki farklı sekmeler üzerinde görüntülenecek. Söz konusu sekmelerin davranışlarını da özel olarak belirleyebilirsiniz. Bunun için *Edit / Preferences* komutunu çalıştırın ve *Navigator* başlığının önündeki artı işaretine tıklayın. Burada *Tabbed Browsing* adında yeni bir alt başlık ve gelişmiş konfigürasyon seçenekleri bulunur. Örneğin, bu sayede *Tab* seçeneklerini kullanarak bir sekmenin başlığına iki kere tıkladığı zaman otomatik olarak kapanmasını sağlayabilirsiniz.

13 Internet Explorer

Masaüstünde internet kısayollarının oluşturulması

İnternette gezinirken devamlı olarak ilginç sayfalar ile karşılaşılıyor, ancak bunları diğerlerinin arasında kaybolmalarını için direkt olarak Sık Kullanılanlar arasına eklemek istemiyor ve masaüstünüzde kısayollar oluşturmak için hızlı ve basit bir yol arıyorsunuz.

İPUCU: Kısayol oluşturmak istediğiniz bir internet sayfası ile karşılaştığınız zaman tarayıcı penceresinin başlık veya adres çubuğundaki küçük, mavi Internet Explorer simgesine farenin sol tuşunu kullanarak tıklayın, basılı tutun ve bu simgeyi masaüstünüzde istediğiniz bir yere taşıyın. Bu sayede masaüstünüzde, tarayıcı penceresinde incelediğiniz web sayfasına ait kısayollar hazırlayabilirsiniz.

Tips & Tricks DONANIM

14 CD-RW Player

DivX filmlerinin sorunsuz gösterimi için

Lite-on firmasının LTR-48125W model CD-RW yazıcısına sahipsiniz. Bu cihaz MPEG2 dosyalarını sorunsuz bir şekilde görüntüleyebilmesine rağmen MEG4 ile kodlanmış filmleri CD’den çalıştırmak istediğiniz takılmalara ve donmalara neden oluyor.

İPUCU: Lite-on söz konusu donanım sorununu CD-RW Player için yeni bir Firmware güncellemesi ile çözüme kavuşturdu. Cihazınızı yeni Firmware ile programlamak için ilk olarak R48VS0B. zip dosyasına ihtiyacınız olacak. Söz konusu dosyayı <http://www.liteonit.com.tw/english/index-english.htm> adresinden temin edebilirsiniz.

Bilgisayarınıza kaydettiğiniz ZIP dosyasını açın ve sıkıştırılmış VS0b.EXE dos-

yasını da masaüstüne kaydedin. Ardından güncelleme sırasında sorun çıkmasını engellemek için arka planda çalışan tüm programları kapatın. Son olarak işlemi başlatmak için de VS0b.EXE dosyasını çalıştırın. Güncelleme işlemi sonrasında bilgisayarınızı yeniden başlatarak Firmware Upgrade numarasını kontrol edebilirsiniz. Artık DivX biçiminde kodlanmış filmleri herhangi bir takılma olmadan direkt CD üzerinden izleyebilirsiniz.

15 Ekran Kartı**3B oyunlardaki tazeleme oranını görüntülenmesi ve kaydedilmesi**

Ekran kartınızın belirli bir 3B oyunda hangi ekran tazeleme oranına ulaşabildiğini öğrenmek istiyorsunuz. Ancak ekran tazeleme oranını (saniyedeki resim sayısı veya İngilizce karşılığı "Frame per Second", kısaca fps) gösterme ve kaydetme fonksiyonuna sahip değil.

İpucu: Ekran kartınızın ulaşabildiği tazeleme oranını öğrenmek için Fraps (© eC-HIP-Code **Pratik02** veya <http://www.fraps.com>) aracını kullanabilirsiniz. Ayrıca ekran tazeleme oranının bilgisini bir metin dosyası içerisine kaydetmek için oyunu çalıştırmadan önce Advanced Options başlığı altındaki *Enable framerate to be saved every second to FRAPSEC.TXT* seçeneğini de işaretlemelisiniz. Bunun sonucunda Fraps, tespit ettiği fps sayısını programın kurulum klasörü içerisinde yer alan söz konusu dosyaya kaydecektir.

16 US Robotics Wireless Network**Yeni sürücüler ile daha hızlı veri aktarımı**

US Robotics'in kablosuz cihazları hala 22 Mbps hızında çalışıyorlar. Bazı modellerin sürücülerini güncelleyerek Windows 98SE, Me, 2000 ve XP altında daha hızlı çalışmalarını sağlayabilirsiniz.

İpucu: US Robotics'in Wireless PC Card (Model 2210), Wireless PCI Adapter (Model 2216), Access Point (Access Point Mode haricinde Model 2249) ve Wireless Router (Model 8022) modelindeki cihazlarının 54 Mbps veri aktarım hızında çalışmalarını sağlayabilirsiniz. Bunun için üreticinin www.usr.emea.com/wireless adresindeki ana sayfasına gitmeli ve buradaki *Support* bağlantısına tıklamalısınız.

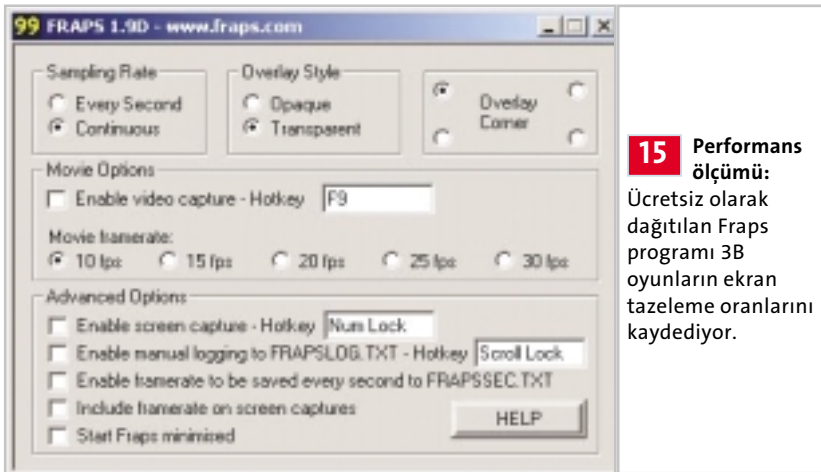
Biraz önce bahsedilen modellerin buradaki *Networking products* başlığı altında listelendiğini görebilir ve yeni sürücülerin ve araçların kurulumu ile ilgili

ayrıntı bilgiye ulaşabilirsiniz. Buradaki açıklamaları takip ederek kurulumu başarılı bir şekilde sonlandırabilir ve bilgisayarınızı yeniden başlattıktan sonra yüksek hızlı veri alışverişinin keyfini sürebilirsiniz.

17 SCSI Sistem**Uyarı sinyallerinin önlenmesi için ne yapılmalı?**

Normal çalışma sırasında SCSI Bus kullanan bilgisayarınızda aniden bir uyarı sinyali veriliyor, ancak sistem herhangi bir sorun çıkarmadan çalışmasına devam ediyor.

İpucu: Eğer bilgisayarınızda bir SCSI sabit disk sistemine sahipseniz, söz konusu uyarı sinyali donanımın bir sabit disk hatası tespit ettiğini gösterir. Bu durumu ortadan kaldırmak için bilgisayarın açılış sırasında, ekrana gelen açıklamaları takip ederek denetleyicinin ayarlarına ulaşın. Buradaki *Disk Utilities* başlığı altında görüntülenen SCSI cihazları listesinden sabit diskinizi seçin. *Verify Media* komutunu kullanarak denetleyicinin sabit diskinizdeki tüm blokları kontrol etmesini sağlayın ve okuma hataları karşısında ilgili bloğun sınırlandırılmasını sağlayın. Eğer tüm işlemleri sorunsuz bir şekilde yerine getirdiyse bundan sonra herhangi bir okuma hatası ile karşılaşmaz ve böylece söz konusu uyarı sinyalini de duymazsınız. Ancak bu tür hatalarla çok sık karşılaşıyorsanız, bu sabit diskinizin ömrünü tamamladığı anlamına geleceği için tüm bilgilerinizi biran önce yedeklemelisiniz.

15 Performans ölçümü:

Ücretsiz olarak dağıtılan Fraps programı 3B oyunların ekran tazeleme oranlarını kaydediyor.

E-Postalarınız için tatilinizi bölmeniz gerekmez.

**birakın...
postacı'nız size ulaştırırsın...**

internetimiz.com

CHIP OKUR SORULARI

Donanım ve yazılım problemlerinde CHIP size yardımcı oluyor. Her ay yardim@chip.com.tr adresine gelen e-postalar arasında en çok sorulan ve en ilgi çekici sorulara bu sayfada yer veriyoruz.

18 CHIP Özel

1001 Yazılım DVD'si

SORU 2003/07 sayı, 106598 sayılı CHIP Special (1001 Süper Yazılım) dergisini 09/12/2003 tarihinde satın aldım. Fakat dergi ile birlikte verilen program CD'si tüm işletim sistemlerinde denememe rağmen çalışmadı. En kısa zamanda yeni CD'yi iş adresime gönderebilir misiniz?

Ersan Yücel

CEVAP: Special (1001 Süper Yazılım) özel sayısında dergiye ek olarak 1001 yazılımı içeren bir DVD verilmiştir. Bunun nedeni ise DVD'lerin CD'lere oranla daha fazla veri muhafaza edebilmesi. Özel sayımız ile birlikte verdiğimiz DVD'ler CD sürücülerde çalışmaz. 1001 süper yazılımı kullanabilmeniz için bilgisayarınızda DVD sürücü olması gerekiyor.

19 Dijital Fotoğraf

Dijital fotoğrafları VCD yapmak

SORU: Merhaba, dijital fotoğraf makinem ile çektiğim birçok fotoğraf var. Ben bu fotoğrafları VCD aracılığıyla ailemle birlikte TV'de de izlemek istiyorum. Arkadaşlardan duyduğum kadarıyla bu işe yarayan yazılımlar varmış. Yardımcı olabilir misiniz?

Ersin Kevser

CEVAP: Dijital fotoğraf makinelerinizle ya da tarayıcı yardımıyla dijital ortama aktardığınız fotoğrafları etkili geçiş efektleriyle, ister VCD, isterseniz DivX formatında video dosyasına dönüştürebilirsiniz. Bu konuda size tavsiye edebileceğimiz oldukça fazla sayıda yazılım var. Ancak başlangıç seviyesindeki bilgisayar kullanıcıları için Proshow Gold 1.3 yazılımını öneriyoruz. Photodex firması tarafından kullanıcılara sunulan bu yazılımın 15 günlük deneme sürümüne http://www.photodex.com/downloads/go/go_proshowg_win9x.html adresin-

den ulaşabilirsiniz. Yazılımın kurulumu ve kullanması oldukça basit.

20 Kırılan CD'ler

Kurtarmak mümkün mü?

SORU: Merhaba. Bende, daha yeni aldığım bir CD var. CD ortadan kenarına kadar kırık. Böyle kırılan CD'leri düzeltmenin bir yöntemi yok mu?

Kemal Demir

CEVAP: Fiziksel olarak zarar gören CD'lerinizden veri kurtarmanız oldukça zor, hatta bu durumlarda işiniz şansa kalmış bile diyebiliriz. Ancak sizinki gibi ortasından kenara kadar kırılmış bir CD'ye ait verileri kurtarmaktan söz edilemez.

21 Java Uygulamaları

Oyun sorunları

SORU: Merhaba Sevgili CHIP, benim Mynet'ten aldığım ücretsiz e-posta hesabım var. Hesabım olduğu halde www.mynet.com adresindeki oyunları oynayamıyorum. İlgili sayfanın bağlantısına tıklıyorum, sayfanın açılışının tamamlandığını gösteriyor ama ortada oyun yok. Tarayıcımda (I.E. 6) özel bir ayar mı yapmam gerekiyor?

Mustafa Urin

CEVAP: Web sayfalarındaki Java uygulamalarını çalıştırabilmeniz için izin vermeniz gerekmektedir. Varsayılan ayarlar da bu duruma kısmen izin verilmiştir. Size bu konuda iki seçenek sunabiliriz. Öncelikle işletim sisteminizde Java Virtual Machine adlı sistem yazılımının yüklü olduğundan emin olmalısınız. Bu yazılım yüklü değilse eCHIP'lerden veya www.sauido.com/download ve benzeri sitelerden de indirebilirsiniz. Bu yazılımı kurup bilgisayarınızı yeniden başlatın. Diğer tavsiyemiz ise 1. adımı gerçekleştirdikten sonra tarayıcı ayarlarınızı kontrol

etmeniz. Bu ayarları düzenlemek için herhangi bir tarayıcı açarak Araçlar / Seçenekler penceresinden Güvenlik sekmesine geçin ve Özel Düzey butonuna basın. Java Programcıklarının Çalıştırılması başlığı altındaki Etkinleştir seçeneğinin işaretli olduğundan emin olun. Bu şekilde Java uygulamalarını çalıştırabilirsiniz.

22 Outlook Express Backup

E-posta yedekleme

SORU: Bir konuda fikrinizi almak istiyorum. Windows XP kullanıyorum. Şu an bilgisayarımı değiştireceğim ve Outlook Express'teki tüm verilerimi yeni bilgisayara aktarmak istiyorum. Buradaki verilerimi bir CD'ye nasıl kaydedebilirim ve yeni bilgisayara nasıl yükleyebilirim? Bu konuda bana yardımcı olursanız sevinirim. Teşekkürler.

Özden Toprak

CEVAP: Outlook Express'teki verilerinizi hem elle hem de bir yazılım yardımıyla otomatik olarak yedekleyebilir ve tekrar kurabilirsiniz. Outlook Express'teki e-posta verilerinizin bulunduğu klasöre, Araçlar / Seçenekler penceresindeki Bakım sekmesindeki Depo Klasörü butonuna tıklayarak ulaşabilirsiniz. Kullanım bakımından ve zaman kazandırması açısından bu klasörde bulunan verilerinizi yedeklemede size yardımcı olacak bir yazılımı, ABF Outlook Express Backup adlı yazılımı kullanmanızı tavsiye ediyoruz. ABF Soft firmasına ait bu yazılıma <http://www.abf-soft.com/outlook-express-backup/data/abfOutlookExpressBackupInstall.exe> adresinden ulaşabilirsiniz. Yazılım, sadece e-postalarınızı değil, aynı zamanda adres defterinizi, posta ve haber grubu hesaplarınızı, engellenmiş listenizi, ileti kurallarınızı, imzalarınızı ve favorilerinizi de kopyalıyor. Üstelik de tek bir dosyaya. Kurulumu yapmak için de yazılım ile beraber sadece bu dosyaya ihtiyacınız var. ■

K Ü N Y E

ISSN: 1300-9419

Yayın Koordinatörü Gökhan Sungurtekin, sgokhun@chip.com.tr
(Sorumlu Yazı İşleri Müdürü)

Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Şefi Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Yazı İşleri Kadir Tuztas, ktuztas@chip.com.tr
Hakkı Alkan, alkan@chip.com.tr
Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Biktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

Redaksiyon Sevda Kılıç, sevda@chip.com.tr,
Barış Alkim, balkim@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar Ozan Ali Dönmez, Garo Antikacıoğlu,
Cem Sinanoğlu, Burak Tuyan, Onur Seven,
Uğur Seven, M. Gökhan Ahi (DB) Daniel Bader,
(HN) Heico Neumeyer, (MG) Martin Goldmann,
(MF) Manfred Flohr,

Görsel Yönetmen Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı Dilek Kircan

Genel Müdür Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı Beste Özerdem

Finans Müdürü Aylin Aldemir

Pazarlama Müdürü Güler Okumuş

Halkla İlişkiler Müdürü Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu Ayten Çar

Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla

Abone Servisi Nihan Özkasap, Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü Cem Cenker

Dağıtım Asistanı Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan

VOGEL Yayıncılık Gökhan Sungurtekin
Ltd. Şti. Adına Sahibi

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü Gülcan Bayraktar, gulcanb@vogel.com.tr

Market Sorumlusu Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr

Renk Ayırımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti.
Demirbaş Sokak. No:4 Oto Sanayi
4.Levent - İstanbul Tel:(212) 283 84 38

Dağıtım BİRİYAY A.Ş.

VOGEL Yayıncılık Ltd. Şti:

Mevlüt Pehlivan Cad. Vefa Bayırı Sok.
Gayrettepe İş Merkezi B Blok 34349
Gayrettepe/İstanbul
Telefon: (212) 217 93 71, Faks: (212) 217 95 32
Abone Faks: (212) 217 94 23
Abone web: http://abone.vogel.com.tr

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► **LEVEL**
Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVEL

► **IT BUSINESS WEEKLY**
Profesyonel yönetiminin güvenilir IT rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS WEEKLY

► **WINDOWS & .NET MAGAZINE**
IT profesyonellerinin yatırım ve çözüm kaynağı
www.winnetmag.com.tr

► **HERKES İÇİN BİLGİSAYAR**
Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet rehberi

Bilgisayar

► **www.internetimiz.com**
Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

Internetimiz.com

Windows & .NET MAGAZINE

REKLAM İNDEKSİ

ADECO	57	MARKET	226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238
AJANS PRESS	47	MEGAVİZYON	101
AYBİL	147-149	MERT	89
BABACAN	103	MICROSOFT	51
BEYAZ	31-Ö.K.İ.	MOTOROLA	7
BTM	33	MSI	45
CANNA	127	MULTİMEDYA	75
CEBİT	65	NETSOFT	181
COMPEX	37	NOKİA	139
DENGE	123	OLUŞUM	145
DENGE BİLİŞİM	157-159-161-163	PASİFİK	95-109
DMS	125-177	PENTA	121
EKSA	35	PENTAX	23
EKSEN	96-97	PHILIPS	9-A.K.
ELEMENT	77	SABANCI TELEKOM	66-67
EMPATİ	114-115-140-141	SEÇKİN	87
GOLDAŞ	27	TELLİOĞLU	79
HIZLI SİSTEM	10-11	TOSHIBA	85
İBM	104-105-130-131	TRANSDATA	29
İBM	A.K.İ.	TURANLI	175
INFRONIC	21	TURKCELL	17
INTRO	59	UFOTEK	91
ITD	53-63	UTTAŞ	111
KARİZMA	93	VERİKON	129
KOBİAN	71	VESTEL	25
KONT	81	VISIONS	61-169-187
KYOCERA	43		

DÜNYADA CHIP

► **CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:**

Endonezya

Hindistan

İtalya

Romanya

Rusya

Singapur

Tayland

Almanya

Çek Cum.

Çin

Macaristan

Malezya

Polonya

Slovakya Cumhuriyeti

Ukrayna

Yunanistan

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

Bilişim hukuku

İnternet ve hukuk

Artık hayatlarımızın vazgeçilmez bir parçası olan internet, insanlar arası ilişkilerden özgürlüklere kadar birçok kavrama farklı bir ışık altında bakmamızı zorunlu kılıyor. İnternetin hukuki boyutu hakkında bilmek istedikleriniz bu yazıda.

Bilgi, günümüzün en önemli sermayesi olmakla beraber aynı zamanda hayatımızın da su, ekmek gibi temel gereksinimlerinden biri haline geldi. Yakın gelecekte, toplumlar ve uluslar; askeri güç, sayısal çoğunluk ya da ekonomik güçleriyle değil, bilgi ve bilgiye ulaşmadaki teknolojik üstünlükleriyle dünya klasmanında yerlerini alacaklar.

Kuşkusuz, bilgiye kolayca erişilebilmesi ve bilginin işlenmesi, bilgiyi kullanan ve bilgi üreten birçok toplum ve ulus için hayati derecede önem taşımaktadır.

Bilgi gereksinmesini ve bilgi paylaşımını en çabuk ve en ekonomik düzlemde karşılaması bakımından, internet önemli bir yer tutuyor. Matbaanın icadı sanayi devrimine ne derecede öncü olduysa, internet de bilgi devrimine o denli öncülük etmekte. İnternet, insanların asırlar boyu alışık olduğu, klasik sayılabilecek eğitim, ticaret, finans, eğlence ve alışveriş gibi birçok kavrama yeni bir boyut getirmiştir. Getirdiği yeni boyut, yalnızca işleyişi değiştirmekle kalmamış, hukuk alanında da bir çok düzenleme yapılma zorunluluğu-

nu doğurmuştur. Çünkü, bilişim teknolojilerinin ve internetin yayılması, yeni bir çok uyumsuzluk türü çıkmasına, aynı zamanda yeni birçok suç türü ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

§

İnternet: Uluslararası ve interaktif bir kavram

İnternetin bize şartırcı gelen, klasik kavramlardan ayrılan en büyük özelliklerinden biri, uluslararası karakterde, diğeri de interaktif nitelikte olmasıdır. İnsan ilişkilerinin olduğu her yerde hukuk varsa, internet ortamındaki ilişkiler için de hukuk var demektir. İnternetin, bu yeni yaşam biçimini yaratması, hukuk alanında da bir takım sorunları gündeme getirmektedir.

Yapısı itibarıyla internet, birbirine ağ vasıtasıyla bağlanmış milyonlarca bağımsız bilgisayardan oluşmaktadır. Bir an için, "İnterneti kim yönetiyor?" ya da "İnternetin sahibi kim?" gibi birtakım sorular akla gelebilir. Ama çok net bir ifadeyle, internetin bir sahibi ya da yöneteni olmadığını söylemek müm-

kün. Gerçekten de internetin sahibi ya da yöneteni yoktur. İnterneti yöneten, birbirine bağlı milyonlarca bilgisayardır. İnternetin uluslararası karakteri, merkezi bir yönetimin varlığını hem teknik olarak, hem de uluslararası kültürel, sosyal ve politik farklılıklar açısından imkansız kılmaktadır. İnterneti geliştiren ve ilerleten de yine bu milyonlarca bilgisayar kullanıcılarıdır. İnteraktif olma özelliğinin neticesi, internet sistemi her geçen gün teknolojik olarak da bu kullanıcıların katkısıyla büyümektedir.

İnternetin diğer bir boyutu da, internete girmek için kimseden izin ya da belge alınmasının gerekli olmamasıdır. Basit bir yatırımla, basit bir başvuruyla girmek isteyen herkesi kabul edebilecek bir yapıdadır. Bazı ülkelerde, internete girmek izne bağlı kılınmıştır veya girilecek siteler önceden belirlenmiştir, başka bir yere girme imkanı yoktur.

Genel olarak yapısını incelediğimiz internet, akla ilk olarak "iletişim özgürlüğü" kavramını getirir. İletişim özgürlüğü terimi; radyo, televizyon, basın gibi tüm kitle iletişim araçlarını kapsayan bir özgürlüktür. Çoğu demokratik ülkede anayasal olarak da güvence altına alınmış, hatta uluslararası belgelerde dahi her fırsatta önemi dile getirilen bir kavramdır. Bu özgürlüğün temelinde düşünce ve ifade özgürlüğü yatmaktadır.

İnternette özgür olmak da, düşünce ve ifade özgürlüğü, geniş bir deyimle iletişim özgürlüğü alanındadır. Bu özgürlük yalnızca düşüncelerin ve ifadelerin aktarılması ile sınırlı değildir. Modern dünyada sosyal yaşamın zorunlu ve asli bir gereği olan haber ve düşüncelerin, gerek ulusal, gerekse evrensel ölçekte alınması, okunması ve izlenmesi hakkı da internet özgürlüğü kapsamındadır.

Teknoloji olumsuzlukları da beraberinde getiriyor

Teknolojideki bu gelişmeler ve değişimler, sanal ortamın özgürlükler konusunda rahat olması, yaşamı kolaylaştırdığı ölçüde, pek çok olumsuzluğu da beraberinde taşımaktadır. İnsanların özel yaşamları, kurumların özel bilgileri ihlal edilebilmektedir. İnternet korsanları, şirketlerin, bankaların, kamu kurumlarının sitelerine girerek büyük zararlar verebilmekte, bilgisayar ortamındaki bilgileri çalabilmekte ya da değiştirebilmektedir. Terör örgütle-

MERAK EDİLENLER

SORU: Normalde ayda en fazla 60 milyon TL gelen telefon faturam, sanırım spam, cookie, eklenti vb. sebeplerden dolayı 661 milyon geldi ve çıldırmak üzereyim. Bu faturayı ödemek zorunda mıyım? Sonuçta bizler zengin sayılabilecek insanlar değiliz. Hukuksal olarak ne yapabilirim ve ne yapmalıyım? Sizlerden bu konu hakkında yardım bekliyorum. *Özgür Kaya*

CEVAP: Öncelikle söylemem gerekir ki, bu faturayı ödemek zorundasınız ve hukuksal olarak yapacak pek bir şey yok. Spam veya cookie, telefon faturasını kendi başlarına şişirmezler. Bazı sitelerde yer alan ve spam e-postalarla duyurulan hizmetlerin alınması için sizden küçük bir anahtar program yüklemeniz istenmektedir. Siz de bu anahtar programın yüklenmesi tuzağına düşerseniz, "dialer" adı verilen ve uluslararası arama yapan küçük bir çevirmeli ağ bağlantısı programının yüklenmesi sağlanır. Kullanıcı ekranda çıkan ve İngilizce olan "sözleşmeyi okudum ve kabul ediyorum" düğmesini işaretlediği gibi, normal dial-up bağlantınız kesilir ve küçük program size fark ettirmeden uluslararası dial-up bağlantı sağlar. Bu tuzağa düşmemenin iki yolu vardır: Birincisi ne işe yaradığını bilmediğiniz programları bilgisayarınıza yüklememek, ikincisi telefonunuzu uluslararası görüşmeye kapattırarak,

ri, faaliyetlerini internet teknolojisini kullanarak sürdürmekte, uluslararası şebekeler kara para aklamaktadır.

Elektronik ticarete, ister B2C olsun, isterse B2B olsun, klasik imza ve kağıt kavramının ortadan kalkması birçok hukuk sorununu da beraberinde getirmiştir. Örnek olarak, sözleşmenin gereği gibi yerine getirilmemesi veya imza olmadığı için sözleşmenin yok sayılması, tüketici haklarının ihlal edilmesi, devletin vergi kaybına uğraması, etik ve yasal olmayan reklam yayınlarının yapılması, e-posta ya da site yoluyla yalan haber yapılması, haksız rekabet ortamı yaratılması, alan adının haksız tescili gibi çokça çeşitlendirebilecek hukuk ihlalleri ortaya çıkmıştır. Hukuk, hepsine şimdilik bir çözüm üretmektedir ama birçoğuna ciddi ve kalıcı çözümler bulunabilmiştir.

Ülkelerin internetle ilgili yasal düzenlemeleri

Sayılan sorunlar asla aşılamayacak sorunlar değildir. İnternetin uluslararası karakterli olması, düzenlemelerin de uluslararası olmasını bir ölçüde zorunlu kılmaktadır. Avrupa Birliği, çıkardığı birçok direktifle, üyesi ve aday üye olan ülkelere kanun düzenlenmesi konusunda yol göstermektedir. Yine G-8 ve OECD gibi uluslararası birlikler de üyesi olan ülkelere çerçeve kanun metinleri hazırlamaları konusunda rota çizmektedir. Ancak, ülkelerin bu konuda ağır kaldığını ve bekle-gör politikası uyguladığını söyleyebiliriz. Düzenlemelerini şu an için tam olarak oturtmuş tek ülke ABD gözükmektedir. Bilişim teknolojilerinin ve internetin anavatanı olması, ABD'ye sorunları daha önceden yaşama ve çözme deneyimi kazandırmış, bu sebeple ABD bilişim teknolojileri ve internet konusundaki yasal düzenlemelerini erken halletmiştir.

Ancak, 11 Eylül terör saldırıları, internete tanınan özgürlük ortamının tekrar gözden geçirilmesine yol açmış ve birtakım sınırlamalar da getirilmiştir. Türkiye'ye gelince, ülkemiz bu konuda düzenlemeler yapması bakımından ön sıralardadır. Yeni suç tipleri ve hak ihlallerine karşı hukuki koruma, biraz eksiklikler olsa da, çok da kötü durumda değildir.

Düzenlemeler yapılırken dikkat edilmesi gereken husus, internete ilişkin yapılacak düzenlemelerin minimum seviyede ve hareket serbestisinin olabildiğince geniş tutulması gerektiğidir. İnternetin doğası gereği, üzerinde sert müdahalelerin olması tasvip edilemez. İnternet özgür bir ortam olduğundan, ancak kişi hak ve özgürlüklerini korumak amacıyla bazı hak ve özgürlükler sınırlanabilir.

Bilişim teknolojileri, internet ve hukuk arasındaki ilişkiyi kısa bir girişle değerlendirmeye çalıştım. Bundan böyle her ay hukukla ilgili bilgi yazılarını ve güncel hukuk konularını burada bulabilirsiniz. ■

BİLİŞİM HUKUKU UZMANIMIZ

Avukat M. Gökhan Ahi her ay bilişim hukuku konusundaki gelişmeleri sizlere aktarıyor ve somut problemlerinize pratik çözümler getiriyor. Yazılarına yönecek olan soru ve düşüncelerinizi hukuk@chip.com.tr adresine gönderebilirsiniz.

İnternette güvenlik: Hangisi en iyisi?

Firewall

Donanım test

Mürekkep püskürtmeli yazıcılar

Yazıcı üreticileri mürekkep püskürtmeli yazıcılarını gittikçe mükemmelleştiriyorlar ve giriş sınıfı için ucuz cihazlarla geniş bir yelpaze sunuyorlar. CHIP, ihtiyaçlarınıza en uygun yazıcıyı bulmanızda yardımcı oluyor.

İnternette gelen saldırılara karşı firewall'lar portları gözetliyorlar, saldırganları takip ediyorlar, kötü niyetli kodlara karşı koruyorlar ve banner'ları bloklatabiliyorlar. Hangi firewall'un bu işleri en iyi şekilde başardığını CHIP testinde öğrenebilirsiniz.

Pratik

Mükemmel DVD

VHS filmleri, TV yayınlarını, kendi çektiğiniz videoları veya VCD'leri DVD'ye dönüştürebilirsiniz. CHIP, film materyallerini yüksek kaliteyle ve menüleriyle birlikte DVD'ye nasıl kaydedebileceğinizi gösteriyor.

VE DİĞERLERİ...

- ▶ **CD yazma programları:**
En yeni CD yazma yazılımları testte
- ▶ **Ses temizleme araçları:**
Mükemmel ses kaydı için
- ▶ **Ücretsiz PDF:**
Kendi PDF dosyalarınızı yaratın

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir

Kazaa, eMule ve diğerleri

Takas borsalarına ince ayar

eDonkey ve Kaza gibi P2P takas borsaları uzun bekleme süreleriyle can sıkıyorlar. Sorunu CHIP çözüyor: Aynı anda birden fazla paylaşım ağından nasıl dosya indireceğinizi ve hızınızı nasıl artırabileceğinizi açıklıyoruz.